



**ИНТЕГРАЛНИ ИЗВЕШТАИ ЗА АКТИВНОСТИТЕ
НА ПАРЛАМЕНТАРНИТЕ ГРУПИ И ДЕЛЕГАЦИИ**





1. ПАРЛАМЕНТАРНО СОБРАНИЕ НА СОВЕТ НА ЕВРОПА	251
ИЗВЕШТАЈ за учеството на Третиот дел од редовната сесија на Парламентарното собрание на Советот на Европа за 2008 година, одржан од 23 до 27 јуни 2008 година во Стразбур, Република Франција	251
ИЗВЕШТАЈ за учеството на Четвртиот дел од редовната сесија на Парламентарното собрание на Советот на Европа за 2008 година, одржан од 29 септември до 3 октомври 2008 година во Стразбур, Република Франција	255
ИЗВЕШТАЈ од Форумот на Советот на Европа за иднината на демократијата, 15-17 октомври 2008 година, Мадрид, Шпанија	263
2. ПАРЛАМЕНТАРНО СОБРАНИЕ НА ОБСЕ	267
ИЗВЕШТАЈ од есенските сесии на Парламентарното собрание на ОБСЕ, одржана од 18 до 21 септември 2008 година во Торонто, Канада	267
3. ИНТЕРПАРЛАМЕНТАРНА УНИЈА	275
ИЗВЕШТАЈ за учеството на 119. собрание на Интерпарламентарната унија, одржано од 13 до 15 октомври 2008 година во Женева, Швајцарска Конфедерација	275
4. ЦЕНТРАЛНОЕВРОПСКА ИНИЦИЈАТИВА (ЦЕИ)	293
ИЗВЕШТАЈ од Парламентарното собрание на Парламентарната димензија на Централноевропската иницијатива, одржан на 18 ноември 2008 година во Кишињев, Молдавија	293
5. ПАРЛАМЕНТАРНО СОБРАНИЕ НА НАТО	299
ИЗВЕШТАЈ за учеството на Делегацијата на Собранието на Република Македонија на 54-то годишно заседание на парламентарното собрание на НАТО, Валенсија, Шпанија, 14-18 ноември 2008 година	299
6. ПАРЛАМЕНТАРНО СОБРАНИЕ НА ФРАНКОФОНИЈА	307
ИЗВЕШТАЈ за учеството на Делегацијата на Секцијата на Собранието на Република Македонија во Парламентарното собрание на Франкофонијата на 21. Собрание за регионот Европа на Парламентарното собрание на Франкофонијата, одржано од 5 до 8 ноември 2008 година во Софија, Република Бугарија	307
7. СОБРАНИЕ НА ЗАПАДНОЕВРОПСКА УНИЈА	317
ИЗВЕШТАЈ за учеството на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во СЗЕУ на заедничкиот состанок на комисиите на СЗЕУ со постојаниот совет на западноевропската унија/ политичко-безбедносниот комитет на ЕУ, одржан на 22 септември 2008 година во Брисел, Кралството Белгија	317



ИЗВЕШТАЈ за учеството на Делегацијата на Собранието на РМ во Собранието на Западноевропската унија, Европско собрание за безбедност и одбрана (СЗЕУ) на седниците на комисиите на СЗЕУ и семинарот "Предностите на Трајната структурна соработка: од концепт до реалност", одржани на 6 и 7 октомври 2008 година во Париз, Франција	325
ИЗВЕШТАЈ за учеството на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во Собранието на Западноевропската унија, Европско собрание за безбедност и одбрана (СЗЕУ) на седниците на комисиите на СЗЕУ, одржани на 5 и 6 ноември 2008 година во Париз, Франција	335
ИЗВЕШТАЈ за учеството на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во Собранието на Западноевропската унија, Европско собрание за безбедност и одбрана (СЗЕУ) на 7. Конгрес за Европска безбедност и одбрана, одржан на 10 и 11 ноември 2008 година во Берлин, Сојузна Република Германија	343
ИЗВЕШТАЈ за учеството на педесет и петтата пленарна седница на Европското собрание за безбедност и одбрана / Собрание на Западноевропската унија, одржана од 2 до 4 декември 2008 година во Париз, Република Франција	351
 8. ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ	 363
ИЗВЕШТАЈ од Мешовитиот парламентарен состанок за Европа: миграција и интеграција, одржан на 10 и 11 септември 2008 година во Европскиот парламент во Брисел	363
ИЗВЕШТАЈ од Годишниот состанок на офицерите за врски во националните парламенти, одржан на 27 и 28 ноември 2008 година во Европскиот парламент во Брисел, Кралство Белгија	369
 9. ПАРЛАМЕНТАРНО СОБРАНИЕ НА МЕДИТЕРАНОТ	 375
ИЗВЕШТАЈ за учеството на третата сесија на Парламентарното собрание на Медитеранот, што се одржа на 14 и 15 ноември 2008 година во Монте Карло, Принципат Монако	375
 10. БИЛАТЕРАЛА	 381
БЕЛЕШКА од средбата на Пратеничката група за соработка со Парламентот на Француската Република со Амбасадорот на Република Франција во Република Македонија Н.Е. г. Бернар Валеро	381
ИНФОРМАЦИЈА за посетата на Изборната Делегација на Сојузна Република Германија за Меѓународниот парламентарен практикум 2009 (ИПС) одржана на 24 октомври 2008 година	387
БЕЛЕШКА од средбата на г-ѓа Светлана Јакимовска, потпретседател на Собранието на Република Македонија со амбасадорот на Кралството Белгија Н.Е. г. Марк Микелсен, одржана на 9 декември 2008 година во Кабинетот на потпретседателот	391
БЕЛЕШКА од средбата на г-ѓа Светлана Јакимовска, потпретседател на Собранието на Република Македонија со Н.Е. г. Џон Морисон, вонреден и ополномоштен амбасадор на Канада за Република Македонија, остварена на 9 декември 2008 година	395
ИЗВЕШТАЈ за посета на Република Македонија од страна на Делегацијата на Пратеничката група на Сејмот на Република Полска за соработка со Собранието на Република Македонија 13 - 15 декември 2008 година	399



БЕЛЕШКА од средбата на Пратеничката група на Собранието на Република Македонија за соработка со Парламентот на Република Турција со г. Коксал Топтан, претседател на Големото национално собрание на Република Турција, одржана на 22 декември 2008 година 403

11. МУЛТИЛАТЕРАЛА 409

ИЗВЕШТАЈ од Семинарот "Придонес кон модернизација и демократизација на парламентите на Албанија, Босна и Херцеговина, Република Македонија, Србија и Црна Гора", одржан од 21 до 26 јули 2008 година во Рим, Република Италија 409

ИЗВЕШТАЈ од Парламентарниот семинар "Како парламентите да се справат со предизвикот на имплементација на законодавството на ЕУ", одржан на 1 и 2 октомври 2008 година во Народното собрание на Република Бугарија 419

ИЗВЕШТАЈ од Парламентарниот семинар "Како парламентите да се справат со предизвикот на имплементација на законодавството на ЕУ", одржан на 10 и 11 ноември 2008 година во Европскиот парламент во Брисел 425





СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

***Делегација на Собранието на Република Македонија
во Парламентарното собрание на Советот на Европа***

ИЗВЕШТАЈ

***за учеството на Третиот дел од редовната сесија на
Парламентарното собрание на Советот на Европа за 2008 година,
одржан од 23 до 27 јуни 2008 година во Стразбур, Република Франција***

Скопје, јули 2008 година





Од 23 до 27 јуни 2008 година во Стразбур, Франција се одржа Третиот дел од редовната сесија на Парламентарното собрание на Советот на Европа, на кој учествуваа заменикот на шефот на Делегацијата Благој Зашов, замениците на членовите Азис Положани и Андреј Жерновски како и членовите на Секретаријатот на Делегацијата Никола Тодоровски и Марија Стефанова.

Бидејќи по парламентарните избори не е формиран новиот состав на Делегацијата, според Правилото 10.3 од Деловникот на Парламентарното собрание на Советот на Европа до акредитација на нова делегација а најдоцна шест месеци по одржување на парламентарните избори, постојната делегација може полноправно да учествува во работата на Парламентарното собрание и неговите комисии.

На јунската сесија во рамките на Извештајот за прогресот меѓу двете сесии беше презентираан Извештајот на ад хок Комисијата за набљудувањето на предвермените парламентарни избори во Република Македонија, а теми на сесијата беа и еманципацијата на жените во модерните мултикултурни општества, функционирањето на демократските институции во Европа и напредокот на мониторинг процедурата на Собранието, посебни предизвици со кои се соочуваат европските демократии: различноста и миграциите, беше одржана и општа расправа за состојбата во Кина, потоа активностите на Меѓународниот комитет на црвениот крст, спречување на првата форма на насилство врз децата напуштање при раѓање, како и зачувувањето на бикултурниот карактер на двата турски острови Гокчеада (Имброс) и Бозкада (Тенедос).

1. Претседателот на ад хок Комисијата за набљудување на парламентарните избори во Република Македонија Мевлут Чавушоглу го презентираше Извештајот и истакна дека предизборниот процес беше карактеризиран со негативна кампања, заплашување и насилство, особено во областите со мнозинско албанско етничко население. За жал, рече Чавушоглу, непомирноста меѓу двете најголеми албански партии придонесе за атмосфера на несигурност пред изборниот ден. Покрај ова, на најголемата опозициска партија и беше направена штета со регистрирање на непозната партија - клон со слично име, чии носители имаа многу слични имиња со имињата на носителите на опозициската партија. Денот на изборите, според Чавушоглу покажа големи разлики во земјата. Додека во најголемиот дел гласањето беше мирно и добро спроведено, во регионите со албанско малцинство имаше тензии, заплашувања, полнење на кутии и насилство, и за жал жртва. Како резултат на ова, меѓународните набљудувачки мисии заклучија дека овие избори, иако според процедурите добро спроведени, не покажаа напредок поради тоа што властите не успеаја да го спречат насилството во регионите со етничко албанско население. Организираните напори за да се попречи напредокот преку насилство на изборниот ден оневозможи многу гласачи слободно да ја изразат својата волја а како резултат на ова, клучните стандарди на Советот на Европа и на ОБСЕ не беа исполнети на овие избори.

Чавушоглу информираше дека властите ги поништија резултатите на 183 избирачки места и на 15 јуни беше одржано прегласување. Според него, овојпат безбедноста беше значително подобрена што им овозможи на гласачите слободно да гласаат. Прегласувањето беше главно мирно и ненасилно. Полициската заштита на избирачките места беше ефикасна. Тоа, според Чавушоглу, беше резултат и на внатрешните мерки на Министерството за внатрешни работи кое суспендира 21 полицаец кои беа инволвирани во неправилностите од 1 јуни. На крајот г. Чавушоглу рече дека има потреба од сериозен дијалог меѓу сите политички партии во земјата заради повисоките интереси за стабилност на земјата. Тој препорача Советот на Европа да продолжи да ги следи настаните во Република Македонија и да се реализира постизборната посета на Делегација на ПС на СЕ на земјата затоа што според негово убедување проблемите кои се појавија се системски. Во расправата која следеше по презентирањето на Извештајот беше изразено жалење поради неправилностите и насилството кои се случија на денот на изборите и беше оценето дека инцидентите можеа да се предвидат и дека Македонија ја плаќа цената на бројните и видливи тензии меѓу двете албански партии. Францускиот пратеник Бранже истакна дека во една земја која уште си го бара името, вербалното и физичкото насилство што ги



одбележа кампањата и гласањето може да се бара и во фрустрацијата на една се уште кривка нација која се храни со евроатлантска надеж на која Европа и ја затвора вратата поради темни семантички прашања. Поради ограниченото време за дискусии членовите на Македонската парламентарна делегација не успеаја да земат збор, но ги приложија своите дискусии кои се објавуваат во завршниот Извештај од јунската сесија.

2. На сесијата се расправаше и за еманципацијата на жените во модерните, мултикултурни општества а Азис Положани поднесе мислење во името на Комисијата за култура, наука и образование. Тој рече дека Комисијата го поддржува ставот дека државите мораат да спречат кршење на правата на жените и нагласи дека ниту една религија не е против образованието на жените дека сите религии високо ја ценат улогата на жената во семејството, во општеството и затоа нема оправдување за кршење на правата на жените во име на религијата. Но, за жал, истакна Положани, дискриминацијата кон жените е сеуште присутна во светот денес и покрај сите позитивни акции преземени на светско ниво за нејзино искоренување. Пред 30 години Обединетите нации ја усвоија Конвенцијата за елиминација на дискриминацијата против жените, пред 20 години Комитетот на министри на Советот на Европа ја усвои Декларацијата за еднаквост на жените и мажите а пред десет години беше формирана и Комисијата за еднакви можности меѓу жените и мажите. Добро е, истакна Положани, на 10 годишнината да се нагласи важноста од активна политика на државите против кршењето на правата на жените. Оваа активна политика подразбира акции во областа на образованието, културата и вклучувањето на жените во меѓукултурниот и меѓурелигискиот дијалог, особено во мултикултурните општества. На крајот Положани рече дека е неопходно да се преземат активности за подигнување на свеста меѓу претставниците на религиите и на цивилното општество на ова поле, а истовремено да се отфрли секаков вид на културен или религиозен релативизам кој ги поткопува фундаменталните права на жените.

3. Темата која предизвика голем интерес на јунската сесија се однесуваше на функционирањето на демократските институции во Европа и прогресот на мониторинг процедурата на ПС на СЕ. Во својот последен Извештај кој опфаќа период од април 2007 година до јуни 2008 година, Мониторинг комисијата прави анализа на состојбите во 11-те земји кои се во мониторинг постапка и трите вклучени во постмониторинг дијалогот, меѓу кои и Република Македонија. Извештајот ги наведува напредокот и недостатоците во однос на главните прашања кои влијаат врз демократскиот развој на овие земји, како поделбата на власта и улогата на Парламентот, изборите и изборните реформи, политичките партии и нивното финансирање, борбата против корупцијата, плурализмот на медиумите и локалната и регионалната самоуправа, конфликтите и улогата на парламентите во процесот на градење доверба. Извештајот, исто така содржи низа предлози за односите на Мониторинг комисијата со другите тела за мониторинг и институциите на Советот на Европа, вклучувајќи ги и предлозите за организирање на распит, како форма на размена на идеи и изнаоѓање на начини за подобрување на синергијата. Земјите членки се повикуваат да воспостават или да ги зајакнат националните механизми кои се одговорни за следење на заклучоците на мониторинг телата на Советот на Европа.

* * * * *

Иако беше предвидено за изборите во Република Македонија да се разменат мислења на седницата на Мониторинг комисијата, тоа беше одложено по писмено барање на шефот на Делегацијата Оливер Шамбевски. Членот на Мониторинг комисијата Андреј Жерновски упати остар протест кон шефот на Делегацијата Шамбевски и кон членовите на Секретаријатот на делегацијата поради тоа што ова барање до претседателот на Мониторинг комисијата за одложување на точката од дневен ред било направено без знаење и без консултации со другите членови на Делегацијата.

Мониторинг комисијата ќе дискутира за парламентарните избори во Република Македонија на некоја од своите следни седници.



СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

*Делегација на Собранието на Република Македонија
во Парламентарното собрание на Советот на Европа*

ИЗВЕШТАЈ

*за учеството на Четвртиот дел од редовната сесија на Парламентарното собрание
на Советот на Европа за 2008 година, одржан од 29 септември до 3 октомври 2008
година во Стразбур, Република Франција*

Скопје, ноември 2008 година





На Четвртиот дел од редовната сесија на Парламентарното собрание на Советот на Европа кој се одржа од 28 септември до 3 октомври 2008 година учествуваше новата Делегација на Собранието на Република Македонија, формирана по одржаните парламентарни избори во состав: г. Оливер Шамбевски, член на ПС и шеф на Делегацијата, г-ѓа Ермира Мехмети член на ПС, г. Игор Ивановски член на ПС, г. Зоран Петрески заменик член на ПС и заменик на шефот на Делегацијата и г. Андреј Жерновски, заменик член на ПС, како и секретарот на Делегацијата Никола Тодоровски и косекретарот Марија Стефанова.

Итна точка на дневниот ред и тема која предизвика најголемо внимание на октомвриската сесија беше војната меѓу Грузија и Русија и последиците од неа. Други теми на сесијата беа: состојбата во Кипар, ОЕЦД и светската економија, мониторингот на обврските и заложбите на Босна и Херцеговина, ситуацијата со националните малцинства во Војводина и со романското етничко малцинство во Србија, борбата против насилството врз жените, индикатори за медиумите во демократија, промовирањето на културата на демократијата и човековите права преку образование на наставниците и други.

Свои обраќања на сесијата имаа: високиот претставник на Алијансата на цивилизациите на ОН г. Хорхе Сампаио, претседателот на Конгресот на локалните и регионалните власти на Советот на Европа г. Јавуш Милдон, претседателот на Парламентот на Латинска Америка г. Хорхе Пизаро, претседателот на Република Кипар г. Деметрис Кристофиас, претседавачот на Претседателството на Босна и Херцеговина г. Харис Силајџиќ, генералниот секретар на ОЕЦД г. Ангел Гуриа и други.

Во текот на сесијата Делегацијата беше примена од генералниот секретар на СЕ г. Тери Дејвис и од претседателот на ПС на СЕ г. Марија Луис де Пуч.

1. Во рамките на Извештајот за активностите меѓу двете сесии на Парламентарното собрание беше спомната и пост-изборната мисија на Бирото на Собранието на Република Македонија на 15 и 16 јуни 2008 година и на оваа тема збор зема шефот на Делегацијата г. Оливер Шамбевски. Тој се заблагодари за ангажманот на членовите на постизборната мисија, г. Чавушогулу и г. Грос и за изготвувањето на објективен и добро избалансиран Меморандум на известителот г. Чавушогулу. Шамбевски истакна дека сериозно се земени предвид критиките и препораките и на Парламентарното собрание на Советот на Европа и на Канцеларијата за демократски институции и човекови права (ОДИХР), во однос на нерегуларностите во изборниот процес. Следеше информација за активностите кои се преземени од новиот парламент заради зајакнување на уставниот и правниот капацитет со цел за надминување на блокадите кои беа карактеристични за минатиот мандат. Усвоен е новиот Деловник за поефикасна работа на Собранието, Законот за употреба на јазиците како клучен елемент од Рамковниот договор и формиран е Комитет за односи меѓу заедниците, а избрани се и сите членови на Уставниот суд. Во Меморандумот исто така се спомнува проблемот на бојкотот, а во врска со ова Шамбевски информираше дека тој е делумно решен и дека најголемата опозициска партија покрај тоа што е активен критичар сега е активен учесник во работата на Парламентот и неговите тела. Тој се согласи со оцената содржана во Меморандумот дека политиката на бојкот на парламентарната работа е на штета на интересите на гласачите и изрази надеж дека и помалата партија на Албанците наскоро ќе стане свесна на овој факт и наскоро ќе стане дел од Парламентот и ќе го заземе упразнетото место во Делегацијата. На крајот Шамбевски ја повтори подготвеноста за имплементација на препораките на ПС на СЕ, на ОБСЕ и на ОДИХР и изрази надеж дека во рамките на постмониторинг дијалогот на ПССЕ и Република Македонија, претседателот на Мониторинг комисијата наскоро ќе ја посети нашата држава и ќе го потврди напредокот особено во однос на изборното законодавство. Поддршката и препораките на Парламентарното собрание на Советот



на Европа секогаш биле важен патоказ за нас за зајакнување на демократијата и капацитетот на институциите, подвлече Шамбевски.

2. На сесијата се расправаше Извештајот за активноста на **Организацијата за економска соработка и развој (ОЕЦД) и светската економија во изминатиот период**. Од 1962 година ПС на СЕ дејствува и како парламентарен форум на ОЕЦД преку разгледување на годишни извештаи, а г. Андреј Жерновски по тој повод поднесе мислење во име на Комисијата за миграции, бегалци и население. Тој зборуваше за интеграцијата на мигрантите во сите сегменти на општествата и важноста од знаењето на јазикот на државата домаќин, нејзината историја и вредности за остварување на оваа цел. Мигрантите играат важна улога и во одбраната на идеите и вредностите како развојот на демократијата, владеењето на правото и промовирањето на човековите права во државите на нивното потекло. Мигрантите значително придонесуваат и за економскиот развој на државите од кои потекнуваат преку дознаките кои ги испраќаат и кои се прв или втор извор на националниот приход. Жерновски во име на Комисијата поднесе амандман за унапредување на интеграцијата на мигрантите во државите домаќини, но и за охрабрување на мигрантите да ги промовираат идеите за демократија, владеење на правото и човековите права во земјите од кои потекнуваат.

3. Темата која предизвика најголем интерес и жолчна расправа на октомвриската сесија се однесуваше на **војната меѓу Грузија и Русија и нејзините импликации**. Меморандум за состојбата на терен во име на ад хок Комисијата на Бирото на Собранието изготви г. Лук ван ден Бранде. Во Заклучоците на Меморандумот се изразува голема загриженост што две земји членки на Советот на Европа, кои се обврзале да ги решат сите конфликти по мирен пат, не ги исполнија своите заложби. Тоа не може да се толерира и двете држави ја делат одговорноста за ескалација на конфликтот во војна. Имајќи ги предвид комплексноста на состојбата и дијаметрално спротивставените позиции на страните во конфликтот, негирањето на двете страни за дел од одговорноста, како и краткото време што ад хок Комисијата го имаше на располагање, не е можно прецизно утврдување на редоследот на настаните на 7 и 8 август како и на околностите кои доведоа до нив, а кои се неопходни за изготвување на прецизни заклучоци. Вистината е предуслов за помирување, истакна г. Ван ден Бранде. Јасно е дека двете страни не направија доволно да ја спречат војната а продолжуваат да се случуваат и груби прекршувања на човековите права. Ваквите прекршувања мораат да бидат казнети и сите извршители мораат да бидат изнесени пред судовите. Руската Федерација има полна одговорност за заштита на цивилите на териториите под нејзина контрола и за криминалот и прекршувањата на човековите права врз нив. Употребата на неконтролирана сила и оружје од страна на грузиските и руските трупи во областите со цивилно население треба да се смета за воено злосторство и целосно да се испита. Иако во Меморандумот не се наведува што точно би требало да преземе Парламентарното собрание се истакнува дека треба да се одржува дијалогот со двете страни во конфликтот и во скоро време да се упати уште една мисија.

4. Обраќање на оваа сесија имаше г. Харис Силајќиќ, претседавач со Претседателството на Босна и Херцеговина. Тој зборуваше за Дејтонскиот договор и за уставните измени. Дејтонскиот мировен договор ја запре војната, агресијата и геноцидот, рече Силајќиќ и имаше за цел да ја намали дискриминацијата и ефектите од етничкото чистење, но една од неговите компоненти не може да функционира без целосно функционирање на останатите. Опструкцијата на некои елементи од Дејтонскиот договор имаат за цел да ја задушат демократијата и да ја поддржат етнократијата. Еден од ефектите на оваа опструкција е тоа што гласањето на ентитетите се претвори во етничко-територијален механизам, со кој само 22% од пратениците во Државниот парламент, сите од нив Срби и сите од Република Српска, можат да блокираат која било одлука. И поради фактот што 1,2 милиони бегалци не се вратиле, има само двајца пратеници од Република Српска кои не се Срби, но тоа е далеку од доволно да се одблокира опструкцијата. Силајќиќ информираше дека во



последните две години ова гласање било употребено пет пати за да се блокираат измените на Законот за државјанство кој би дозволувал двојно државјанство односно можност за половина милион босански бегалци кои ја напуштија државата под закана од смрт да не го загубат своето државјанство на Босна и Херцеговина. Сега, рече Силајџиќ, се подготвуваме да почнеме да работиме на новиот Устав, а ако дозволиме оваа пракса да продолжи нема да имаме успешен процес. Наместо тоа ќе имаме тајни преговори и притисоци кои ќе резултираат во документ со недостатоци. Без сеопфатна реформа на Дејтонскиот устав, ќе биде направен мал прогрес, а тоа може да ги загрози мирот и стабилноста во Босна и Херцеговина и во целиот регион, заклучи Силајџиќ. Тој изрази надеж дека Советот на Европа ќе помогне Босна и Херцеговина да биде модерна уставна држава посветена на својот мултиетнички карактер.

5. Во Извештајот за ситуацијата со националните малцинства во Војводина и со романското етничко малцинство се укажува дека Србија спаѓа во редот на земји со голема мултикултурен диверзитет. Така само во Војводина живеат дваесет и шест етнички групи, меѓу кои е најбројното унгарското малцинство, со близу 15% од населението. Во 2003 и 2004 година се забележани етнички мотивирани инциденти кон припадниците на Унгарското малцинство на кои не е навремено реагирано. Според оцените на Комисијата за правни прашања сега ситуацијата е надмината со имплементирањето на порано донесениот пакет на закони наменет на заштита на малцинствата. Во врска со романското малцинство во комисијата расправа и во пленарната дебата не е прифатено настојувањето на романскиот пратеник Фрунда Влашкото малцинство да биде третирано како романско. Оценето е дека иако станува збор за заедници со културна и лингвистичка блискост треба да се почитува нивната одделна индивидуалност, согласно со изјаснувањето на самите припадници на овие заедници. Укажано е и на потребата да биде разгледано прашањето на односот на Српската православна црква кон признавањето на Романската православна црква во Србија, а поттиканто е и доследно остварување на договорите на Србија со Романија, Унгарија и Македонија за заштита на малцинствата кои потекнуват од овие земји.

6. Во врска со состојбата на Кипар (што како тема во еден подолг период се разгледува речиси секоја година) беше поднесен Извештај на г. Јоаким Херстер во име на Политичката комисија, а обраќање имаа и претседателот Кристофиас и г. Талат претставници на двете заедници на Кипар. Беше истакнато дека и двајцата јасно ја декларираа својата заложба за постигнување договор, а обновувањето на разговорите меѓу заедниците веќе даваат охрабрувачки резултати за сите жители на Кипар. Неодамнешното отворање на преговорите под покровителство на генералниот секретар на ОН нудат најдобра шанса досега за ставање крај на поделеноста на островот, шанса која според Политичката комисија не би требало да се пропушти. Комисијата истакнува дека и двете страни ќе треба да направат тешки компромиси и затоа ја потенцира потребата од мерки за градење доверба меѓу двете заедници меѓу кои недовербата е сè уште силна. Политичките сили и цивилните општества во двете заедници треба целосно да го поддржат овој процес, а трите држави гаранти - Грција, Турција и Обединетото Кралство мораат да ги интензивираат напорите за поддршка на преговорите и создавањето доверба меѓу заедниците. Од своја страна, Советот на Европа би требало да го искористи своето знаење и искуство и во преговорите и за доближување на двете заедници на Кипар, помагајќи им да изградат меѓусебна доверба.

* * * * *

Согласно со вообичаената пракса по парламентарните избори и конституирањето на национални делегации во нов состав остварени се одделни средби со генералниот секретар на СЕ г. Тери Дејвис и со претседателот на ПС на СЕ Луис Марија де Пуч.

7. Средбата со генералниот секретар на СЕ г. Тери Дејвис е реализирана на иницијатива на двете страни, а на неа присуствуваше и шефот на Мисијата на РМ при



СЕ, амбасадорот Елеонора Петровска-Митева. Генералниот секретар изрази интерес за состојбата во земјата и за односите со соседите. Напомена дека во текот на Генералното собрание на ОН во Њујорк имал можност да оствари средба и со МНР на Грција. Лично се надева, по периодот на недоволно ангажирање, да дојде до што побрзо изнаоѓање на заемно прифатливо решение за името, со помош на специјалниот пратеник на ОН г. Нимиц. Притоа, има предвид дека ова решение има значење и за интегрирање на земјата во НАТО И ЕУ. Според сознанијата со кои располага политичките разлики не предизвикале намалување на интересот на приватниот бизнис од Грција за инвестирање и за меѓусебната стопанска соработка. Шефот на Делегацијата Шамбевски потврди дека бизнис релациите и комуникацијата на луѓето продолжуваат и покрај политичките разлики. Што се однесува до состојбата во земјата накратко информираше за конституирањето на Собранието и неговиот ангажман на планот на законодавната забрзана активност, сврзана со реализирањето на барањата на ЕУ и за преземените чекори во врска со нерегуларностите за време на изборите, констатирани од меѓународната заедница. Посебно беше укажано дека во составот на Владата, иако располага со апсолутно мнозинство, владината коалиција ја вклучи и најбројната партија на албанската заедница во земјата.

Амбасадорот Петрова - Митевска се заблагодари на одговорот на генералниот секретар Дејвис на писмото на претседателот на Владата на РМ г. Никола Груевски во врска со положбата на македонското малцинство во Грција и дискриминацијата кон македонските бегалци од времето на граѓанската војна. Надоврзувајќи се на ова прашање генералниот секретар Дејвис подвлече дека состојбата и предизвиците сврзани со малцинствата, како елемент на човековите права и основни слободи се наоѓаат во центарот на вниманието на СЕ. Постојано е залагањето за борба против сите облици на дискриминација и нетолеранција кој е содржан во еден од клучните слогани, употребен во повеќе кампањи "Сите различни - сите еднакви". Во тој поглед примерот со албанското малцинство, соживотот и културниот и верскиот дијалог кај нас го смета за исклучително важен, не само во контекст на Балканот, туку и Европа, која се уште се соочува со проблемот на нетолеранција и дискриминација. Би било добро доколку толерантноста се изразува и преку членството во исти партии на припадниците на различни етнички и верски заедници.

Шефот на Делегацијата Шамбевски истакна дека Македонија може да биде успешна приказна за меѓуетничките односи. Членот на Делегацијата Мехмети укажа дека и кај нас сè уште се наоѓаме во процес на утврдување на меѓуетничкиот модел, создаден по еден период на сензитивни меѓусебни односи. Со побрзо исполнување на европските принципи и стандарди и приклучувањето кон ЕУ ќе биде потврдена функционалноста на нашиот модел, како и неговото поттикнувачко значење за регионот.

8. На средбата со претседателот на ПС на СЕ Луис Марија де Пуч беше врачена поканата на претседателот на Собранието на РМ Трајко Вељаноски за официјална посета и обраќање пред Собранието на РМ. Притоа е обновена и поканата за одржување на состанок на Политичката комисија во РМ. Искажана е и готовноста за натамошно унапредување на соработката, како и активна партиципација на Делегацијата во активностите во рамките на СЕ.

Претседателот де Пуч се заблагодари за иницијативата за средба, а поканата за посета ја прифати со задоволство. Заинтересиран е за посети на држави кои не се големи и имаат развојни проблеми. Подготвен е да понуди помош за поттикнување и поддршка во остварување на принципите, целите и стандардите на СЕ. Тоа не е само негова желба туку и обврска. Искуствата кои се стекнуваат во меѓународните праламентарни собранија се мошне корисни, во што се вградува сопствената креативност и развива дух на дијалог и соработка. Во тоа има и лично 22 годишно искуство како член на ПС на СЕ, што го посакува и на членовите на Делегацијата.

Шефот на Делегацијата Шамбевски прифаќајќи ја понудата за продлабочување на соработката и помошта, во рамките на програмите на СЕ изрази и подготвеност да ги пренесуваме на другите земји искуствата стекнати со нашиот модел на мултиетничко,



мултикултурно и мултиконфенционално општество. Претседателот де Пуч рече дека со внимание ја следат консолидацијата на нашата држава, особено на планот на изградување и зацврстување на односите според Охридскиот рамковен договор.

* * * * *

За време на сесијата во Стразбур престојуваа и претставници на македонското малцинство во Грција, кои со поддршка на македонската делегација во ПС на СЕ покренала иницијатива за отворање на расправа за враќање на државјанството и на имотите на Македонците во Грција. Иницијативата е поддржана од белгискиот пратеник Ламберт, како прв потписник, од дваесетина мошне влијателни парламентарци од дванаесет земји, како и од сите членови на Македонската делегација. По верификација на потписите иницијативата е официјализирана во документ бр. 11754, од 14 октомври 2008 година, насловен Предлог резолуција за "Дискриминаторските закони против македонските политички бегалци од Грција", која во сегашнава фаза го изразува само мислењето на потпишаните пратеници. Од страна Бирото и Постојаниот комитет на ПС на СЕ треба да биде одлучна натамошната процедура и доколку биде прифатен предлогот, таа ќе биде упатена за разгледување во Комисијата за правни прашања.





СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

***Делегација на Собранието на Република Македонија
во Парламентарното собрание на Советот на Европа***

ИЗВЕШТАЈ

***од Форумот на Советот на Европа за иднината на демократијата
15-17 октомври 2008 година, Мадрид, Шпанија***

Скопје, октомври 2008 година





Во организација на Советот на Европа од 15 до 17 октомври 2008 година во Мадрид се одржа Форум за иднината на демократијата, на кој учествуваа членовите на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во Парламентарното собрание на Советот на Европа Ермира Мехмети и Андреј Жерновски, а во нивна придружба беше и членот на секретаријатот на Делегацијата Марија Стефанова.

Форумот се фокусираше на електронската демократија, односно употребата на комуникациските технологии, првенствено интернетот за зајакнување на демократските процеси. Тоа подразбира процесите да бидат што е можно подостапни, односно граѓаните да можат што е можно пошироко и подиректно да влијаат на одлучувањето а тоа да придонесе кон поквалитетно донесување на одлуки, а вклучува и поголема транспарентност, како и приближување на Владата до согласноста на граѓаните, со цел да се зголеми на тој начин нејзиниот политички легитимитет. Е-демократијата меѓу другото, го вклучува и електронското гласање како еден аспект на демократскиот процес.

По воведниот дел Форумот беше поделен на работилници на кои се дискутираше за различните аспекти на е-демократија и на е-влада. За да се зајакнат демократските процеси потребно е да се сфати дека демократските процеси не се само оние со кои управуваат владата или парламентарните тела, туку дека демократијата лежи во многуте релации меѓу граѓаните и владата.

Но, беше нагласено дека пристапот до и користењето на информатичките и комуникациските технологии (ИКТ) енорно варира во државите на Европа. Додека некои влади ги ставаат ИКТ во своите стратегии за промени, други организации и групи луѓе активно го користат интернетот за активности и дебати. Заради илустрација беа наведени примери низ кои разни актери го применуваат е-учеството. Како пример за регионална он-лајн иницијатива беше посочен проектот WEP.DEP, кој се состои од национални тематски портали со цел да се споделуваат вести и информации. Овие портали се управувани од националните новински агенции - Албанската телеграфска агенција (АТА), Македонската информативна агенција (МИА) и Националната новинска агенција на Република Србија (Танјуг). Овој проект е резултат на заедничките напори на ЕУ и на земјите од Западен Балкан да изградат силни демократии, признавајќи притоа дека медиумите играат фундаментална улога. Овде, медиумите се во центарот на односите меѓу управните органи и граѓаните, посредуваат во дискусиите, бараат реакции и ги објавуваат резултатите. Целта на ваквите проекти е да се поттикне независноста на медиумите и заживувањето на јавната сфера.

Во работилницата за електронско гласање, беше истакнато дека важноста на технологијата ги тера демократиите да се справат со чувствителното прашање, како да се организираат односите меѓу граѓаните и државата во нов политички и економски контекст. Најголеми предизвици за електронското гласање се обезбедувањето на тајност на гласањето и заштита на податоците. Беа наведени примерите со Холандија која го напушти електронското гласање и Швајцарија и Естонија кои ги задржуваат овие системи и натаму ги развиваат. По декада на истражувања и расправи за автоматското и електронско гласање, постои еволуција на јавното мислење, но постојат бројни нерешени прашања кои се основни за понатамошна трансформација на изборните системи. Најголемиот проблем притоа е како да се одржи рамнотежа меѓу тајноста и транспарентноста на јавните системи. Во пракса не може да се обезбеди 100% заштита, поради бројните конфликтни интереси во изборниот процес. Секој глас треба да придонесе само еднаш кон финалниот резултат на изборите (принципот на фер и еднакво право на глас), а гласањето мора да остане тајно (принципот на тајност на гласањето). Друг проблем е рамнотежата меѓу принципите на пристап и слободно право на глас. Пристапот може да се подобри преку овозможување на граѓаните да гласаат на наједноставен можен начин на бројни локации (дома, на железнички станици, супермаркети и др.), но ако гласањето се одвива без контрола на избирачки одбор, нема да може да се гарантира дека граѓаните гласаат без на нив да влијае никој.



Во однос на развојот на е-демократијата и е-владата на светско ниво, беше речено дека во текот на последната декада владите вложуваат во овие области и дека се прават обиди да се измерат спремноста, напорите и резултатите. Одделот за економски и социјални прашања на ОН (UNDESA) во 2002 година започна со оцена на спремноста за е-влада меѓу земјите членки. При оценувањето се земаат предвид инфраструктурата, човечкиот капитал и достапноста и зрелоста на владините услуги. Цел на оцената се услугите на национално ниво а не на локално а најголемиот број на резултати се засноваат на набљудувањето на веб странците а не на искуствата на граѓаните. Беше истакнато дека ваквото споредување е важно од две причини и тоа затоа што ги мотивира државите да се развиваат на ова поле и затоа што овозможува употреба на "најдобра пракса".

Општата забелешка е дека амбициите за е-владата и е-демократија се високи, но за да се применат решенија мора да се исполнат некои предуслови. Мора да постои инфраструктура и основната обука за компјутери мора да биде достапна. За да бидат дел од информатичкото општество, граѓаните мораат да имаат пристап до технологијата, а со цел да ја користат мораат да добијат обука. Е-демократијата се заснова на демократските права како слобода на говорот, правото на приватност и слободата на информациите. Во многу држави овие права се втемелени во уставот. Законската рамка мора да е конкретна за тоа како да се постапува со овие права во контекст на информатичко општество. Ова вклучува прашања како приватност, идентитет и анонимност. Друг важен предуслов за е-демократија е довербата. Граѓаните мораат да имаат доверба дека владата нема да ги злоупотреби информациите кои ги добива од граѓаните кои учествуваат во демократските процеси. Законската рамка треба да вклучи и одредба со која ќе се бара од владите јавно да објават правно обврзувачки изјави за тоа како може и како ќе се користат информациите. За е-демократијата да биде успешна, исто така е важно да се вреднува учеството, односно владите да објавуваат информации за тоа како идеите и мислењата се вклучуваат во процесот на одлучување.

На крајот беше заклучено дека е-демократијата може да биде регулирана на различни начини и тоа преку формално законодавство или преку договори меѓу заинтересираните страни (меки закони), но дека пред да се избере модел потребно е да се анализира физибилноста на различните алтернативи.

На Форумот учествуваа претставници и на парламенти, влади, професори, претставници на истражувачки центри и институти кои се занимаваат со развојот на технологијата и информатичкото општество и беа презентирани примери за примена на е-демократијата од земјите во кои таа пошироко се применува, како на национално така и на локално ниво. Беа презентирани предностите, недостатоците и предизвиците.

Оние кои се вклучени во употребата на информатичките и комуникациските технологии за да ги зајакнат демократските практики сметаат дека постојат многу предизвици за нивна имплементација и затоа е многу важно најдобрите практики за е-демократијата да бидат документирани и споделени.



СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Делегација на Парламентарното собрание на ОБСЕ

ИЗВЕШТАЈ

*од есенските сесии на Парламентарното собрание на ОБСЕ,
одржана од 18 до 21 септември 2008 година во Торонто, Канада*

Скопје, септември 2008 година





Парламентарното собрание на Организацијата за безбедност и соработка во Европа (ПС на ОБСЕ), ги оддржа есенските состаноци од 18 до 21 септември 2008 година во Торонто, Канада. Целта на овие состаноци е збогатување на меѓупарламентарниот дијалог за важни прашања поврзани со определбите и вредностите на ОБСЕ. Состаноците вклучуваат одржување на Конференција за одредена важна тема, седница на Постојаниот комитет на ПС на ОБСЕ на кои учествуваат шефови на делегации и состанок на Медитеранскиот форум. На есенските состаноци на Парламентарното собрание на ОБСЕ учествуваше Андреј Петров, шеф на Делегацијата во Парламентарното собрание на ОБСЕ, Хисен Џемаили и Владимир Горчев членови на Делегацијата и Лидија Каракамчева, секретар на Делегацијата.

Темата на овогодешната конференција, **ОБСЕ во отворениот свет: трговија, безбедност и миграции**, донесе учество на 56 делегации, земји учеснички на ОБСЕ. Во рамките на состаноците се оддржа и дебата за кризата во Грузија, на која како гости беа поканети Ека Теселасвили и рускиот постојан претставник во Обединетите нации, Витали Чуркин, кој ја водеа главната дебата. Ова беше прво соочување меѓу Русија и Грузија преку јавно дебатирање за кризата на отворен форум.

Во врска со Медитеранскиот форум, **сенаторот Графстен** (Канада) го истакна значењето на економската соработка и слободната трговија во промовирањето на стабилноста и соработката и ги истакна потенцијалите на моделот на ОБСЕ за Медитеранот како отворена безбедносна организација. Претседателот Соареж истакна дека годинешниот форум го потенцирал фактот дека медитеранските прашања се тесно поврзани со прашањата на ОБСЕ, како што се посочува од самиот почеток на Хелсиншкиот процес.

На почетокот на есенските состаноци, претседателот **Соареж (Португалија)**, изрази благодарност до Канадската делегација за организацијата на настанот и навременото одржување на оваа конференција. Тој истакна дека денешниот свет е различен од оној во 1975 година, кога Хелсиншкиот финален акт бил потпишан, но избраната тема за оваа конференција покажува дека многу предизвици се слични. Хелсиншкиот акт ги допира темите како што се трговија, безбедност и миграција.

Претседателот истакна дека ПС на ОБСЕ мора да продолжи да ги разгледува овие предизвици, без разлика дали ќе бидат во согласност со Договорот за конвенционални сили на Европа, да се бори против нетолеранцијата и да ја подобри усогласеноста со стандардите на ОБСЕ за изборите. Претседателот истакна дека како претседател на ПС на ОБСЕ ќе настојува да балансира меѓу активностите на организацијата западно и источно од Виена и ќе инволвира многу членки во активностите на Собранието, и тоа како во текот на состаноците на ПС на ОБСЕ, така и на работа на терен и ќе продолжи да се бори за поголема транспарентност во ОБСЕ. Тој рече дека постои демократски дефицит на кој треба и понатаму да се работи и недостаток на транспарентност во спроведување на работата на Постојаниот Совет, која не е секогаш во духот од Хелсинки. Понатаму тој истакна дека набљудувањето на изборите и еднаквост меѓу половите ќе бидат приоритети на Собранието.

Господинот Соареж ја подвлече важната улога што парламентарната дипломатија ја има во дополнувањето на извршната власт, особено во преговарање за решавање на конфликти и побара од пратениците и понатаму да ја извршуваат таа функција. Понатаму тој ги охрабри пратениците да работат напорно за да воспостават меѓусебен дијалог во рамките на Собранието без разлика дали соодветните влади добро соработуваат.

Сенаторот Консиљо ди Нино, шеф на Канадската делегација, ги потсети пратениците дека за време на одржувањето на оваа конференција во Канада се спроведува федерална парламентарна кампања, и дека пратениците ќе имаат можност да ги следат демократските процеси во земјата. Тој во своето обраќање истакна дека ваквите форуми им овозможуваат на пратениците подобро да ги разберат прашањата и трендовите на светот што се менува и да ги решаваат прашањата поефикасно и да не ги пропуштаат можностите.

Темите на конференцијата се избрани со цел пратениците да се соочат со некои трендови кои во скорешно време длабоко ја менуваат глобалната динамика. Во



светлото на неодамнешниот развој на состојбите во Кавказот, во рамките на конференцијата е вклучен панел за политичко-безбедносните состојби во овој регион.

Ноел Кинсела, спикерот на Сенатот на Канада, во име на Претставничкиот дом и на Сенатот, истакна дека Канада е место каде што високо се цени меѓупарламентарната соработка. Тој укажа на значењето на природата на парламентарната дипломатија, која за разлика од владината дипломатија креира нови парадигми во односите. Вредностите и принципите на ОБСЕ, кои ја имаат предвид хуманата, политичко-воената, економската и еколошката димензија на безбедноста одат заедно со принципите кои ги поддржува ОБСЕ во примената на безбедносната политика.

Го потенцираше значењето на образованието, кое особено се рефлектира во огромниот прогрес во областа на технологијата, економската размена, индустриската продуктивност, транспортот и комуникациите.

Кинсела признава дека пристапот до „знаењето“, е нееднакво дистрибуиран што е во блиска корелација со економската благосостојба во земјата. Тој рече дека мора да се признае дека има недостатоци во циркулирањето на идеите и бројните можности за запознавање со другите делови од светот дури и во земји како што е Канада, што води кон тоа дека мора да се подобри пристапот кон информации. Сепак како најголем проблем тој ги посочи високите школарини и секојдневните придружни трошоци за образование.

Спикерот ги потсети присутните дека Канада го ратификувала меѓународниот договор за економски, социјални и културни права во август 1997 година, кој стана дел од меѓународното право во 1996 година каде што согласно со членот 13 постои обврска за „прогресивно воведување на слободно образование“. Тој укажа на важноста на глобалниот систем на образованието, кој се темели на слободно движење на студентите и го истакна значењето на направедниот прогрес со Болоњскиот процес кој се стреми кон отстранување на бариерите за размена на студенти. Од 1975 година и заклучоците со Хелсиншкиот финален акт, ОБСЕ се бори за промовирање на човековите права и дејствува во правец на обезбедување на можности да се остварат тие права, а особено правото на образование.

Гарет Еванс, претседател и извршен директор на Меѓународната кризна група беше поканет како еминентен воведничар во дискусијата. Во неговото обраќање тој особено се задржа на руско-грузискиот конфликт и неговата импликација врз геополитичката ситуација во регионот на ОБСЕ. Во врска со безбедносната улога на ОБСЕ, Еванс ја истакна неопходноста за да мисли на природата и корисноста на сегашната безбедносна архитектура бидејќи по руско-грузискиот конфликт од 1990 година па до денес, геополитичкиот пејсаж во регионот на ОБСЕ никогаш не бил понесигурен и поопасен. Тој ја истакна корисната работа која ОБСЕ ја врши во областа на економските работи, науката, технологијата како и во областа на миграциите, трговијата, демократијата и хуманитарните прашања, а особено е значајно и набљудувањето на конфликтните региони. Покрај оваа набљудувачка функција, ОБСЕ има функција на спречување на конфликтите во новото безбедносно опкружување. Дел од оваа рамка е Центарот за превенција на конфликти, која рано предупредува за состојбите и се фокусира на градење на мерки за доверба. Тој нагласи дека доколку земјите се навистина заинтересирани да се намалат сегашните тензии, не постои друга организација со подобри капацитети од ОБСЕ, со своите хоризонтални корења во регионот. Се задржа и на улогата на ПС на ОБСЕ во градење на атмосфера на доверба и намалување на тензиите, и преку редовните активности и декларации и преку активностите на претседателот и специјалните претставници.

Прва сесија: Економска димензија и димензија на заштита на човековата околина

Сесијата ја водеше **Петрос Ефтимус (Грција)**, претседавач на Генералниот комитет за економски работи, наука и технологија. Тој изрази уверување дека економските прашања и предизвиците со кои се соочува ОБСЕ и ПС на ОБСЕ се од особено значење, особено во сегашната ситуација на меѓународна економска криза и несигурност. Јасно е дека светот се соочува со глобалната економска криза предизвикана од неколку важни индикатори како што се високите цени на нафтата, кои



водат кон високи цени на храната и глобална инфлација. Кризата води кон банкротирање на големите и добро воспоставени инвестициски банки како и повеќе комерцијални банки, кој ги принуди некои држави да вложуваат во банкарскиот сектор. Зголемената невработеност и можноста од глобална рецесија продолжуваат да бидат сериозна закана. Како воведеничари беа поканети **Пол Еванс**, претседавач на азиско-пацифичката фондација во Канада и **Дебра Стигер**, професор на Факултетот за право во Отава.

Пол Еванс се концентрираше на односите на ОБСЕ зголеменото значење на Азија, посочувајќи дека Европа мора да ја земе предвид брзината на азискиот раст. ОБСЕ е модел и инспирација на азиската иднина, што беше и неодамна истакнато од Кореја, на кои некои гледаат како на процес кој природно ќе го замени Процесот на шестте партиски разговори, за решавање не само на севернокорејските нуклеарни проблеми, туку и актуелната студена војна на Корејскиот полуостров. Кога се зборува за отворен свет, мора да се мисли повеќе отколку либерална агенда за „отворени економии,“ и „отворени општества,“. Тоа повеќе значи, да се биде подготвен за отворен меѓународен поредок кој не е во согласност со практиките и искуствата кои се појавија по Втората Светска војна. Да се прифати азиското влијание и тоа да се обликува во креативна насока е огромен предизвик за ОБСЕ.

Професорот **Дебра Стигер** зборуваше за важноста од отворените економии: лекциите од историјата. Таа се задржа на важните прашања за кризата на светската економија, гледајќи ги акциите на светските пазари, цената на нафтата, недостигот на храна и невработеноста. Таа посочи дека како одговор на новата глобална економија, постои избор меѓу меѓународната соработка и еднострана акција, т. е. отвореност наспроти протекционизам.

Меѓу пратениците следеше жива дискусија, при што претседавачот Ефтимеус при затворањето на сесијата информираше дека ПС на ОБСЕ во мај 2009 година во Даблин ќе оддржи економска конференција. Следната година во Атина е се одржат есенските состаноци на ПС на ОБСЕ кои е бидат посветени на прашања од енергетската безбедност.

Втора сесија: Безбедност и политичка димензија

За првпат откако се случи руско-грузиската криза во август, на оваа конференција двете страни дебатираа лице во лице. Дебатата ја водеа грузискиот министер за надворешни работи Ека Тешелашвили и рускиот постојан претставник во Обединетите нации, Виталиј Чуркин.

Претседавачот Ленмаркер кој ја водеше дебатата, посочи дека бегалците ќе ја дефинираат оваа криза и побара формирање на „Комисија за катастрофа,“ која ќе се обиде да ја најде вистината што се случувало за време на непријателствата и особено да се осврне на прашањето дали се случило етничко чистење. Потребно е независно и објективно набљудување како во Јужна Осетија така и во Абхазија.

Министерката Ека Тешелашвили се задржа на важноста од дебатирање по ова прашање, како и значењето на меѓународното право како основа на односите меѓу државите. Зборуваше дека „замрзнатите конфликти,“ не се само погрешни но и многу опасни во исто време. Како поткрепа на својата теза, таа ја посочи кризата со Руската федерација, која може да послужи како важна лекција во други турбулентни региони во светот. Таа се надева дека лидерството на ЕУ, претседателството и Европа ќе донесат крај на непријателствата со Русија и ќе се најде трајно решение. Се заложи за целосна транспарентност од страна на Грузија во соработката за која било истрага која би се спровела за конфликтот. Таа ја истакна новата грузиска реалност на внатрешно раселени лица и повика на право тие да се вратат по завршување на кризата.

Виталиј Чуркин, го претстави руското гледање на состојбите кој довеле до конфликт во регионот и ги повика парламентарците на ОБСЕ да ја искористат својата политичка тежина за да се обезбеди набљудувачите на ОБСЕ да се распоредени блиску до завојуваните региони за да се спречат идни непријателства. Амбасадорот Чуркин забележа дека Русија ги исполнила своите обврски што произлегле од мировниот план за повлекување на руските набљудувачки места во Поти.



Рускиот претставник смета дека распоредувањето на меѓународните набљудувачи во безбедносната зона е од големо значење и тие треба да бидат во поголем број, најмалку 200 од ЕУ и дополнителни 100 од ОБСЕ, додека тие што се на теренот треба да останат. Чуркин информираше за големиот број на руски цивили кои умреле во конфликтот и ги нагласи историските врски меѓу Русија и Грузија кои биле многу силни. Многу Грузијци и денес живеат во Русија и придонесуваат кон политичкиот, економскиот и културниот живот.

Повеќе од 40 пратеници од присутните 180 се јавија за дискусија

Трета сесија: хумана димензија

Потпретседателот на Третиот генерален комитет **Валбурга Хасбург Даглас (Шведска)**, отворајќи ја Третата сесија ги претстави воведничарите **Јанез Ленарчич**, директор на Канцеларијата на ОБСЕ/ОДИХР и **Ратва Омидвар**, претседател на Советот за вработување на емигранти во Торонто.

Ленарчич, посочи дека основна задача на ПС на ОБСЕ е обврските да се преточат во реалност и наместо државите да се делат на стари и нови демократии, земјите треба да работат на исполнување на обврските. Тој се заблагодари на пратениците што нивните земји ги следат препораките на ОБСЕ/ОДИХР при следењето на изборите. Се задржа на извештаите и препораките на ОДИХР на полето на трговијата со луѓе, толеранција и недискриминација, како релевантни за работата на ПС на ОБСЕ за миграционите прашања. Пратениците се интересираа за начинот на селекција на набљудувачите на изборите, повикувајќи се на поголема транспарентност. Се разговараше и за проблемите на двојните стандарди во изборните набљудувања, за акциониот план на ОБСЕ за еднаквост меѓу половите, како и за тешкотиите поврзани со екстрадиција на воените криминалци.

Ратна Омидвар, ја раскажа својата лична приказна како емигрант и искуството на канадското општество на ова поле. За разлика од други држави, ова прашање не било особено тешко политичко прашање во Канада и во предизборната кампања ниедна партија тоа не го гледа како проблем. Таа рече дека во Канада има добро развиени структури за прифаќање на емигрантите и тоа како од владата така и од општините. Дури 50% од населението во Торонто не е родено во Канада и а вистинската успешна приказна за емигрантите доаѓа дури со втората генерација, кога тие имаат добри места во општеството и се наоѓаат на лидерски позиции. Таа, сепак сакаше да слушне нови подобри идеи за прифаќање на емигрантското население и смета дека од огромно значење е размената на искуства и експертизи меѓу земјите.

Пратеникот Владимир Горчев, инспириран од излагањето на Ратна Омидвар го изложи проблемот со миграцијата во нашата земја и мерките кои ги презема Владата на Република Македонија со цел за спречување на миграцијата на нашето население. Најдобар начин да се реши овој проблем е силен економски развој, но истакна дека на тој пат кон развој на земјата преку нејзино интегрирање бевме блокирани од Грција на НАТО самитот во Букурешт. Во дискусијата пратеникот сугерираше високиот комесар на ОБСЕ за национални малцинства да ја посети Република Грција и да ја разгледа состојбата со човековите права на малцинствата кои живеат таму, пред се, на македонското. Правото на македонскиот народ на негов идентитет е колективно и индивидуално човеково право кое го уживаат сите нации.

Грчкиот претставник Ефtimiум веднаш реагираше и побара Горчев да биде најавен како пратеник од ФИРОМ, а не како пратеник од Македонија, како што го најави претседавачот Валбурга Хасбург Даглас, што не беше прифатено од нејзина страна. Ефtimiум беше многу груб во својот настап и рече дека ваквите настани не водат кон подобрување на состојбите меѓу двете земји. Ги извести пратениците дека во ОН се водат преговори меѓу двете земји за прашањето на името.

Седница на Постојаниот комитет на ПС на ОБСЕ

Седницата се одржа на 21 септември кога претседателот Соарез пред шефовите на делегациите ги претстави своите активности од јули 2008 па до денес, при



што ја посетил Москва и се сретнал со значајни руски владини и парламентарни претставници.

Благајникот на ПС на ОБСЕ, Ханс Рајдел, поднесе извештај дека Собранието останува во одлична финансиска состојба и дека финансиите добро се администрираат и се предмет на внимателен надзор на надворешна контрола.

Генералниот секретар, Оливер Спенсер, го промовираше неделниот билтен „Новости од Копенхаген,, како основно средство на секретаријатот за публикување на работата на ПС на ОБСЕ и извести за програмата за истражување, која Собранието ја нуди за млади дипломирани студенти во секретаријатот во траење од шест месеци.

Специјалниот претставник во Виена, **амбасадорот Андреас Хотеле**, извести за последните случувања во владината страна на ОБСЕ.

Потпретседателот Кимо Киљунен се заложи за зголемување на ангажираноста во земјите од Централна Азија, со посебно нагласување на нивната регионална соработка. **Потпретседателот Тина Тинсгард** има намера да работи на промена на Деловникот за работа со цел за подобрување на половата еднаквост во националните делегации. Беше сугерирано дека е потребна промена на Деловникот за поголемо учество на медитеранските партнерски земји.

Амбасадорот Алекси Харконен, шеф на работната група на Финското претседателство, даде осврт на досегашната работа на претседателството, забележувајќи дека кризата во Грузија влијаела на нивната работа.

Амбасадорот ги нагласи нивните напори во врска со медијаторството во Молдавија и конфликтот во Нагорно Карабах

Медитерански форум

Со цел за градење на посилни врски меѓу ПС на ОБСЕ и медитеранските партнери на есенските состаноци секогаш се одржува Медитеранскиот форум. Овогодишниот форум се фокусираше на мултилатерални иницијативи кои ќе промовираат интеграција и соработка во Медитеранот, вклучувајќи ја Унијата за Медитеранот и медитеранската димензија на ОБСЕ. Во дискусијата доминираат темите за поголема економска соработка и слободна трговија заради промовирање на стабилност и соработка. Претседателот Соарез истакна дека и овој форум потврдил дека постои блиска поврзаност меѓу ОБСЕ и Медитеранот. Конгресменот Елси Хастинг, како специјален претставник за медитеранските прашања, ја потенцираше вредноста за промовирање на медитеранската димензија на ОБСЕ на парламентарно ниво, истакнувајќи дека европската безбедност е директно поврзана со безбедноста и стабилноста на Медитеранот.

Зил Ментре, претставник на Француското министерство за надворешни работи, го претстави францускиот предлог за натамошен развој на Евромедитеранското партнерство на ЕУ. Иницијативата предлага соединување на сите земји членки на ЕУ со неколку не-европски земји кои граничат со медитеранското море, промовирајќи соработка во енергетскиот сектор, безбедноста, миграцијата и трговијата, како и борба против корупцијата, тероризмот, организираниот криминал и трговијата со луѓе.

Амбасадорот Мара Маринаки (Грција) постојан претставник на Грција во ОБСЕ, подвлече дека Грција како следен претседавач на ОБСЕ во 2009 година ќе работи на зајакнување на Медитеранската димензија на ОБСЕ.

* * * * *

На почетокот на состаноците во Торонто, таблата пред Делегацијата на Собранието на Република Македонија беше означена како поранешна Југословенска Република Македонија. Откако таа беше прешкртана од наша страна, домаќините, односно Канадскиот парламент, ја заменија со нова табла на која стоеше името Република Македонија.





СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

**Делегација на Собранието на Република Македонија
во Интерпарламентарната унија**

ИЗВЕШТАЈ

**за учеството на 119. Собрание на Интерпарламентарната унија,
одржано од 13 до 15 октомври 2008 година
во Женева, Швајцарска Конфедерација**

Скопје, октомври 2008 година





Собранието на Интерпарламентарната унија (ИПУ) го одржа своето редовно 119. заседание од 13 до 15 октомври 2007 година во Меѓународниот конференциски центар во Женева, Швајцарска Конфедерација. На 119. Собрание на ИПУ учествуваше Делегација на Собранието на Република Македонија што ја сочинуваа пратениците: г-ѓа Силвана Бонева, шеф на Делегацијата, г. Јани Макрадули, г. Горан Мисовски и г-ѓа Елмазе Селмани, членови на Делегацијата, како и г. Жарко Денковски, генерален секретар на Собранието на Република Македонија, г-ѓа Билјана Огненовска, раководител на Одделението за меѓународни парламентарни собранија и мултилатерална соработка и секретар на Делегацијата и г-ѓа Анита Огњановска, раководител на Одделението за поддршка на канцеларијата на генералниот секретар. На дел од активностите присуствуваа и амбасадорот г. Ѓорѓи Аврамчев и г-ѓа Билјана Тасевска, министер советник во Постојаната мисија на Република Македонија при Обединетите нации во Женева.

Во рамките на 119. Собрание на ИПУ беа одржани: седницата на Комитетот за прашања на Обединетите нации, три панел-дискусии на темите кои ќе бидат разгледувани на следното Собрание, 183. сесија на Управниот совет на ИПУ, заседанието на Здружението на генералните секретари на парламентите, како и состаноци на други тела, геополитички групи и облици на ангажирање во рамките на ИПУ.

Делегацијата на Собранието на Република Македонија учествуваше и на семинарот на тема: "Зацврстување на капацитетите за да се одговори на потребите за информации и знаење на парламентарците", што се одржа на 16 октомври 2008 година во организација на Интерпарламентарната унија, Здружението на генералните секретари на парламентите и Меѓународната федерација на здруженијата на библиотеки.

119. СОБРАНИЕ НА ИПУ

Сто и деветнаесеттото Собрание на Интерпарламентарната унија го отвори г. Пјер Фернандо Казини, пратеник од Италија и претседател на ИПУ. Господинот Казини беше избран за претседател на Собранието, а г. Абделвахад Ради, пратеник во Парламентот од Мароко и потпретседател на Извршниот комитет на ИПУ беше избран за потпретседател на Собранието.

На Собранието учествуваа делегации на 134 парламенти¹ членки на ИПУ (од 150 парламенти - членки на Унијата). Од придружните членови во работата на Собранието учествуваа регионалните парламентарни асоцијации,² а во својство на набљудувачи: претставници на повеќе тела и специјализирани агенции на ООН³, на меѓународни и

¹ Авганистан, Австралија, Австрија, Албанија, Алжир, Андора, Ангола, Аргентина, Бахреин, Белгија, Белорусија, Бенин, Боливија, Босна и Херцеговина, Боцвана, Бразил, Брегот на Слоновата Коска, Бугарија, Буркина Фасо, Бурунди, Венецуела, Виетнам, Габон, Гамбија, Гана, Гватемала, Германија, Грузија, Грција, Данска, Демократска Република Конго, Доминиканска Република, Египет, Ел Салвадор, Естонија, Етиопија, Ерменија, Замбија, Западен Тимор, Зимбабве, Израел, Индија, Индонезија, Ирак, Иран (Исламска Република), Ирска, Исланд, Италија, Јордан, Јемен, Јужна Африка, Казахстан, Камбоџа, Камерун, Канада, Катар, Кенија, Кина, Кипар, Колумбија, Коморски Острови, Конго, Коста Рика, Куба, Кувајт, Латвија, Лесото, Либан, Либиска Арапска Џамахирија, Лихтенштајн, Луксембург, Мавританија, Маврициус, Мадагаскар, Малдиви, Малезија, Малта, Мароко, Мексико, Монако, Монголија, Мозамбик, Намибија, Народна Демократска Република Лаос, Непал, Нигер, Нигерија, Нов Зеланд, Норвешка, Обединета Република Танзанија, Обединети Арапски Емирати, Обединето Кралство, Оман, Пакистан, Палестина, Панама, Папуа Нова Гвинеја, Перу, Полска, Португалија, Република Кореја, Република Македонија, Романија, Руанда, Руската Федерација, Самоа, Сан Томе-и-Принсипе, Саудиска Арабија, Сенегал, Сингапур, Сириска Арапска Република, Словачка, Србија, Судан, Суринам, Тајланд, Тунис, Турција, Уганда, Украина, Унгарија, Уругвај, Филипини, Финска, Франција, Холандија, Хрватска, Чешка Република, Чиле, Швајцарија, Шведска, Шпанија и Шри Ланка.

² Законодавното собрание на Источна Африка, Интерпарламентарниот комитет на економската и монетарната унија на Западна Африка, Латиноамериканскиот парламент, Парламентарното собрание на Советот на Европа и Парламентот на Економската заедница на западноафриканските држави.

³ Обединетите нации, Конференцијата на ОН за трговија и развој (UNCTAD), Меѓународната организација на трудот (ILO), Организацијата за образование, наука и култура (UNESCO), Фондот за деца на ОН (УНИЦЕФ) и Светската здравствена организација (WHO).



регионални организации,⁴ на меѓународни парламентарни собранија⁵, на невладини организации⁶ итн.

На Заседанието учествуваа 1197 делегати, од кои 532 членови на парламенти. Од делегатите - членови на парламентите 37 беа носители на претседавачката функција, 41 носители на потпретседавачката функција (меѓу кои и потпретседателот на Собранието на Република Македонија, г. Јани Макрадули) и 158 жени парламентарки (29,7%).

ИТНА ДОПОЛНИТЕЛНА ТОЧКА НА ДНЕВНИОТ РЕД

Согласно со Статутот, Собранието на Интерпарламентарната унија се изјаснуваше за дополнување на дневниот ред со итна дополнителна точка. Беа поднесени пет предлози за дополнување на дневниот ред:

1* *Обединетите Арапски Емирати* "Улогата на парламентите во запирањето на глобалната финансиска криза и нејзиното влијание на националните економии";

2* *од Египет*: "Меѓународната финансиска криза: нејзините причини и импликациите за глобалната економија и нациите во развој и улогата на парламентите во разрешувањето на кризата и намалувањето на нејзиното негативно влијание";

3* *од Мексико*: "Потребата за светска финансиска реформа";

4* *од Белгија*: "Финансиската криза" и

5* *од Исламската Република Иран*: "Улогата на парламентите во воспоставувањето на праведна и транспарентна глобална економија, со цел да се намалат негативните ефекти од тековната меѓународна финансиска криза".

По спроведените консултации и преговори, петте делегации пред Собранието излегоа со заднички ревидиран предлог: "Улогата на парламентите во справувањето со глобалната финансиска криза и нејзиното економско влијание на земјите во развој и на развиените земји". Овој предлог беше едногласно усвоен од Собранието и вклучен во дневниот ред како точка број 6.

Дебатата по итната дополнителна точка се одржа попладнето на 13 октомври 2008 година. Во неа учествуваа 30 пратеници од 29 земји и еден набљудувач.

Учесниците во дебатата ја нагласија загриженоста во врска со тековната финансиска криза и ги подвлекоа сериозните последици што таа ги има врз развиените земји и земјите во развој. Тие се заложија за поголема транспарентност на финансиските пазари, регулирање на финансискиот сектор на начин на кој би се избегнала секоја евентуална идна финансиска криза, контрола на финансиските институции и имплементирање на превентивни политики од страна на централните банки и агенциите за контрола на валутите. Истовремено, беше истакната неопходноста за ублажување на социјалните последици од финансиската криза. Дел од учесниците во дебатата побараа од Интерпарламентарната унија што е можно поскоро да организира меѓународна парламентарна конференција, на која би се разгледале причините и ефектите од меѓународната финансиска криза и би се дефинирале начини за ублажување на нејзините последици.

⁴ Светската банка, Светската трговска организација (WTO), Организацијата за забрана на хемиското оружје (OPCW) и Комисијата на Организацијата на Договорот за целосна забрана на нуклеарните проби (CTBTO).

⁵ Африканската парламентарна унија (APU), Арапската интерпарламентарна унија (AIPU), Азиското парламентарно собрание (APA), Собранието на Западноевропската унија (AWEU), Здружението на европски парламентарци за Африка (AWEPА), Асоцијацијата на сенати, шури и еквивалентни совети во Африка и Арапскиот свет (ASSECAA), Парламентарната асоцијација на Комонвелтот (CPA), Конфедерацијата на парламентите на Америка (COPA), Интерпарламентарното собрание на Здружението на независните држави (CIS), Интерпарламентарното собрание на Евроазиската економска заедница (EURASEC), Консултативниот совет на Магреб, Парламентарното собрание на Црноморската економска соработка (PABSEC), Парламентарното собрание на унијата на Белорусија и Руската Федерација и Парламентарниот форум на Заедницата за развој на Јужна Африка (SADC).

⁶ Human Rights Watch, Меѓународниот комитет на Црвениот крст (ICRC) и Меѓународната федерација на здруженијата на Црвениот крст и Црвената полумесечина (IFRC).



По дебатата беше формирана техничка комисија за подготвување на предлог на резолуција, на чело со г. Балавант Апт, пратеник од Индија, кој беше избран за известител за итната дополнителна точка.

Техничката комисија, составена од парламентарци од: Белгија, Венецуела, Египет, Индија, Мексико, Нигерија, Обединетото Кралство, Руската Федерација и Холандија се состана на 14 октомври 2008 година и подготви Предлог на резолуција, кој беше поднесен за усвојување на Собранието на ИПУ.

Предлогот на резолуцијата беше едногласно усвоен на седницата на Собранието, одржана на 15 октомври 2008 година.

СЕДНИЦА НА КОМИТЕТОТ ЗА ПРАШАЊА НА ОБЕДИНЕТИТЕ НАЦИИ

Комитетот за прашања на Обединетите нации одржа седници на 13 и 15 октомври 2008 година. Со седниците претседаваше г. Фин Мартин Валерснес, пратеник од Норвешка. Во работата на Комитетот учествуваше пратеникот **г. Горан Мисовски**.

Комитетот го разгледа Извештајот на генералниот секретар на Обединетите нации за соработката меѓу ОН и Интерпарламентарната унија, при што беше поздравено растечкото партнерство меѓу двете организации и одобрени препораките формулирани од генералниот секретар на ОН.

Комитетот за прашања на Обединетите нации дискутираше и за планираното истражување за интеракцијата на парламентите со ОН. Ова истражување ќе има за цел да се утврди на кој начин парламентите соработуваат со системот на ОН и со регионалните канцеларии на ОН, како и до кој степен парламентите се вклучени во специјализираните состаноци и преговорите што се одвиваат во рамките на ОН. Заклучоците од истражувањето ќе бидат разгледани на 120. Собрание на Интерпарламентарната унија, што ќе се одржи во април 2009 година во Адис Абеба, Етиопија.

На седницата беше разгледан извештајот од состанокот на Советодавната група на Комитетот за прашања на Обединетите нации, одржан на 18 јули 2008 година. Комитетот ја охрабри Советодавната група да продолжи со активностите содржани во нејзиниот мандат, како што е следењето на реформата на ОН. На членовите на Комитетот им беше презентираан и извештајот на Советодавната група за теренската мисија во Танзанија, со цел за евалуација на реформата "Единство на акција на ОН" и улогата на парламентите во овој процес.

Комитетот ги повика членовите на парламентите посистематски да се вклучат во националните делегации за големите меѓународни настани и конференции, целосно почитувајќи го притоа принципот на поделба на власта. Со оглед на тоа дека националните парламенти и ИПУ ги зголемуваат своите активности на полето на соработката за развој, Комитетот ја повика Интерпарламентарната унија да започне построкуриран дијалог со меѓународните финансиски институции, како што се Светската банка и Меѓународниот монетарен фонд.

Во рамките на седницата на Комитетот за прашања на Обединетите нации беше одржана и *Панел дебата за глобалната криза со храна*. Воведничари на дебатата беа: д-р Оливие д Шутер, специјален известител на ОН за правото на храна, г. Шарл Венсан, директор на Канцеларијата на Светската програма за храна (WFP) во Женева и д-р Даниел Лопез-Акуња, директор во Светската здравствена организација (WHO). Дебатата беше фокусирана на кризата со храна и нејзините импликации врз здравјето на луѓето, како и на утврдувањето на насоките за акција и соработка меѓу националните парламенти на овој план.

Советодавната група на Комитетот за прашања на Обединетите нации на Интерпарламентарната унија се состана на 14 октомври 2008 година и подготви извештај за работата на Комитетот во 2008 година. Овој извештај пред Собранието на Интерпарламентарната унија на 15 октомври 2008 година го презентираше известителот г-ѓа Нозизве Мадлала-Рутлеџ, пратеник од Јужна Африка, по што истиот беше усвоен со акламација.



ПАНЕЛ-ДИСКУСИИ

Во рамките на 119. Собрание на Интерпарламентарната унија беа организирани **панел-дискусии** за **трите теми** кои се вклучени во дневниот ред на 120. Собрание на ИПУ, што ќе се одржи во април 2009 година во Адис Абеба, Етиопија:

- Промовирање на нуклеарната непролиферација и разоружување и обезбедување на влегувањето во сила на Договорот за целосна забрана на нуклеарните проби: улогата на парламентите;
- Климатските промени, моделите за одржлив развој и обновливите енергии и
- Слобода на изразување и правото на информација.

Панел-дискусија за темата која ќе биде разгледувана од Првата постојана комисија за мир и меѓународна безбедност на 120. Собрание на ИПУ

Панел-дискусијата на тема: *“Промовирање на нуклеарната непролиферација и разоружување и обезбедување на влегувањето во сила на Договорот за целосна забрана на нуклеарните проби: улогата на парламентите”*, се одржа на 14 октомври 2008 година.

Известителите г. Роџер Прајс од Австралија и г. Џек Џејкоб Муимбу од Замбија го презентираа Нацрт- извештајот, кој се осврнува на тековната состојба, предизвиците за иднината и улогата и обврските на парламентите и парламентарците.

На пратениците им се обратија г. Тибор Тот, извршен секретар на Подготвителната комисија на Организацијата на Договорот за целосна забрана на нуклеарните проби (СТВТО) и г. Алин Веар, глобален координатор на организацијата “Парламентарци за нуклеарна непролиферација и разоружување”.

Во дебатата по оваа тема се вклучија 50 пратеници. Учесниците во дебатата истакнаа дека нуклеарната непролиферација и разоружување се круцијални прашања и дека избирачите очекуваат од нив, како парламентарци, поактивно да се вклучат во надминувањето на пречките за спроведување на нуклеарната непролиферација и разоружување. Елиминацијата на нуклеарното оружје, според дискусантите, ќе го ослободи светот од една од најголемите закани по безбедноста и опстанокот и ќе го отвори патот кон меѓународната соработка, која е потребна за разрешување на другите клучни проблеми на светско ниво.

Од друга страна, беше забележано дека во денешниот свет, кој се карактеризира со драматични климатски промени и осиромашување на нафтените резерви, не може да се исклучи оживувањето на нуклеарната енергија. Правењето на јасна разлика меѓу развивањето на мирнодопски нуклеарни капацитети, од една страна и воени нуклеарни капацитети, од друга страна, станува се потешко и најчесто зазема политичка димензија. Токму затоа, изразена е потребата од градење на јасен, сеопфатен и недискриминаторски пристап од страна на меѓународната заедница, базиран на заеднички правила, принципи, гаранции и механизми за верификација.

Беа презентирани и голем број на добри практики, како што се: формирање на зони без нуклеарно вооружување (nuclear-free zones), доброволно откажување од нуклеарни капацитети, пензиски фондови со чии правилници е забрането инвестирање во нуклеарни активности, како и водечката улога на одредени парламенти во ратификацијата и спроведувањето на меѓународните договори.

Повеќе делегации ја истакнаа намерата да придонесат за брзо влегување во сила на Договорот за целосна забрана на нуклеарните проби (СТВТ), по можност пред одржувањето на следната конференција за евалуација, предвидена за 2010 година.

Дискусиите изнесени на панел-дискусијата ќе бидат земени во предвид при изготвувањето на извештајот и Нацртот на резолуцијата на Првата постојана комисија за 120. Собрание на ИПУ, што ќе се одржи во април 2008 година во Етиопија.



Панел-дискусија за темата која ќе биде разгледувана од Втората постојана комисијата за траен развој, финансии и трговија на 120. Собрание на ИПУ

Панел-дискусијата на тема: *"Климатските промени, моделите за одржлив развој и обновливите енергии"*, се одржа на 14 октомври 2008 година. Дебатата им овозможи на членовите на ИПУ поблиску да се запознаат со темата која ќе биде разгледувана од Втората комисија на Собранието во Етиопија. Таа исто така, им обезбеди можност на известителите г. Атила Линс од Бразил и г. Ханс-Јоаким Фуштел од Германија да информираат за подготовката на извештајот. Покрај коизвестителите, воведничари во дебатата беа и г. Кристоф Фрај, директор за енергетски индустрии и стратегија во Светскиот економски форум и г. Кристоф Натал, директор на Центарот за иновативно партнерство на Програмата за развој на ОН (УНДП).

По воведните излагања на панелистите, следеше дискусија во која учествуваа 38 говорници, кои се осврнаа на итната потреба за конкретна акција на светско ниво за ублажување на последиците од климатските промени. Дискутантите изразија различни гледишта во врска со тоа кои извори на енергија претставуваат најдобро средство за редуцирање на јаглеродните остатоци од човековите активности. Особен интерес беше искажан за контроверзиите во врска со употребата на нуклеарната енергија и биогоривата, како алтернативи за фосилните горива.

Учесниците во дебатата укажаа дека парламентарците сносат дел од одговорноста за зачувувањето на природните ресурси на планетата и одржливоста на животната средина, со цел за постигнување на Милениумските цели за развој на ОН.

Ова може да биде постигнато само доколку развиените земји и земјите во развој воспостават светско партнерство за развој и заеднички дејствуваат за елиминирање на гладот и сиромаштијата. Во рамките на дебатата, пратениците предложија одредени дополнувања на текстот на нацрт- извештаите подготвени од коизвестителите.

Панел-дискусија за темата која ќе биде разгледувана од Третата постојана комисија за демократија и човекови права на 120. Собрание на ИПУ

Панел-дискусијата на тема: *"Слобода на изразување и правото на информација"*, исто така се одржа на 14 октомври 2008 година. Коизвестелите г. Ендру Дисмор од Обединетото Кралство и г. Правин Раштрапал од Индија ги информираа учесниците за подготовката на извештајот и предлогот на резолуцијата. Тие се осврнаа на главните прашања опфатени во нацрт-извештајот и ги повикаа парламентарците да дадат свои предлози, со цел да го збогатат финалниот извештај. Пратениците ги ислушаа излагањата и на г-ѓа Пенси Тлакула, комесар во Африканската комисија за правата на човекот и на народите и г-ѓа Агнес Каламард, извршен директор на ARTICLE 19, организација за промовирање на човековите права.

Во дебатата по оваа тема учествуваа 37 пратеници, кои го подвлекоа значењето на слободата на изразувањето за демократијата. Беше истакнато дека секој човек треба да го ужива ова право, но на одговорен начин, имајќи ги предвид правата и репутацијата на другите луѓе. Истовремено, треба да се охрабрува почитувањето на верските и културните уверувања на различните социјални групи.

Беше подвлечено дека слободата на изразувањето бара силни и независни медиуми што ги изразуваат различните гледишта на општеството. Цензурата е непријател на демократијата, но сепак треба да постојат саморегулирачки механизми и кодекси за однесување во медиумите, со цел да се спречи злоупотребата. Властите, исто така треба да се воздржат од ограничување на слободата на говорот во името на борбата против тероризмот.

Учесниците во дебатата нагласија дека пристапот до информации е фундаментално право на сите граѓани, а парламентите и парламентарците имаат значајна улога во обезбедувањето на транспарентност на нивните внатрешни процедури и во промовирањето и заштитата на правата на граѓаните за пристап до информациите.



АМАНДМАНИ НА СТАТУТОТ И ПРАВИЛАТА НА ИПУ

На пленарната седница, одржана на 13 октомври 2008 година, Собранието го разгледуваше амандманот што беше претходно одобрен од Управниот совет, а се однесува на дополнување на членот 3 од Статутот на Интерпарламентарната унија, со цел да му се овозможи на Парламентот на Палестина да стане член на ИПУ:

По членот 3 се додава нов член 3.1, кој гласи:

"Парламент што е формиран во согласност со фундаменталните закони на територијален ентитет, чиишто аспирации и вокација на државност се признаени од страна на Обединетите нации и којшто ужива статус на постојан набљудувач во таа организација, со значајни дополнителни права и привилегии, може исто така да стане член на Интерпарламентарната унија".

Пред Собранието се обрати претставникот на Делегацијата на Израел, кој изрази спротивставување на предложениот амандман во име на Израелската делегација, по што беше извршено поединечно гласање (во согласност со членот 16.1 од Статутот на ИПУ). Амандманот беше усвоен со 1219 гласови "за", 93 гласови "против" и 230 "воздржани" гласови (Македонија: 11 гласови "за"⁷).

181. ЗАСЕДАНИЕ НА УПРАВНИОТ СОВЕТ НА ИПУ

Заседанието на Управниот совет на ИПУ се одржа на 13, 14 и 15 октомври 2008 година, а во неговата работа учествуваа пратениците: **г-ѓа Силвана Бонева, г. Јани Макрадули и г-ѓа Елмазе Селмани**, членови на Управниот совет.

Избор на претседател на Интерпарламентарната унија

На 181. заседание на Управниот совет на Интерпарламентарната унија беше избран нов претседател на ИПУ, со оглед на тоа дека мандатот на претседателот, г. Пјер Фернандо Казини траеше до затворањето на ова заседание.

Кандидатура за претседател на Интерпарламентарната унија поднесоа двајца кандидати, г. Тео-Бен Гурираб, претседател на Парламентот на Намибија и г. Агунг Лаксоно, претседател на Парламентот на Индонезија.

На седницата одржана на 15 октомври 2008 година, Управниот совет со тајно гласање го избра г. Тео-Бен Гурираб за претседател на Интерпарламентарната унија, со мандат до октомври 2011 година. Господинот Гурираб освои 200 гласови, наспроти 113 гласа за г. Лаксоно.

Досегашниот претседател на ИПУ, г. Казини, беше прогласен за Почесен претседател на Интерпарламентарната унија.

Новоизбраниот претседател на Интерпарламентарната унија, г. Тео-Бен Гурираб, е поранешен претседател на Генералното собрание на Обединетите нации, како и поранешен премиер и министер за надворешни работи на Намибија.

Членство во Унијата

На седницата одржана на 13 октомври 2008 година Советот одлучи да го одобри барањето за членство во ИПУ на Парламентот на Оман, како и барањата за повторно членство во Унијата на парламентите на Коморските Острови и на Сиера Леоне.

На седницата на Управниот совет на ИПУ, одржана на 15 октомври 2008 година, на препорака од Извршниот комитет, беше одобрено членството во Унијата на Парламентот на Палестина. Имено, по усвојувањето на амандманот на Статутот на Интерпарламентарната унија со цел да се овозможи прием на Парламентот на Палестина во Унијата, Извршниот совет одржа седница со цел да подготви препорака

⁷ Делегацијата на Собранието на Република Македонија гласаше во согласност со договорот постигнат во рамките на геополитичката група "Дванаесет плус" и инструкциите добиени од Министерството за надворешни работи.



до Управниот совет во врска со барањето на овој парламент за полноправно членство. Во препораката за прием на Парламентот на Палестина, Извршниот комитет на ИПУ истакнува дека Палестинскиот законодавен совет (PLC) е парламент формиран во согласност со фундаменталните закони на Палестинските власти, кој извршува законодавна и контролна функција. Но, имајќи предвид дека состојбата во Палестинските територии го спречува функционирањето на Палестинскиот законодавен совет, учеството на овој парламент во работата на Интерпарламентарната унија привремено ќе биде потпомогнато од Палестинскиот национален совет (PNC).

Со оваа измена, Интерпарламентарната унија брои 154 члена парламенти, како и осум асоцијативни членки-меѓународни парламентарни собранија.

Управниот совет ја разгледа состојбата во врска со членството на Парламентот на Казахстан, кој ја нема платено членарината во ИПУ за последните три години и заклучи дека членството на овој парламент ќе биде автоматски суспендирано на 1 јануари 2009 година, доколку истиот не изврши плаќање на долгот до 31 декември 2008 година.

По препорака од Извршниот комитет, Управниот совет ги одобри барањата за стекнување со статус на набљудувач во ИПУ, поднесени од Парламентарното собрание на Медитеранот (ПАМ) и Меѓународниот институт за демократија и помош за избори (ИДЕА).

Финансиската состојба на ИПУ

Управниот совет ги разгледа Извештајот за финансиската состојба на ИПУ заклучно со 30 септември 2008 година и списокот на членовите кои имаат заостанати обврски спрема Унијата. Генералниот секретар оцени дека ИПУ ќе ја заврши буџетската година со суфицит на предвидениот буџет, како резултат на заштедите заради падот на американскиот долар и промената на Финансиските правила на ИПУ, со која се овозможува членарините од новите членови да се прикажат како приходи.

Програма и буџет за 2009 година

Пред членовите на Управниот совет беше презентираан Предлогот на буџетот за 2009 година и документот "Предвидени активности и неопходни ресурси 2009-2011". Генералниот секретар информираше дека консолидираниот буџет е ориентиран кон резултатите и финансиски и еколошки одржлив, со оглед на тоа што за секоја ставка од трошоците јасно се идентификувани родовите и еколошките ефекти. Како и претходната година, Буџетот за 2009 г. е карбоненутрален и обезбедува средства за компензација на емисиите на јаглен.

Господинот Робер дел Пикиа, сенатор од Франција информираше за дебатата по буџетот во Извршниот комитет на Интерпарламентарната унија, кој едногласно го одобрил предложениот буџет. Тој укажа дека во буџетот се предвидени дополнителни средства за парламентарни активности поврзани со развојот, како што е промовирањето на Милениумските развојни цели и борбата против ХИВ/СИДА и за мировни активности, вклучувајќи ги мисиите на Комитетот за прашања на Блискиот Исток. Во буџетот за 2009 година исто така се обезбедени нови средства за безбедност на делегатите на второто годишно собрание на ИПУ и за подготовките на Конференцијата на спикери на парламенти, што ќе се одржи во 2010 година.

Во дебатата по буџетот земаа учество повеќе претставници на геополитичките групи. На крајот од дебатата, Управниот совет го одобри Буџетот за 2009 година предложен од Извршниот комитет, со бруто трошоци за функционирање во вредност од 18.359.000 ЦХФ, што подразбира зголемување на придонесите за 2,5%.



Соработка со Обединетите нации

Управниот совет го поздравил биеналниот извештај на генералниот секретар на ООН за соработката со Интерпарламентарната унија, а особено неговите заклучоци и препораките за идните иницијативи. Парламентарците беа повикани тесно да соработуваат со министерствата за надворешни работи, со цел амбициозниот текст на Резолуцијата на Генералното собрание на ООН за соработката меѓу двете организации да добие силна поддршка.

Беше дискутирано и за подготовките на Парламентарното сослушување во рамките на Генералното собрание на ООН, што заеднички го организираат ИПУ и ООН, како и за другите идни заеднички активности на ИПУ и организациите од системот на ООН. Советот ги разгледа и парламентарните активности за поддршка на Милениумските развојни цели, особено во врска со децата и здравјето на мајките. Свое излагање пред членовите на Управниот совет имаше д-р Франциско Сонган, директор на Партнерството за здравје на мајките, новороденчињата и децата.

Активности во полето на развојот

Во контекст на консолидацијата на реформата на ИПУ, Управниот совет беше информиран за активностите на Унијата во полето на развојот. Советот го одобри планот за оформување на програма за мобилизација на парламентарците за развојни прашања, со специјален фокус на прашања како што се: исполнувањето на Милениумските развојни цели, намалувањето на смртноста кај децата и подобрувањето на здравјето на мајките, борбата против ХИВ/СИДА и другите ендемски болести, намалувањето на сиромаштијата, одржливоста на животната средина и промовирањето на глобални партнерства за развој.

Активности на ИПУ за зацврстување на демократијата и парламентарните институции

Управниот совет го разгледа Извештајот на генералниот секретар во врска со активностите на парламентите за одбележување на првиот Меѓународен ден на демократијата, 15 септември 2008 година, кој коинцидираше со 11. годишнината од усвојувањето на Универзалната декларација за демократија на ИПУ. Педесетина парламенти, меѓу кои и Собранието на Република Македонија, ја информирале Интерпарламентарната унија за активностите реализирани по овој повод, кои вклучуваат, меѓу другото, усвојување на декларации, радио и ТВ емисии, денови на "отворени врати" на парламентите, специјални парламентарни сесии и сл. Повеќето парламенти ги искористиле информациите што им беа ставени на располагање од страна на ИПУ, меѓу кои и брошури и постери со Универзалната декларација за демократија.

Во седиштето на Интерпарламентарната унија во Женева, на 15 септември 2008 година беше одржана панел-дискусија посветена на предизвиците на демократијата. Пред учесниците на дебатата се обратиле: г. Данило Турк, претседател на Словенија, г. Џими Картер, поранешен претседател на САД и г. Сергеј Орджоникидзе, директор на Канцеларијата на ООН во Женева.

Управниот совет го разгледа и Извештајот на генералниот секретар за активностите на ИПУ во доменот на демократијата. Во врска со зацврстувањето на улогата на парламентите, ИПУ и понатаму се фокусира на парламентите во пост-конфликтните земји и во тек е детална евалуација на потребите на парламентите во Демократска Република Конго, Народна Демократска Република Лаос, Сиера Леоне и Того. И понатаму продолжува техничката поддршка на парламентите во Авганистан, Бурунди, Екваторијална Гвинеја и Источен Тимор.

Во врска со промовирањето на родовото партнерство во политиката, ИПУ продолжува да ја следи и анализира застапеноста на жените во парламентите и



владите, а неодамна беше издадена и најновата верзија на картата на светот "Жените во политиката: 2008".

Специјализирани конференции и состаноци

Членовите на Управниот совет беа информирани за резултатите од: Регионалниот семинар за улогата на парламентите во Централна Америка во процесот на помирување и консолидација, Конференцијата на тема: "Африка и миграциите: предизвици, проблем и решенија", организирана од Африканската парламентарна унија и ИПУ, Парламентарниот состанок за ХИВ/СИДА, Регионалниот семинар за улогата на парламентите во Централна Америка во процесот на помирување и консолидација, Панел-дискусијата на тема: "Парламентите, градењето на мирот и помирувањето", Регионалниот семинар за улогата на парламентите во националните процеси за помирување во Англофонска Африка, Парламентарниот брифинг во рамките на 17. Меѓународна конференција за СИДА, Годишната сесија на Парламентарната конференција на Светската трговска организација и Подрегионалната работилница за специјални мерки за жените.

Извештаи за работата на комисиите и другите тела на Унијата

На седницата на 15 октомври 2008 година, на Управниот совет му беа презентирани извештаите за активностите на Координативниот комитет на жените членови на парламенти, Комитетот за прашања на Блискиот Исток, Групата за партнерство меѓу половите и Комитетот за човекови права на парламентарците.

Во Извештајот на Групата за партнерство меѓу половите се истакнува дека 13 делегации (10,4%) што учествуваат на 119. Собрание на ИПУ се составени исклучиво од мажи парламентарци, што претставува зголемување во однос на претходното собрание одржано во Кејп Таун, на коешто овој процент изнесувал 9,3%. Од друга страна, две делегации се составени исклучиво од жени пратенички. Пет делегации (Кувајт, Лихтенштајн, Малта, Катар и Саудиска Арабија) беа санкционирани, со оглед на тоа што трет пат по ред во нивните делегации не се вклучени жени парламентарки.

За одбележување е Извештајот на Комитетот за човекови права на парламентарците, кој за време на заседанието во Женева разгледа 63 случаи (од 33 земји) за нарушување на човековите права на парламентарците и одржа осум состаноци со делегации или претставници од соодветните земји. Од Комитетот беа поднесени, а од Советот усвоени 32 резолуции, што се однесуваат на 239 пратеници од 18 земји: Авганистан, Бангладеш, Белорусија, Бурунди, Демократска Република Конго, Еквадор, Египет, Еритреја, Зимбабве, Либан, Колумбија, Мјанмар, Монголија, Палестина, Руанда, Турција, Филипини и Шри Ланка.

Идни интерпарламентарни состаноци

Советот го разгледа и одобри календарот на идните активности на Унијата, меѓу кои: Годишното парламентарно сослушување во Обединетите нации (20-21 ноември 2008 г., Њујорк), Третата конференција за членовите на парламентарните тела за статусот на жените и родовата еднаквост (2-4 декември 2008 г., Женева), Регионалниот состанок на парламентите од Групата "12+" за правата на лицата со попречености (24-25 февруари 2009 г., Лондон), Парламентарниот состанок во рамките на 53. Сесија на Комисијата за статусот на жените (февруари/март 2009 г., Њујорк), 120. Собрание на ИПУ (5-10 април 2009 г., Адис Абеба), Состанокот на жените спикери на парламенти (мај 2009 г.), Првиот подготвителен состанок за Третата конференција на спикери на парламенти (јуни 2009 г., Женева), Вториот глобален парламентарен состанок за ХИВ/СИДА (јули 2008 г.), 20. сесија на Надзорниот комитет на Парламентарната конференција за СТО (септември 2009 г., Женева), Регионалниот состанок на парламентите од Групата "12+" за ХИВ/СИДА (септември 2009, Грција), 121. Собрание на ИПУ (19-21 октомври 2009 г., Женева) и др.



Беше одобрен и списокот на меѓународни организации и други тела што ќе бидат поканети да ја следат работата на 120. Собрание на ИПУ (5-10 април 2008 година, Адис Абеба, Етиопија) во својство на набљудувачи. Управниот совет, по препорака на Извршниот комитет, одлучи 122. Собрание на Интерпарламентарната унија да се одржи во Банкон, Тајланд во 2011 година.

УЧЕСТВО ВО РАБОТАТА НА ДРУГИ ТЕЛА, ОБЛИЦИ И АКТИВНОСТИ НА УНИЈАТА

ГЕОПОЛИТИЧКА ГРУПА "ДВАНАЕСЕТ ПЛУС"

Групата "Дванаесет плус" одржа редовни состаноци пред заседанијата на телата на Унијата на 12, 13, 14 и 15 октомври 2008 година. Од Делегацијата на Собранието на Република Македонија во работата на Групата учествуваша **г-ѓа Силвана Бонева**, шеф на Делегацијата и **г. Јани Макрадули**, член на Делегацијата.

На состаноците на Геополитичката група "Дванаесет плус", беа разгледани бројни прашања од надлежност на оваа група и на Интерпарламентарната унија. Членовите на Групата беа информирани за работата на Извршниот комитет, на постојаните комисии и на другите тела на ИПУ, како и за реформата на Организацијата.

Групата ги усогласи ставовите за итната дополнителна точка на дневниот ред на Собранието, а исто така одлучи да даде поддршка на кандидатурите на членовите на Групата за упразнетите функции во органите и телата на ИПУ и за техничката комисија за изготвување на резолуција по итната дополнителна.

Во врска со изборот на претседател на Интерпарламентарната унија, беше реафирмиран ставот (усвоен за време на одржувањето на 118. Собрание на ИПУ во Кејп Таун) делегациите од парламентите на Групата "Дванаесет плус", освен Делегацијата на Австралија, да ја дадат својата поддршка за кандидатот г. Тео-Бен Гурираб, претседател на Парламентот на Намибија. Делегацијата на Австралија информираше дека ќе гласа за г. Агунг Лаксоно, претседател на Парламентот на Индонезија, заради членството во Групата "Азија-Пацифик"⁸, на која и припаѓа овој кандидат.

На состаноците на Групата "Дванаесет плус" се дискутираше и за измената на Статутот на Интерпарламентарната унија, со цел да му се овозможи на Парламентот на Палестина да стане член на Унијата. Дискусијата беше фокусирана на двата главни проблеми што произлегуваат од ова прашање: прво, Палестина не е признаена како суверена држава и второ, несогласувањата во врска со тоа кое тело е легитимен парламент на Палестина. Во врска со првото прашање и стравувањата дека приемот на Палестина ќе претставува преседан, беше истакнато дека амандманот поднесен од Извршниот комитет е базиран на специјалниот статут на Палестина во Обединетите нации, со што се исклучува евентуалниот иден прием на други територијални ентитети во ИПУ. Во врска со второто прашање, беше истакнато дека ИПУ го признава единствено Палестинскиот законодавен совет (ПЛЦ) како избран парламент на Палестина. Но со оглед на фактот дека повеќето од неговите членови се во затвор и ова тело не функционира, Извршниот комитет предложил Палестинскиот национален совет (ПНЦ) привремено да го "олеснува" членството на Палестина во Интерпарламентарната унија. По обемната дискусија беше усвоен ставот делегациите од Групата "Дванаесет плус" да го поддржат амандманот на Статутот на ИПУ, изготвен од Извршниот комитет, иако одреден број на делегации (Германија, Холандија, Австралија и Естонија) се изјаснија дека нема да го поддржат амандманот и ќе гласаат против членството на Палестина во Интерпарламентарната унија.

⁸ Австралија е членка на две геополитички групи, "Дванаесет плус" и "Азија Пацифик".



ЗАСЕДАНИЕ НА ЗДРУЖЕНИЕТО НА ГЕНЕРАЛНИТЕ СЕКРЕТАРИ НА ПАРЛАМЕНТИТЕ

Здружението на генералните секретари на парламентите (ЗСГП) одржа седници на 13, 14 и 15 октомври 2008 година. На Заседанието на ЗСГП учествуваше **г. Жарко Денковски**, генерален секретар на Собранието на Република Македонија.

Здружението на генералните секретари на парламентите е формирано како консултативно тело на ИПУ и негова примарна цел е да ги проучува законите, постапките и работните методи на различните парламенти. ЗСГП работи самостојно и функционира во согласност со неговиот сопствен деловник за работа.

Заседанието на Здружението претставуваше одлична можност за размена на искуства и знаења меѓу парламентите претставени преку своите генерални секретари. Се водеше општа дебата по темите: "Активностите на службата на парламентите за време на изборниот период" и "Парламентарните комисии: учење преку тешките ситуации". Модератор на првата тема беше заменикот на генералниот секретар на Австралискиот парламент, г-ѓа Клариса Суртис. Таа имаше интересно излагање за тоа какви се активностите на службениците за време на изборите во Парламентот во Австралија. Изборниот период поради намалениот обем на работа во парламентот претставува одлична можност за реализирање на обуки на службениците, односно за нивно доусовршување. На овој начин се инвестира во знаењето на службениците, а воедно претставува и одлично средство за нивно мотивирање во работењето.

Модератор на втората тема беше, заменик на генералниот секретар на Парламентот на Канада, г. Марк Боск.

Заседанието на ЗСГП, со тајно гласање избра и нов претседател на Здружението, генералниот секретар на Сенатот на Алжир, д-р Амрани Хафнуи. Негов противкандидат за местото претседател на Здружението, беше генералниот секретар на Претставничкиот дом на Шпанија, г. Мануел Алба Наваро. И двајцата кандидати имаат богато работно искуство во своите парламенти и се активни членови на Здружението.

Исто така, беа избрани и двајца потпретседатели на ЗСГП, како и четворица членови на Извршниот комитет. За потпретседатели на Здружението со акламација беа избрани генералниот секретар на Парламентот на Уругвај, д-р Хозе Педро Монтеро и заменик на генералниот секретар на Парламентот на Канада, г. Марк Боск. Членовите на Извршниот комитет исто така, беа избрани со акламација.

На Заседанието се обрати и претседателот на ИПУ, г. Пиер Фердинандо Казини, кој зборуваше за одличната соработка меѓу Здружението на генералните секретари на парламентите и Интерпарламентарната унија.

РАБОТИЛНИЦА ЗА ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА ТРАНСПАРЕНТНОСТ ВО ПАРЛАМЕНТАРНИТЕ ПРОЦЕСИ

Работилницата за обезбедување на транспарентност во парламентарните процеси се одржа на 14 октомври 2008 година, а на неа учествуваше пратеникот **г. Јани Макрадули**. Со работилницата раководеше проф. Дејвид Битам, автор на новата публикација на Интерпарламентарната унија "Евалуација на парламентот: прирачник за самооценување наменет за парламентарците". Професорот Битам го презентираше прирачникот, по што следеше дискусија во врска со ефективностата на парламентите во информирањето на јавноста за нивната работа и пристапноста на медиумите до парламентарните процедури. Учесниците во дискусијата обезбедија повратни информации за прирачникот и разменија мислења и искуства за напорите на нивните парламенти да бидат потранспарентни кон граѓаните.

СЕМИНАР "ЗАЦВРСТВУВАЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ ЗА ДА СЕ ОДГОВОРИ НА ПОТРЕБИТЕ ЗА ИНФОРМАЦИИ И ЗНАЕЊЕ НА ПАРЛАМЕНТАРЦИТЕ"

Семинарот на тема: "Зацврстување на капацитетите за да се одговори на потребите за информации и знаење на парламентарците", се одржа на 16 октомври



2008 година во организација на Интерпарламентарната унија, Здружението на генералните секретари на парламентите и Меѓународната федерација на здруженијата на библиотеки. Целта на семинарот беше да се разменат мислења за предизвиците со кои се соочуваат пратениците во добивањето на информации и знаење, кои им се потребни за ефикасно функционирање.

Работата на семинарот се одвиваше во четири сесии:

- Еволуирачките потреби на парламентарците за информации и знаење;
- Потребата од парламентарни истражувачки служби и библиотеки;
- Иновативни стратегии кои одговараат на растечките потреби на парламентарците и
- Споделување на добри практики и зацврстување на капацитетите: стратегии да им се помогне на парламентарните институции.

Во рамките на првата сесија на тема: *"Еволуирачките потреби на парламентарците за информации и знаење"* воведни излагања поднесоа: г. Денис Досон, сенатор од Канада, г. Диего Канепа, член на Претставничкиот дом на Уругвај и г-ѓа Тасана Боонтонг, потпретседател на Парламентот на Тајланд. Во дискусијата што следеше учесниците се задржаа на следниве прашања: какви се потребите на парламентарците во полето на информациите и знаењето, до која мера овие потреби и очекувања се разликуваат од еден до друг парламент, на кој начин еволуираат потребите на парламентарците и сл. Стана збор и за предизвиците со кои се соочуваат пратениците во врска со пристапот до информации, како и очекувањата што тие ги имаат од истражувачките служби и парламентарните библиотеки.

Втората работна сесија на тема: *"Потребата од парламентарни истражувачки служби и библиотеки"* ја отворија: г-ѓа Дорис Муинга, генерален секретар на Националното собрание на Замбија, г. Ксавие Роке, генерален секретар на Квестурата на Националното собрание на Франција и г. Јан Куекенс, раководител на Центарот за документација и истражување на Холандскиот парламент. По воведните излагања следеше дискусија за предностите и резултатите од работата на службите за библиотека и истражување, кои треба добро да се организирани и да располагаат со доволно финансиски средства. Учесниците во дебатата се осврнаа на стратешките приоритети на службите за библиотека и истражување, како и промените што е потребно да се направат во културата и компетенциите на овие служби, со цел истите да обезбедат подобри услуги за парламентарците.

Воведни излагања на третата сесија на тема: *"Иновативни стратегии кои одговараат на растечките потреби на парламентарците"* поднесоа г. Јан Ват, раководител на Библиотеката на Европскиот парламент и г-ѓа Глориа Инсаиду, раководител на Секторот за парламентарно истражување на Парламентот на Гана. Дискусијата беше фокусирана на новите технологии и услуги кои службите за истражување и библиотека можат да им ги понудат на парламентарците, со цел да се подобри квалитетот на законодавниот процес и контролата врз извршната власт. Стана збор и за начинот на кој овие служби треба да се организираат, за да можат да одговорат на потребите на парламентарците со иста брзина, како и најдобрите провајдери на информатички услуги.

На четвртата сесија на тема: *"Споделување на добри практики и зацврстување на капацитетите: стратегии да им се помогне на парламентарните институции"* се обратија: г-ѓа Анита Дудина, директор на Информатичкиот сектор во Парламентот на Латвија, г-ѓа Миреј Еза, директор на Програмата НОРИА на Парламентарното собрание на Франкофонијата и г. Мартин Чунгонг, Директор на Службата за промовирање на демократијата на ИПУ. На оваа сесија беа изнесени повеќе позитивни искуства од службите за истражување и парламентарните библиотеки од различни парламенти. Беа претставени и неколку програми наменети за помош на парламентите од помалку развиените земји. Се дискутираше и за улогата на меѓународните и регионалните организации во зацврстувањето на поддршката на парламентите.

Во завршните обраќања на г. Андерс Б. Џонсон, генерален секретар на Интерпарламентарната унија, г. Андерс Форсберг, претседател на Здружението на генералните секретари на парламентите и г. Гро Сандгрин, претседавач на Секцијата за парламентарни и истражувачки служби на парламентите на Меѓународната



федерација на здруженијата на библиотеки беше подвлечена улогата на службите за истражување и парламентарните библиотеки во собирањето, средувањето и чувањето на материјалите и обезбедувањето на информации за парламентарните клиенти. Овие услуги во последните декади бележат значаен напредок, паралелно со развојот на новите информациски и комуникациски технологии. Одредени парламентарни библиотеки и служби за истражување веќе се добро адаптирани на новата реалност и имаат креирано практични производи и услуги кои ги антиципираат потребите на своите клиенти - парламентарците и парламентарните служби.

ЗАКЛУЧНИ СОГЛЕДУВАЊА

Учеството на собранијата на Интерпарламентарната унија претставува директен извор на информации за најзначајните настани и тенденции, што се одвиваат на глобален меѓународен план, а особено за клучните активности на Организацијата на Обединетите нации и нејзините специјализирани агенции. Истовремено, собранијата на ИПУ претставуваат извонредна можност за остварување контакти и размена на мислења со пратеници од целиот свет.

Може да се оцени дека учеството на Делегацијата на Собранието на Република Македонија на 119. Собранието на ИПУ беше мошне успешно, со оглед на тоа што беше остварено учество во работата на организационите структури на Унијата, како и непосредни контакти и средби со парламентарци од голем број земји. Со тоа е продолжен континуитетот во соработката и во градењето на ставовите на ИПУ, а особено во поглед на афирмација на Република Македонија на поширок меѓународен план.

Во остварувањето на учеството на Македонската парламентарна делегација на овој настан, активно се вклучија дипломатите од Постојаната мисија на Република Македонија при Обединетите нации во Женева, кои во целост излегоа во пресрет на потребите на членовите на Делегацијата.

**Прилог 1****УЛОГАТА НА ПАРЛАМЕНТИТЕ ВО СПРАВУВАЊЕТО СО ФИНАНСИСКАТА КРИЗА И НЕЈЗИНОТО ЕКОНОМСКО ВЛИЈАНИЕ НА ЗЕМЈИТЕ ВО РАЗВОЈ И НА РАЗВИЕНИТЕ ЗЕМЈИ****Резолуција едногласно усвоена на 119. Собрание (Женева, 15 октомври 2008)**

119. Собрание на Интерпарламентарната унија,
Со оглед на последиците од меѓународната финансиска криза и негативните последици врз глобалната економија, а особено негативните ефекти врз земјите во развој,
Забележувајќи ги скорешните предупредувања на Монетарниот фонд дека банките со големи долгови го притискаат глобалниот економски систем до работ на пропаст и дека враќањето на довербата во инвеститорите е одговорност на богатите нации,
Имајќи ја предвид важната улога на парламентите, во соработка со националните влади, да ги ублажат влијанијата на глобалната финансиска криза кои и се закануваат на светската стабилност, сигурност и развој,
Препознавајќи ги заедничките и диференцирани одговорности на сите земји во справувањето со меѓународната економска криза со цел да се задоволат човековите потреби за развој, да се искорени сиромаштијата и да се постигнат Милениумските развојни цели,
Свесни за заканите што меѓународната економска криза ги носи во однос на одржливиот развој, кој се смета за суштински за напредокот на човештвото, особено во контекст на Декларацијата објавена на Светскиот самит за одржлив развој, одржан во септември 2002 година во Јоханесбург,
Свесни за потребата за издвојување на неопходните ресурси и за воспоставување на стабилен, праведен и сигурен глобален економски систем,
Имајќи ја на ум меѓузависноста на националните економии и глобалниот економски систем, кој бара холистички пристап и силна меѓународна соработка за да се осигури оптимално користење на финансиските ресурси и формирање на силни и одговорни финансиски институции,
Потсетувајќи дека извештајот на исходот од Меѓународната конференција за финансирање за развој, одржана во Монтереј, Мексико во 2002 година, смета дека токму меѓународната финансиска стабилност е есенцијална за поттикнување на меѓународниот економски растеж,
Загрижени дека меѓународната финансиска криза ја има поткопано социјалната стабилност во многу земји ширум светот и дека им се заканува на постигнатите цели во демократијата и човековите права,
Го повикува Управниот совет, што е можно поскоро да организира меѓународна парламентарна конференција на експерти за да ги испитаат причините и ефектите од меѓународната финансиска криза врз глобалниот економски систем и да најдат начини за справување со последиците од кризата,
Ги повикува парламентарните комисии кои се занимаваат со финансиски, економски и пазарни прашања итно да свикаат седници за да изнајдат најдобри начини за заштита на институциите и за ублажување на ефектите од меѓународната финансиска криза, додека не се изнајде глобална стратегија за справување со кризата,
Ги повикува парламентите да обезбедат поефикасна проактивна рамка за националните регулаторни тела со цел за заштита од идна нестабилност на големите финансиски пазари,
Ја охрабрува имплементацијата на меѓународно признаените закони и стандарди за транспарентност на финансиските пазари за да се обезбеди јасност на финансиските трансакции, со што би се зголемил националниот и меѓународниот капацитет за процена на финансиски ризик,
Ги повикува владите да вклучат пратеници во официјалните делегации на конференции, форуми и состаноци организирани за да се дискутира за меѓународната



финансиска криза што ќе им овозможи на пратениците да ги изразат своите ставови и идеи како претставници на народот,

Повикува на спроведување на неопходните национални и меѓународни мерки за надгледување на финансиските институции за да се ублажи ударот на кризата,

Повикува на дејствување за да се намалат потенцијалните социјални последици од меѓународната финансиска криза, бидејќи тие се поврзани со напредокот во вработувањата, сигурноста на работните места, зголемувањето на цените и сиромаштијата, а кои се опфатени со Милениумската декларација на Обединетите нации,

Ги повикува централните банки и агенциите за валутна контрола да ги имплементираат стратегиите, процедурите и мерките за претпазливост, со цел да се осигури стабилност на финансиските и банкарските сектори,

Повикува на зголемената контрола на финансискиот сектор, со особено внимание на интербанкарските заеми и заштитата на потрошувачите за превенција од понатамошни финансиски кризи,

Ги повикува сите земји да воспостават ефективни мерки за спроведување на законите за да се справат со финансискиот криминал и да соработуваат на ова поле,

Бара од владите на водечките индустриски земји целосно да ја прифатат одговорноста за земјите во развој преку ублажување на негативните ефекти од оваа криза врз нивните национални економии и да ги вложат сите напори во подготовка на тло за целосно учество на земјите во развој во формирањето на глобалната економија,

Ги поттикнува владите на развиените земји да бидат доследни на она што се обврзале кон земјите во развој со цел да им се помогне во решавањето на домашните економски проблеми, елиминирање на сиромаштијата, неписменоста и болестите, како и повисоки стапки на раст, како што е препорачано со релевантните инструменти, особено во Милениумската декларација на ОН и во овој контекст, ги поттикнува меѓународните организации, во рамките на своите овластувања, да придонесат во постигнувањето на гореспоменатите цели и

Ги поттикнува парламентите да ги вложат сите напори во разработката на идеи и иницијативи во промоцијата на нови финансиски системи врз основа на правилници кои би помогнале во постигнувањето на поправична и транспарентна светска економска структура, која со време ќе помогне во постигнувањето на мир и стабилност.





СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

***Делегација на Собранието на Република Македонија
во Централноевропската иницијатива***

ИЗВЕШТАЈ

***од Парламентарното собрание на Парламентарната димензија
на Централноевропската иницијатива,
одржан на 18 ноември 2008 година
во Кишињев, Молдавија***

Скопје, ноември 2008 година





На покана на Валериј Гума, претседател на Делегацијата на парламентот на Молдавија во Централноевропската иницијатива, во својство на претседавач на ЦЕИ за 2008 година, делегацијата на Собранието на Република Македонија во Парламентарната димензија на ЦЕИ во состав Петар Поп Арсов, шеф на Делегацијата, Јован Лазарев, член и Феми Јонузи, заменик член, учествуваа во работата на Парламентарното собрание на Парламентарната димензија на ЦЕИ што се одржа на 18 ноември 2008 година во Кишињев, Молдавија.

На седницата учествуваа и делегациите на Австрија, Босна и Херцеговина, Чешка, Италија, Молдавија, Полска, Романија, Србија, Унгарија, Украина и претсавник од Извршниот секретаријат на ЦЕИ.

Пред почетокот на Парламентарното собрание, состаноци одржаа Генералниот комитет за политички и внатрешни прашања, Генералниот комитет за економски прашања и Генералниот комитет за култура.

Лора Равето, претседател на Делегацијата на Парламентот на Италија во парламентарната димензија на ЦЕИ беше избрана за претседател на Генералниот комитет за политички и внатрешни прашања.

Следејќи ја практиката за избор на потпретседател од земја која не е членка на ЕУ, Комитетот го избра Валериј Камчатни за потпретседател на Генералниот комитет за политички и внатрешни прашања.

По нејзиниот избор, г-ѓа Равето, се заложи за подинамична и поактивна улога на генералните комитети, како и за промовирање на заеднички состаноци со владиниот дел на ЦЕИ.

Комитетот отвори дебата за можни нови форми на парламентарна соработка. Делегацијата на Србија ја сугерираше можноста од промовирање на ТВИНИНГ проектите, како и неформални состаноци меѓу парламентарците. Комитетот ќе собира други предлози за можната меѓупарламентарна соработка и понатаму.

Комитетот предложи да се разгледаат можностите да се формира врска за комуникација меѓу членовите на Комитетот и трите комитети, користејќи ја информатичката технологија. Во таа насока, ќе се соберат информации во однос на можните форми за постигнување на таква врска.

Комитетот расправаше и за можноста (на следниот состанок во април) за формирање на т.н. фокални точки на ниво на ЕУ, заради подобра соработка меѓу ЦЕИ и Европската комисија.

Комитетот ја истакна потребата за одржување на повеќе состаноци на Генералниот комитет за политички и внатрешни прашања. Г-ѓа Равето предложи одржување на ваков состанок во Италија во текот на кој би се подготвил стратешки предлог.

На седницата на Генералниот комитет за економски прашања за претседател беше избран досегашниот претседател Богдан Паску, шеф на Делегацијата на Романија, а за потпретседател беше избран Милорад Пуповац, шеф на Делегацијата на Хрватска. На седницата на Комитетот Богдан Паску го презентираше извештајот за состанокот на Комитетот одржан во Прага. Членовите на Комитетот дискутираа и за посебните теми за идните состаноци на Комитетот.

Генералниот комитет за култура за претседател го избра досегашниот претседател г-ѓа Сузан Нојвирт, додека потпретседател не беше избран. Комитетот дискутираше за состанокот одржан во Виена и за можните теми за идните состаноци.

Парламентарното собрание на ПД на ЦЕИ беше отворено со пригодно обраќање од Мариан Лупу, претседател на Парламентот на Молдавија. Тој ја истакна важноста на ПД на ЦЕИ како инструмент што обезбедува платформа за соработка на регионално ниво. Според него, важноста на регионалното членство и заедничката работа е главната цел на седницата на Парламентарното собрание на ПД на ЦЕИ. Целта на претседавањето на Молдавија со ЦЕИ е подобра соработка меѓу членките на ПД на ЦЕИ, особено меѓу оние кои се членки на ЕУ и оние кои не се членки на ЕУ.

За претседателот Лупу улогата на парламентите е круцијална во промовирањето на регионалната соработка, така што Парламентарното собрание на ПД на ЦЕИ ќе ја промовира дискусијата за натамошна и подлабока соработка меѓу членките на ЦЕИ, а



регионалната соработка е приоритетно прашање за претседавањето на Молдавија со ЦЕИ.

Валериј Гума, претседател на Делегацијата на Молдавија и претседавач на ПД на ЦЕИ за 2008 година, во неговото обраќање ги изнесе приоритетите на молдавското претседателство со ЦЕИ.

Господинот Гума истакна дека молдавското претседателство ги почитуваше ЦЕИ насоките и Деловникот, резултатите и заклучоците на работните групи на ЦЕИ, како и потребите и мислењата на земјите членки на ЦЕИ. Молдавија ќе продолжи со промовирање на поблиска соработка со ЕУ и поддршка на европските аспирации на земјите членки на ЦЕИ кои не се дел од ЕУ. Поради ова ќе се поддржат сите иницијативи за усогласување на земјите кои не се членки на ЕУ со европските стандарди и вредности.

Молдавското претседателство ги презеде потребните мерки за да ја запознае европската јавност со целите и работата на ЦЕИ преку блиски контакти со средствата за информирање и невладиниот сектор, креирање на интернет страница на претседателствувањето со ЦЕИ, организација на проекти со посилно национално и регионално влијание подобрување на учеството на состаноците, посебно на највисоко ниво.

Како приоритет на молдавското претседателство е подобра соработка со т.н. тројка, односно се претходниот, сегашниот и идниот претседавач на ЦЕИ за да се обезбеди континуитет на активностите. Молдавија ќе му помогне на Секретаријатот на ЦЕИ во воспоставување на мрежа на експерти и ќе го стимулира иницирањето на нивната активност што е можно побргу.

Како цели на молдавското претседателство Гума ги наведе и

- имплементирање на одлуките на ЦЕИ; развој на дијалогот меѓу ЦЕИ и ЕУ и консолидација на ЕУ перспективата на членките кои не се дел од ЕУ;
- координирање на воспоставувањето на мрежа на фокални точки; промовирање на ЦЕИ на национално и меѓународно ниво;
- зајакнување на соработката и добрососедски односи меѓу земјите членки;
- промовирање на демократските вредности и европските стандарди во целиот регион;
- соработка со Процесот за соработка на Југоисточна Европа, Регионалниот совет за соработка и избегнување на преклопување на активностите;
- координирање на агендата на ЦЕИ со земјите учеснички земајќи ги предвид политичките приоритети на регионот и формирање на прифатлива рамка на заеднички решенија за специфични проблем за земјите од регионот.

Богдан Паску, претседател на Делгацијата на Романија, предложи формирање на поткомитети, кои би биле задолжени за развој на соработката со националните и регионалните институции.

Калман Мисеи, специјален претставник на ЕУ за Молдавија рече дека Молдавија е една од најголемите приматели на помош од ЕУ за да се остварат реформите кои ќе генерираат инвестиции и економски развој во Молдавија.

Во текот на седницата на Парламентарното собрание, учесниците дискутираа на тема Улогата на националните парламенти во процесот на ЕУ интеграцијата ЦЕИ регионален контекст.

Петар Поп Арсов, шеф на делегацијата на Собранието на Република Македонија во ПД на ЦЕИ, во неговото излагање ги запозна присутните со заложбите, активностите и улогата на Собранието на Република Македонија во процесот на зачленување на нашата земја во ЕУ, истакнувајќи дека по независноста на Република Македонија, членството во ЕУ е вториот најважен предизвик за Собранието. Во своето обраќање Поп Арсов се осврна на ефективната законодавна процедура и административниот капацитет на Собранието на Република Македонија.

Влад Чубреков, заменик претседател на Комисијата за надворешна политика и европски интеграција на Парламентот на Молдавија рече дека 78% од граѓаните ја поддржуваат интеграцијата на неговата земја во ЕУ. Тој го истакна неговото уверување



дека европската перспектива на земјите членки на ЦЕИ може да се постигне со промовирање на демократските вредности и економскиот развој. Како мошне важна ја оцени и улогата на парламентарната дипломатија во меѓупарламентарната соработка.

Димитру Тира, претседател на Комитетот на националните координатори на ЦЕИ и претседател на Секторот за регионална соработка при Министерството за надворешни работи на Молдавија наведе дека Молдавија има вложено напори за континуиран развој на иницијативите во рамките на ЦЕИ, а за главен приоритет е подобрата соработка на ЦЕИ и Европската комисија.

Лора Ровета, шеф на Делегацијата на Парламентот на Италија ја изнесе спремноста на Парламентот на нејзината држава активно да придонесе во интеграцијата на членки на ЦЕИ во ЕУ. Таа ги наведе и проектите реализирани од страна на Парламентот на Италија и потребата од реорганизација на ПД на ЦЕИ.

На крајот на седницата Парламентарното собрание на ПД на ЦЕИ усвои завршен документ.





СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Делегација во ПС на НАТО

ИЗВЕШТАЈ

***за учеството на Делегацијата на Собранието на Република Македонија
на 54-то годишно заседание на парламентарното собрание на НАТО
Валенсија, Шпанија, 14-18 ноември 2008 година***

Скопје, декември 2008 година





Во работата на Годишното заседание на Парламентарното собрание на НАТО, кое се оддржа од 14 до 18 ноември 2008 година, во Валенсија, Шпанија учествуваше Делегацијата на Собранието на Република Македонија во ПС на НАТО во состав г. Талат Џафери, шеф на Делегацијата на ПС на НАТО, г. Владо Бучковски, член и г-ѓа Лидија Каракамчева, секретар на Делегацијата.

Во текот на одржувањето на ова заседание учествуваа околу 250 парламентарци од 26 земји-членки на НАТО, 16 земји со асоцијативен статус, 5 земји членки на Медитеранскиот дијалог, претставници на Европскиот парламент, ПС на ОБСЕ, членови на парламентот на Западноевропската унија, ПС на СЕ, како и голем број на парламентарни набљудувачи меѓу кои Република Кореја, Авганистан, Косово и Јапонија кои дискутираа за главните меѓународни безбедносни прашања.

Дебатите се одвиваа во пет комисии на ПС на НАТО (Политичка, Одбрана и безбедност, Наука и технологија, Цивилна димензија на одбраната, Економија и безбедност). На пленарната седница на пратениците им се обратија претставници на државниот врв на Шпанија, генералниот секретар на НАТО, г. Јап де Хоп Шефер, државниот врв на Казахстан, потоа г. Канат Саудабајев, претставник на SACEUR, генералот Џон Крадок и претседателот на Грузија, г. Михаил Саакашвили. На заседанието доминираа актуелни теми како што се тековните операции на НАТО, економската реконструкција на Авганистан, иднината на НАТО-Руските односи, Косово, како и конфликтот меѓу Грузија и Руската Федерација.

На заседанието се дискутираше и за придонесот на ПС на НАТО за новиот страшен концепт на Алијансата. Пратеникот Јан Петерсен, (Норвешка) го презентираше документот што го изработил врз основа на претходните дискусии на пратениците и главно се задржа на односите со Руската Федерација во сенка на неодамнешните случувања со Грузија, последиците на руската акција во Грузија во врска со обврските на членот 5 на Алијансата и одбранбеното планирање, понатаму функционалните и географските лимити на членството во НАТО и во партнерството, како и улогата на нуклеарните сили во стратегијата на НАТО.

Се истакна дека на Европа и се потребни строги анти-пролиферациски правила, со оглед на тоа што многу земји размислуваат да ја зголемат употребата на нуклеарна енергија. Важно е да се обезбеди нуклеарниот отпад да не падне во рацете на терористите. Во врска со Русија, се забележа одредена неконзистентност во документот и се побара да се истакне потребата да се избегнува праќање на конфликтни сигнали. Се истакна потребата од проширување на Алијансата и градење на тесни врски со неевропските демократии, кои ги делат западноевропските вредности, како што се Австралија и Јапонија. Се побара дополнување на текстот со став за климатските промени и обновливите енергии во новиот Стратешки концепт, кој може да бидат еден од најтешките безбедносни предизвици во иднина.

Под покровителство на холандската делегација во ПС на НАТО, во рамките на 54-то заседание се оддржа неформален состанок за учество на жените во армиските сили. Акцент се стави на интегрирањето на жените во шпанската армија, кои во последните години стекнуваа високи позиции во воената хиерархија. Шпанија има добар рејтинг во Европа во однос на претставеноста на жените во армијата, без притоа да се воведуваат квоти за жени или да се формираат специјални единици. За разлика од други европски земји, во Шпанија жените имаат пристап до сите работни места, тактички или оперативни, без дискриминација и со плата еднаква како и за мажите. И покрај големиот напредок и поддршката што тие ја добиваат од Институтот за истражувања на позицијата на жените во армиските сили, потребно ќе биде некое време целосно да се обликуваат работите. Тие сепак се надеваат дека Шпанија пред 2017 година ќе добие генерал од женскиот пол.

Се отвори дискусија и за учеството на жените во воените структури на НАТО во Авганистан, при што се посочи дека тие претставувале значајна предност за Алијансата бидејќи како жени им влевале сигурност на луѓето и биле извор на инспирација во општеството во кое местото на жената е далеку од стандардите. Учеството на претставници од женскиот пол во структурите на Алијансата во Авганистан има дефинирана улога, во обезбедување на сигурност за авганистанската жена, која мора



да има место во првите редови на сите нивоа, ако сакаме да имаме прогрес во развојот на авганистанското општество.

Генералниот секретар на НАТО, г. Јап де Хоп Шефер во рамките на своето излагање на пленарната седница укажа на областите каде што е потребно поголемо внимание. Истакна дека проширувањето на НАТО не претставува цел сама по себе туку претставува средство за остварување на целта, а тоа е стабилна и безбедна Европа. За да се постигне тоа, потребна е поширока рамка на соработка која ги вклучува сите земји од нашиот континент и потребно е спроведување на одредена политика за тие земји кои сакаат да станат дел од Алијансата.

По употребата на прекумерна сила во конфликтот со Грузија и нелегалното признавање на Абхазија и Јужна Осетија, односите со Русија нема да се одвиваат на вообичаеното ниво со што мора сериозно да се ревидираат тие односи. Но, и НАТО и Русија имаат слични предизвици како што е тероризмот и истите мораат да соработуваат со цел за остварување на подобри резултати на тоа поле. Проширувањето останува на агендата на НАТО и тоа е реалност за многу земји поранешни членки на Советскиот Сојуз, како и земји од Балканот, Источна Европа и Кавказот кои сакаат да станат дел од Алијансата. НАТО ќе продолжи да им помага да ги остварат потребните перформанси и стандарди кои се очекуваат од идните земји членки на НАТО, но условите нема да се поедностават ниту пак да се подигнат од оние кои се веќе определени.

Во однос на декларацијата за односите НАТО-Русија која се усвои на пленарното заседание на ПС на НАТО, истата повикува на развој на позитивни и конструктивни односи меѓу Русија и нејзините соседи. Посебно се донесе декларација за конфликтот меѓу Русија-Грузија во која се повикуваат сите влади и парламенти на земјите членки на НАТО да придонесат за независна меѓународна истрага за одредување на текот на случувањата кои доведоа до започнување на конфликтот. Претставниците на Русија истакнаа дека нивната земја не е виновник за започнување на конфликтот, додека претставниците на Грузија побараа од НАТО да изврши непристрасна истрага за конфликтот, но исто така ќе прифатат и доколку ЕУ ја спроведе истрагата. Грузиските пратеници побараа и на Грузија да и биде понуден влез во Акциониот план за членство. Како пример ја наведе Република Македонија која и покрај тоа што помина десет циклуси на Акциониот план за членство сепак од политички причини не доби покана за членство во НАТО во Букурешт. Тој рече дека Грузија е свесна дека може да поминат многу години пред тие да станат земја членка на НАТО. Резолуцијата понатаму повикува на промовирање на преговорите во Женева за изнајдување на соодветно решение за конфликтите за Јужна Осетија, како и добрососедските односи со Русија. Како одговор на конфликтот меѓу Русија и Грузија, ПС на НАТО го одобри формирањето на парламентарно тело за соработка со Грузија.

Во однос на воената поставеност на НАТО, се поставува прашањето особено по конфликтот на Кавказот дали има соодветен баланс меѓу територијалната одбрана дома и експедициските операции надвор од земјата. Ова покажува дека мора да се забрза воената трансформација на НАТО, бидејќи истата ќе и обезбеди на Алијансата сили кои се способни за изведување и на традиционалните и на експедициските операции. Тоа значи дека мора да се продолжи со ревизија на процедурите на силите за планирање и силите за генерирање на Алијансата.

Областа која бара интензивни напори и зголемено вклучување е Авганистан. Во Авганистан не е доволно само зголемување на силите, туку треба да се направат поголеми напори на политички, економски, цивилен и воен план за нивен понатамошен развој. Целта е да се осигура дека Авганистан никогаш повеќе нема да биде легло на тероризам и потребно е да се преземат сите непходни мерки за да се постигне истото преку обуки на Авганистанската армија, поддршка на власта во критичните области - доброто владеење и борбата против наркотици и корупција, како и осигурување дека сите соседи на Авганистан ја играат својата улога во поддршка на стабилноста на земјата и регионот.

Имајќи ги предвид новите предизвици во светот и нивното спроведување, во време кога НАТО ја зголемува својата улога како актер во однос на другите земји и институции, заклучено беше дека за многумина е тешко да се објасни што всушност



претставува НАТО. За оваа цел, потребно е да се донесе еден и единствен консолидиран документ каде што ќе се објасни каде е НАТО во моментот и во кој правец се движи, како и фактот зошто НАТО е есенцијален за безбедноста на сите нации. Овој документ, Декларација за безбедност на Алијансата ќе биде донесен на следниот Самит на НАТО во Стразбур и Келн, кој всушност ќе претставува основа за нов стратемиски концепт кој се предвидува да биде усвоен 2010 година.

Во однос на Косово, се потврди ставот дека КФОР останува се додека не се одлучи дека неговата мисија не е веќе потребна. Во наредниот период потребно е надминување на останатите пречки за потпишување на технички договор меѓу КФОР и EULEX на целата територија на Косово за зацврстување на владеењето на правото. Исто така, повикува и на зајакнување и повторно изградување на односите и довербата меѓу Белград и Приштина. Резолуцијата го фаворизира прагматичното решение за одржување на Косово како самостојна административна единка, земајќи ги предвид правата на локалното српско население. Се поддржува решение кое ги помага мерките за подобрување на заштитата на косовските Срби и другите малцинства, вклучувајќи натамошна децентрализација и мултиетничка полициска служба на Косово, како и создавање на услови за враќање на раселените лица во нивните домови.

Со Резолуцијата се настојува да се обезбеди за сите земји од регионот јасна перспектива и одржлива помош за нивно целосно интегрирање во евроатлантските институции и особено активно да се поддржат српските обновени определби и напори за евроатлантска интеграција.

Резолуцијата го поздравува персоналот на КФОР за нивното одлично извршување на задачите во тешки услови и ја истакнува постојаната потреба од силно присуство на КФОР за одржување на сигурна и безбедна животна средина во Косово. Шефот на Делегацијата на Собранието на Република Македонија, г. Талат Џафери поднесе амандман на Предлог-резулцијата за Косово, презентирани од Виталино Канас од Португалија, за додавање на нов параграф со кој се поздравува Република Македонија за нејзината целосна логистичка поддршка на мисијата на КФОР од јуни 2007 година која се остварува преку Координативниот центар за национална поддршка. Амандманот не беше прифатен од причини што ставот на подносителот на резолуцијата Виталино Канас, беше да не се споменува ниедна земја, поименично во текстот на резолуцијата. Тој рече дека постојат симпатии кон Република Македонија, но концептот по кој е работена резолуцијата не дозволува споменување на имиња на држави.

На 54-то заседание беше избран и нов претседател на ПС на НАТО, американскиот конгресмен Џон Танер кој истакна дека ПС на НАТО е колективно тело за демократи со слични размислувања кои работат заедно за изнаоѓање на решенија за глобалните проблеми, било тоа да се однесува на стабилизирањето на Авганистан, реконструкцијата на Грузија, работањето со Русија или глобалното затоплување и енергетската безбедност. Истакна дека ова Собрание обезбедува важна врска меѓу парламентите на земјите членки на НАТО, обезбедувајќи критичко размислување, информирање и потенцијални решенија за работата на Алијансата. Тој потенцираше дека ПС на НАТО ќе дејствува во правец на давање сугестии за новиот стратемиски концепт на НАТО што се очекува да се усвои во 2010 година.

Веднаш по неговиот избор тој ја прочита пораката од избраниот претседател на САД, г. Барак Обама, испратена до претседателот на ПС на НАТО во заминување, г. Жозе Лело, а во врска со неговото успешно претседавање со Собранието во изминатите две години. Меѓу другото пораката на Обама за ПС на НАТО се однесуваше на неговата намера блиску да соработува со новиот претседател Џон Танер (САД) во однос на зајакнување на односите со сојузниците и заедничко справување со глобалните предизвици.

Во прилог е доставена Резолуцијата за Косово.

**Прилог 1****ПАРЛАМЕНТАРНО СОБРАНИЕ НА НАТО****РЕЗОЛУЦИЈА 368 ЗА ИДНИНАТА НА КОСОВО⁹**

Собранието,

Повторувајќи ја силната посветеност на мирот, стабилноста и напредокот на Балканот;

Изразувајќи жалење за неуспехот на меѓународно посредуваните преговори за финалниот статус на Косово и прекинот на директен дијалог меѓу Белград и Приштина;

Убедени дека не може да се постигне долготрајна стабилност на Балканот без повторното воспоставување на добрососедски односи меѓу Белград и Приштина;

Нагласувајќи дека напредокот кон целосно вклучување во Евро-атлантските институции е клучен фактор за стабилизација на регионот;

Поздравувајќи ги скорешните чекори превземени од властите во Србија за подобрување на односите со ЕУ и НАТО;

Потврдувајќи, уште еднаш, дека Косово е уникатен случај кој не може да биде пример за решение на конфликтите на други територии;

Потсетувајќи на Резолуцијата на Генералното собрание на ОН да се побара стручно мислење од Меѓународниот суд за правда за тоа дали унилатералното прогласување на независност на Косово е во согласност со меѓународното право;

Изјавувајќи ја својата силна посветеност за консолидирање на Косово како мултиетничко и демократско општество, ослободено од секоја форма на дискриминација;

Загрижени, особено, за постојаните меѓуетнички тензии и повремени случаи на интеретничко насилство;

Забележувајќи, исто така, дека и покрај препорачаниот напредок во многу сфери постојат сериозни предизвици, вклучително и воведувањето на владеењето на правото, имплементацијата на проектите за децентрализација, во економијата, и во борбата против корупцијата и организираниот криминал;

Загрижени дека институциите не се во можност правилно да функционираат северно од реката Ибар;

Потсетувајќи на важната улога која продолжуваат да ја имаат ОН и ОБСЕ според Резолуцијата 1244 на Советот за безбедност на ОН и поздравувајќи ја посветеноста на ЕУ за јакнење на владеењето на правото преку развивање на Мисијата за владеење на европското право во Косово (EULEX) под закрила на ОН;

⁹ Претставена од Комисијата за цивилна димензија на безбедноста и усвоена од Пленарното собрание во вторник, 18 ноември 2008 година, Валенсија, Шпанија



Жалејќи, сепак, бидејќи политичките блокади продолжуваат да го попречуваат рекомпинирањето на меѓународните структури во Косово како што побара генералниот секретар на ОН во неговиот извештај до Советот за безбедност од јуни 2008 година;

Пофалувајќи ги единиците на КФОР за одличните перформанси во отежнати услови и нагласувајќи ја тековната потреба за силно присуство на КФОР со цел да се одржи сигурна средина насекаде во Косово;

Поздравувајќи ја посветеноста на Алијансата да помогне во имплементацијата на идните безбедносни договори во Косово;

Нагласувајќи дека единството во напорите на меѓународната заедница во Косово е во интерес на сите страни и треба да се смета за највисок приоритет;

ГИ ПОВИКУВА владите и парламентите на членките и замјите партнери на Северноатлантската алијанса:

а. Да останат посветени на обезбедувањето мир и стабилност во Косово преку осигурување на соодветно ниво на меѓународно воено и цивилно присуство според потребите на ситуацијата;

б. Да промовираат активно јасна поделба на одговорностите и ефективни механизми за координација и соработка со сите меѓународни институции во Косово;

в. Да го олеснат итното распоредување на EULEX на целата територија на Косово и да ги вложат сите напори за јакнење на владеењето на правото;

г. Да тежнеат кон надминување на останатите пречки кон заклучување на техничките договори меѓу КФОР и EULEX;

д. Да го поттикнат процесот за обновување на заедничката доверба меѓу Белград и Приштина, како и меѓу етничките групи во Косово, и за таа цел,

да поттикнат дијалог меѓу Белград и Приштина за шесте прашања утврдени од генералниот секретар на ОН во Извештајот од јуни 2008¹⁰ и прифаќање на прагматични решенија кои ќе го одржат Косово како една административна единица, истовремено земајќи ја во предвид основаната загриженост на локалното население во деловите со мнозинско српско население;

да поттикнат поефикасен и поконструктивен дијалог меѓу Приштина и српските претставници во Косово;

да ја поттикнат имплементацијата на мерки кои имаат за цел да ја поттикнат заштитата на косовските Срби и другите малцинства, вклучително и понатамошна децентрализација и вистинска мултиетничка полициска служба на Косово;

да продолжат со поддршката на активните напори за формирање на соодветни услови за враќање на раселените лица во нивните домови;

ѓ. да продолжат да им нудат на останатите земји од регионот јасни перспективи и да продолжат да ги помагаат до нивна целосна интеграција во Евроатлантските институции и, особено, активно да ја поддржат Србија во обновената посветеност и напори кон Евроатлантска интеграција.

¹⁰ Полиција, судство, сообраќај и инфраструктура, граници и српско наследство.



**СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Секција во Парламентарното собрание на Франкофонијата

ИЗВЕШТАЈ

за учеството на Делегацијата на Секцијата на Собранието на Република Македонија во Парламентарното собрание на Франкофонијата на 21. Собрание за регионот Европа на Парламентарното собрание на Франкофонијата, одржано од 5 до 8 ноември 2008 годин а во Софија, Република Бугарија

Скопје, ноември 2008 година





Од 5 до 8 ноември 2008 година во Софија, Република Бугарија се одржа 21. Собрание на ПСФ-регион Европа, на кое учествуваа делегации од следниве земји, региони и институции на Парламентарното собрание на Франкофонијата: Генералниот секретаријат на ПСФ, регион Европа, регион Америка, Андора, Ерменија, Бугарија, Бенелукс, Француската заедница на Белгија, Каталонија, Франција, Грузија, Унгарија, Жерзе, Република и Кантон Жира (кантон во Швајцарија), Литванија, Луксембург, Република Македонија, Монако, Романија, Швајцарија, Кантон Вале (кантон во Швајцарија) и Вале д'Аоста. На ова Собрание со нивни прилози учествуваа и: г. Владимир Данчев, регионален секретар за парламентарната соработка во Југоисточна Европа, г-ѓа Татјана Данилик, директор на Франкофонскиот регионален центар за Централна и Источна Европа (CREFECO¹¹), г. Кузман Илиев, од Франкофонскиот клуб за развој, г. Иван Иванов, пратеник, член на Парламентарното собрание на Советот на Европа, г-ѓа Силви Лемасон, универзитетски професор на Институтот за политички студии во Гренобл, г-ѓа Франсуаз Масар-Пиерар, професор на Католичкиот универзитет во Лувен, Белгија, г-ѓа Марија Никулеску, постојан претставник на Меѓународната организација на Франкофонијата во ЕУ, г. Абдераман Рида, директор на Институтот на Франкофонијата за администрација и управување, г. Ангел Спасов, претставник на ПЈФ, г. Антони Тодоров, политиколог, професор на франкофонската филијала за политички науки на Бугарскиот Нов универзитет во Софија, г. Танги д Вилд, експерт, професор на Католичкиот универзитет во Лувен, Белгија и г-ѓа Илиана Јотова, пратеник во Европскиот парламент, поранешен претседател на бугарската секција во ПСФ. Централна тема на ова Собрание беше "Развојот на регионалните меѓународни односи во проширената Европа: нови простори за соработка за Франкофонијата и за една појака и покредибилна Европа", која беше поделена на три панели:

1. Франкофонијата, глобален актер во меѓународните односи, модератор г-ѓа Силви Лемасон,
2. Односите на Франкофонијата како геополитичка целина со регионите, модератор г-ѓа Франсуаз Масар и
3. Регионалните врски за соработка на ЕУ и во рамките на ЕУ: предизвици за земјите членки на Франкофонијата, модератор г. Танги д Вилд.

На ова Собрание учествуваше и Делегацијата на Собранието на Република Македонија, во состав: г. Андреј Петров, прв потпретседател и г. Џеват Адеми, потпретседател на Секцијата на Собранието на Република Македонија во Парламентарното собрание на Франкофонијата, како и г. Лиман Авдиу, државен советник за меѓународна соработка во Собранието на Република Македонија и административен секретар на Секцијата.

* * * * *

Свеченото отворање на ова Собрание, како и целиот настан, се одржа во хотелот Радисон во Софија. Ова Собрание свечено го отвори г. Георги Пирински, претседател на Народното собрание на Република Бугарија. На почетокот на својот поздравен говор г. Пирински, откако ги поздрави учесниците и им посака добредојде во Бугарија, истакна дека францускиот јазик во Република Бугарија има долга традиција и улогата на Франкофонијата како институционален политички фактор игра важна улога на меѓународната политичка сцена. Потоа, тој наведе дека улогата на собранијата преку парламентарната дипломатија е многу битна во регионалната соработка и притоа истакна дека Република Бугарија игра многу важна улога во Југоисточна Европа.

Во својот поздравен говор г. Жељо Желев, поранешен претседател на Република Бугарија и претседател на Балканскиот политички клуб, откако им посака добредојде и успешна работа на учесниците, истакна дека е особено среќен што како централна тема на ова Собрание е развојот на регионалните меѓународни односи во проширената Европа, нови простори за соработка за Франкофонијата и за една појака и покредибилна Европа и додаде дека треба да ѝ се оддаде посебно признавање на Франкофонијата којашто на почетокот беше формирана како културна заедница на

¹¹ Centre régional francophone pour l'Europe centrale et orientale



држави, региони и влади кои го споделуваат францускиот јазик и универзалните вредности изразени преку овој јазик и култура. На крајот, тој истакна дека членството на Република Бугарија во оваа заедница ѝ овозможува да учествува во мултилатералната соработка која се остварува како на регионален, така и интеррегионален план.

Во својот говор г. Фреди Дегилаж, шеф на мисијата Европа на ПСФ наведе дека во Париз, на Place de la Résistance, недалеку од Ke d'Orse на задната фасада на една зграда може да се читаат на француски, но и со кирилично писмо овие зборови: " Да бидеш рамноправен со другите европски народи зависи само од нашите сопствени и заеднички заложби". Тој наведе дека овие зборови не потсетуваат на ангажирањето на Васил Левски и истакна дека заедно со Христо Ботев, поет револуционер, Васил Левски знае дека "тој кој го дава животот за слободата, не умира никогаш". Потоа, тој истакна дека 20 век не дели од овие херои и без сомнение дека овој век којшто е најуспешен на технички план е за жал најкрвавиот во човековата историја и се надеваме дека заедничките универзални вредности кои ги споделуваме ќе го закопат најдлабоко во земјата нашиот убиствен егоизам, нашата параноја од другиот и ограниченоста на нашиот дух. Тој подвлече дека ние треба да го разбираме светот за да можеме да ги контролираме последиците, но како што подвлекол европскиот комесар за соработка, Луи Мишел, "на тешкотијата да се разбира современиот свет му е рамна само неопходноста да се дејствува врз него". Да се дејствува врз светот значи да се овозможи да се слуша сопствениот глас, гласот на разумот и на мудроста коишто секој од нас ги носи во себе и се разбира дека желбата да се дејствува на нашиот сопствен живот треба да се претвори во желба да се делува врз светот за да се насочи позитивно длабоката смисла на постоењето. Потоа, тој наведе дека тоа што во голем дел ги ориентира нашите стратешки опции во доменот на меѓународните односи е глобализацијата. Појавата на "гобалното село" без сомнение го означува крајот на 20 век со ефектите на експонирано зголемување на економската и социјалната размена, експанзија на службените и туристичките патувања во светот, неусогласената брзина со којашто информацијата се шири, брзината на комуникациите, меѓу другото, го трансформира значајно нашиот секојдневен живот. Мондијализацијата претставува политички предизвик за Франкофонијата и истакна дека потполно се согласува со Доминик Волтон кога вели: "моментално ние сме во дефицит со критичка мисла спроти многубројните предизвици на мондијализацијата" и додаде дека со неа Франкофонијата премина од јазикот кон културата, од културата кон политиката, од политиката кон економијата. На крајот г. Дегилаж наведе дека Франкофонијата како геополитичка целина, негува тесни односи со други региони на земјината топка. Таа се грижи, благодарение на превентивната дипломатија, на земјите или регионите во криза да им ја врати легитимноста во рамките на меѓународната заедница и заврши со претставување на централната тема на ова Собрание и нејзината поделба на три панели.

Со оглед на тоа дека г. Жак Лежандре, парламентарен генерален секретар на ПСФ не беше присутен на ова Собрание заради неговиот избор како претседател на Комисијата за културни прашања на Сенатот на Француската Република, неговиот говор го прочита г. Жан-Лик Лала, административен генерален секретар на Парламентарното собрание на Франкфонијата.

Во својот извештај за Франкофонијата во Бугарија, г-ѓа Росица Велинова, откако ги поздрави учесниците и им посака добредојде во Бугарија, истакна дека сите ние се состанавме на ова Собрание за зацврстување на пријателските врски и за соработка во рамките на франкофонската заедница на регионално и интеррегионално ниво и за да ја реafirмираме нашата приврзаност кон вредностите на солидарноста, толеранцијата, дијалогот и мирот. Потоа, таа наведе дека сите треба да бидеме свесни за врските коишто ги создава францускиот јазик меѓу неговите членки кои треба секогаш да се ангажираат за справување со предизвиците, интензивирање на дијалогот меѓу културите и цивилизациите, приближување на народите преку подобро познавање на нивните специфичности и за зацврстување на солидарноста преку конкретните активности на мултилатералната соработка. Таа истакна дека Република Бугарија е членка на Франкофонијата од 1993 година, но добрата традиција на изучувањето на



францускиот јазик датира од подолго време и наведе дека повеќе од 10.000 ученици учат во 59 двојазични гимназии и постојат 8 филијали на франкофонски универзитети. Воспоставувањето на Франкофонскиот регионален центар со седиште во Софија, кој обезбедува дискусии и професионална размена на мислења и идеи во доменот на образованието од и на француски јазик на регионално ниво, е последица на високото почитување на добиените резултати од јазичната политика за францускиот јазик во период од повеќе години. Понатаму, таа истакна дека приклучувањето на Бугарија на Европската унија и нејзиното учество во иницијативите на Франкофонијата придонесуваат, исто така за реафирмација на франкофонската димензија во рамките на европските институции и наведе дека Франкофонијата може секогаш да смета на бугарскиот глас за одбрана на францускиот јазик како еден од службените јазици на Унијата. На крајот, г-ѓа Велинова истакна дека приврзаноста на Република Бугарија на Франкофонијата се основа врз универзалните вредности, распространети на четирите страни на светот преку францускиот јазик, кој претставува еден од основните елементи на Повелбата на Франкофонијата.

Извештајот за активностите на бугарската секција во ПСФ го поднесе г-ѓа Асия Михајлова, потпретседател на бугарската секција. На почетокот на својот извештај, таа истакна дека Бугарија е балканска земја во којашто Франкофонијата се базира врз историската реалност и присутноста на францускиот јазик го има изворот во традицијата на учењето организирано од католичките конгрегации во средината на 19 век. Потоа, таа истакна дека соработката на Бугарија со Африка во 60 години придонесе исто така за одржување на Франкофонијата и нејзино зацврстување во Република Бугарија. На крајот, таа го наведе учеството на бугарската секција на годишните сесии, регионалните собранија и седниците на комисиите на Парламентарното собрание на Франкофонијата.

По воведните говори и извештаите, дневниот ред на 21 Регионално собрание на ПСФ беше усвоен едногласно.

Панел 1: Франкофонијата, глобален актер во меѓународните односи

Воведно излагање во овој панел поднесе г-ѓа Силви Лемасон, универзитетски професор во Институтот за политички студии во Гренобл, Франција. Во своето излагање таа го претстави историјатот на Франкофонијата, презентирајќи ја генезата на франкофонското движење основано од Леополд Седар Сенгор во духот на солидарноста. Потоа, таа ја претстави анализата на прогресивната трансформација на собранието на земјите кои "го споделуваат францускиот јазик" во една меѓународна организација која го наоѓа своето место на светската сцена заради нејзините асоцијативни референции, од нејзиниот однос кон граѓанското општество и од нејзините регионални активности. Потоа, таа наведе дека филозофските извори со универзална вокација на нејзиниот мултилатерализам придонесуваат, исто така за ограничено ангажирање во "играта на меѓународната моќ" и истакна дека проширувањето на Меѓународната организација на Франкофонијата со нови држави од Европската унија генерира незапамтени предизвици меѓу поимот на простор и моќ, меѓу начелото на проширување и продлабочување за да го зацврсти чувството на припадност во внатрешноста на една сè повеќе и повеќе хетерогена франкофонска заедница.

Во овој панел со свои излагања се обратија и г. Антони Тодоров, политиколог, кој зборуваше за интеграцијата на земјите на Југоисточна Европа во МОФ¹², зацврстување на националниот или европскиот идентитет, г. Абдераман Рида, директор на Институтот за Франкофонија, кој ја претстави улогата на универзитетите во франкофонскиот простор и професорот Танги д Вилд, кој ја претстави акционата програма за соработка на ПСФ.

По презентација на излагањата, се отвори дебата за предизвиците на Франкофонијата, како актер на меѓународните односи, активностите на

¹² Меѓународна организација на Франкофонијата



Франкофонијата во одбраната на јазичната и културната различност и од доменот на меѓународната соработка во која учествуваа претставниците на секциите од Швајцарија, Унгарија, Романија, Франција, Грузија, Белгија и г. Џеват Адеми, потпретседател на Секцијата на Собранието на Република Македонија во Парламентарното собрание на Франкофонијата.

Во својот говор г. Џеват Адеми откако се заблагодари на бугарската секција за организирање на ова Собрание, ги поздрави учесниците и им посака успешна работа, истакна дека овој панел за Франкофонијата како еден глобален актер во меѓународните односи е многу важен и заслужува посебен интерес. Потоа, тој го цитираше Жан Моне кој изјавил "кога повторно би ја создавал Европската заедница, би почнал со културата" и истакна дека една од мисиите на Франкофонијата е и промоција на културната и јазичната различност, додавајќи дека Франкофонијата беше еден од главните иницијатори на Предлогот на Конвенцијата за заштита и промоција на различноста на културните изразувања, усвоена од UNESCO во октомври 2005 година, прв правен инструмент кој покажува дека културната димензија на меѓународните односи претставува голем политички предизвик на новиот милениум. Покрај оваа важна етапа во процесот на управување и уредување на културната различност, Меѓународната организација на Франкофонијата го охрабрува и развојот на националните културни и јазични политики. Потоа, тој истакна дека за да се гарантира зацврстувањето на културната и јазичната различност, државите и владите треба да подготват Стратегија за културните и јазичните политики со цел да ја подобрат ефикасноста на нивниот избор и нивните активности во овој домен и наведе дека тука би требало да се има предвид една Стратегија на меѓународен план и меѓународни односи за да се спротивставуваат на униформистичките тенденции воведени преку мондијализацијата и да го сочуваат нивниот идентитет, но и една таканаречена Локална стратегија за мултиетничките држави, сè со цел да се сочува културниот и јазичниот идентитет на немнозинските заедници.

На крајот г. Адеми истакна дека Република Македонија е мултикултурно општество и во неа освен Македонци, живеат и Албанци (втора заедница по број во државата), како и Турци, Срби, Роми, Власи, Бошњаци и други етнички групи и наведе дека се прават напори преку институционални органи и јазични и културни политики, заедниците да го сочуваат нивниот идентитет и со тоа да ги реализираат нивните основни човекови права кои произлегуваат од нивното постоење, нивната природа и нивното достоинство.

Панел 2: Односите на Франкофонијата како геополитичка целина со регионите

Воведно излагање во овој панел поднесе г-ѓа Франсуаз Масар, професор на Католичкиот универзитет во Лувен, Белгија. На почетокот на своето излагање г-ѓа Масар истакна дека процесите на регионализација се мултиплицираат но не се слични и "регионот" се појавува како мултиформна реалност кој го наоѓаме како на меѓуопштински и надопштински, така и на наддржавен план или на меѓународен и континентален план. Потоа, таа наведе дека промоцијата на "регионалните надворешни активности" претставува посебен феномен и истакна дека тоа не е случај со "регионалните меѓународни односи" (во тесна смисла на поимот) кој потсетува на "регионалната парадипломатија" одговарајќи на една потреба за меѓународно признавање на неговите економски специфичности или пак на неговиот културен и/или политички идентитет. Што се однесува до легитимноста на регионалните меѓународни односи, таа истакна дека постојат две доктрини кои ги делат самите федерални држави. Според едната, државата го има монополот на надворешните односи и само нејзе ѝ припаѓа да ја проектира на меѓународната сцена нацијата како една и неделива. Оваа дефиниција не спречува спонтани парадипломатски манифестации од страна на територијалните целини на државата. Според другата, федералниот карактер на државата треба да биде гарантиран во областа на меѓународните односи. Потоа, таа



наведе дека Франкофонијата е меѓународна организација од универзален тип трансформирана во "Регионална организација" во смисла на Главата ВИИ од Повелбата на ОН за Регионалните конвенции. На крајот, г-ѓа Масар ја претстави улогата на локалните и регионалните колективитети во рамките на регионалната меѓународна соработка.

Во овој панел со свои излагања се обратија и г-ѓа Илиана Јотова, европски пратеник, која зборуваше за поддршката на новите членки на ЕУ за Франкофонијата во Европскиот парламент, г. Владимир Данчев, регионален секретар за парламентарна соработка, кој го претстави процесот на парламентараната соработка во Југоисточна Европа и г-ѓа Александра Јосифова, претставник на CIJEF¹³.

По презентација на излагањата се отвори дебата за меѓународната и хуманитарна безбедност, за комплементарноста на Франкофонијата (договори за соработка), со регионалните организации за интеграција особено со ЕУ и учеството на регионите, како корисен елемент за едно пограѓанско општество во која учествуваа секциите на Каталонија, Швајцарија, Грузија и Белгија.

Панел 3: Регионалните врски за соработка на ЕУ и во рамките на ЕУ: предизвици за земјите членки на Франкофонијата

Воведни излагања на овој панел поднесоа г. Танги д Вилд, професор на Католичкиот универзитет во Лувен, Белгија, г. Иван Иванов, член на ПС на Советот на Европа и г. Лебрин, пратеник, член на Консултативниот интерпарламентарен совет на Бенелукс.

На почетокот на своето излагање г. Лебрин се заблагодари на поканата за учество на 21. Регионално Собрание Европа на Парламентарното собрание на Франкофонијата во својство на претседател на секцијата на Бенелукс, кој е набљудувач во Парламентарното собрание на Франкофонијата и истакна дека соработката меѓу малите земји на Бенелукс одговара на виталната потреба на овие земји и стана инструмент на извонредна ефикасност во рамките на ЕУ. Потоа, тој наведе дека прекуграничната соработка се здобива со зголемена важност во еден свет којшто сè повеќе и повеќе се шири и се разбира дека за граѓаните е многу битно да се изврши хармонизацијата на легислативата сè со цел да се дојде до меѓусебно признавање на образовните нивоа и на дипломите. Тој подвлече дека во контекст на глобализацијата на економијата, дури е подобро малите земји како што се нашите да ги бранат нивните економски интереси заедно отколку индивидуално и истакна дека соработката меѓу земјите на Бенелукс се одвива на три нивоа: регионален, национален и меѓународен и Бенелукс игра соодветна улога на секое ниво. Продолжувањето на соработката во рамките на Бенелукс, проширена со контактите со Балтичкото собрание и Нордискиот совет, претставува апсолутна неопходност и регионалните врски за соработка треба да се инкорпорираат во европскиот концепт на "multilevelgovernance", што значи административен систем на повеќе нивоа во којшто како формалните, така и неформалните актери, како регионални врски за соработка играат круцијална улога за примената во практиката на оваа политика. Потоа, г. Лебрин истакна дека регионалните врски за соработка треба да ги исполнуваат следниве функции: пилот или авангардна функција, тактичка функција и реална политичка функција. На крајот, тој истакна дека регионалните врски за соработка треба да имаат за цел да го промовираат процесот на европската интеграција и да создаваат синергија меѓу политиката, економијата и културата и треба да бидат ефикасни, базирани на доверба и на еден заеднички идентитет, имајќи ги предвид секогаш заедничките интереси.

По презентација на воведните излагања се отвори дебата за регионалната и интеррегионалната соработка во којашто учествуваа секциите на Република Македонија, Вал д'Аоста, Швајцарија, Белгија, Француската заедница, Валонија-Брисел.

¹³ Conseil international des organisations de jeunes de la Francophonie



Во својот говор, г. Андреј Петров, прв потпретседател на Секцијата на Република Македонија во Парламентарното собрание на Франкофонијата, откако ги поздрави учесниците, ја изрази благодарноста во име на нашата секција до бугарската секција за организирање на ова собрание и истакна дека темата на овој панел е многу важна и заслужува посебен интерес. Потоа, тој наведе дека во услови на сè поинтензивна глобализација, се разбира дека расте значењето на регионалната и субрегионалната соработка, што ги отсликува заедничките услови и предизвици за регионалните актери. Тоа, во основа е поврзано со потребата од заеднички напори и ресурси за да се соочат со глобалните предизвици, како и со постоењето на слични, па дури и идентични услови за развој или пречки во постигнувањето на националните цели и подвлече дека тоа не е доволно за успешна соработка, ако не постои политичка желба за соработка. Потоа, тој истакна дека интересно е тука да се споменува дека почнувајќи од крајот на 90-тите, политичките иницијативи, кои најчесто доаѓаат надвор од регионот, без сомнение, беа значаен импулс за создавање на позитивна клима за регионална соработка на Балканот и додаде дека комуникацијата меѓу политичарите не е доволна, бидејќи политичката волја не е подрачје за кое одлучуваат само државниците и политичарите.

Воспоставувањето на контакти меѓу луѓето, општините, деловната заедница, граѓанското општество и образовните, научните и културните институции во земјите на Западен Балкан е подеднакво важно. Тој наведе дека на ова поле се постигнати значајни резултати благодарение на активностите на неколку регионални иницијативи. Нивните заеднички напори треба да продолжат, иако во еден трансформиран институционален облик и подвлече дека сите земји на Западен Балкан се свесни за важноста на овие активности, што се одразува на пример, во подготвеноста да се учествува во неколку секторски договори (трговски, енергетски, транспортни, за животната средина итн), зголемувајќи ја на тој начин регионалната одговорност за нив и за нивото на институционализација на овие процеси. Потоа, тој наведе дека сите земји од регионот имаат постигнато напредок на патот кон ЕУ и додаде дека досега некои земји од регионот имаат потпишано спогодба за стабилизација и асоцијација со ЕУ: Македонија на 9 април 2001 година, додека кандидатскиот статус ѝ беше доделен на 15 декември 2005 година и ја очекува одлуката на советот на Европа за започнување на преговорите за пристапување. Регионалната соработка меѓу земјите учеснички е клучен елемент на Процесот на стабилизација и асоцијација: конструктивната регионална соработка се смета за квалификациски индикатор за подготвеноста на земјата да се интегрира во ЕУ. Регионалната соработка е посебно барање во рамките на Спогодбата за стабилизација и асоцијација. Приближувањето кон ЕУ ќе оди рака под рака со развојот на регионалната соработка во Западен Балкан врз основа на моделот на интеграција и соработка на ЕУ. Различните причини - политички, економски и безбедносни - заради кои регионалната соработка во Западен Балкан е клучна, се тесно поврзани меѓу себе: на пример, регионалната стабилност и безбедност се потребни за економски развој, кој, пак поддржува стабилност и безбедност во регионот. Индивидуалните земји не можат сами да ги решат прашањата, како што се: економскиот развој, развојот на инфраструктурата и заштитата на животната средина. Потоа, тој наведе дека неколку различни регионални иницијативи со различна форма се активни во регионот на ЈИЕ.

Се разбира дека овие иницијативи имаат дадено голем придонес во развојот на овие земји и нивното приближување до Европската унија и го постави прашањето дали можеше повеќе да се постигне со цел да се забрза нивното приближување до ЕУ и истакна дека треба слични иницијативи да потекнуваат од самите земји од регионот и со едно чувство на солидарност земјите кои се веќе членки на ЕУ да им помогнат на другите земји за нивно побрзо приближување а не на нивниот пат за членство во ЕУ и други меѓународни организации да поставуваат различни пречки, споменувајќи го спорот со името што Република Македонија го има со Грција. На крајот г. Петров истакна дека еден друг проблем што сака да го покрене тука е ангажирањето и заложбите на земјите членки на Франкофонијата во развојот на регионалната соработка и додаде дека истите се вклучени преку програмите за помош од ЕУ за земјите на ЈИЕ но досега немаше конкретна иницијатива од оваа организација и го



изрази неговото убедување дека нејзиниот придонес би бил од многу голема важност за регионот.

По завршување на дебатата, Собранието донесе Предлог на резолуција, кој беше едногласно усвоен.

Собранието одлучи следната Конференција на претседатели на секции на ПСФ-регион Европа да се одржи од 11 до 14 февруари 2009 во Будимпешта, Унгарија, додека Регионалното собрание Европа од 21 до 25 април 2009 година во Сент Елие во Џерси.

* * * * *

Може да се заклучи дека учеството на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во Парламентарното собрание на Франкофонијата на 21. редовно Собрание на регионот Европа беше мошне корисно.

Во текот на ова Собрание членовите на Македонската делегација остварија повеќе средби и контакти, како и корисна размена на мислења со парламентарци и официјални личности од повеќе земји кои беа присутни на овој настан. Во тие рамки се разменуваа мислења за најактуелните случувања на меѓународен план, а во контекст на јакнењето на билатералната и мултилатералната соработка меѓу Република Македонија и земјите, регионите и институциите членки на Франкофонијата.

Се оценува дека е потребно да се покренат активности во Собранието на Република Македонија за учество и следење на планираните настани кои претстојат во текот на 2009 година, од аспект на континуирано следење на работата на Парламентарното собрание на Франкофонијата и неговите комисии, остварување на контакти со франкофонските европски парламентарци и развивање на натамошната активност во форумите на Франкофонијата.



**СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Делегација во Собранието на Западноевропската унија

ИЗВЕШТАЈ

за учеството на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во СЗЕУ на заедничкиот состанок на комисиите на СЗЕУ со постојаниот совет на западноевропската унија/ политичко-безбедносниот комитет на ЕУ, одржан на 22 септември 2008 година во Брисел, Кралството Белгија

Скопје, октомври 2008 година





Собранието на Западноевропската унија (СЗЕУ) на 22 септември 2008 година во Брисел, Кралството Белгија, го организираше заедничкиот состанок на комисиите на СЗЕУ со Постојаниот совет на ЗЕУ / Политичко-безбедносниот комитет на ЕУ. На овој состанок присуствуваа пратениците Јован Манасијевски, Џеват Адеми, членови на Делегацијата и Лилјана Поповска, заменик-член на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во Собранието на Западноевропската унија, како и секретарот на Делегацијата Лиман Авдиу, државен советник за меѓународна соработка.

Првиот дел беше посветен на европската безбедност и одбрана, како заедничка сесија на СЗЕУ со членовите на Постојаниот совет на ЗЕУ и на Политичко-безбедносниот комитет (ПБК) на ЕУ, а вториот дел на теми од надлежност на Претседателскиот комитет на СЗЕУ, како и средба во Воениот штаб на ЕУ.

На состанокот учествуваа делегации од Полска, Република Македонија, Франција, Романија, Обединетото Кралство, Норвешка, Естонија, Белгија, Австрија, Латвија, Словачка, Холандија, Турција, Данска, Грција, Унгарија, Шпанија, Италија, Кипар, Луксембург, Шведска, Чешка Република, Германија, Белгија и Литванија. Работниот дел на состанокот се одржа во Комитетот на регионите и во зградата Justus Lipsius на Советот на ЕУ во Брисел. Со седницата претседаваше г. Жан-Пјер Масере, претседател на СЗЕУ.

* * * * *

1. Состанок на Постојаниот совет и Политичко-безбедносниот комитет на ЕУ

На овој состанок воведни излагање поднесе г. Анри Бентежа, армиски генерал, претседател на Воениот комитет на ЕУ.

На почетокот на своето излагање, г. Бентежа наведе дека поддршката на Собранието на Западноевропската унија /Европско собрание за безбедност и одбрана е "суштинска" за развојот на една "одговорна и споделена" политика од 27 членки на ЕУ. Истакна дека Европската унија сега располага со капацитети за интервенција и со воени средства, кога нејзините интереси и вредности се погодени од криза и додаде дека ова го потврдуваат лансирањето од ЕУ на 20 мисии за 5 години од кои пет воени операции и покрај тоа што располагаат со скромни финансиски средства. Потоа, тој истакна дека структурите на ЕУ бројат 200 војници и 3000 цивилни службеници и наведе дека тие функционираат доволно добро, но подвлече дека за водење на операциите, процедурите остануваат, сепак многу тешки и многу комплицирани.

Генералот инсистираше на можноста капацитетите на ЕУ да можат да ги мобилизираат "истовремено и на координиран начин" нејзините цивилни и воени инструменти, што претставува еден "посебен адут" и дава "недвосмислена компаративна предност" во однос на другите меѓународни организации.

Планот за развој на капацитетите, спроведен од Европската агенција за одбрана во соработка со Воениот комитет, овозможи дефинирање на 12 приоритетни акции во јули оваа година за отстранување на недоследностите. Потоа, тој додаде дека нови концепти за брза реакција во областа на воздушната и морската одбрана беа воведени за комплетирање на концептот на Тактичките групи 1500 (Battle groups).

Генералот Бентежа ја претстави состојбата на воените операции во тек, како и перспективите за во иднина. Наведе дека мисијата ЕУФОР Чад, Централноафричка Република која брои 3400 луѓе од 18 земји учеснички е на пола мандат и потполно одговара на целите кои беа поставени. На крајот на операцијата, определен на 15 март 2009, ЕУФОР би требало да биде заменет со воена мисија од ОН, за коешто многу брзо ќе се реши во Советот за безбедност. Во блиска иднина ЕУ треба, исто така да одлучи за операцијата ALTHEA во Босна и Херцеговина. Што се однесува до борбата против пиратските банди во Сомалија, Центарот за воена координација на ЕУ се наоѓа на самото место и започнал со работа. Исто така, НАТО ја разгледува можноста за воено ангажирање.

Прашањата на членовите на Собранието на западноевропската унија се однесуваа на потребите за воено екипирање за добро водење на операцијата ЕУФОР



(г. Рене Руке, Франција), за обезбедување на неопходни хеликоптери за брз транспорт (г. Даг Хендерсон, Обединето Кралство), за соработката меѓу ЕУ и НАТО со цел да се неутрализираат активностите на пиратските банди во Сомалија (г. Роберт Валтер, Обединето Кралство), за механизмите за воспоставување на координација меѓу земјите членки на ЕУ во областа на антиракетната одбрана (г. Едвард Охара, Обединето Кралство), за борбата против хакерите (г. Тармо Куц, Естонија), за парламентарната контрола на Европската политика за безбедност и одбрана (г. Педро Аграмунт, Шпанија) и за обуката на полицајците во Авганистан (г. Герд Хофер, Германија).

Во врска со обезбедувањето на хеликоптерите за воени мисии, г-ѓа Лилјана Поповска истакна дека Република Македонија учествува со два хеликоптера во мисијата ALTHEA во Босна и Херцеговина и за жал едниот на враќање во Република Македонија паднал при што загинаа сите 11 војници на АРМ. Таа имаше и забелешка за преводот од француски на англиски јазик, затоа што преведувачите референцата бивша југословенска Република Македонија од француски јазик ја преведоа со БЈРМ на англиски.

Во врска со прашањето за пиратските банди во Сомалија, г. Бентежа одговори дека моментално таму нема ангажирано НАТО војници. По иницијатива на САД во контекст на Ендуринг Фреедом, се ангажирани 150 војници на Combined Task Force (CTF), но тие покриваат само еден дел од Голфот на Аден, додека има повеќе од 3000 км крајбрежје за надгледување. Што се однесува до односите меѓу ЕУ и НАТО, генералот истакна дека не постои "дуплирање" меѓу двете организации, затоа што воените структури на НАТО бројат 12000 војници, додека во рамките на ЕУ има 200. Во повеќе случаи (Либан, Чад или Грузија) НАТО не можеше да дејствува, од чисто политички причини. За обезбедувањето на хеликоптерите за воени операции, тој подвлече дека земјите членки не сакаат да стават на располагање воени летала заради големите финансиски трошоци. На крајот, тој истакна дека "несигурноста" сврзана за Лисабонскиот договор има "негативен ефект" врз напредокот на Европската безбедносна и одбранбена политика.

На крајот на седницата, претседателот Масере ги информираше членовите на делегациите дека седниците на комисиите на СЗЕУ ќе се одржат на 6 и 7 ноември 2008 година во Париз, Франција, додека Вториот дел од 55 пленарна сесија на СЗЕУ ќе се одржи од 2 до 4 декември 2008 година во Париз, Франција.

2. Седница на Претседателскиот комитет

Седницата ја отвори претседателот на Собранието на Западноевропската унија г. Масере и откако ги поздрави сите учесници, им посака добредојде и успешна работа.

По усвојувањето на дневниот ред, Комитетот го усвои записникот од одржаниот состанок на 17 март 2008 година во Париз, Франција.

- Верификација на мандатите: номинациите по комисии

Откако генералниот секретар на СЗЕУ ги презентираше измените во составот на делегациите на Белгија, Шпанија, Обединетото Кралство и Република Македонија, како и именувањето на г. Хуан Фернандо Лопез Агилар, новиот претседател на Шпанската делегација за член на Бирото на СЗЕУ (согласно со членот 12, ал. 8 б од Деловникот на СЗЕУ), Комитетот едногласно ги усвои истите.

- 55-та пленарна сесија на СЗЕУ (2-4 декември 2008 година)

Претседателот на СЗЕУ го презентираше дневниот ред на оваа сесија, поканетите гости, активностите на комисиите за вториот семестар 2008 и списокот на извештаите кои ќе бидат разгледани на оваа сесија, истакна дека истите ја одразуваат уште еднаш различноста на актуелните теми од областа на безбедноста и одбраната.



Што се однесува до поканетите гости за оваа сесија, тој изјави дека се преземени сите потребни активности за да се обезбеди присуството на еден француски министер кој го претставува Претседателството на ЕУ/ЗЕУ, на еден министер од Чешката Република, која ќе претседава со ЕУ во првиот семестар на 2009 година и на еден претставник на Германија која претседава со ЗЕУ за време на овој период. Британската делегација му предложила на г. Џим Марфи, министер за европски прашања да се обрати на Собранието во декември 2008 година за да се одбележи десетгодишнината на Декларацијата од Сен Мало. Генералниот секретар на СЗЕУ ги информираше присутните дека со француските власти е договорено г. Ерве Морен, министер за одбрана би можел да му се обрати на Собранието.

- Активностите на комисиите: Втор семестар 2008 година

Претседателот ги информира членовите дека благодарение на добрата финансиска состојба, активностите на комисиите на СЗЕУ ќе можат да се реализираат без никаков проблем.

- Активности на претседателот и други членови на Комитетот

Претседателот ги информираше членовите дека од 6 до 9 јули 2008 година е реализирана една мисија за информирање на еден ад хок поткомитет на Комитетот за Балканот. Неговите членови се сретнале со политичките претставници во Белград, Скопје и Приштина. Тој истакна дека оваа мисија била успешна и покрај тоа што разговорите во Скопје биле малку жешки.

Господин Аграмунт наведе дека би било корисно да се подготви вториот дел од извештајот за Западен Балкан што беше презентираан на пленараната сесија во јуни и истакна дека записникот ќе им биде доставен на членовите на Комитетот дополнително.

Претседателот наведе дека ова прашање би можело да се третира во Извештајот на Комисијата за парламентарни прашања и односи со јавноста под наслов: "Улогата на парламентите во признавањето на Косово", но вистина е дека г. Закера како известител на овој извештај не бил член на поткомитетот и предложи г. Аграмунт како претседавач на овој поткомитет да го даде својот придонес за овој извештај.

Господин Аграмунт истакна дека не се согласува со ова решение затоа што г. Дикарн веќе го подготвува вториот дел од извештајот за балканските земји и наведе дека истиот не би требало да претставува некаков проблем и дека Политичката комисија ќе го разгледа ова прашање на состанокот на 6 октомври 2008 година. Потоа претседателот информираше дека од 14 до 17 септември 2008 година, се реализираше една мисија за информирање на поткомитетот на Политичката комисија во Баку, Азербејџан и додаде дека извештајот за Каспискиот регион треба да ги земе предвид информациите од оваа мисија.

- Прашањето на Грузија

Претседателот на СЗЕУ г. Масере ги извести членовите дека на 8 август 2008 година, примил едно писмо од г. Александер Клукин, претседател на Руската делегација во СЗЕУ, во којашто тој ја обвинува Грузија за прекумерна употреба на сила во конфликтот во Јужна Осетија. Господин Клукин изразил убедување дека Грузија требаше да употреби цивилизирани средства за регулирање на комплексните проблеми во Јужна Осетија и Абхазија. Претседателот Масере ги извести членовите дека на 13 август му одговорил на г. Клукин изнесувајќи го ставот на СЗЕУ дека сите воени операции треба да престанат во функција на изнаоѓање на едно мирно решение преку преговори. Исто така, тој го известил г. Клукин дека Собранието на Западноевропската унија ги поддржува напорите за посредување извршени од француското претседателство со ЕУ за воспоставување на мирот и безбедноста и дека СЗЕУ во блиска иднина ќе испрати една делегација во регионот со цел да се подготви еден извештај од Политичката комисија. Господинот Клукин го изрази неговото задоволство



дека со овој извештај ќе се разгледуваат прашањата сврзани за конфликтот и последиците по европската безбедност. Претседателот Масере им предложи на неговите колеги дали се согласуваат да ги поканат на пленарната сесија грузиските и руските парламентарци за да дискутираат за ситуацијата која произлегува од настаните што се случиле во август 2008 година.

За г. Валтер напразно би било да се повторуваат презентираниите аргументи од Русија и Грузија за одговорноста за започнување на конфликтот. Покорисно би било Политичката комисија да разгледува што предвидува да направи во Грузија набљудувачката мисија на ЕУ и да ги анализира одблиску односите меѓу ЕУ и Русија од една страна и НАТО и Русија од друга, во однос на аспирациите на Грузија за пристапување кон членство во овие две организации. Накратко, тој заклучи дека би било подобро СЗЕУ да се концентрира на последиците од настаните отколку на повторно разгледување на настаните, кои доведоа до конфликтот.

Претседателот на Собранието се согласи со овој став и наведе дека г. Валтер треба да понуди една широка анализа во неговиот извештај за Каспискиот регион. Според претседателот, не може да се игнорира ситуацијата во Грузија заради последиците кои можат да бидат не само на границите на ЕУ, но исто така и на Русија и предложи преземање на активности за организирање на една мисија во Тбилиси. Потоа, тој нагласи дека со оглед на тоа дека набљудувачката мисија на ЕУ ќе биде распоредена на 1 октомври 2008 година, членовите на Делегацијата на СЗЕУ би можеле да се сретнат со некои набљудувачи на Унијата на теренот. Господинот Вера Жардим ја прифаќа идејата за една таква посета и предложи да се посети и Москва. Претседателот на Собранието на СЗЕУ потврди дека Делегацијата ќе ги посети Тбилиси и Москва.

Господинот Глезнер изјави дека моментално има толку многу институции кои организираат посети во регионот каде што има конфликт, што би можело да се зборува за "кризен туризам" и наведе дека Собранието на СЗЕУ не треба да организира вакви посети, туку подобро би било меѓународните и европските организации да се ангажираат во една "заедничка акција" со НВО за реализација на хуманитарната акција за помош на жртвите во конфликтот. На ова, претседателот наведе дека навистина се работи за суштествен проблем но Собранието не е ни хуманитарна организација ни НВО и дека секоја организација има свои интереси и својствени преокупации.

На крајот, Претседателскиот комитет го усвои предлогот на претседателот на СЗЕУ за испраќање на една делегација во Мисија за информирање во Тбилиси и Москва.

- Пополнување на Бирото на СЗЕУ

Претседателот изјави дека Бирото на Собранието на Западноевропската унија треба да го усвои пополнувањето на овој орган, составен од правни експерти од Белгија, Шпанија и Обединетото Кралство. Потоа, Бирото го усвои пополнувањето на овој орган на СЗЕУ, како што беше предложено со референтниот документ.

- Разно

Седница на COSAC¹⁴ под Француско претседателство (3-4 ноември 2008 година, Париз)

Претседателот на СЗЕУ г. Масере ги информираше членовите дека претседателот на Делегацијата од Францускиот сенат за ЕУ г. Ибер Енел, испратил еден прашалник до 27 национални делегации при COSAC со барање да го достават нивното мислење за воспоставувањето на соработката со Европското собрание за безбедност и одбрана/СЗЕУ, особено за можниот придонес на COSAC за организирање на конференции за европска безбедност и одбрана, како што е прецизирано со членот

¹⁴ Conférence des Organes Spécialisés dans les Affaires Communautaires et Européennes des Parlements de l'Union européenne -Conference of Community and European Affairs Committees of Parliaments of the European Union



за интерпарламентарна соработка од Анекс протоколот на Лисабонскиот договор за улогата на националните парламенти, кој сеуште не влегол во сила. Потоа, тој додаде дека земјите членки нема да се согласат безбедносните и одбранбените прашања да бидат следени од COSAC сè додека надворешната политика и заедничката безбедност е меѓувладина политика.

Генералниот секретар на СЗЕУ наведе дека Секретаријатот предлага во одговорот до г. Енел да подвлече дека СЗЕУ е компетентна организација и подготвува квалитетни извештаи, неговиот секретаријат е ефикасен и дека тој организира секој семестар конференции за суштинските аспекти на безбедноста и одбраната во соработка со земјата која претседава со ЕУ.

На крајот претседателот на СЗЕУ ги информираше членовите дека следната седница на Претседателскиот комитет ќе се одржи на 3 ноември 2008 година во Белгискиот Сенат во Брисел.

3. Брифинг во Воениот штаб на ЕУ

По завршување на заедничкиот состанок на комисиите на СЗЕУ со Постојаниот совет на ЗЕУ и Политичко-безбедносниот комитет на ЕУ, членовите на Собранието на Западноевропската унија, предводени од г. Роберт Валтер, претседател на Комисијата за одбрана на СЗЕУ (Обединетото Кралство), остварија средба со генерал Лики, директор на Главниот штаб на ЕУ. Средбата се одржа во зградата Justus Lipsius на Советот на ЕУ.

На почетокот од своето излагање генералот Лики се осврна на активностите на Главниот штаб на ЕУ и на идните перспективи. Тој ја подвлече важноста на цивилно-воената координација која претставува еден од адутите на Европската политика за безбедност и одбрана. Потоа, тој наведе дека ЕУ во споредба со некои други меѓународни организации, сепак успева да постигне кохерентни резултати на теренот и додаде дека Босна и Херцеговина може да послужи како добар пример за овие резултати, но со оглед на тоа дека понекогаш воспоставувањето на цивилно-воената соработка е проблематична заради тешките односи меѓу политичарите и војниците, со "една цврста рака" од повисоко ниво, ЕУ би можела да наметне една порака за усогласена политика во овој домен: таа би можела преку обединета управа, центарот за командување и контрола, како и подобро споделени информации меѓу политичарите и војниците да обезбеди "заеднички ефекти на теренот со заеднички заложби".

Улогата на Главниот штаб на ЕУ е да изврши воена експертиза во Советот на ЕУ (кој го вклучува генералниот секретар/Високиот претставник за Заедничка надворешна и безбедносна политика) и да ги планира операциите управувани од ЕУ на стратешки план. Главниот штаб на ЕУ досега ги планирал мисијата EUFOR Чад/Централноафричка Република, надгледување на операцијата EUFOR ALTHEA во Босна и Херцеговина и преку Цивилното-воено одделение придонесувал за водење на разни цивилни мисии на Европската безбедносна и одбранбена политика, особено мисијата за подршка во безбедносниот сектор во Гвинеја Бисау, во мисиите EULEX Косово и EUPOL Авганистан и моментално во мониторинг мисијата на ЕУ во Грузија. Потоа, генералот Лики ги наведе предизвиците со коишто се соочуваат со цел да се подобрат воените капацитети на ЕУ и додаде дека капацитетите за планирање се во фаза на подобрување во три домени: предвременно известување (со зајакнати капацитети за разубување), евалуација на состојбата (извлекувајќи лекции од операцијата EUFOR ДР Конго во 2006) и стратешко планирање (Пост-Визбаден реструктурирање на персоналот за зајакнување на Одделението за планирање).

На крајот генерал Лики истакна дека "нивото на амбициите" на ЕУ зависат од одлуките што треба задолжително да бидат донесени на највисоко политичко ниво.

* * * * *

Учеството на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во Собранието на Западноевропската унија на заедничкиот состанок со Постојаниот совет



на Западноевропската унија / Политичко-безбедносниот комитет на ЕУ, како и на средбата во Воениот штаб на ЕУ може да се оцени како многу успешно и плодотворно. Македонската делегација оствари бројни контакти со пратеници од земјите членки на СЗЕУ и даде конструктивен придонес во градењето на ставовите на овој форум.

Со учеството на Делегацијата на Собранието на Република Македонија на овие состаноци се остварува континуитет на соработката со Собранието на ЗЕУ и се потврдува интересот за натамошно активно партиципирање во активностите на ова Интерпарламентарно собрание.

Се оценува дека е потребно да се покренат активности во Собранието на Република Македонија за учество и следење на планираните настани кои претстојат во текот на оваа година. Тоа се однесува во прв ред на учеството на седниците на комисиите на СЗЕУ во октомври, ноември и декември 2008 година, како и на 55-та Годишна сесија (втор дел), што ќе се одржи од 2 до 4 декември 2008 година во Париз, Франција.

**СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Делегација во Собранието на Западноевропската унија

ИЗВЕШТАЈ

за учеството на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во Собранието на Западноевропската унија, Европско собрание за безбедност и одбрана (СЗЕУ) на седниците на комисиите на СЗЕУ и семинарот "Предностите на Трајната структурна соработка: од концепт до реалност", одржани на 6 и 7 октомври 2008 година во Париз, Франција

Скопје, октомври 2008 година





Делегација на Собранието на Република Македонија во состав г. Џеват Адеми и г. Јован Манасијевски, членови на Делегацијата во Собранието на Западноевропската унија, Европско собрание за безбедност и одбрана (СЗЕУ), како и Билјана Огненовска, секретар на Делегацијата, учествуваше на седниците на Комисијата за политички прашања, Комисијата за одбрана, Комисијата за парламентарни прашања и односи со јавноста и Комисијата за технолошки и аеровселенски прашања на СЗЕУ и семинарот на тема: "Предностите на Трајната структурна соработка: од концепт до реалност", што се одржаа на 6 и 7 октомври 2008 година во седиштето на СЗЕУ во Париз, Франција.

На седниците на комисиите на беа разгледани работните верзии на извештаите кои се очекува да бидат усвоени на седниците што ќе се одржат на 5 и 6 ноември и презентирани на вториот дел од 55. Пленарна сесија на СЗЕУ, што ќе се одржи од 2 до 4 декември 2008 година во Париз.

СЕДНИЦАТА НА КОМИСИЈАТА ЗА ПОЛИТИЧКИ ПРАШАЊА

На седницата на Комисијата за политички прашања на СЗЕУ, што се одржа на 6 октомври 2008 година, учествуваше пратеникот г. Џеват Адеми¹⁵, член на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во СЗЕУ.

Претседателот на Комисијата за политички прашања, г. Педро Аграмунт (Шпанија) се осврна на одговорите од Советот на Западноевропската унија на препораките од извештаите на оваа комисија, усвоени од Собранието во јуни 2008 година, на Првиот дел од 55. Пленарна сесија на СЗЕУ. Тој оцени дека иако Советот ја зел во предвид работата на Собранието, одредени одговори на препораките не се задоволителни. Во врска со извештајот "2008: одлучувачка година за Западен Балкан", Советот се осврна на одреден број на прашања, како што се развојот на операциите на ЕУ во регионот, а особено на воспоставувањето на Мисијата на ЕУ за владеење на правото (EULEX Косово) и на тековниот статус на Операцијата Алтеа во Босна и Херцеговина (БиХ). Советот, исто така ги поздравува напорите на полициската мисија на ЕУ во БиХ, судските реформи и реформите во безбедносниот сектор во земјата, како и потпишувањето на Договорот за стабилизација и асоцијација. Меѓутоа, во одговорите Советот воопшто не се осврнува на одреден број прашања содржани во препораката, како што се: спорот за името меѓу Грција и Република Македонија, интензивирањето на дијалогот со Владата на Србија, со цел да и се помогне на земјата на патот на евроатлантската интеграција, повикот до властите во Република Српска да ја продлабочат соработката со властите во Федерацијата Босна и Херцеговина, развојот на соработката меѓу земјите членки на ЕУ, од една страна и Србија и БиХ, од друга страна, за апсење и екстрадиција на лицата обвинети од Хашкиот трибунал и др.

На седницата беа разгледани работните верзии на извештаите: "Заедничка безбедносна и одбранбена стратегија за Европа", "Каспискиот регион и безбедноста на Европа", "Северната безбедносна димензија на Европа" и "Терористичките активности на границата меѓу Турција и Ирак - втор дел".

Известителот г. Даниел Дукарм (Белгија) го презентираше Извештајот **"Заедничка безбедносна и одбранбена стратегија за Европа"**. Тој укажа дека Високиот претставник за Заедничката надворешна и безбедносна политика во декември пред Европскиот совет ќе ја претстави ревидираната Европска безбедносна стратегија и оцени дека е многу значајно идеите на Собранието на Западноевропската унија претходно да му бидат презентирани на г. Солана.

Во врска со Европската безбедносна и одбранбена политика (ЕБОП), г. Дукарм подвлече дека е неопходно да се усвои поширок концепт на безбедност и да се земат предвид други домени на активност, како што се на пример, климатските промени. Тој истакна дека од особено значење за Собранието на ЗЕУ е разликата меѓу клаузулата за заедничка одбрана, содржана во Изменетиот Бриселски договорот и клаузулата за заедничка помош, предвидена во Лисабонскиот договор.

¹⁵ Господинот Џеват Адеми учествуваше на седницата како претставник на г. Александар Николоски, шеф на Делегацијата и член на Комисијата за политички прашања на СЗЕУ.



Извештајот **"Каспискиот регион и безбедноста на Европа"** беше вклучен во програмата за работа на Комисијата за политички прашања пред војната во Грузија. Известителот г. Мајк Хенкон (Обединето Кралство), истакна дека августовските настани во Грузија ќе бидат вклучени во извештајот и посочи дека ќе биде неопходна измена на насловот на извештајот, со цел истиот да ја рефлектира новата ситуација. Господинот Хенкок упати благодарност до Владата и Парламентот на Азербејџан за организацијата на посетата на Делегација на Комисијата за политички прашања на СЗЕУ¹⁶, како и за големата посетеност на средбите од страна на азербејџанските пратеници. Тој оцени дека енергетските ресурси во регионот се доволни за малите земји, но главен проблем претставува доставата на енергијата до нив. За време на посетата на Делегацијата на Комисијата, два нафтоводи биле затворени заради страв од бомбардирање од Руските воени сили, а третиот бил затворен заради саботажа од ПКК во Турција или заради технички дефект.

Господинот Хенкок подвлече дека конфликтот во Нагорно Карабах имал застрашувачки последици за околу милион бегалци, а армиите на Азербејџан и Ерменија се уште водат скриена војна. Според процените 25-30 милиони Азербејџанци живеат во Иран и секојдневно се одвиваат бројни прекугранични активности. Истакнувајќи дека Русија има најголемо воено присуство во оваа област, г. Хенкок оцени дека е невозможно да се предвиди руската реакција на евентуалните нереди во регионот. Од друга страна, ниту политиките на ЕУ и НАТО за ова прашање не се доволно јасни. Известителот информираше дека во тек е подготовка на мисија за утврдување на состојбата, во рамките на која ќе бидат посетени Тбилиси, Јужна Осетија и Москва и остварени средби со локалните власти.

Во дискусијата што следеше беше подвлечена комплексноста на состојбата во овој регион и изразена надеж дека финалниот извештај ќе биде базиран на факти, а не на избалансирани ставови на засегнатите страни.

Извештајот **"Северната безбедносна димензија на Европа"** го презентираа известителите г. Пол Виле (Белгија) и г. Од Еинар Дорум (Норвешка). Овој извештај е продолжение на Извештајот "Безбедноста на Големиот Север", што Собранието го разгледа на првиот дел од 55. Пленарна сесија на СЗЕУ (јуни 2008 г.) и по кој беше усвоена препорака. За разлика од претходниот, овој извештај не е фокусиран на климатските промени, туку на институционалните и правните рамки во регионот, а особено Законот за морето, новите и старите територијални претензии и новите навигациски патишта. Известителите се осврнаа на институциите кои се активни по овие прашања, како што се Арктичкиот совет, Северната димензија на ЕУ и Конвенцијата на ОН за Законот за морето. Господинот Виле и г. Дорум се задржаа и на други прашања значајни за регионот, како што се: заштитата на домородното население и нивните социјални и економски права, третирањето на рускиот нуклеарен отпад во регионот, можноста Гренланд да побара независност од Данска, зголемувањето на поларниот туризам и слично. Беше изразена загриженост од растечките тензии и потенцијалната нестабилност во регионот, а особено од новите ставови на Русија. Надлетувањата на руските бомбардери во близина на норвешкиот воздушен простор не претставуваат закана за Норвешка, туку порака дека состојбата во регионот е променета, а западната хегемонија во меѓународните односи намалена.

Известителите информираа дека планираат да остварат бројни средби со експерти, политичари и тинк-тенкови во Осло, Хелсинки, Вашингтон, Берлин и Москва и дадоа осврт на веќе одржаните средби во Осло и Хелсинки.

Известителот г. Роберт Волтер (Обединето Кралство) го презентираше Извештајот **"Терористичките активности на границата меѓу Турција и Ирак - втор дел"**. Тој потсети дека Собранието на Западноевропската унија го разгледа и усвои првиот дел од овој извештај во декември 2008 година, кога на пленарната сесија се обрати г. Ѓонул, министер за одбрана на Турција. Господинот Волтер истакна дека од 1994 година, во овој конфликт на југоисточната граница на ЕУ и НАТО загинале 40.000

¹⁶ Во функција на подготовка на извештајот, Делегација на Комисијата за политички прашања го посети Баку на 15 и 16 септември 2008 година и оствари средби со високи претставници на Владата и Парламентот на Азербејџан, експерти, аналитичари и претставници на НВОи.



луѓе, а проблемот се уште не е разрешен, бидејќи Работничката партија на Курдистан (ПКК) продолжува со нападите. Известителот предвидува две посети во функција на подготовка на извештајот. Првата, во Северен Ирак и регионот Курдистан, веќе е реализирана, при што биле остварени средби со министерот за надворешни работи на Регионалната курдска влада, претставници на двете фракции на коалиционата влада предводена од г. Барзани и г. Талабани, дипломатски претставници на земјите членки на НАТО (Обединето Кралство, Франција, Германија и САД), претставници на Меѓународниот црвен крст и црвена полумесечина (кои имаат директен контакт со ПКК), УСАИД и претставникот на ОН во Ирак. Втората посета ќе се реализира во Анкара, каде што се предвидени средби со министри во Владата на Турција, во Југоисточна Турција, каде што известителот ќе се сретне со лидерите на Курдската заедница и воени старешини во граничниот регион, како и во Истанбул, каде што ќе бидат остварени средби со тинк-тенкови и функционери.

Господинот Волтер потсети дека по скорешните напади од страна на ПКК, турскиот премиер г. Таип Ердоган свикал самит на воени лидери и безбедносни офицери, што ќе се одржи на 9 октомври, а исто така се очекува Турскиот парламент да изгласа проширување на воените операции против ПКК.

Известителот истакна дека еден од заклучоците на извештајот ќе сугерира дека потеклото на проблемот не е исклучиво врзано за тероризмот. Причините за активностите на ПКК ќе бидат подлабоко разгледани, со цел да се направи разлика меѓу терористите и оние кои имаат легитимни политички барања.

На крајот од седницата, претседателот г. Аграмунт потсети на следните активности на Комисијата за политички прашања: Седницата на Комисијата за второто читање и усвојување на извештаите, што ќе се одржи на 5 ноември 2008 г. во Париз, 7. Конгрес за Европската безбедност и одбрана (10 и 11 ноември 2008 г., Берлин) и Конференцијата за 140-годишнината од Санктпетербуршката декларација (24 и 25 ноември 2008 г., Санкт Петербург).

СЕДНИЦА НА КОМИСИЈАТА ЗА ПАРЛАМЕНТАРНИ ПРАШАЊА И ОДНОСИ СО ЈАВНОСТА

На седницата на Комисијата за парламентарни прашања и односи со јавноста на СЗЕУ, што се одржа на 6 октомври 2008 година учествуваше пратеникот г. Џеват Адеми, член на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во СЗЕУ и член на Комисијата. Со седницата претседаваше г. Марко Закера (Италија), потпретседател на Комисијата.

На почетокот на седницата му беше оддадена почит на лордот Расел Џонстон¹⁷, досегашен претседател на Комисијата, кој почина во јули 2008 година.

За нов претседател на Комисијата едногласно беше избран сенаторот г. Пол Виле (Белгија), предложен од Либералната група во Собранието на Западноевропската унија, Европско собрание за безбедност и одбрана. За потпретседател беше избрана г-ѓа Елвира Кортахарена (Шпанија), предложена од Социјалистичката група во СЗЕУ.

На седницата беа разгледани работните верзии на извештаите: "Улогата на парламентите во признавањето на Косово" и "Јавното мислење во врска со меѓународните воени операции".

Известителот г. Марко Закера (Италија) го презентираше извештајот **"Улогата на парламентите во признавањето на Косово"**. Во извештајот се анализира улогата на националните парламенти во политичките процеси кои довеле до признавање на новата држава Косово од страна на нивните земји. Господинот Закера подвлече дека иако одлуките во надворешната политика се прерогатив на владите, сепак и националните парламенти се во можност да интервенираат со користење на процедурите кои им се на располагање. Целта на компаративната анализа во извештајот е да им даде на пратениците идеи за проширување на доменот на нивните

¹⁷ Во својата 40 годишна политичка кариера лордот Расел Џонстон беше член на Британскиот парламент (од 1964 г.), претседател на Парламентарното собрание на Советот на Европа (во кое својство се обрати и пред Собранието на Република Македонија) и член на Европскиот парламент.



компетеции како актери во процесите на надворешната политика, паралелно со извршната власт. Како што покажуваат примерите во одредени парламенти, на овој план постојат многу можности. Сепак, остануваат двоумења во врска со самопрогласената независност на Косово во време кога Европската унија е во процес на "спонзорирање" на градењето на демократските институции, а на теренот е присутен силен воен контингент за гарантирање на безбедноста. Од политичка гледна точка, известителот изрази стравување дека случајот на Косово може да претставува опасен преседан, чии импликации веќе се чувствуваат со кризите во Јужна Осетија и Абхазија.

Извештајот **"Јавното мислење во врска со меѓународните воени операции"** го презентираше известителот г. Џон Гринвеј (Обединето Кралство). Тој истакна дека извештајот се однесува на прашање кое е многу значајно и актуелно, со оглед дека еден од главните приоритети на Француското претседателство со ЕУ е зголемување на капацитетите со цел да се спроведат поамбициозни мисии на ЕБОП, а без поддршка од јавното мислење, пратениците нема да гласаат за зголемување на трошоците за одбрана. Господинот Гринвеј се осврна на промената на јавното мислење во врска со воените операции во Франција по смртта на француските војници во Авганистан и истакна дека е неопходно да се развие комуникациска стратегија, со цел да се објаснат целите на мисиите на ЕБОП. Потребно е да се нагласат бројните успеси на овие операции, со посебен осврт на цивилните задачи и интервенциите спроведени во интерес на населението.

Имајќи предвид дека ЕУ постепено ги презема операциите на ЕУ и НАТО, од особено значење е јавноста да биде добро информирана за оваа транзиција. Известителот Гринвеј оцени дека Собранието на Западно-европската унија претставува идеален форум во кој пратениците дискутираат за овие прашања и благодарение на нивното разбирање на Европската одбранбена политика тие можат да вршат надзор над владините активности, останувајќи во контакт со граѓаните во чие име го извршуваат својот мандат.

На крајот од седницата, претседавачот г. Закера информираше за состаноците на кои ќе учествува Поткомитетот за односи со интерпарламентарните тела: 119. Собрание на Интерпарламентарната унија (13-15 октомври 2008 г., Женева), Сесијата на Парламентарното собрание на Црноморската економска соработка (3-5 ноември 2008 г., Кишињев), Конференцијата на Интерпарламентарното собрание на Заедницата на независни држави (25 ноември 2008 г., Санкт Петербург) и Сесијата на Балтичкото собрание (5-6 декември 2008 г., Вилјанди).

СЕДНИЦА НА КОМИСИЈАТА ЗА ОДБРАНА

На седницата на Комисијата за одбрана на СЗЕУ, што се одржа на 7 октомври 2008 година учествуваше пратеникот г. Јован Манасијевски, член на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во СЗЕУ и член на Комисијата. Со седницата претседаваше г. Роберт Волтер (Обединето Кралство), претседател на Комисијата.

Членовите на Комисијата за одбрана ја разгледаа ревидираната програма за работа на Комисијата и беа информирани за подготовките на посетата на Талин, Естонија (16 октомври 2008 г.) и посетата на вежбата на Eurocorps во Мурмелон, Франција (25 октомври 2008 г.)

На седницата беа разгледани работните верзии на извештаите: "Командните синџири на операции на ЕУ - одговор на годишниот извештај од Советот", "Операциите на европската унија" и "Информатичка војна".

Известителот г. Даг Хендерсон (Обединето Кралство) објасни дека Извештајот **"Командните синџири на операции на ЕУ - одговор на годишниот извештај од Советот"** вклучува информации добиени за време на средбите со воените и политичките власти на ЕУ. Тој истакна дека е тешко да се постигне консензус за потребата за постојан и автономен штаб за операции на ЕУ, но сите се согласни околу две круцијални прашања: потребата за побрз систем за планирање и фактот дека доколку ваков штаб се формира, истиот треба да вклучува високо квалификуван и искусен кадар. Тој нагласи дека во одредени земји членки на ЕУ (Германија, Грција, Италија, Обединетото Кралство и Франција) веќе постојат национални штабови, што



можат да бидат ставени на располагање за операциите на ЕУ. Друга можност би била решение кое вклучува Европски штаб во SHAPE¹⁸, во НАТО. Видот на потребните структури би зависел од тоа дали треба да се испланира и спроведе голема операција, како онаа во Авганистан, или мала како полициската мисија на Блискиот Исток.

Иако меѓу земјите членки на ЕУ не постои концензус по ова прашање, јасно е дека решението мора да ја опфаќа целата Европска унија, што ја исклучува опцијата за Трајна структурна соработка. Во моментот состојбата е статус quo, што значи употреба на договорите "Берлин плус" за спроведување на обемни операции. За операциите од среден обем, како што е ЕУФОР Чад/RCA, би можел да се вклучи еден од петте постоечки национални штабови. Помалите цивилно-воени мисии би можеле да ги спроведат Центарот за операции на ЕУ и Цивилниот капацитет за планирање и спроведување (CPCC).

Известителот г. Хендерсон подвлече дека со цел извештајот да биде објективен, истиот мора да ги вклучи точките за кои е постигнат договор, а да не ги земе предвид позициите за кои не е постигнат консензус и кои можат да бидат предмет на вето од страна на одредени земји членки.

Во дискусијата што следеше, беше нагласена потребата за политичка волја, менаџментот на човечките ресурси, како и административните и буџетските аспекти. Истовремено, беше даден осврт и на дискусиите во Воениот штаб на ЕУ на 22 септември 2008 година во Брисел, на кои станало збор за персоналните прашања и потребата секоја земја членка да биде вклучена во постојните оперативни структури.

Во отсуство на известителот г. Герд Хефер (Германија), а во врска со Извештајот **"Операциите на европската унија"**, од страна на г. Филип Воре, раководител на Канцеларијата за истражување на СЗЕУ, беше презентирани аудиовизуелна презентација за операциите на ЕУ во рамките на ЕБОП во Европа, Африка и на Блискиот Исток, со видео клипови од операциите во Чад (ЕУФОР Чад/RCA), Грузија (EUMM), како и антитерористичката воена вежба на море, реализирана во 2007 година во Остенде, Белгија.

Членовите на Комисијата ја оценија презентацијата како многу корисна и информативна и ја подвлекоа потребата за понатамошни презентации од овој вид, со цел пратениците да бидат во тек со мисиите на ЕУ. Стана збор и за логистичките недостатоци, илустрирани во видео презентациите, како и потребата за соодветна опрема, адаптирана за специфичниот тип на операции.

Извештајот **"Информатичка војна"** на известителите г. Кристофер Чоп (Обединето Кралство) и г. Тармо Кутс (Естонија) се осврнува на растечката зависност на европските општества од компјутерите и Интернет, што носи значајни последици во однос на безбедноста и одбраната. Коизвестителот г. Тармо Кутс истакна дека информатичкиот простор е постојано изложен на ризици и закани. Сајбер нападите на Естонија во 2007 и на Грузија во август 2008 година се пример на асиметрични конфликти, во кои се вклучени државни и недржавни елементи. Тој потсети дека Естонија беше предмет на два големи брана на информатички напади и жртва на политички мотивиран сајбер тероризам во април и мај 2007 година. Благодарение на мерките на предострожност што биле предходно превземени, земјата успеала да се справи со ваквите напади. Господинот Кутс информираше дека уште пред нападите во 2007 година, Естонија побарала од НАТО да се воспостави центар за сајбер-одбрана. Ваков центар е веќе формиран и се очекува истиот да стане оперативен во текот на годината.

Коизвестителот подвлече дека целта на овој извештај е да придонесе кон дефинирање на заеднички пристап во доменот на информатичката војна и рабирање на потребата од информатичка одбрана.

На крајот од Седницата беше одлучено следната седница на Комисијата, на која ќе бидат усвоени извештаите, да се одржи на 5 ноември 2008 година во Париз.

¹⁸ Supreme Headquarters Allied Powers Europe



СЕДНИЦА НА КОМИСИЈАТА ЗА ТЕХНОЛОШКИ И АЕРОВСЕЛЕНСКИ ПРАШАЊА

На седницата на Комисијата за технолошки и аеровселенски прашања на СЗЕУ, што се одржа на 7 октомври 2008 година учествуваше пратеникот г. Јован Манасијевски, член на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во СЗЕУ и член на Комисијата. Со седницата претседаваше г. Едвард О'Хара (Обединето Кралство), претседател на Комисијата.

Во програмата за работа на оваа комисија за втората половина на 2008 година се предвидени извештаите "Мултинационален систем за фотографирање од вселаната (MUSIS)¹⁹ - Европска вселенска соработка во областа на безбедноста и одбраната" и "Иницијативите на Европската комисија во врска со европскиот пазар за одбранбена опрема".

Заради отсуството на известителот г-ѓа Радула Зиси (Грција), членовите на Комисијата одлучија работната верзија на Извештајот "Мултинационален систем за фотографирање од вселаната (MUSIS) - Европска вселенска соработка во областа на безбедноста и одбраната" да биде дополнително разгледана.

Известителот г. Едвард О'Хара (Обединето Кралство) ја презентираше работната верзија на Извештајот "Иницијативите на Европската комисија во врска со европскиот пазар за одбранбена опрема". Тој се задржа на двете директиви на Европската комисија кои се насочени кон средување на состојбите на европскиот пазар за одбранбена опрема, кој е дисфункционален, фрагментиран и дисперзиран. Господинот О'Хара се осврна и на тешкотиите и блокадите на меѓувладината соработка во оваа област. Тој потсети и на различните форуми кои дебатираше во врска со еволуцијата и организацијата на европскиот пазар за одбранбена опрема до формирањето на Европската агенција за одбрана (ЕДА) во 2004 година. Известителот објасни дека комуникацијата на Европската комисија до Европскиот парламент од 5 декември 2007 година претставува концептуална основа за иницијативите на Комисијата во овој домен.

Во дискусијата по работната верзија на извештајот беше истакната комплексноста за обработка на ова прашање кое навлегува во националниот суверенитет на земјите и за кое е потребно да постигнат согласност триесеттина земји.

Членовите на Комисијата дискутираа и за одговорите од Советот на Западноевропската унија на препораките од СЗЕУ, усвоени во јуни 2008 година, а предложени од Комисијата за технолошки и аеровселенски прашања. Беше изразено незадоволство од содржината на некои од пристигнатите одговори и сугерирано да се постави писмено прашање до Советот во врска со препораката бр. 823 за одбранбената политика на Русија. Претседателот на Комисијата г. О'Хара укажа дека документот со одговорите од Советот на препораките од СЗЕУ е посодржаен од досегашните вакви документи и дека Советот прави напори соодветно да одговори на сите усвоени препораки.

Членовите на Комисијата го прифатија предлогот на г. Ален Мил (Обединето Кралство) за изготвување на заеднички извештај на сите комисии на СЗЕУ, кој ќе се однесува на ефектите од финансиската криза врз безбедносниот сектор. Предлогот на г-ѓа Куртис-Томас (Обединето Кралство) да се формира поткомитет за ова прашање не беше прифатен.

СЕМИНАР "ПРЕДНОСТИТЕ НА ТРАЈНАТА СТРУКТУРНА СОРАБОТКА: ОД КОНЦЕПТ ДО РЕАЛНОСТ"

Семинарот "Предностите на Трајната структурна соработка: од концепт до реалност", се одржа на 6 октомври 2008 година во седиштето на Собранието на Западноевропската унија, Европско собрание за безбедност и одбрана, во организација на EuroDéfense-France. На семинарот учествуваше г. Јован Манасијевски, член на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во СЗЕУ.

¹⁹ Multinational Space-Based Imaging System/Système multinational d'imagerie spatiale



На отворањето на семинарот, на учесниците им се обратија г. Емил Бланк, потпретседател на EuroDéfence-France, генералот Жак Фавен Левек, член на Бирото на EuroDéfence-France и г. Даниел Дукарм, пратеник од Белгија и член на СЗЕУ.

Со првата работна сесија на тема **"Зголемување на оперативните капацитети преку специфичен механизам на соработка"** претседаваше вице-адмиралот Жил Комбарје, секретар на Комисијата за одбрана на СЗЕУ. Со воведни излагања на учесниците им се обратија: контра-адмиралот Бруно Нили, во име на генералот Анри Бентежа, претседател на Воениот комитет на ЕУ, генералот Жан-Пол Перуш, поранешен генерален директор на Воениот штаб на ЕУ, генералот Џо Коелмонт, поранешен претставник на Белгија во Воениот комитет на ЕУ, д-р Антонио Фигеиредо Лопез, претседател на EuroDéfence-Portugal и г. Хартмут Буел, потпретседател на EuroDéfence- Deutschland.

Со втората работна сесија на тема **"Нова динамика за соработката во вооружувањето"** претседаваше Антонио Вињоло, директор на АТЕСМА (Здружение на аеровселенската индустрија на Шпанија), а воведни излагања поднесоа: генералот Анри д Рокефеј од Генералната делегација за вооружување на Франција, г. Франсоа Гаје, генерален секретар на Здружението на аеровселенски и одбранбени индустрии на Европа, г. Ив Фромион, пратеник од Националното собрание на Франција, г. Филип Кок, заменик на директорот за јавни работи на EADS²⁰, г. Едгар Бакли, потпретседател на THALES и г. Ремо Пеликери, генерален директор на SABCA²¹.

Воведничарите и дискутантите на семинарот подвлекоа дека дефинирањето на Трајната структурна соработка (ТСС) во Лисабонскиот договор отвора нови и особено интересни изгледи за развојот на Европската безбедност и одбрана. Новите одредби се со цел да го олеснат процесот на градење на воени капацитети за земјите кои тоа го сакаат. Трајната структурна соработка не е иницијатива на сите 27 земји членки на Унијата, туку само на оние кои сакаат и можат да партиципираат во неа, односно само оние земји членки кои ги исполнуваат потребните критериуми. Ниедна земја не треба да се присилува да влезе во ТСС, но оваа соработка не треба да биде ексклузивна, туку инклузивна, односно да обезбеди вклучување на што поголем број на земји. Главна цел на ТСС, според дискутантите, треба да биде стопирање на зависноста на ЕУ од "Берлин плус" договорите со НАТО, со оглед на тоа дека се работи за истите воени сили.

Во дискусиите беше подвлечено дека владите кои ја поддржуваат ТСС и силната поддршка што граѓаните ја искажуваат за "европеизација" на безбедноста и одбраната (според истражувањето на Еуробарометер) се силен поттик за развој на оваа соработка. Беше истакнато дека Протоколот за ТСС од Лисабонскиот договор најпрво ја истакнува основната цел на оваа соработка: земјите членки треба поинтензивно да продолжат со развојот на капацитетите и да обезбедат борбена група до 2010 година. Понатаму се дадени специфични детали за ангажманите што треба да ги преземат земјите членки кои сакаат да се вклучат во ТСС и на крајот се истакнува дека Европската агенција за одбрана треба да придонесе за редовна евалуација на капацитетите на земјите учеснички во ТСС. Со оглед на тоа што во Лисабонскиот договор не се определени конкретни бројки и детали, голем дел од функционирањето на ТСС е оставено на слободна интерпретација.

Позитивните страни на Трајната структурна соработка, според учесниците на семинарот, се нејзината флексибилност и еволутивност, а главна пречка претставува фактот што ТСС не може да влезе во сила пред ратификацијата на Лисабонскиот договор.

Како заклучок од семинарот произлезе констатацијата дека развојот на ефикасна Трајна структурна соработка ќе има позитивен "домино ефект" на другите домени од ЕБОП и ќе ја подобри политичката клима во рамките на Унијата.

²⁰ European Aeronautic Defence and Space Company EADS N.V.

²¹ Société Anonyme Belge de Constuctions Aéronautique



**СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Делегација во Собранието на Западноевропската унија

ИЗВЕШТАЈ

за учеството на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во Собранието на Западноевропската унија, Европско собрание за безбедност и одбрана (СЗЕУ) на седниците на комисиите на СЗЕУ, одржани на 5 и 6 ноември 2008 година во Париз, Франција

Скопје, ноември 2008 година





Делегација на Собранието на Република Македонија во состав на г. Јован Манасијевски, член на Делегацијата во Собранието на Западноевропската унија, Европско собрание за безбедност и одбрана (СЗЕУ) и г. Кенан Хасипи, заменик-член, како и Билјана Огненовска, секретар на Делегацијата, учествуваше на седниците на Комисијата за политички прашања, Комисијата за одбрана, Комисијата за парламентарни прашања и односи со јавноста и Комисијата за технолошки и аеровселенски прашања на СЗЕУ, што се одржаа на 5 и 6 ноември 2008 година во седиштето на СЗЕУ во Париз, Франција.

На седниците на комисиите беа разгледани и усвоени предлозите на извештаите и прелиминарните предлози на препораките и резолуциите за претстојната 55. Пленарна сесија на Собрание на Западноевропската унија.

СЕДНИЦА НА КОМИСИЈАТА ЗА ПОЛИТИЧКИ ПРАШАЊА

На седницата на Комисијата за политички прашања на СЗЕУ, што се одржа на 5 ноември 2008 година, учествуваше пратеникот г. Кенан Хасипи²², заменик-член на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во СЗЕУ. Со седницата претседаваше г. Мајк Хенкок (Обединето Кралство), потпретседател на Комисијата.

На седницата беа разгледани предлог-извештаите: "Каспискиот регион и безбедноста на Европа по војната во Грузија", "Заедничка безбедносна и одбранбена стратегија за Европа", "Северната безбедносна димензија на Европа" и "Терористичките активности на границата меѓу Турција и Ирак - втор дел".

Извештајот **"Каспискиот регион и безбедноста на Европа по војната во Грузија"** го презентираше известителот г. Мајк Хенкок (Обединето Кралство).

Господинот Хенкок подвлече дека во извештајот, кој е во фаза на подготовка, ќе биде даден осврт на војната во Грузија и се уште присутните тензии, формирањето и активностите на привремената Комисија на Грузискиот парламент за испитување на настаните пред и по војната во август, како и односите на Грузија со ЕУ и НАТО. Ќе биде ставен акцент и на руските ставови во врска со војната, а ќе бидат разгледани и другите потенцијални извори на нестабилност во регионот, како што е конфликтот во Нагорно Карабак и состојбата во Северен Кавказ.

Господинот Роберт Волтер (Обединето Кралство), информираше за посетата на Тбилиси од страна на ад хок комисијата на Собранието на ЗЕУ, формирана во функција на подготовка на извештајот. Делегацијата остварила средби со пратеници од Грузискиот парламент, претставници на Мониторинг мисијата на ЕУ (EUMM), на мисијата на ОБСЕ и на опозиционите партии, при што биле изразени различни гледишта во врска со августовските настани. На крајот од месецот е предвидена посета на Москва, со цел да се добие поконкретна слика за случувањата и да се изготви побалансирана препорака.

Господинот Волтер информираше дека Делегацијата не ја реализирала планираната посета на Јужна Осетија. Иако руските мировници можеле да го овозможат влезот на Делегацијата во регионот, Руската влада излегла со став дека Јужна Осетија е независна држава и Делегацијата треба да бара дозвола за влез од нејзината de facto влада. Со оглед на тоа што Собранието на ЗЕУ не ја признава Владата на Јужна Осетија, г. Валтер предложи во извештајот да биде забележано дека на Делегацијата не и бил дозволен влез во Јужна Осетија.

Имајќи предвид дека овој предлог на извештај и прелиминарниот предлог на препораката се уште беа во фаза на подготовка, членовите одлучија истите да бидат разгледани и усвоени на следната седница на Комисијата, предвидена за 2 декември 2008 година, пред почетокот на редовната годишна сесија на Собранието на Западноевропската унија.

Известителот г. Даниел Дукарм (Белгија) го презентираше извештајот **"Заедничка безбедносна и одбранбена стратегија за Европа"**. Тој објасни дека

²² Господинот Кенан Хасипи учествуваше на седницата, како претставник на г. Александар Николоски, шеф на Делегацијата и член на Комисијата за политички прашања на СЗЕУ.



документот е се уште во работна верзија, бидејќи во истиот треба да се додадат последиците од грузиско-руската војна и од финасиската криза.

Господинот Дукарм се осврна на дилемата дали е потребно да се формира постојан оперативен штаб на ЕУ, на изборите во САД и на односите на ЕУ со ООН, особено во врска со политиката кон Африка. Тој истакна дека во извештајот се става акцент на областите во кои е постигнат напредок, како што се борбата против тероризмот, реакцијата на кризи и природни непогоди (со анализа на формирањето на единица за брза интервенција), предлозите за енергетска безбедност презентирани на Европскиот совет, одржан на 15 и 16 октомври 2008 г. и сл.

Во дискусијата што следеше, членовите на Комисијата се задржаа на европскиот ангажман и американското отсуство во Грузија, дебатата за компонентите за антиракетна одбрана во Полска и Чешка, можните насоки на политиката на САД кон Европа и НАТО по изборот на Обама и сл. Беше одлучено предлогот на извештајот и прелиминарниот предлог на препораката да бидат разгледани и усвоени на следната седница на Комисијата,

Извештајот **"Северната безбедносна димензија на Европа"** го презентираа известителите г. Пол Виле (Белгија) и г. Од Еинар Дорум (Норвешка). Извештајот се осврнува на институционалните и правните рамки во регионот, а особено Законот за морето, новите и старите територијални претензии и новите навигациски патишта, како и институциите кои се активни по овие прашања, како што се Арктичкиот совет, Северната димензија на ЕУ и Конвенцијата на ОН за Законот за морето. Господинот Виле и г. Дорум информираа за активностите на поткомитетот за подготовка на извештајот и за остварените средби со експерти, политичари и тинк-тенкови во Осло, Хелсинки, Вашингтон, Берлин и Москва. Беше предложено во рамките на расправата по овој извештај, за време на декемвриската сесија на СЗЕУ, на пратениците да им се обратат г-ѓа Елизабет Валаас, државен секретар за одбрана на Норвешка е еден член на Владата на Финска.

По дискусијата, членовите на комисијата го усвоија предлогот на извештајот и прелиминарниот предлог на препораката до Советот на Западноевропската унија и Советот на Европската унија.

Известителот г. Роберт Волтер (Обединето Кралство) го презентираше извештајот **"Терористичките активности на границата меѓу Турција и Ирак - втор дел"**. Тој информираше за средбите што ги остварил во северниот дел на Ирак (што е под администрација на Регионалната влада на Курдистан), во Анкара, Истанбул и Југоисточна Турција. Господинот Волтер појасни дека ќе биде потребно да се направат мали измени во предлогот на извештајот и прелиминарниот предлог на препораката, пред нивното разгледување на пленарната сесија во декември. Овие измени биле договорени со шефот на Турската делегација во СЗЕУ. Главна цел на предложената препорака е да се нагласи одбивањето на тероризмот како решение на кој било проблем. Улогата на Собранието на ЗЕУ не е да и дава инструкции на Турската влада како да ги разреши внатрешните проблеми, туку да понуди помош со солидарноста во борбата против тероризмот. Препораката, исто така го повикува Високиот претставник за Заедничката надворешна и безбедносна политика да ја разгледа можноста за капитулација и демобилизација на Работничката партија на Курдистан (ПКК), со можност за амнестија на членовите на ПКК во рамките на операција на ЕБОП.

Во рамките на дискусијата, се разви полемика меѓу г. Рудолф Вис (Обединето Кралство), кој истакна дека не се согласува со извештајот, бидејќи истиот е "протурски" и г. Мевљут Чаушоглу (Турција), кој оцени дека извештајот е избалансиран. Предлогот на извештајот и прелиминарниот предлог на препораката, со предложените измени, беа едногласно усвоени од членовите на Комисијата²³.

На крајот од седницата, беше разгледан распоредот на следните активности на Комисијата за политички прашања.

²³ Господинот Рудолф Вис ја напушти салата пред гласањето.



СЕДНИЦА НА КОМИСИЈАТА ЗА ОДБРАНА

На седницата на Комисијата за одбрана на СЗЕУ, што се одржа на 5 ноември 2008 година, учествуваше пратеникот г. Јован Манасијевски, член на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во СЗЕУ и член на Комисијата. Со седницата претседаваше г. Роберт Волтер (Обединето Кралство), претседател на Комисијата.

На седницата беа разгледани и усвоени следниве предлози на извештаи: "Командните синџири на операции на ЕУ - одговор на годишниот извештај од Советот", "Операциите на европската унија" и "Информатичка војна", како и прелиминарните предлози на препораките.

Известителот г. Даг Хендерсон (Обединето Кралство) ги презентираше предлогот на извештајот и прелиминарниот предлог на препораката **"Командните синџири на операции на ЕУ - одговор на годишниот извештај од Советот"**. Извештајот се осврнува на актуелната состојба во врска со ова прашање и ги претставува раличните опции коишто се на располагање: НАТО/Берлин плус договорите, мултинационалните штабови и Центарот за операции на ЕУ. Господинот Хендерсон истакна дека меѓу земјите членки на ЕУ не постои консензус за формирање за постојан и автономен штаб за операции на ЕУ. Во извештајот се подвлечени областите во кои е постигнат консензус: потребата за брз одговор на кризи, продолжување на дискусиите во врска со штабовите, подобрување на процесот на донесување на одлуки и сл.

Во дискусијата што следеше, стана збор за логистичкиот и финасиски аспект на операциите за кризен менаџмент, потребата за баланс меѓу итноста на операцијата и националните процедури за распоредување на сили во надворешни операции и потребата за политичка волја. Членовите на Комисијата ги усвоија предлогот на извештајот и прелиминарниот предлог на препораката, со еден воздржан глас.

Известителот г. Герд Хефер (Германија), го презентираше извештајот **"Операциите на европската унија"**, во кој се дава осврт на тековната состојба на операциите на ЕУ во рамките на ЕВОР во Европа, Африка и на Блискиот Исток: Воената операција на ЕУ во Источен Чад и Северноисточна Централноафриканска Република (ЕУФОР Чад/RCA), Воената операција на ЕУ во Босна и Хецеговина (ЕУФОР Алтеа), Мисијата на ЕУ за поддршка на реформата на безбедносниот сектор во Гвинеја-Бисао (ЕУ ССР Гвинеја-Бисао), Мисијата на ЕУ за реформата на безбедносниот сектор во Демократска Република Конго (EUSEC ДР Конго), Полициската мисија на ЕУ во Босна и Хецеговина (EUPM), Мисијата на ЕУ за владеење на правото на Косово (EULEX), Мисијата на ЕУ за интегрирано владеење на правото во Ирак (EUJUST LEX), Мисијата на ЕУ за помош на границата на граничниот премин Rafah во Палестинските територии (EUBAM Rafah), Полициската мисија на ЕУ за Палестинските територии (EUPOL CORPS), Полициската мисија на ЕУ во Авганистан (EUPOL Авганистан), Мониторинг мисијата на ЕУ во Грузија (EUMM Грузија) и Координираната воена акција на ЕУ против пиратството во Сомалија (EU NAVCO).

Претседателот на Комисијата г. Волтер информираше дека од штабот на ЕУФОР Чад/RCA е добиена согласност за остварување на работна посета на оваа мисија од страна на Комисијата за одбрана, на почетокот на наредната година. По дискусијата, беше усвоен предлогот на извештајот, како и прелиминарниот предлог на препораката, во која Собранието му препорачува на Советот на ЕУ активно да ги поддржува напорите во рамките на воените и цивилните мисии на ЕУ.

Госпоѓата Клер Куртис Томас го презентираше извештајот **"Информатичка војна"**, во име на известителите г. Кристофер Чоп (Обединето Кралство) и г. Тармо Кутс (Естонија). Таа информираше за работната посета на Талин, Естонија на поткомитетот на комисиите за одбрана и за аеровселенски и технолошки прашања, реализирана на 16 октомври 2008 година. Таа го нагласи значењето на искуството на Естонија во полето на информатичката војна, со оглед на фактот дека земјата беше жртва на континуирани информатички напади во април и мај 2007 година, кои имаа негативни последици врз општеството и економијата.



Комисијата ги усвои предлогот на извештајот и прелиминарниот предлог на препораката, во која се бара хармонизирање на националните закони и практики кои се однесуваат на Интернетот и неговата употреба.

СЕДНИЦА НА КОМИСИЈАТА ЗА ПАРЛАМЕНТАРНИ ПРАШАЊА И ОДНОСИ СО ЈАВНОСТА

На седницата на Комисијата за парламентарни прашања и односи со јавноста на СЗЕУ, што се одржа на 6 октомври 2008 година, учествуваше пратеникот г. Кенан Хасипи, заменик-член на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во СЗЕУ и заменик-член на Комисијата. Со седницата претседаваше г. Пол Виле (Белгија), претседател на Комисијата.

На седницата, во отсуство на известителите беа разгледани и усвоени предлог-извештаите: "Улогата на парламентите во признавањето на Косово" и "Јавното мислење во врска со меѓународните воени операции", како и прелиминарните предлози на резолуцијата и препораката по овие извештаи.

Во извештајот **"Улогата на парламентите во признавањето на Косово"** на известителот г. Марко Закера (Италија), се анализира улогата на националните парламенти во политичките процеси кои довеле до признавање на новата држава Косово од страна на нивните земји. Дадена е анализа на дебатите за ова прашање во националните парламенти, во меѓународните парламентарни собранија и во рамките на ЕУ.

Во усвоениот прелиминарен предлог на резолуцијата, Собранието на Западноевропската унија ги повикува националните парламенти да посветат повеќе време за дебати по прашањата од надворешната, безбедносната и одбранбената политика и да ги потсетат владите на потребата за надзор над институциите на Косово, со цел да се гарантираат правата на малцинските етнички и религиозни заедници.

Во врска со извештајот **"Јавното мислење во врска со меѓународните воени операции"**, претседателот на Комисијата го прочита дописот од известителот г. Џон Гринвеј (Обединето Кралство), кој од оправдани причини не можел да присуствува на седницата. Во дописот се истакнува дека врската меѓу поддршката на јавното мислење и развојот на програмите на ЕБОП е незаобиколна и оттаму постои неопходност од подобра комуникациска политика во врска со меѓународните операции. Во овој контекст, значајно е граѓаните да бидат информирани за новите безбедносни закани, со акцент на придонесот што може на го даде ЕБОП.

Предлогот на извештајот и прелиминарниот предлог на препораката беа усвоени без дискусија. Во препораката, Собранието на Западноевропската унија им препорачува на Советот на ЗЕУ и Советот на ЕУ да усвојат поефикасна комуникациска стратегија и дека дијалогот со националните собранија треба да се развива во рамките на интерпарламентарните собранија, а особено во рамките на СЗЕУ, кое е единствен европски форум специјализиран за безбедносни и одбранбени прашања.

СЕДНИЦА НА КОМИСИЈАТА ЗА ТЕХНОЛОШКИ И АЕРОВСЕЛЕНСКИ ПРАШАЊА

На седницата на Комисијата за технолошки и аеровселенски прашања на СЗЕУ, што се одржа на 6 ноември 2008 година учествуваше пратеникот г. Јован Манасијевски, член на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во СЗЕУ и член на Комисијата. Со седницата претседаваше г. Едвард О'Хара (Обединето Кралство), претседател на Комисијата.

Комисијата ги разгледа и усвои предлозите на извештаите и прелиминарните предлози на препораките "Мултинационален систем за фотографирање од вселената (MUSIS)²⁴ - Европската вселенска соработка во областа на безбедноста и одбраната" и "Иницијативите на Европската комисија во врска со европскиот пазар за одбранбена опрема".

²⁴ Multinational Space-Based Imaging System/Système multinational d'imagerie spatiale



Известителот г-ѓа Радула Зиси (Грција), пред членовите на Комисијата го презентираше предлогот на извештајот "Мултинационален систем за фотографирање од вселената (MUSIS) - Европска вселенска соработка во областа на безбедноста и одбраната", како и прелиминарниот предлог на препораката по истиот, кои беа едногласно усвоени. Според г-ѓа Зиси, MUSIS е амбициозен проект со многу предизвици, во кој учествуваат владите на шест земји членки на ЕУ: Франција, Германија, Белгија, Шпанија, Италија и Грција. Целта на оваа програма е ефективно да се хармонизираат идните оптички и радарски системи за набљудување.

Известителот г. Едвард О'Хара (Обединето Кралство) ги презентираше предлогот на извештајот и прелиминарниот предлог на препораката "Иницијативите на Европската комисија во врска со европскиот пазар за одбранбена опрема". Тој се задржа на стратегијата за посилна и поконкурентна европска воена индустрија, преку подобрување на функционирањето на внатрешниот пазар и унапредување на целокупната координација. Господинот О'Хара се осврна и на двете директиви на Европската комисија кои се насочени кон средување на состојбите на европскиот пазар за одбранбена опрема: Директивата за координација на процедурите за јавни работни договори, јавни договори за набавки и јавни договори за услуги во полето на одбраната и безбедноста и Директивата за поедноставување на условите за трансфер на производи поврзани со одбраната.

Предлогот на извештајот и прелиминарниот предлог на препораката беа едногласно усвоени од членовите на Комисијата.

На крајот од седницата, претседателот г. Едвард О'Хара потсети на следните активности на Комисијата за технолошки и аеровселенски прашања, меѓу кои посетата на Сателитскиот центар на ЕУ во Торехон, Шпанија (10 февруари 2009 г.), посетата на поморската база во Портсмаут, Велика Британија (26 февруари 2009 г.), семинарот за набавка на одбранбена опрема, што ќе се организира во Берлин, во соработка со OSCAR (5 март 2009 г.), колоквиумот за односите меѓу ЕУ и НАТО, што ќе се одржи во Чешкиот парламент (11 март 2009 г.) и посетата на САД (јули 2009 г.)



**СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Делегација во Собранието на Западноевропската унија

ИЗВЕШТАЈ

за учеството на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во Собранието на Западноевропската унија, Европско собрание за безбедност и одбрана (СЗЕУ) на 7. Конгрес за Европска безбедност и одбрана, одржан на 10 и 11 ноември 2008 година во Берлин, Сојузна Република Германија

Скопје, ноември 2008 година





Седмиот конгрес за Европска безбедност и одбрана на тема "2008: Патоказ кон безбедносна и одбранбена унија - политички иницијативи и набавки" се одржа на 10 и 11 ноември 2008 година во Берлин, Сојузна Република Германија. На Конгресот учествуваше Делегацијата на Собранието на Република Македонија во Собранието на Западноевропската унија, Европско собрание за безбедност и одбрана (СЗЕУ) во состав: **г. Александар Николоски, шеф на Делегацијата, г. Јован Манасијевски и г. Кенан Хасипи, членови на Делегацијата**, како и г-ѓа Билјана Огненовска, секретар на Делегацијата. Покрај парламентарната делегација, на 7. Конгрес за Европска безбедност и одбрана учествуваше и тричлена делегација на Министерството за одбрана на Република Македонија, во состав: полковник Љубе Дукоски, директор на Директоратот за политика и планирање, финансии и меѓународни прашања, г. Милан Јаниќиевиќ и г-ѓа Лимонка Василева-Гоцевска од Секторот за меѓународна соработка на Министерството, како и д-р Горѓи Филипов, амбасадор на Република Македонија во Сојузна Република Германија и г. Освит Росоклија, министер советник во Амбасадата на Република Македонија во Берлин.

Конгресот беше во организација на Бехурден Спигел Гроуп, во соработка со д-р Карл фон Вогау, член на Европскиот парламент (ЕП) и претседавач на Поткомитетот за безбедност и одбрана на ЕП, а со поддршка на Европската комисија, Собранието на Западноевропската унија, Европско собрание за безбедност и одбрана (СЗЕУ), Групата на Европски народни партии и Европски демократи (ЕПП-ЕД) во ЕП и Алијансата на либералите и демократите за Европа.

На Конгресот учествуваа околу 1200 делегати од шеесетина земји, меѓу кои претставници на вооружените сили, безбедносните сили, министерствата, парламентите, амбасадите, како и експерти за одбрана и претставници на приватни и јавни претпријатија од воената индустрија.

Свои излагања на Конгресот имаа околу 90 говорници, меѓу кои и: г. Ханс-Герт Потеринг, претседател на Европскиот парламент, г. Жак Баро, потпретседател на Европската комисија и комесар за правда, слобода и безбедност, д-р Карл фон Вогау, претседател на Поткомитетот за безбедност и одбрана на Европскиот парламент, г-ѓа Меглена Плугчиева, заменик-премиер на Владата на Бугарија, г. Богдан Клич, министер за одбрана на Полска, г. Франц-Јозеф Јунг, министер за одбрана на Сојузна Република Германија и др.

На Конгресот беа разгледани прашања во врска со тековните цивилни и воени операции во рамките на Европската безбедносна и одбранбена политика (ЕБОП), улогата на парламентите во европската безбедност и одбрана, политичките и стратешките импликации на трансатлантската соработка, безбедноста на границите, цивилно-воената соработка, процесот на модернизација за НАТО и ЕУ, предизвиците за безбедносната и одбранбена индустрија и сл.

Во просториите на Берлинскиот конгресен центар, каде што се одржа Конгресот, беше организирана изложба на најсовремена воено-техничка опрема, достигнувања во информатичко-комуникациските системи, како и проекти од доменот на воената индустрија. Меѓу излагачите беа бројни познати национални и меѓународни компании, како што се: 3M, Carl Zeiss Optronics, Dell, EADS, Hewlett Packard, Northrop Grumman, Panasonic, Saab, SAFRAN Group, Thales и други.

Во рамките на 7. Конгрес за Европска безбедност и одбрана се одржаа три форуми: парламентарен форум, форум за европски одбранбени набавки и национален воен форум, како и десет панел-дискусии, на кои учесниците беа во можност одблиску и покренетно да дискутираат за одредени прашања. На панел-дискусиите беа разгледани следниве теми:

"Идниот развој на ЕБОП - дали ни е потребна Европска Бела книга?",

"Соработката меѓу ЕУ и НАТО - можностите на терен и во рамките на C₄I"²⁵,

"Европската програма за истражување, со специјален фокус на истражувањата за европската безбедност",

"Ракетната одбрана на НАТО и безбедноста на Европа",

²⁵ Command, Control, Communications, Computers and Intelligence



"Надзор над границите - неопходноста од заедничка и стандардизирана европска опрема",
"Употребата на вселената за безбедноста на Европа",
"Иднината на беспилотните возила и беспилотните системи -европско-трансатлантска соработка",
"Симулација и тренинг - подобра потрошувачка и поголема ефикасност",
"Команда и контрола - интероперативи комуникациски и информациски системи, предуслов за заеднички и комбинирани операции" и
"Поморска безбедност - адекватни сили и опрема за вистинска стратегија".

Конгресот го отвори г. **Жак Баро, потпретседател на Европската комисија и комесар за правда, слобода и безбедност**. Во своето обраќање тој се задржа на три различни аспекти на безбедноста: европски, индустриски и меѓународен аспект. Тој истакна дека безбедноста е поим кој постојано еволуира, укажувајќи дека на добропознатите закани по безбедноста како што се: тероризмот, пролиферацијата на оружјето, организираниот криминал и регионалните конфликти, денес треба да се додадат и новите закани: климатските промени, безбедноста во енергетскиот сектор и сл.

Во врска со безбедноста во Европа, г. Баро се осврна на безбедноста на границите на Европската унија (копнени и поморски) и безбедноста внатре во границите на ЕУ. Тој истакна дека со проширувањето на Шенген зоната кон Исток, на почетокот од оваа година, беше формиран заеднички простор во кој слободно можат да се движат 405 милиони граѓани на ЕУ. Според комесарот г. Жак Баро, проширувањето на ЕУ и екстензијата на Шенген зоната се едни од најзначајните постигнувања на декадата.

Осврнувајќи се на индустрискиот аспект на безбедноста, г. Баро потсети дека уште на почетокот од формирањето на ЕУ, иновативната технологија претставувала темел на нејзиниот безбедносен концепт. Имајќи предвид дека со помош на технологијата може да се идентификуваат безбедносните ризици, да се одговори на безбедносните закани и да се зачува приватноста на граѓаните, ЕУ ги поттикнува јавно-приватните партнерства со индустријата.

Господинот Жак Баро се осврна на Шенген информацискиот систем (СИС), инагуиран во 1995 година, како и на идниот Виза информациски систем (ВИС), кој ќе им овозможи на органите на власта да разменуваат информации за носителите на виза. СИС и ВИС се поврзани со Биометричкиот систем за усогласување (BMS²⁶), за кој се очекува да биде најголемата база на биометрички податоци во светот, со околу 70 милиони регистрирани отисоци на прсти.

Потпретседателот на Европската комисија се задржа и на "Галилео", европскиот навигациски и позиционен систем базиран на сателит, кој наскоро ќе стане реалност, по долгогодишни технолошки, политички и финансиски напори и постигнувања. Беше даден осврт и на проектот "Коперникус", европски систем базиран на сателит, со којшто ќе се овозможи набљудување на земјата.

Во врска со третиот безбедносен аспект, односно глобалната безбедност, г. Баро се задржа на т.н. "soft power" на Европа, преку трите начини на нејзиното спроведување: размена на информации меѓу ЕУ и земјите партнери (пред се САД, Канада и Австралија), одредување на глобални стандарди за безбедносните процедури и заемно признавање на безбедносните процедури.

Претседателот на Европскиот парламент д-р Ханс Герт Потеринг се обрати на тема "Нови пристапи кон Европската одбранбена унија". Тој се осврна на двете директиви за одбранбени набавки и трансфер на воена опрема, за коишто во моментот Европскиот парламент преговара со Советот на ЕУ. Овие две директиви, според г. Потеринг, ќе дадат значаен поттик на натамошниот развој на технолошките и индустриски основи на Европската безбедносна и одбранбена политика. Европскиот парламент очекува двете директиви да придонесат за развивање на заедничкиот пазар за вооружување, преку зголемување на конкурентноста на Европската воена

²⁶ Biometric Matching System



индустрија со стимулирање на јавни тендери, како и да се спречи дуплирањето на проекти и неефикасната употреба на ресурси.

Во врска со Европската одбранбена унија, г. Потеринг ја истакна потребата од линк помеѓу сегашната состојба (што се карактеризира со вооружени сили кои се делумно интероперабилни и се уште организирани на чисто национална основа) и далечната цел за формирање на Европска армија. Во тој правец, тој ја нагласи неопходноста за формирање на Синхронизирани вооружени сили на Европа (SAFE²⁷), опт-ин модел базиран на поблиска соработка. SAFE би им понудиле доволен простор за маневрирање и на неутралните земји членки, кои се против формирањето на Европска армија и на оние земји членки кои се залагаат за поцврста воена соработка.

Со цел да се избегнат евентуалните несогласувања, треба да се примени процедурата што се покажала како успешна при воведувањето на еврото и Шенген зоната, односно да се формира отворена рамка која ќе им овозможи на неутралните и скептичните земји членки да се вклучат само во одредени аспекти на SAFE. Овие структури, кои би комбинирале цивилни и воени капацитети на земјите членки, мораат да бидат градени чекор по чекор, во согласност со досегашните искуства од мисиите на ОН, ЕУ и НАТО.

Истакнувајќи дека европската одбрана се соочува со многубројни предизвици, г. Потеринг посочи дека одлуките за распоредување на сили и демократскиот легитимитет се од особено значење за Европскиот парламент, кој заедно со националните парламенти треба да има поголема улога на овој план.

Претседателот на Поткомитетот за безбедност и одбрана на Европскиот парламент д-р Карл фон Вогау, се осврна на реализирањето на Европската безбедносна и одбранбена политика (ЕБОП), со акцент на тековните цивилни и воени операции.

Тој оцени дека августовската војна во Јужен Кавказ уште еднаш докажала дека мирот, безбедноста и стабилноста на Европа и нејзиното соседство се повеќе зависат од можноста за заеднички настап на земјите членки на ЕУ. Како резултат на брзата реакција на ЕУ и нејзиниот претседавач, францускиот претседател Саркози, борбите престанале и било склучено примирје. Овој конфликт, исто така покажал дека Русија е подготвена да ги постигне своите воени цели, со оглед на фактот дека за три дена ги распоредила своите сили. Од друга страна, на ЕУ и САД им е неопходно значително подолго време за соодветна реакција. Токму затоа, грузискиот конфликт го постави прашањето на кој начин треба се уредат идните односи на ЕУ со Русија.

Во врска со Европската безбедносна и одбранбена политика, д-р фон Вогау нагласи дека во рамките на ЕБОП досега се реализирани 22 мисии, од кои шест биле воени, а другите се цивилни операции. Оваа година се навршуваат десет години од историскиот Француско-британски самит во Сан-Мало, на кој се удрени темелите на ЕБОП, пред се, заради случувањата на Балканот. Десет години подоцна, заштитата на мирот и стабилноста на Балканот се уште е на врвот на листата на приоритети на ЕБОП. Состојбата во Босна и Херцеговина, каде што ЕУ ја презема одговорноста од НАТО во 2004 година, се уште не ветува брзо повлекување на силите. Најголемата цивилна мисија во историјата на ЕБОП наскоро ќе биде распоредена на Косово. Во рамките на мисијата EULEX, Европската унија на Косово ќе испрати околу 2000 полицајци, цариници, обвинители и судии, со цел да придонесат кон владеењето на правото по европски стандарди во најновата европска држава.

Господинот фон Вогау додаде дека во Косово, како и во Авганистан, ЕУ и НАТО тесно соработуваат. Европската унија е присутна во Авганистан од јуни 2007 година, со цивилна мисија за обука на Авганистанската полиција. Тој се осврна и на тековните мисии на ЕБОП во Африка и на Блискиот Исток, а особено на тешкотиите при распоредувањето на мисијата во Чад, заради недостигот на хеликоптери, кои на крајот биле обезбедени од страна на Русија.

Претседателот на Поткомитетот за безбедност и одбрана на Европскиот парламент се осврна и на активностите на овој поткомитет, кој меѓу другото, врши мониторинг на воените и цивилните мисии во рамките на ЕБОП. Поткомитетот одржал

²⁷ Synchronised Armed Forces Europe



тематски седници за состојбата во Демократска Република Конго, Косово, Авганистан и Чад и ја поддржал резолуцијата за распоредување на Мониторинг мисијата на ЕУ во Грузија.

Госпоѓата Меглена Плугчиева, заменик премиер на Владата на Бугарија поднесе излагање на тема "Солидарноста во Европа не е едносмерна улица". Таа нагласи дека солидарноста, почитта и разбирањето и се потребни на Европа повеќе од кога и да е, па затоа Европската унија мора да функционира како тим. Финансиската криза, според г-ѓа Плугчиева, е тест за капацитетите на Европа, од што произлегува потребата од градење на краткорочни и долгорочни стратегии.

Во регионот "црна дупка", како што го нарече Балканот, Бугарија игра клучна улога, со градење на добрососедски односи и мултиетнички односи на многу високо ниво. Госпоѓата Плугчиева подвлече дека Бугарија и дава поддршка на Македонија²⁸ на патот кон нејзината интеграција во ЕУ и НАТО, како и за решавање на спорот со името.

Господинот Богдан Клич, министер за одбрана на Полска се осврна на целите на Полска во областа на Европската безбедност и одбрана. Тој ја претстави полската безбедносна и одбранбена политика и се задржа на значењето што земјата го придава на ЕБОП, како и очекувањата што ги има од оваа политика. Полска ја темели својата безбедност на два столба: евроатлантски (НАТО) и европски (ЕБОП). Овие два столба се дополнети и зајакнати со стратешкото партнерство на Полска со САД. Четврт елемент во оваа рамка се односите со соседите.

Господинот Франц-Јозеф Јунг, министер за одбрана на Сојузна Република Германија информираше за процесот на модернизација на Бундесверот (Германските вооружени сили), со цел за подобра подготовка и поуспешно учество во мисиите на ЕУ и НАТО. Тој се задржа и на нужната потреба за соработка меѓу структурите на ЕУ и НАТО.

Со **парламентраниот форум** на 7. Конгрес за Европска безбедност и одбрана претседаваше г. Грахам Вотсон, член на Европскиот парламент (ЕП) и лидер на Алијансата на либерали и демократи во ЕП. Воведничари во дебатата беа: г. Елмар Брок и г-ѓа Анџелика Беер, членови на ЕП од Германија, лорд Ропер, член на Горниот дом (Домот на лордовите) на Парламентот на Обединетото Кралство и г. Роберт Волтер, претседател на Комисијата за одбрана на Собранието на Западноевропската унија, Европско собрание за безбедност и одбрана (СЗЕУ). Тие се осврнаа на улогата на парламентите во европската одбрана и безбедност, информирајќи за активностите на соодветните парламенти и собранија во надзорот на Европската безбедносна и одбранбена политика, донесувањето на одлуките за распоредување на силите, како и контролата на финансиските средства за меѓународните цивилни и воени операции. Процедурата за распоредување на сили во рамките на ЕБОП беше оценета како недемократска и нетранспарентна, со образложение дека одлуката е главно во рацете на извршната власт и многу малку од националните парламенти претходно дискутираат за овие прашања. Беа презентирани и различните меѓународни парламентарни форуми, на кои се дискутира за европската безбедност и одбрана.

* * * * *

Конгресот за Европска безбедност и одбрана, кој по седми пат се одржа во Берлин, преставува најголем конгрес од овој вид што се одржува во Европа. Како и во претходните години, во дискусиите на конгресот беше ставен акцент на развојот на европската политика во полето на безбедноста и одбраната, нејзините достигнувања и недостатоци.

Во дискусиите беше нагласена потребата за силна и ефективна надворешна, безбедносна и одбранбена политика на ЕУ, со цел да се одбранат нејзините интереси во светот, да се зачува безбедноста на нејзините граѓани и да се одбранат човековите права. Се дискутираше и за повеќе отворени прашања, како на пример: во кој правец би се движеле односите со САД, а во кој односите со Русија; дали европските земји имаат

²⁸ Во излагањето на г-ѓа Плугчиева нашата земја беше спомната во два наврати, со користење на референцата "поранешна југословенска Република Македонија".



доволно капацитети за НАТО, а во исто време и за ЕУ; како на побрз начин и со кои капацитети да се реагира во случаите како грузиската криза итн.

Во речиси сите излагања и дискусии беше оценето дека меѓународната соработка е незаменлива за обезбедување на безбедноста во Европа.

На Конгресот стана збор и за европската соработка во вселената, достигнувањата и развојот на европската воена индустрија, потребата за заедничка корпоративна соработка на претпријатијата од воената индустрија, разузнувачките служби и воените сили, потребата за заеднички проекти за финализирање на оклопни возила, авиони, сателити и сл.

Учеството на 7. Конгрес за Европска безбедност и одбрана на Делегацијата на Собранието на Република Македонија, во рамките на официјалната Делегација на Собранието на Западноевропската унија, кое беше еден од поддржувачите на Конгресот, може да се оцени како многу корисно. Пратениците остварија контакти со делегати од бројни земји и разменија мислења за прашања од заеднички интерес. Со учеството на Македонската парламентарна делегација на овој конгрес се остварува континуитет на учеството во активностите на СЗЕУ и се потврдува интересот за натамошно следење на актуелните европски прашања.





СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Делегација во Собранието на Западноевропската унија

ИЗВЕШТАЈ

**за учеството на педесет и петтата пленарна седница
на Европското собрание за безбедност и одбрана /
Собрание на Западноевропската унија,
одржана од 2 до 4 декември 2008 година
во Париз, Република Франција**

Скопје, декември 2008 година





Европското собрание за безбедност и одбрана / Собрание на Западноевропската унија (СЗЕУ), ја одржа 55. сесија од 2 до 4 декември 2008 година во Париз, Република Франција. На сесијата учествуваше Делегација на Собранието на Република Македонија во СЗЕУ, што ја сочинуваа пратениците г. Јован Манасијевски и г. Џеват Адеми, како и г. Лиман Авдиу, државен советник за меѓународна соработка во Собранието на Република Македонија. На оваа сесија како поканети гости учествуваа и г. Иван Стоиљковиќ, член на Комисијата за одбрана и безбедност и г-ѓа Ермира Мехмети, член на Комисијата за европски прашања на Собранието на Република Македонија.

Делегацијата на Собранието на Република Македонија на оваа сесија на Собранието на ЗЕУ учествуваше со статус на "партнер",²⁹ со кој се овозможува пратениците редовно да учествуваат во работата на СЗЕУ, без право на глас.

На Педесет и петтата сесија на СЗЕУ се расправаше за повеќе прашања од областа на одбраната, безбедноста и актуелните збиднувања во Европа и пошироко. Пратениците разгледаа и усвоија 11 извештаи, 11 препораки, една резолуција и една директива³⁰, а беше разгледан и Годишниот извештај на Советот на ЗЕУ.

Во текот на сесијата, со која претседаваше г. Жан-Пјер Масере, претседател на СЗЕУ, со свои излагања на пратениците им се обратија: г. Жан-Мари Бокел, државен секретар за одбрана, претставник на Француското претседателство со ЗЕУ и со ЕУ, Баронесата Тејлор оф Болтон, министер за одбрана и меѓународна безбедност на Обединетото Кралство, Н.Е. г. Клеменс Фон Гетце, постојан претставник на Германија во Советот на ЗЕУ/Политичко-безбедносен комитет на ЕУ, во име на г. Франк Валтер Штајмајер, министер на надворешни работи, заменик канцелар, во име на идното германско претседателство со ЗЕУ, Н.Е. г. Павел Фишер, амбасадор на Чешката Република во Франција, во име на г. Карел Шварценберг, министер за надворешни работи, во име на идното претседателство со ЕУ, г-ѓа Елизабет Валас, државен секретар за надворешни работи на Норвешка и г. Темур Јакобашвили, државен секретар за реинтеграција на Грузија. На оваа сесија на Собранието едногласно беше избран г. Роберт Валтер за претседател на Европското собрание за безбедност и одбрана/Собрание на Западноевропската унија за 56. и 57. сесија.

Откако беше верифициран мандатот на членовите и нивните заменици на делегациите на Австрија, Бугарија, Шпанија, Франција, Грција, Италија, Холандија, Чешката Република, Романија, Обединетото Кралство, Турција, Република Македонија и Руската Федерација, на пратениците им се обрати г. **Жан-Пјер Масере**, претседател на Собранието на Западноевропската унија, кој ги поздравил учесниците на оваа сесија, им посака добредојде на националните делегации, ги претстави темите за дебата на сесијата и гостите кои ќе им се обратат на пратениците. По усвојувањето на дневниот ред на оваа сесија, беше избран потпретседателот на оваа сесија г. Џанпаоло Доцо, претставник на Италијанската делегација.

Извештајот за заедничката одбранбена и безбедносна стратегија за Европа - одговор на годишниот извештај на Советот го презентираше г. Даниел Дикарм (Белгија).

²⁹ Како резултат на Одлуката на Европскиот совет од 17 декември 2005 година да & се додели на Република Македонија статус на земја кандидат за членство во Европската унија, Проширениот претседателски комитет на Собранието на Западноевропската унија на 8 февруари 2006 година, донесе одлука да му понуди на Собранието на Република Македонија статус на "**придружен асоцијативен партнер**" во ова Собрание. Со ревизијата на Повелбата и Деловникот на СЗЕУ на 6 мај 2008 година кои влегоа во сила на Првиот дел од 54. сесија на СЗЕУ, што се одржа од 3 до 5 јуни 2008 година во Париз, се воспостави статус на земји членки, асоцијативни членки и партнери, а Собранието на Република Македонија се здоби со статус на "**партнер**". Со овој статус се овозможи Собранието на Република Македонија да формира парламентарна делегација во Собранието на Западноевропската унија, составена од тројца членови и тројца заменици-членови, која има право да учествува во активностите на ова Собрание, без право на глас. Истовремено, по еден член на Делегацијата ќе учествува во сите постојани комисии на Собранието, а шефот на Делегацијата ќе учествува и на седниците на Проширениот претседателски комитет и Проширениот постојан комитет.

³⁰ Извештаите, препораките, резолуциите и одлуката (на англиски и француски јазик), се достапни на интернет страницата на СЗЕУ: www.assemblee-weu.org.



На почетокот тој наведе дека овој извештај беше усвоен од Политичката комисијата и има за цел да го надополни извештајот кој беше презентираан во јуни 2008 година со цел да се следи поблиску развојот на Француското претседателство со ЕУ во перспектива на измените коишто ќе се случуваат следната година во доменот на политичката одговорност за Европската безбедносна и одбранбена политика (ЕВОР³¹). Потоа тој наведе дека не сака да го прејудиира дефинитивното усвојување на Лисабонскиот договор, но е јасно дека во текот на идната година ќе имаме назначување на политичките претставници на ниво на генералниот секретаријат на Советот и додаде дека во рамките на Европската комисија треба, исто така да се именува одреден број на комисионери кои треба да се соочуваат со анализата на Европскиот парламент и на нашето Собрание во врска со политичката димензија што сакаме да ја придаваме на Европската безбедносна стратегија. Потоа тој истакна дека некои препораки коишто се усвоени од СЗЕУ, од страна на претседателствата на Унијата се прифатени како многу корисни во донесените одлуки на Советот за надворешни работи и одбрана, одржан во Брисел на 10 и 11 ноември 2008 год. Како резултат на ова, Европскиот совет одлучи да формира една вистинска сила за интервенција во областа на безбедноста на морето. Потоа тој наведе дека вториот аспект врз којшто тие работеле во однос на случувањата со коишто Европа се соочува е неопходноста, во рамките на Европската безбедносна стратегија, да ги определат прецизните насоки кои се однесуваат на улогата на Европа покрај другите инстанци и земји, без да се реферира неопходно само на тоа што прави НАТО и додаде дека ја признаваат привилегираната врска што ги поврзува Европа и НАТО, но треба да се повтори неопходноста за посебно партнерство на ЕУ со одредени земји, а тоа, пред сè, се однесува на неопходноста за одржување на посебен дијалог со Русија, со цел да се стабилизираат односите меѓу Европската унија и оваа земја. Потоа тој ги наведе врските што ЕУ треба да ги развие со сите соседи на Европската унија, со Медитеранот и со Обединетите нации. На крајот тој истакна дека и покрај тоа што со Лисабонскиот договор надлежностите на Европскиот парламент се прошируваат, сепак тој не ќе може да ја има целината на одговорноста на безбедносната политика, со оглед на фактот дека и понатаму националните парламенти ќе одлучат дали ќе испртатат трупи во еден кризен регион. Меѓутоа, со оглед на тоа дека Европскиот парламент не ќе може барем во идните десет години да ја има оваа надлежност, да работиме заедно за да имаме вистинска демократска контрола и со демократско чувство да ја информираме јавноста за да немаат предрасуди дека Европа работи нешто надвор од неа, можеби и против неа, затоа што кој вели одбрана, вели воена интервенција, а кој вели воена интервенција, вели преземени и претрпени ризици.

На пратениците им се обрати г. Жан-Мари Бокел, државен секретар за одбрана, претставник на Француското претседателство со ЗЕУ и ЕУ. На почетокот на својот говор, тој наведе дека француското претседателство со ЕУ кое ќе заврши на 31 декември, се одвиваше во тешки околности: финансиска криза со повеќе последици, конфликтот во Грузија и овие случувања беа тест за капацитетите на Европската унија да стане еден подоследен и побитен актер на меѓународната сцена. Потоа тој додаде дека треба да му се оддаде посебно признание на претседателот на Француската Република г. Никола Саркози и неговиот тим за преземените иницијативи во сите области, особено во областа на финансиската политика, заедничката безбедност и енергијата за да Европската унија се наметнува на планетарен план како важен и почитуван актер и наведе дека сето ова не претставува посебна сатисфакција за нас, со оглед на тоа дека сè уште има нерешени прашања, особено ратификацијата на Лисабонскиот договор. Оваа политика докажува дека нашите активности имаат за цел да се конкретизираат нашите преземени обврски, особено во моментот на декларацијата од Хелсинки, овој автономен капацитет за одлучување и интервенција таму каде што времето не може да го направи. Во духот на одбранбената и безбедносната политика, дефинирана на Самитот во Хелсинки во 1999 година, Франција посака да ја стави безбедноста на Европа и нејзината граѓанска димензија во

³¹ Европска безбедносна и одбранбена политика



центарот на приоритетите на нејзиното претседателство и додаде дека Европската безбедносна и одбранбена политика на ваков начин може да биде лостот и условот за лансирање на европскиот проект за којшто сите ние сме многу приврзани. Што се однесува до конфликтот меѓу Грузија и Русија, тој наведе дека овој конфликт не потсетува колку Европската унија кога зборува со еден глас може да го реализира европскиот проект и додаде дека имплементацијата на мировниот план предложен од претседателот на Француската Република г. Никола Саркози, претседавач со Европската Унија на Москва и Тбилиси, во партнерство со европските партнери, ја докажа нашата желба да дејствуваме заедно и конкретно во полза на стабилноста и безбедноста на нашето континентално соседство.

Со овие активности Европската унија тежи да стане еден глобален актер, автономен во областа на одбраната, безбедноста, надворешната политика, како внатре, така и надвор од нејзините граници и додаде дека Европскиот совет на следната седница во декември ќе ги конфирмира индустриските, оперативни амбиции, како и виокиот капацитет којшто Европската одбранбена и безбедносна политика сака да го развие за да биде слушната подобро во светот. Што се однесува до целите на оваа политика, тој истакна дека тука, пред сè, се мисли на ажурирање на "Европската заедничката безбедносна и одбранбена стратегија", којашто ја нарекуваат "за една сигурна Европа во еден подобар свет", која пет години по нејзината презентација од високиот претставник Хавиер Солана, заслужува повтороно разгледување и додаде дека стратешкиот концепт на НАТО има исто така голема важност и на Самитот на Алијансата во Старзбург/Баден-Баден во април 2009 година би требало да заврши со една "Декларација за безбедноста на Алијансата" и имајќи ја предвид вкрстената важност на повеќето членки, приближувањето на двата стратешки концепти на ЕУ и НАТО е неопходно. Потоа тој ја подвлече важноста на лансирањето на програмата за размена на млади офицери "Воен Еразмус" којашто ќе им овозможи на младите европски офицери еден дел од нивната обука да го извршат во една друга земја членка и додаде дека благодарение на оваа размена, војниците ќе се стекнуваат со една заедничка европска свест за одбрана, дури може да се зборува за една вистинска "заедничка одбранбена култура" којашто ќе го означи нивниот дух во текот на целата нивна кариера. Што се однесува до разузнавањето и информирањето пред конфликтите, тој истакна дека програмата MUSIS³² на сателити за воено наблудување кои треба да ги заменат сегашните сателити во употреба, ќе придонесат нашите одлуки да бидат поавтономни и понезависни. На крајот, г. Бокел ги презентираше надворешните мисии на ЕУ во функција на управување и решавање на меѓународните кризи и наведе дека ЕУ започнала со планирање на една нова мисија во Босна и Херцеговина која ќе ја замени ALTHEA и се состои во советување и обука на босанските авторитети. Во врска со мисијата ЕУФОР/Чад DRK, тој наведе дека активностите на оваа мисија се многу битни за цивилното население опфатено од кризата во Дарфур и овозможи да се обезбеди активноста на хуманитарните организации и истата составена од 18 нации треба, сепак да се замени со една мисија од ОН (согласно со Одлуката на Советот за безбедност во рамките на Резолуцијата 1834 за распоредување на сини шлемови во Чад). Во врска со борбата против пиратеријата, тој истакна дека Франција и Шпанија се договориле во текот на декември оваа година да ја лансираат европската навална операција ATALANTE со цел да се борат против пиратеријата во Сомалија, во голфот на Аден, во рамките на Резолуциите 1814, 1816 и 1838 на СБ на ОН. Оваа операција ќе биде командувана од Главниот штаб во Нортвуд, Велика Британија и на почетокот ќе биде под британска команда и додаде дека оваа операција ќе биде координирана со НАТО преку Task Force 150 за да се справуваат поефикасно со овој светски предизвик од широк обем.

Претставникот на Делегацијата на Белгија, г. Дикарм го постави прашањето дали ќе им се суди на пиратите и покрај тоа што јасно е дека ние не сакаме Европско Гвантанамо, а од друга страна не постои правна рамка за да им се суди на пиратите. Господин Бокел одговори дека се размислува во врска со ова прашање и во случај на

³² Multinational Space-based Imaging System for Surveillance, Reconnaissance and Observation Европска програма во која учествуваат Белгија, Франција, Германија, Грција, Италија и Шпанија



судење на пиратите, би требало да се најде едно усогласено решение и се надева дека оваа ќе заврши со изнаоѓање на една правна рамка.

Во својот говор Баронесата Тејлор оф Болтон, министер за одбрана и за меѓународна безбедност на Обединетото Кралство, најпрвин наведе дека Европската унија сепак располага со институционални структури кои ѝ овозможуваат да одговори на наворешните и внатрешните закани и додаде дека овој диспозитив продолжува да се развива и ќе напредува уште повеќе со ратификацијата на Лисабонскиот договор. Потоа, таа истакна дека во последните години Европската унија покажа дека има капацитет за лансирање и управување со воени операции, било да се работи за Македонија, Босна, Република Конго или за Чад и додаде дека набргу Европската унија ќе ја лансира мисијата на крајбрежието на Сомалија со цел да се бори против пиратеријата која претставува предизвик за светската безбедност. Потоа, таа наведе дека Европската безбедносна и одбранбена политика често пати се комбинира со воено-цивилни хибридни активности: мисиите се потпираат на разни инструменти, политички, економски, дипломатски, цивилни и воени и додаде дека оваа политика преку претседателот Саркози ја покажа желбата за зацврстување на соработката меѓу Европската унија и НАТО и спротивставувањето на тврдокорните Атлантисти и Европејци веќе нема никаква смисла, затоа што и Американците еволуирале од Самитот во Сент Мало, тие не ја сметаат ЕБОП како закана за НАТО. Во оваа насока, таа истакна дека предлогот на Хавиер Солана за подобрување на цивилно-воената координација и мултилатералниот пристап на кризите во рамките на ЕБОП претставува еден многу важен елемент и додаде дека воените, правните и развојните инструменти можат да бидат употребени паралелно со тие со коишто располагаат другите агенции за да се започне со заложбите за реконструкција. На крајот таа истакна дека ЕБОП поминала долг пат по 1998 година и додаде дека се уште има многу да се направи за да се подобри внатрешната кохезија меѓу цивилниот и воениот фактор за да биде Европската унија поефикасна благодарение на партнерството со други меѓународни актери со цел Европа да одговори на сите нејзини обврски на меѓународната сцена.

Претставникот на Делегацијата на Португалија г. Мота Амарал го постави прашањето која е позицијата на Британската влада за безбедноста во Европа надвор од рамките на Атлантскиот сојуз. Баронесата Тејлор оф Болтон одговори дека Обединетото Кралство е подготвено да соработува со сите партнери кога се работи за светски предизвици.

Извештајот за терористичките активности на границата меѓу Турција и Ирак: втор дел, го претстави г. Роберт Валтер, претседател на Политичката комисија. На почетокот тој истакна дека пред една година инсистирал на неопходноста да се дискутира во рамките на ова Собрание за проблемот на терористичките активности на границата меѓу Турција и Ирак и додаде дека Уставот на Турција, усвоен во 1920 година за време на Ататурк е генератор на многубројни тензии во турското општество. Тој наведе дека особено Турците од курдско потекло претрпуваат повреда на нивната слобода на изразување и додаде дека целта на овој извештај не е да ја советува Турција за начините за измена и дополнување на Уставот, но тој се залага да се наврати на изворот на тероризмот којшто ја зафаќа денеска Турција. Потоа тој наведе дека како Обединетото Кралство, така и други земји, како што се Франција, Италија или Шпанија, на нивните територии имаат разни културни групи кои успеале да коегзистираат во рамките на националните колективитети благодарение на решенијата кои би можеле денеска да бидат инспиративни за Турција: така што постојат повеќе службени јазици, локални администрации и децентрализирана власт во некои региони, Националното собрание на Велс функционира паралелно со Парламентот на Вестминстер, Северна Ирска располага со автономен систем на власт итн. Овој извештај кој се концентрира на прашањето за безбедноста на една од границите од Европа, сепак го анализира тероризмот во неговата глобалност и додаде дека секој од нас ја почувствувал грозотијата на извршените атентати во разни европски земји и најновиот во Бомбај и додаде дека овој феномен во Турција е специфичен заради тоа што се работи за внатрешен тероризам, т.е. една група на турски граѓани убива една друга група на турски граѓани заради политички цели, што не може да се толерира. Тој истакна дека тероризмот во Турција добива и меѓународна димензија затоа што добива



финансиска поддршка однадвор, од курдската дијаспора во Европа и Северна Америка, додека терористите на ПКК дејствуваат од нивните кампови сместени во Северен Ирак и кои се под нивна контрола и додаде дека Политичката комисија на СЗЕУ го посети Северен Ирак во функција на подготовката на овој извештај и истакна дека регионалната влада на Ирачкиот Курдистан работи во тотална индиферентност на централната власт. Известителот наведе дека разговарал со членовите на централната власт, со дипломатските претставништва на Франција, Германија и Обединетото Кралство, но исто така и со претставниците на Црвениот крст и со претставникот на ОН за Ирак и додаде дека Комисијата ја посети и Турција каде што имала разговори со претставниците на Турската влада и притоа се заблагодари на министерот за одбрана на Турција. Потоа тој наведе дека курдскиот проблем не би смеело да се реши ексклузивно со воени средства и истакна дека Европа е должна да ѝ ја даде максималната помош на Турција за регулирање на ова прашање, како и да му пружи помош на Ирак за искоренување на активностите на ПКК.

Извештајот за командните структури на операциите на Европската унија во име на Комисијата за одбрана го претстави г. Даг Хендерсон. На почетокот тој истакна дека од почетокот на подготовката на овој извештај, политичката ситуација еволуирала многу и светот се менува со голема брзина по случувањата со финансиската и економската криза и додаде дека овие длабоки економски промени предизвикуваат промени и во одбранбената и безбедносната политика и нејзините приоритети. Тој го постави прашањето дали САД ќе одговорат на кризата како интервенционисти на меѓународен план, особено во воената област или пак ќе се затворат во изолационизмот и додаде дека Русија ја потврди својата желба да игра поголема улога на меѓународната сцена. Потоа тој наведе дека разни критики беа формулирани во минатото за ЕБОП. Првата се однесува на должината на роковите меѓу донесувањето на одлуката во Советот на министрите и ефективната интервенција на теренот. Втората критика се однесува за ефикасноста на ЕБОП и се запраша зошто служи Постојаниот главен штаб во Брисел ако не располага со капацитети за распоредување на теренот. Третата критика се однесува на дуплирање на функциите и наведе дека зацврстувањето на Главниот штаб во Брисел не повлекува дуплирање со главните штабови за планирање на Германија, Франција, Грција, Италија и Обединетото Кралство и додаде дека Центарот за операции во Брисел треба да се зацврсти преку зголемување на бројот на офицерите од 45 на 50 и заклучи дека Европејците треба да се свртат кон иднината и да престанат да гледаат кон минатото сомневајќи се во флексибилните структури на ЕУ и треба да бидат способни да се адаптираат на развојот на потребите.

Во својот говор г. Клеменс Фон Геце, постојан претставник на Германија во Советот на ЗЕУ/Политичко-безбедносен комитет на ЕУ, претставник на идното германско претседателство со ЗЕУ, најпрвин наведе дека ЕБОП се разви со посебна динамика и може слободно да се каже дека таа е дел од Европската политика во областа на меѓународните односи и додаде дека благодарение на оваа политика на ЕУ, од Европската унија се бара да дејствува за превенција или управување со кризи и за реконструкција по кризите. Потоа тој истакна дека како "заштитна марка" на Европската унија претставува мисијата EULEX³³ на Косово, којашто и покрај разликите, сите земји членки ја дадоа нивната поддршка за оваа мисија и наведе дека граѓаните посакуваат Европа да дејствува во доменот на ЕБОП со единствен глас. На крајот амбасадарот ги наведе мисиите на ЕУ во Грузија, Босна и Херцеговина, Авганистан и Крајбрежјето на Сомалија.

Во својот говор Н.Е. г. Павел Фишер, амбасадор на Чешката Република во Франција, претставник на идното Чешко претседателство со Европската унија, најпрвин се заблагодари на поканата да се обрати на учесниците на 55. сесија во име на Чешката Република и упати честитки до Француското претседателство со ЕУ, додавајќи дека активната француската претседател Никола Саркози на чело на Европскиот совет ѝ овозможи една нова динамика не само на европската конструкција, туку исто така и за една нова етапа во односите меѓу САД од една страна и Европската унија од друга и

³³ European Union Rule of Law Mission in Kosovo



истакна дека се убедени дека со новата американска администрација ова ново поглавје во областа на соработката ќе продолжи не само во доменот на одбраната, но исто така и во областа на ЕБОП. Во врска со приоритетите на Чешкото претседателство со Европската унија тој истакна дека голема важност ќе им биде посветена на прашањата сврзани за безбедноста, додавајќи дека ЕУ не може повеќе да бара да остане една "мека" сила и наведе дека посакуваат комплементарност со НАТО и ниту бараат да ѝ конкурираат, ниту да ја заменат, туку напротив, имаат за цел да ги развиваат механизмите коишто ги поседуваат со цел да продолжат и понатаму заедничките активности во рамките на ЕБОП да ги реализираат со консензус почнувајќи од 1 јануари 2009. Тој наведе дека на ваков начин, Европската унија може да стане вистински актер за безбедносната и одбранбената политика во светот и додаде дека и покрај финансиската криза што преовладува, ЕУ треба да се заложат заедничките проекти од оваа област да не претрпуваат евентуални штети. Потоа тој истакна дека со еден буџет од една милијарда евра ниедна земја во Европа не е во можност сама да обезбеди целосни воени капацитети и додаде дека Чешката Република и Словачка предвидуваат во текот на втората половина од 2009 да формираат борбени групи составени од 1500 луѓе и наведе дека во текот на 2008 година чешките пилоти на хеликоптери учествуваат во нивните единици во Авганистан и наведе дека нивниот ангажман не е само воен, туку и во цивилни мисии. Тој истакна дека се решителни за поддршката на Европската агенција за одбрана и Чешката Република ќе се залага за зацврстување на меѓусебното разбирање во реализацијата на европските проекти за вооружување и ќе ги поддржат активностите на оваа Агенција во доменот на постојаното дефинирање на капацитетите за одбрана. На крајот тој истакна дека Чешката Република не гледа никаков проблем во поголемото ангажирање за зацврстување на соработката во рамките на НАТО и ангажманот европската соработка во рамките на ЕБОП да стане реалност и додаде дека за време на нивното претседателство ќе се ангажираат за ефикасна соработка меѓу Европската унија и НАТО, особено во областите коишто не се покриени од НАТО, во цивилно-воените мисии и додаде дека амбициите на Чешкото претседателство со Европскиот совет од 1 јануари ќе бидат оваа етапа да биде во согласност со новиот развој и новите современи предизвици со коишто се соочува денеска светот.

Господин Чоп (Обединетото Кралство) го постави прашањето која е позицијата на Чешката Република за поставување на антиракетниот штит на нејзината територија. Амабсаторот одговори дека кога се работи за овој антиракетен штит, нивната влада посака да одговори на повеќе предизвици: најпрвин да му се одговори позитивно на еден сојузник кој бараше соработка во еден стратешки план, но исто така да се пристапи кон реализација на оваа идеја со цел двете страни од Атлантикот, американската и европската да бидат подготвени да одговорат на сегашните стратешки предизвици со средства и слични сензибилности и додаде дека тоа е исто како што во Данска и Обединетото Кралство е прифатено поставувањето на слични елементи за одбрана затоа што не може да има изразен ангажман од САД од една страна, а од друга страна да има слабости во одговорот и во стратешката сензибилност во Европа.

Извештајот за Европската вселенска соработка во областа на безбедноста и одбраната: мултинационалниот систем на вселенско фотографирање MUSIS го претстави г-ѓа Родула Зиси (Грција). Најпрвин таа наведе дека набљудувањето на планетата во една стратешка средина означена со нестабилност и закани стана неопходно и додаде дека просторот претставува поле за дискретна акција, глобална и незаменлива за одбранбените и безбедносните системи, без разлика дали се работи за одлучување за хуманитарни операции, превенција на конфликти и воспоставување на мирот. Таа истакна дека просторот на Европа доби конкретен и постојан карактер во 1995 година со формирање на еден сателитски центар којшто потоа стана Агенција на Европската унија и покрај тоа што ниту државите, ниту Европскиот совет не го искористиле вистински овој механизам затоа што тие не беа подготвени за една подлабока соработка во чувствителниот домен на разузнавањето. Во 1985 Франција ја лансира програмата Helios I, додека во 1994 програмата Helios II за да го замени Helios I. На оваа програма се приклучија Германија, Италија, Шпанија и подоцна Белгија и Грција. Главната цел на оваа програма и собирањето на информации и обезбедување



фотографији за системите за вооружување, којашто овозможи подобро организирање и реализација на мисиите, значи да им се овозможи повеќе безбедност на европските граѓани. Таа наведе дека за време на самитот во Торино на 29 јануари 2001 година, Франција и Италија склучија договор за соработка со цел да воспоставуваат еден систем за цивилни и воени цели составен од мултипојасни сателити за наблудување на земјата, наречен ОРФЕО во чиј состав влегува италијанскиот радар COSMO-SkyMed и францускиот оптички систем Pléiade. Таа наведе дека благодарение на овие инвестиции, Европа останува вселенска сила, но таа треба исто така да ги определи амбициозните цели преку системот MUSIS, заснован на фотографирање на мултинационалниот простор и додаде дека првите истражувања за реализација на оваа програма се одлучени на 13 декември 2006 година од Франција, Германија, Белгија, Шпанија, Италија и Грција и додаде дека овој систем ќе ги замени постојните системи за оптичко и радарско наблудување. На крајот таа истакна дека системот MUSIS гарантира исто така една конкурентна вселенска индустрија и ја зацврстува улогата на Европа во овој сектор и заклучи дека истиот ќе ѝ овозможи на ЕУ повеќе предности во смисла на автономни и независни информации во функција на поддршка на политичките одлуки.

Во врска со овој извештај, г. Диаз Техера (Шпанија) го изложи своето мислење наведувајќи дека како досегашната дебата, така и овој извештај ја стават на прв план неопходноста за Европа да премине денеска од ауторитас на потестас и додаде дека Европејците се фалат за нивните вредности, нивната историја и нивната култура, но честопати се подвлекува нивната слаба воена моќ, затоа време е таа да се здобие со една "вистинска култура" на моќ.

Извештајот за Северната безбедносна димензија на Европа го претстави г. Пол Вил (Белгија). Најпрвин тој наведе дека северниот регион е многу важен на стратешки план и денеска е изложен на многу промени, особено на климатските промени. Ледот веќе не претставува никаква пречка за воените активности во оваа зона која брои 4 милиони жители и додаде дека зголемувањето на воените активности, присуството на важни извори на ресурси, проблемот на руските нуклеарни отпадоци, референдумот во Гренланд и отворањето на нови морски патишта за пловидба претставуваат голем предизвик и се разбира дека многу е тешко да се предвидат краткорочните и долгорочните последици. Потоа тој истакна дека што се однесува до Конвенцијата на ОН за Поморското право, таа се уште не е ратификувана од САД и покрај тоа што претендираат да ги почитуваат нејзините прописи. На европско ниво, Европскиот парламент се изјасни позитивно за еден договор за Арктикот и Европската комисија ги усвои препораките на Собранието на Западноевропската унија. На крајот тој истакна дека овој извештај за северната безбедносна димензија на Европа повеќе се фокусира на прашањата сврзани за безбедноста и Предлогот на препораката нуди солидна база за дијалог со различни актери на нордиската политика, особено со Русија во рамките на активностите на ЗЕУ.

Во својот говор г-ѓа Елизабет Валас, државен секретар за надворешни работи на Норвешка наведе дека г. Вил, како известител и г. Дорум, како коизвестител на Извештајот за северната безбедносна димензија на Европа завршиле многу важна работа и додаде дека таа ќе се задржи на климатските промени и цивилниот аспект на владеењето со Арктикот. Таа истакна дека ги разбира преокупациите на некои земји за последиците од кризата во Грузија и подвлече дека е непходно да се зацврсти довербата на јавноста во Атлантската алијанса, како гарант за безбедноста на сите членки. Потоа таа наведе дека климатските промени го стават Арктикот во центарот на вниманието на целиот свет, истакнувајќи дека температурата таму се покачува побрзо отколку во останатиот дел на светот. Таа истакна дека топењето на ледената обвивка ќе има уништувачки последици за поларните мечки, фоките и за локалното население кое со нив се храни и додаде дека во оваа несреќа се појавува можноста за морски пристап до овој регион кој овозможува експлоатација на нафта. На крајот таа заклучи дека сакаме да го заштитиме Арктикот на еколошки план, единственото решение е да го намалиме глобалното климатско затоплување што претпоставува трајно намалување на испуштањето на гасовите на светско ниво со ефектот на стаклената градина и со доследната примена на Рамковната конвенција на ОН за климатските промени,



додавајќи дека во врска со ова државите потписнички на Конвенцијата ќе одржат една конференција во Копенхаген во декември 2009 година.

Извештајот за Европската безбедност по војната во Грузија го претстави г. Ханкок (Обединето Кралство). Најпрвин тој наведе дека добрата вест е тоа што Европскиот совет одлучил да испрати во Грузија една анкетна независна мисија, предводена од еден фински специалист и додаде дека Черчил во една прилика рекол дека е подобро да се разговара отколку да се удира, но за жал таков не беше процесот следен од Грузијците и Русите, кои одлучиле да удираат пред да разговараат и извесно е дека претседателот на Грузија не барал доволно други решенија, туку овој проблем сакал да го реши со примена на сила. Тој наведе дека сега е многу тешко да се очекува од популациите кои биле бомбардирани и гранатирани - Јужните Осети и Абхазите, да се чувствуваат безбедно и безгрижно во земјата која ги направи жртви и која ги нападна без најава и додаде дека сепак ова не може да биде причина руската армија да се распоредува секаде каде што има Руси. Тој истакна дека тука не се работи да се навратиме во минатото и да бараме виновници, најважното е да се позанимаваме со иднината и да извлечеме поука од оваа катастрофа во која две земји членки на ОН, на ОБСЕ и на Советот на Европа прибегнуваа на употреба на сила и додаде дека во оваа војна нема победници и губитници, ниту Русија ниту Грузија, вистинските губитници се народите на Осетија и Абхазија, тоа се околу сто илјади раселени лица кои доживуваат секојдневна трагедија и за коишто е многу тешко да се изнајде решение.

Потоа тој истакна дека за овие народи, како и за сите оние кои се погодени од замрзнатите конфликти, треба да се најде излез, значи треба да има давање-давање, компромис, концесии, луѓето треба да седнат заедно на преговарачка маса и да се покажат како благородни. На крајот тој наведе дека Европјаните треба да им помогнат на Грузија и Русија за изнаоѓање на едно мирно решение за Јужна Осетија и Абхазија.

Во својот говор г. Темури Јакобашвили, државен секретар за реинтеграција на Грузија најпрвин му се заблагодари на известителот за презентацијата на целосниот преглед на состојбата во Грузија и наведе дека не треба да извлекуваат брзи заклучоци од изјавите на Русија за потеклото и развивањето на конфликтот и додаде дека Русија веќе подолг период се подготвува за оваа војна којашто не беше сфатена со сериозност од сојузниците. Тој истакна дека во Грузија нема сепаратистички проблем и не се работи за конфликт меѓу Грузијци, Абхази и Осети, туку за конфликт меѓу Грузија и Русија и додаде дека како поткрепа за ова, 80% од членовите на Владата на Јужна Осетија не се Осети туку луѓе донесени од Русија, што значи дека не треба да се зборува за сецесионистички територии туку за окупирани територии од воените сили на една соседна земја. Потоа тој наведе дека Руската Федерација не може да биде медијатор, кретаор на мирот и кога Руската влада зборува за одржување на мирот, всушност има за цел да ја заживее руската империја окупирајќи соседни земји и истакна дека Договорот од шест точки потпишан во август 2008 година не се почитува: руските сили не се вратени на првобитните позиции. На крајот г. Јакобашвили истакна дека на Грузија која е дел од Европа и која ја избрала демократијата и сојузништвата основани на вредностите, треба да ѝ се понуди едно избрано место во европската архитектура.

Господинот Клукин (Русија) го постави прашањето зошто Грузија гради воена база на границата со Јужна Осетија, на коешто г. Јакобашвили одговори дека тој не познава граница со Јужна Осетија заради тоа што постои само една граница, а тоа е меѓу Грузија и Руската федерација.

Во својот говор Н.Е. г. Иван Солтановски, амбасадор во Мисијата на Руската федерација во НАТО најпрвин подвлече дека насловот на Извештајот - Европската безбедност по војната во Грузија покажува дека треба да се свртиме кон иднината и конфликтот не е предмет на оваа дискусија. Тој истакна дека дури пред конфликтот, во јуни минатата година за време на посетата во Германија, претседателот Медведев сметаше дека време е да се разгледува начинот на заедничкото живеење во глобалниот свет и додаде дека Русите сакаат да живеат во оваа заедничка куќа некогаш наречена Советски сојуз, но тие сакаат да живеат безбедни со нивните соседи преку меѓусебно почитување и соработка, избегнувајќи употреба на сила. Потоа тој наведе дека Договорот за конвенционалните сили не ја гарантира повеќе безбедноста во Европа и додаде дека ја разбрале грешката дека обврските од Истанбул се



наметнуваа само на Русија и истакна дека со оглед на фактот дека иранските ракети не можат да ги погодат САД, евидентно е дека воспоставувањето на антиракетниот штит во Полска и Чешката Република е насочен само против Русија. Тој нагласи дека за време на Самитот Русија/НАТО, одржан оваа година во Букурешт, Романија, Русите се заложиле за концептот на единствена безбедност и додаде дека меѓународната заедница треба да се заложат да води усогласени активности за одржување на безбедноста и да одговори на заканите. На крајот г. Солтановски истакна дека Руската Федерација посакува да игра значајна улога во постапката за превенција на меѓународните конфликти и жали што американската администрација одлучила да поставува повеќе воени бази во Европа.

Господинот Гренвеј (Обединето Кралство) во името на федералната група на СЗЕУ го постави прашањето за проблемот на 100.000 раселени лица во моментот на војната во Грузија, дали Руската Федерација е подготвена да го олесни нивното враќање во нивните домови со оглед на тоа дека г. Јакобашвили тврдеше дека Русија не дава безбедносни гаранции, на кое што г. Солтановски одговори дека се работи за итно прашање, но главниот проблем е времето, затоа што за враќањето на бегалците треба повеќе време и не се само Русите кои одлучуваат: Јужните Осети и Абхазите имаат потреба да го кажат нивното мислење и додаде дека по еден таков конфликт, неопходно е да помине извесно време за смирување на емоциите.

ПОЛИТИЧКИ ПРАШАЊА

Собранието на Западноевропската унија ги разгледа и усвои следниве извештаи предложени од Комисијата за политички прашања:

- *"Заедничка Европска безбедносна и одбранбена политика"*, поднесен од г. Даниел Дикарм, пратеник од Белгија,
- *"Каспискиот регион и Европската безбедност по војната во Грузија "*, поднесен од г. Мајкл Ханкок од Обединетото Кралство и од г. Милтиадис Варвициотис, пратеник од Грција,
- *"Северната безбедносна димензија на Европа"*, поднесен од г. Пол Вил од Белгија и од г. Од Еинар Дорум од Норвешка и
- *"Терористичките активности на границата меѓу Турција и Ирак"*, поднесен од г. Роберт Валтер од Обединетото Кралство.

По разгледување и усвојување на извештаите, Комисијата го усвои Предлогот на програмата на активностите за 2009 година и ги назначи известителите за подготвување на следниве извештаи:

- *"ЕБОП и иднината на Западен Балкан - одговор на Годишниот извештај на Советот"*, известител г. Аграмунт (Шпанија),
- *"Европската безбедност и Средниот Исток"*, известител г-ѓа Дирие (Франција) и
- *"Нови перспективи на соработка во областа на надворешната и безбедносната политика меѓу ЕУ и САД"*, известител г. Хукла и Коста (Шпанија).

ОДБРАНБЕНИ ПРАШАЊА

На седницата на Собранието на Западноевропската унија се расправаше и по три извештаи од Комисијата за одбрана:

- *"Командната структура на операциите на Европската унија-одговор на Годишниот извештај на Советот "*, поднесен од г. Даг Хендерсон, пратеник од Обединетото Кралство,
- *"Операциите на Европската унија: сегашна состојба "*, поднесен од г. Герт Хофер, пратеник од Германија и
- *"Информатичката војна"*, поднесен од г. Кристофер Чоп од Обединетото Кралство.

По усвојувањето на Записникот од состанокот, одржан на 5 ноември 2008 година во Париз, Франција, Комисијата го избра г. Даг Хенедерсон за претседател на Комисијата.



По разгледување и усвојување на извештаите, Комисијата го усвои Предлогот на програмата на активности за 2009 година и ги назначи известителите за подготвување на следниве извештаи:

- "Улогата на Европската унија во борбата против пиратеријата", известители г. Бодевиџ (Германија), г. Павлидис (Грција) и г. Куц (Естонија),
- "Воените операции на Европската унија -одговор на Годишниот извештај на Советот", известител г. Ригони (Италија) и
- "Војната во Авганистан: Каква стратегија за Европа?", известител г-ѓа Осталие и г. Кушеида (Франција).

ПАРЛАМЕНТАРНИ ПРАШАЊА И ОДНОСИ СО ЈАВНОСТА

Пратениците ги разгледаа и усвоија следниве извештаи поднесени од Комисијата за парламентарни прашања и односи со јавноста:

- "Улогата на парламентите во признавањето на Косово ", поднесен од г. Марко Закера (Италија) и
- "Јавното мнение и меѓународните воени операции ", поднесен од г. Џон Гринуеј (Обединето Кралство).

По усвојување на извештаите, Комисијата ги назначи известителите на следниве извештаи кои ќе бидат разгледани во 2009 година:

- "ЕБОП: Европска обука и воениот проект "Еразмус", известител г. Ив Позо ди Борго (Франција) и
- "Моделите и структури на интерпарламентарната соработка", известител г. Хендрик Даемс (Белгија).

ТЕХНОЛОШКИ И АЕРОВСЕЛЕНСКИ ПРАШАЊА

На седницата беа разгледани и усвоени два извештаи од Комисијата за технолошки и аеровселенски прашања, по кои беа усвоени препораки до Советот на ЗЕУ:

- "Иницијативите на Европската комисија за Европскиот пазар на опрема за одбрана -Одговор на Годишниот извештај на Советот", поднесен од г. Едвард Охара (Обединето Кралство) и
- "Европската вселенска соработка во областа на безбедноста и одбраната", поднесен од г-ѓа Родула Зиси (Грција).

БУЏЕТСКИ И АДМИНИСТРАТИВНИ ПРАШАЊА

Членовите на Собранието на Западноевропската унија ја одобрија **Завршната сметка на Собранието за 2007 година**, поднесена од г. Џон Гринуеј (Обединето Кралство) и го усвоија Предлогот на буџетот на Собранието за 2009 година, поднесен од г-ѓа Дорис Барнет (Германија).

Парламентарците го разгледаа и **Мислењето за буџетот на министерските органи на Западноевропската унија за 2008 година**, поднесено од г. Џон Гринуеј (Обединето Кралство).

* * * * *

Учеството на Делегацијата на Собранието на Република Македонија во Собранието на Западноевропската унија на 55. сесија на Европското собрание за безбедност и одбрана, Собранието на Западноевропската унија може да се оцени како многу успешно и плодотворно. Македонската делегација оствари бројни контакти со пратеници од земјите членки на СЗЕУ и даде конструктивен придонес во градењето на ставовите на овој форум.

Со учеството на Делегацијата на Собранието на Република Македонија на оваа сесија се остварува континуитет на соработката со Собранието на ЗЕУ и се потврдува интересот за натамошно активно партиципирање во европските организации и институции.



СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Делегација на мешовит парламентарен комитет

ИЗВЕШТАЈ

*од Мешовитиот парламентарен состанок за Европа: миграција и интеграција,
одржан на 10 и 11 септември 2008 година во Европскиот парламент во Брисел*

Скопје, септември 2008 година





На 10 и 11 септември 2008 година, во Европскиот парламент во Брисел, се одржа Мешовитиот состанок за Европа: миграција и интеграција. На состанокот учествуваа пратеници од националните парламенти на сите земји членки на Европската унија, пратеници од националните парламенти на земјите кандидати и пратеници од Европскиот парламент. Од Собранието на Република Македонија учествуваа пратениците **Миле Пачемски** и **Талат Џафери**, како и **Маријана Опашинова**, советник за мултилатерална соработка во Собранието на Република Македонија.

Со состанокот претседаваа **г. Мануел Антонио дос Сантос**, потпретседател на Европскиот парламент, **г. Кристијан Понсле**, претседател на Сенатот на Република Франција и **г. Бернар Акоје**, претседател на Националното собрание на Република Франција. На состанокот, исто така, свои обраќања имаа **г. Жозе Мануел Барозо**, претседател на Европската комисија, **г. Жак Баро**, потпретседател на Европската комисија и комесар надлежен за правда, слобода и безбедност, како и **г. Брис Ортефу**, министер за имиграција, интеграција, национален идентитет и кооперативен развој на Република Франција.

Потпретседателот на Европскиот парламент **Мануел Антонио дос Сантос** го отвори состанокот, нагласувајќи го фактот дека предложените теми за дискусија се едни од клучните и сериозни проблеми со кои денес Европа се соочува и на кои треба да се посвети максимално внимание, како што е ниската стапка на наталитет, зголемениот проток на луѓе и работници во Унијата и степенот на нивната интеграција во европските земји. Во име на француското претседателство со Советот на Европската унија, во парламентарниот дел свои обраќања имаа и двата претседатела на Францускиот парламент **г. Понсле** и **г. Акоје**. Од нивна страна беше истакнато дека Франција во своите приоритети на нејзиното претседателствување со Советот на ЕУ, покрај областите како што се енергетиката, земјоделството и одржливиот развој, го поставила и прашањето на миграцијата како еден од растечките проблеми со кои се соочува Унијата. Беше сугерирано дека националните парламенти на земјите членки мора да работат заедно со Европскиот парламент за да дојдат до законски прифатливи решенија со кои ќе се подобри состојбата на ова поле, притоа имајќи го превид меѓународното право, како и фундаменталните права и правата на мигрантите.

По официјалното отворање на состанокот, претседавачите му дадоа збор на **францускиот министер Ортефу**, кој своето излагање го започна со една необична, но реална теза "Дали е разумно секоја земја да креира свои политики по овие прашања во ситуација кога немаме граници?" Ова е дотолку повеќе значајно поради фактот што испитувањата покажуваат дека граѓаните ја чувствуваат ЕУ далечна, но и поради одредени проблеми со кои се соочуваат само дел од земјите членки, а со кои не можат сами да се справат, па така решавањето на проблематичните прашања налага заедничка активност. Исто така, е потребна политичка едногласност од страна на секоја земја членка и од страна на секој национален парламент не само за легалната, туку и за нелегалната миграција. Мерките што се предвидени во иднина, меѓу другото, се издавањето на биометрички визи, зајакнување на границите на Европа, донесување на Директивата за санкции против работодавачите кои вработуваат нелегални работници до крајот на 2008 година, потоа Директивите за сина карта и за дозволи во текот на 2009 година. Тој го заврши своето излагање на необичен начин, исто како што го започна, со еден интересен податок, дека во септември во Франција е направена анкета и резултатите остануваат скоро исти како пред петнаесет години, така што 36% од граѓаните и денеска не знаат дека можат да избираат свои претставници на директни избори во Европскиот парламент. Граѓаните кои немаат сознанија за Унијата, ја чувствуваат како далечна и затоа се потребни зголемени активности со кои граѓаните ќе се уверат дека Европа им нуди сигурност, безбедност и благосостојба.

Во име на Европската комисија се обрати **комесарот Баро**, кој акцентот го стави на донесувањето на Европски пакт за имиграција и азил и побара вложување на сите напори од страна на националните парламенти и Европскиот парламент, со цел за пактот да стане реалност. Имиграцијата е факт и земјите во Унијата мора тоа да го прифатат, како и фактот дека Унијата мора да прими 18,5 милиони странски државјани



на својата територија, бидејќи од 2017 година бројката на активно население ќе почне да опаѓа, а до 2050 година рацио на луѓе под 65 години ќе биде 50:50. Затоа, треба да се посвети внимание на четири прашања, и тоа:

- на **законската имиграција**, со цел да се направи Европа поатрактивна, способна да се соочи со глобалните предизвици и со другите континенти, при што неопходна е Директивата за сина карта;
- на **незаконската миграција** и зајакнувањето на граничната контрола, како и зголемување на улогата на Агенцијата ФРОНТЕКС, ставање во употреба на интегриран компјутерски систем за надзор до крајот на 2009 година, како и усвојување на Директивата за враќање на имигранти;
- на **должноста за интеграција** на легалните мигранти, со целосно почитување на европските вредности и фундаментални права и
- на **должноста за прием**, за што е потребно основање на Канцеларија за азил на ЕУ. Европа мора да покаже дека нејзините врати се отворени, но дека има правила кои мора да бидат испочитувани. Имиграцијата е оправдана, но само доколку се заснова на фундаменталните права и вредности.

По отворањето на состанокот, работата се одвиваше во три работни групи, и тоа:

РГ1 - Каков вид на законска имиграција и кои се начините за успешна интеграција во Европската унија?

РГ2 - Која е најдобрата европска политика за нелегална имиграција? и

РГ3 - Азил во Европа: Која треба да биде заедничката политика?

Известителот од Првата група Клаудио Фава нагласи дека "имиграцијата не е европски, туку глобален феномен, така што ЕУ мора да стане глобален партнер, поддржувајќи ги процесите на демократизација и развој" на југот. Тој извести дека во текот на дебатата се јавиле поделени мислења и тоа едно во насока на застапување на интеграцијата преку асимилација и против заразување на општеството со земјите на потекло на мигрантите и други, кои "ја бранат идејата за нивно вклучување". Фактот што до крајот на 2060 година, се очекува процентот на активно население да биде намален за 50 милиони жители во ЕУ, укажува на потребата од ангажирање дополнителна работна сила, така што "0" имиграција е целосно исклучена. Тој, исто така, наведе дека од дебатата може да се извлече заклучок дека легалната миграција се смета за позитивна и не може да се стави во иста категорија со нелегалната миграција.

Пратеникот Тиери Маријана, известител за Втората група, го започна излагањето со констатација дека во таа работна група, мнозинството од учесниците било од земјите од Југоисточна Европа, што укажува на фактот дека имиграцијата е прашање кое најмногу ги засега земјите од Медитеранот, како земји на границите на ЕУ кон југот. Грција, Шпанија и Малта се меѓу земјите кои се најпогодени од проблемот, при што беше посочено на бројката од 112.000 имигранти кои влегле само во Грција минатата година, што секако првенствено претставува проблем за самата земја, но и на Европската унија во целост. Беше побарано соодветно применување на договорите за реадмисија од страна на сите земји членки. Претставниците на Полска, од другата страна на ЕУ кон Русија, Белорусија и Украина посочија на проблемот што го имат во овие земји како нелегалната трговија со луѓе, проституцијата, киднапирањето на лица и сл. Во дебатата од учесниците е упатен недвосмислен апел до европските власти за брз одговор и помош на тие земји. Според нив, Европа мора да остварува кредибилитетна политика на имиграција, со почитување на човековите права и да ги третира имигрантите со достоинство. Исто така, е констатирано дека Агенцијата "Фронтекс" нема доволно ресурси за работа и нејзиното дејствување треба да биде зајакнато во иднина, што секако ќе бара поголем ангажман од страна на земјите членки, бидејќи досега многу од нив не секогаш ги реализирале обврските во тој поглед.

Мнозинството од учесниците на Третата група, за која известуваше пратеникот Улф Нилсон, се согласија со потребата од спроведување на заеднички режим во оваа сфера. Прв чекор треба да биде почитување на човечкиот дигнитет и роковите поставени согласно со процедурите и гарантирање на нивна реунификација, бидејќи



сегашните директиви не се докрај имплементирани од страна на земјите членки. Основањето на Канцеларијата за азил во 2009 година на ЕУ е повеќе од потребно, како и усвојувањето на предложениот Пакт за имиграција и азил. Тие, на крајот, обрнаа внимание на анализите кои покажуваат дека до крајот на 2030 година, медитеранските земји ќе се соочат со вкупно од 150 до 200 милиони "еколошки имигранти", што секако е сериозна бројка и бара неодојливи подготовки и соодветна реакција од страна на Европската унија. Заклучокот беше дека имиграцијата без интеграција наместо да реши, ќе отвори повеќе проблеми за Унијата.

Пратеникот **Миле Пачемски** учествуваше во Првата група, при што во неговата дискусија истакна дека економските состојби на земја во развој како Република Македонија сè уште генерираат економски мигранти, кои за нивна конечна дестинација ја избираат ЕУ или прекуокеанските земји. Посочи дека миграцијата во Европа и во глобални рамки е тренд кој не покажува знаци на намалување, што само по себе ја наметнува потребата од негово ставање во законски рамки. Притоа, ја искористи приликата да ги изложи постигнувањата на Република Македонија на тој план, преку воведувањето на биометриски пасоши и лични документи согласно со стандардите на ЕУ, зајакнување на интегрираното гранично управување, основање на национален виза центар и преку склучување на договори за реадмисија со земјите членки на ЕУ, за што доби пофалби од другите учесници дека Македонија, во тој дел, е понапред и од некои земји членки на ЕУ. Побара и започнување на преговори за членство во ЕУ, како неопходен услов за подобрување на економската и социјалната состојба во земјата, што ќе доведе и до отворање на процесот на враќање на имигрантите во земјата. На крајот, заклучи дека интеграцијата во ЕУ е клучна за успешен напредок на секоја земја, вклучително и на Република Македонија.

* * * * *

Во вториот пленарен дел имаше размена на мислења меѓу пратениците и претседателот на Европската комисија **г. Жозе Мануел Барозо**, кој повика на заедничка активност од страна на Европската комисија, владите на земјите членки, Европскиот парламент и националните парламенти, бидејќи миграторните движења налагаат балансирана политика, заради предизвиците на намалена работна сила и стареењето на населението во Европската унија. Во простор без граници, една земја членка не може да биде оставена сама да решава и да се справува со вакви комплексни прашања. За таа цел, од страна на Европската унија, до крајот на 2013 година се обезбедени околу 4 милијарди евра. Имиграцијата е знак на глобализација, која е предизвик, но и реалност и можност. Доколку Унијата ги прифати принципите на глобализацијата, ќе треба да вложи повеќе напори за справување со имиграцијата согласно со глобалните стандарди. Општествата мора да ги почитуваат потребите на имигрантите и правото на нивна интеграција. Од друга страна, останува предизвикот за справување со нелегалната миграција, која претставува проблем за земјите членки и им носи криминал, нелегална трговија и сива економија. Затоа е потребно посилено партнерство меѓу земјите членки, но и тесна соработка и склучување договори со земјите на потекло и инвестирање и помош во нивниот развој. Економската миграција е оправдана, бидејќи мигрантите помагаат за динамизирање на економијата на земјата, но истата мора да одговара на потребите на нејзиниот пазар на труд. Имиграцијата може да стане можност, а не проблем, само доколку правилно ѝ се пристапи.

* * * * *

Учеството на Делегација од Собранието на Република Македонија на овој тип состаноци е од исклучителна важност заради добивање изворни информации за темите кои се од приоритет за Европската унија и Европскиот парламент. Исто така, тие претставуваат можност за воспоставување директни контакти, средби, разговори и размена на искуства на нашите пратеници со пратениците од националните парламенти на земјите членки и со европарламентарците, а со цел за презентација на сите чекори што ги презема Република Македонија за исполнување на нејзината приоритетна цел, а тоа е полноправното членство во ЕУ.





СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Делегација на мешовит парламентарен комитет

ИЗВЕШТАЈ

*од Годишниот состанок на офицерите за врски
во националните парламенти,
одржан на 27 и 28 ноември 2008 година во
Европскиот парламент во Брисел, Кралство Белгија*

Скопје, декември 2008 година





На 27 и 28 ноември 2008 година, во Европскиот парламент во Брисел, Кралството Белгија, се одржа Годишниот состанок на офицерите за врски во националните парламенти за европски прашања, на кој учествуваа службеници кои работат на европските прашања од националните парламенти на сите земји членки на Европската унија, службеници од националните парламенти на земјите кандидати, како и службеници од Европскиот парламент. На состанокот исто така присуствуваа и сите постојани претставници на националните парламенти од земјите членки во Европскиот парламент. Од Службата на Собранието на Република Македонија учествуваа: г-ѓа Ана Качакова, член на Секретаријатот на Мешовитиот парламентарен комитет - Република Македонија и Европска унија, г-ѓа Лилјана Петреска, советник во Комисијата за европски прашања при Собранието на Република Македонија и г-ѓа Анита Огњановска, раководител на Одделението за поддршка на работата на Генералниот секретар на Собранието на Република Македонија.

На состанокот свои излагања имаа г-дин Дејвид Харли, Заменик на Генералниот секретар на Европскиот парламент, г. Пјотр Новина-Конопка, Директор на Директоратот за односи со националните парламенти, г-ѓа Патриција Проде, раководител на Одделението за билатерални односи и г-дин Кристоф Бернацки, раководител на Одделението за мултилатерални односи.

На состанокот свои излагања по точките од Дневниот ред имаа претставници на парламентите на Словенија, Франција и Чешката република, актуелната тројка на ЕУ, како и претставници од ЕП надлежни за прашањата за датабазата IPEX и секретарите/претставниците на политичките групи во ЕП.

Состанокот тематски се водеше по следниве прашања:

- Преглед на интерпарламентарните активности организирани за време на француското и словенечкото претседателство со ЕУ;
- Улогата на политичките групи во ЕП;
- Размена на мислења за актуелната состојба и идниот развој на активностите меѓу ЕП и националните парламенти;
- Интерпарламентарните активности за време на ЕУ претседателство на одредена земја (улогата на парламентите за време на ЕУ претседателство, искуствата на ЕП во организирањето на интерпарламентарните состаноци, како и информација за преземените активности на Чешката република за ЕУ претседателството од 1 јануари 2009 г.)

По точката на која се дебатираше за Прегледот на интерпарламентарните активности организирани за време на француското и словенечкото претседателство со ЕУ, свои излагања имаа г. Жан-Пјер Блох, Директор на Секторот за ЕУ во Францускиот парламент, г. Жан Лапорт, Директор на Секторот за ЕУ во Францускиот Сенат и г-ѓа Јерица ван-Ајк, постојан претставник на словенечкиот парламент во ЕП. Тие изнесоа еден детален преглед на сите организирани состаноци за време на претседателствата со ЕУ, при што беше посочено дека состаноците се организирани на повеќе нивоа: состаноци на одредени комисији по конкретни теми од нивен делокруг, состаноци на COSAC, состаноци на генерални секретари на парламенти, тркалезни маси и работилници. За сите овие настани како карактеристика беше укажано дека на 12 организирани состаноци за време на француското ЕУ претседателство учествувале 550 европарламентарци, но истовремено беше укажано дека состаноците кои се одржуваат во Брисел се најмалку посетени и предизвикуваат најмал интерес особено меѓу европарламентарците.

Чешките претставници ја претставија Програмата за состаноци во рамките на нивното претседателство со ЕУ во првата половина од наредната година, при што информираа дека се планираат повеќе заеднички тематски седници на комисиите на



ЕП, неколку парламентарни состаноци и неколку парламентарни семинари наменети за пратеници и службеници од земјите на Западен Балкан.

Во дискусијата беше посочено дека се потребни извесни подобрувања во организирањето на овие состаноци, особено: поголема координација меѓу земјите-членки на ЕУ тројката, за да се избегне дуплирање на темите; изготвување на генерална шема на сите состаноци во рамки на едно ЕУ претседателство; потребата поканите за состаноците да се доставуваат до службите за меѓународна соработка или за европски прашања (во крајна линија до спикерите на парламентите), а не директно до претседателите на одделни комисији, за да се избегне било каква некоординираност; во поглед на лингвистичкиот режим на овие состаноци, беше укажано на потребата да се даде должно внимание на јазичниот диверзитет во ЕУ и аналогно на тоа истиот да се применува и на овие состаноци, а не состаноците да се одржуваат само на два до три службени јазици. Беше истакнато и размислување за организацијата на овие состаноци да биде консултирана Конференцијата на спикери на парламенти за мислење.

Во однос на улогата на политичките групи во ЕП, беше укажано на потребата од поголемо политичко влијание во дискусиите на овие состаноци, што би довело и до поконкретни резултати во националните парламенти. Беше укажано и на недостиг од дијалог меѓу земјата претседавач со ЕУ и политичките групи во ЕП, како и на недоволната координираност на настаните во поглед на местото и времето на нивното одржување. Тоа доведува до помала посетеност од страна на европарламентарците и пратениците од парламентите на земјите-кандидати, бидејќи во поголем број случаи овие состаноци интерферираат со нивните базични обврски во ЕП и во националните парламенти.

Во однос на прашањата за идниот развој на активностите меѓу ЕП и националните парламенти, како и за интерпарламентарните активности за време на ЕУ претседателство на одредена земја, обраќање имаше *г-ѓа Патриција Проде*, Шеф на Одделението за билатерална соработка. Таа даде краток осврт на реализираните активности на ова одделение во 2007 и 2008 година, при што истакна дека во 2007 г. преку ова одделение се реализирани 108 студиски посети со учество на 976 учесници, а во текот на оваа година досега 75 посети, со учество на 867 учесници. Нагласи дека императив во сите идни активности ќе биде планирањето и доброто координирање на состаноците и посетите, како и нивно соодветно тематско насочување. Исто така, акцент ќе биде ставен на организирање тематски студиски посети за парламентарци, при што наведе дека како можни теми за овие посети би биле: одбрамбениот сектор, климатските промени, избори и набљудувачки мисии, парламентарната процедура во ЕП и работата на комисиите на ЕП.

Во овој контекст беше информирано за можноста државни службеници (со посебен акцент на парламентарни службеници) да бидат номинирани и трансферирани од нивните матични државни органи од својата земја да работат за одреден период во ЕП, односно во било која Служба на ЕП или во секретаријатите на комисиите, при што финансиската поддршка ја обезбедува матичниот државен орган. Притоа, беше истакнато дека периодот на нивниот престој би бил од 6 месеци до 2 години, а најмногу 4 години доколку се распоредат во службите на ЕП, а за студиски посети најмногу за 1 месец.

Во поглед на мултилатералната соработка, *г-дин Кристоф Бернацки*, Шеф на Одделението за мултилатерална соработка, информираше за планираните мешовити парламентарни состаноци, мешовитите состаноци на комисији и другите состаноци со националните парламенти. Целта на овие состаноци е зајакнување на односите на Европскиот парламент со националните парламенти на земјите членки, во делот на прашања од заеднички интерес Тој исто така нагласи дека во овие активности, покрај земјите членки, планирано е учество и на претставници и служби од земјите кои стекнале кандидатски статус за членство во ЕУ.



На состанокот стана збор и за можностите што ги нуди веб-страната на IPEX (Интерпарламентарна ЕУ информациона размена) како општо прифатена алатка за користење и прибирање на информации и размена на искуства и експертизи од страна на секој национален парламент.

На крајот од состанокот беше истакнато дека ваквиот тип на состаноци претставува солидна база за координирана и кохерентна соработка меѓу националните парламенти во доменот на односите со ЕУ и ЕП, и дека размената на искуства меѓу службениците за сите актуелни прашања се оценува како мошне корисна и позитивна. Континуираното следење на активностите и актуелните теми на расправа во Европскиот парламент, како и остварувањето на непосредни контакти со своите колеги од другите парламенти, претставува извонредна можност за парламентарните службеници кои работат на европските прашања во националните парламенти за нивно непосредно запознавање со работата на Европскиот парламент и можност за примена на неговите техники и методи на работа.

* * * * *

Во разговорите со службениците на Одделението за билатерална соработка, со кои на ниво на Служба се води континуирана соработка, ни беше укажано дека и во наредниот период Собранието на Република Македонија може да аплицира за студиски посети во ЕП (кои вообичаено траат најмногу два дена), наменети за пратеници и службеници. Со оглед на тајмингот за спроведување на изборите за европарламентарци во месец јуни идната година, најдобро е да се аплицира до крајот на оваа година за да може да се направат конкретни програми со учество на европарламентарци. Посетите би се реализирале најдоцна до почетокот на април следната година.





СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Делегација на Парламентарното собрание на Медитеранот

ИЗВЕШТАЈ

**за учеството на третата сесија на
Парламентарното собрание на Медитеранот,
што се оддржа на 14 и 15 ноември 2008 година
во Монте Карло, Принципат Монако**

Скопје, ноември 2008 година





Во заедничка организација на Парламентарното собрание на Медитеранот (ПСМ) и Националниот совет на Принципатот Монако, на 14 и 15 ноември 2008 година во Монте Карло, Принципат Монако, се одржа Третата сесија на Парламентарното собрание на Медитеранот. На оваа сесија од Собранието на Република Македонија учествуваше Делегацијата во ПСМ предводена од пратеникот г. Илија Димовски, Шеф на Делегацијата, а во чиј состав беа и пратениците: г. Сафет Незири, член на Делегацијата и г. Ванчо Коцев, заменик-член на Делегацијата. Во придружба на Делегацијата беше г-ѓа Ана Качакова, во својство на секретар на Делегацијата.

На Третата сесија присуствува и следниве делегации на земјите членки на ПС на Медитеранот, и тоа: Алжир, Босна и Херцеговина, Хрватска, Кипар, Египет, Франција, Грција, Италија, Јордан, Либан, Либија, Малта, Монако, Мароко, Палестина, Португалија, Словенија, Сирија, Србија, Тунис и Турција. Како придружни учесници на сесијата учествуваа претставниците на Романија, Грузија, Светата столица, УНЕСКО, Арапската интерпарламентарна унија, Собранието на Западноевропската унија, Парламентарното собрание на Црноморската економска соработка (ПАБСЕК), Парламентарното собрание на Советот на Европа, ПС на Организацијата на Исламската конференција, ФАО, Арапската лига, Советот на Европа, како и повеќе меѓународни институти.

На оваа сесија беше избран нов претседател на ПСМ, г. Руди Сал, француски парламентарец и еден од основачите на оваа организација, кој го замени досегашниот високо респектиран претседател, г. Абделвахед Ради, парламентарец и министер за правда на Мароко, додека за потпретседатели беа (ре)избрани г-ѓа Елисавет Пападимитриу од Грција, г. Франческо Аморузо од Италија и г. Мохамед Абу Ал-Ајнен. Како Почесен Амбасадор на добра волја на ПСМ беше избран г. Мохамед Абу Ал-Ајнен, парламентарец од Египет и потпретседател на ПСМ.

Отворањето на Третата сесија се одржа во присуство на Н.Е. Принцот Алберт ИИ на Монако и г. Стефан Валери, претседател на Националниот совет на Принципатот Монако, кои имаа и свои поздравни обраќања пред присутните. Во нивните обраќања се истакна стратешката важност на Медитеранот како средишно море на земјата, кое опфаќа многу земји и крајбрежни региони со свои специфичности, но и со исти аспирации - соживот во мир, намалување на разликите меѓу богатите и сиромашните, овозможување на достоинствени услови за живот на сите граѓани на Медитеранот, заштита на човековата околина. Принцот Алберт ИИ особено го истакна придонесот на Монако кон медитеранските научно-истражувачките мисии, кои се одвиваат преку Комитетот за научни истражувања на Медитеранот, а во однос на борбата против сиромаштијата, го истакна финансискиот придонес кој изнесува 1/3 од јавната помош од Буџетот на Монако и кој е стриктно наменет за борбата против сиромаштијата во Медитеранскиот регион.

На оваа сесија беше востановен и "Ден на Медитеранот" - 21 март, ден кога сите медитерански земји, односно нивните парламенти треба секоја година пригодно да го одбележуваат со соодветни настани, издавање на публикации, организирање на културни манифестации, и сл. Овој ден е осмислен како ден - форум каде ќе може да бидат споделувани заедничките вредности на медитеранските земји и нации.

Исто така, на оваа сесија беше усвоена и Повелбата за Медитеранот, која претставува еден од темелните документи на ПСМ и во која се обединети вековните стремежи на медитеранските земји - желба за живеење во мир, благосостојба и меѓусебно почитување.

На сесијата едногласно беше поддржана одлуката на Бирото на ПСМ за кандидатурата на Романија за асоцијативна членка на ПСМ и за статус на набљудувач на Исламската конференција и на Медитеранската фондација.

* * * * *

На отворањето на Сесијата, во своето излагање, г. Ради ја пренесе пораката од г. Бан Ки-мун, Генерален секретар на ОН, кој го посочи Медитеранот како место каде се



мешаат и коегзистираат повеќе култури и цивилизации и каде кон прашањата за безбедноста, трговијата и заштитата на човековата околина се приоѓа со голема посветеност. Неодамнешните случувањата во регионот сепак даваат искра на надеж, особено напорите за мирно решавање на конфликтот меѓу Израелците и Палестинците, потоа отворањето на индиректни преговори меѓу Сирија и Турција, како и воспоставувањето на дипломатски односи меѓу Сирија и Либан и напредокот кон подобро во политичката ситуација на Кипар- сето тоа претставува добра основа за натамошно промовирање и негување на трајните демократски вредности на човештвото.

Пред парламентарците и другите присутни се обратија и г. Нико Лозанчич, спикер на ПС на Босна и Херцеговина, г. Александар Џазохов, потпретседател на PABSEC, г. Максвел Гејлард, Специјален координатор на ОН за Блискиот исток и Проф. Карло Рубиа, од Европската организација за нулеарни истражувања (CERN), Лауреат на Нобеловата награда за физика.

* * * * *

Во работниот дел на сесијата беа разгледувани предлозите на резолуциите по извештаите на трите комитети на ПСМ и на специјалните работни групи. Со акламација беа усвоени следните резолуции:

Од Првиот комитет:

- Резолуција за енергетската стратегија во Медитеранот (во неа се посочува на потребата од засилена активност на владите од медитеранскиот регион во имплементирање на широка политика во користењето на обновливи извори на енергија и на нови енергенси, како и на потребата од хармонизирање на правилата и стандардите во користењето на енергенсите);
- Резолуција за екологијата и климатските промени (согласно Протоколот од Кјото и Конференцијата во Бали, се повикуваат владите на медитеранскиот регион заеднички да делуваат на полето на размена на научни и технички експертизи во изнаоѓање на најприфатливи солуции за заштита на човековата околина);
- Резолуција за ситуацијата на Блиски исток (подготвена од Работната група за Блискиот исток, врз основа на разговорите водени со израелски и палестински претставници во месец февруари оваа година). Во Резолуцијата се повикува на мониторинг на состојбите во овој регион; се предлага официјална посета на делегација од ПСМ на овие земји (прифатен термин од страна на Бирото на ПСМ за оваа посета е во мај 2009 г.) и се предлага подготовка на конкретен план за надминување на тензиите, со посебен ангажман на невладиниот и граѓанскиот сектор.

Од Вториот комитет:

- Резолуција за слободна трговија во Медитеранот (со неа се повикуваат владите од медитеранскиот регион да воспостават ефективни механизми на слободна трговија и слободни инвестиции, како и да се разгледа можноста од востановување на Медитеранска развојна банка, која би стимулирала домашни и странски инвестиции, во тесна соработка со WB, EBRD и IMF. Истовремено, се повикува на изнаоѓање механизми за надминување на разликите во развојот на земјите од северен и јужен Медитеран. Со резолуцијата се констатира потребата сите земји-членки на ПСМ да станат членки на новата Медитеранска унија и се бара истата да биде проследена до сите пратеници во националните парламенти, како и до претседателите на Француската република и на Европската комисија.
- Резолуција за религиските слободи и дијалог меѓу културите (со неа се предлага, имајќи ја предвид разновидноста на медитеранскиот простор истовремено со постоењето на сите свои посебности, да се направи една неутрална анализа на законодавството и политиките во оваа сфера; во функција на промовирање на дијалогот меѓу културите, се предлага организирање на летни студентски



кампови за студентите од сите сите земји-членки на ПСМ, со учество на парламентарци, професори, академци и важни општествени личности).

Од Третиот комитет:

- Резолуција за прашањата на родовата еднаквост (со неа се повикуваат парламентите (кои сеуште ја немаат ратификувано) да ја ратификуваат Конвенцијата на ОН за елиминирање на сите видови на дискриминација на жените (CEDAW); се повикува на поголема вклученост на жените во економскиот живот, како и обезбедување услови за поголема вклучување на жените во политичкиот живот и вкупните општествени односи. Истовремено, се повикува и на засилен институционален мониторинг врз сите видови насилство врз жените, како и преземање на соодветни мерки за подобрување на репродуктивното здравје на жената. Со Резолуцијата се сугерира на националните парламенти да дадат поддршка на напорите за организирање на Петти Светски Конгрес за жените, каде би се дебатирало за состојбата на планот на родовата еднаквост и прашањата за ХИВ/СИДА, трговијата со жени и пристапот на жените кон информатичката технологија.
- Резолуција за миграциите - со оваа резолуција се потенцира дека во последно време поимот "миграции" често се поврзува со имиграционите движења, како и потребата мигрантите да бидат третирани на достоинствен начин согласно меѓународните конвенции. Се констатира дека сите земји-членки на ПСМ се истовремено земји на потекло, транзит или крајна цел на миграторните движења и поради тоа се соочуваат со различни предизвици, а особено во делот на присилните миграции. (Само во овој дел, палестинскиот пратеник и потпретседател на ПСМ г. Тајсир Куба изрази резерва, барајќи да биде потенцирано "присилни миграции на Блискиот исток", што не беше прифатено од деловнички причини и со образложение дека со постоечката формулација се опфаќаат сите процеси на присилна миграција во целиот Медитерански простор). Со резолуцијата се охрабрува востановувањето на регионални академско-истражувачки центри за миграција и истовремено се охрабруваат сите земји-членки на ПСМ да ги поддржуваат активностите на меѓународните непрофитни невладини организации во нивните активности за враќање на мигрантите во нивните домицилни држави.

* * * * *

Генералниот секретар на ПСМ, г. Серџо Пјаци поднесе финансиски извештај од работењето на ПСМ и неговиот Секретаријат за тековната година, како и предлог Финансиски извештај за 2009 година. Во дискусијата беше нагласено дека од особена важност за функционирањето на ПСМ и неговиот Секретаријат е доследно исполнување на финансиските обврски на секоја земја-членка, бидејќи неплаќањето на финансиската контрибуција го доведува во прашање нивното натамошно функционирање. Секоја земја-членка е должна да го плати својот придонес до крајот на февруари во тековната година.

Беше презентиран и Календарот на активности на ПСМ за 2009 година, при што како парламент-домаќин на следната (четврта) сесија се прифати кандидатурата на Турскиот парламент (сесијата ќе се одржи во октомври 2009 г. во Анталија, Република Турција). За прв пат од наредната година во текот на редовната годишна сесија на ПСМ ќе биде одржан и состанок на генералните секретари на парламентите на земјите-членки на ПСМ. Беа прифатени и кандидатурите на Сицилијанскиот парламент (за одржување на Петтата сесија во 2010) и на Парламентот на Мароко (за одржување на Шестата сесија во 2011). Комитетите и специјалните работни групи ќе го одржуваат своите седници во повеќе места (Истанбул, Словенија, Каиро, Рим), а главниот состанок на трите комитети ќе се одржи од 24 до 26 јуни 2009 г. во Лисабон, Португалија.



* * * * *

Во рамките на сесијата, делегацијата на Собранието оствари повеќе контакти. Во разговорот со г. Серџо Пјаци, Генерален секретар на ПСМ, беше укажано на важноста од континуирано учество на настаните на ПСМ, на седниците на комитетите, на работните групи и на редовните сесии. Исто така, г. Пјаци ја информираше нашата делегација дека на барање на српската делегација во текот на наредната година на седниците на Првиот комитет ќе биде разгледувано прашањето за Косово и за состојбата со присилната миграција и раселените лица во Србија, а можно е да се разгледува и кипарското прашање. Се разменија мислења дека учеството на делегациите од земјите од Западен Балкан во дебатите по овие прашања е од несомнен интерес.

Во одделните разговори со г. Жан-Шарл Гардето (пратеник од Националниот совет на Монако) и со г. Марк Бурини (пратеник од Националниот совет на Монако и член на Делегацијата на Националниот совет на Монако во ПСМ), беше искажан интересот на Република Македонија за воспоставување на дипломатски односи со Принципатот Монако и последователно на тоа, взаемна размена на дипломатски претставници. Г. Гардето истакна дека за ова ќе го информира спикерот на Националниот совет и секретарот (министерот) за надворешни работи на Монако, притоа изразувајќи верба дека тоа ќе биде апсолвирано во скоро време и на позитивен начин.



СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Билатерална соработка

БЕЛЕШКА

од средбата на Пратеничката група за соработка со Парламентот на Француската Република со Амбасадорот на Република Франција во Република Македонија Н.Е. г. Бернар Валеро

Скопје, октомври 2008 година





Во рамките на Парламентарната билатерална соработка на Пратеничката група за соработка со Парламентот на Француската Република и по повод основањето на оваа Пратеничката група, на 6 октомври 2008 година одржа средба со амбасадорот на Република Франција во Република Македонија Н.Е. г. Бернар Валеро.

На средбата присуствуваа: претседателот на групата г-ѓа Славица Грковска Лошкова и членовите: г. Јован Лазарев, г. Илија Китановски и г. Тахир Хани како замена на членот на пратеничката група г. Џеват Адеми, како и секретарот на Пратеничката група, г. Лиман Авдиу, државен советник за меѓународна соработка.

Најпрво г-ѓа Славица Грковска Лошкова го изрази своето задоволство од остварување на оваа средба, особено заради тоа што таа е иницирана од страна на амбасадорот. Потоа таа нагласи дека Собранието на Република Македонија води голема сметка за парламентарната соработка, особено за соработката со Француската Република со којашто билатералните односи се на високо ниво и континуирано се одржуваат заемни средби и незадоволство што Пратеничката група за соработка со Парламентот на Француската Република не остварила средби веќе две години и изрази надеж дека тоа ќе се промени во иднина. Особено, нагласи дека е значајно искуството на француските парламентарци во процесот на евроинтеграциите.

Амбасадорот Бернар Валеро искажа задоволство што е гостин на средбата. Исто така, тој нагласи дека билатералните односи со Република Македонија се реализираат на сите нивоа и дека парламентарната димензија е од посебно значење заради што е потребно да се вклучат што е можно повеќе актери во средбите, додека Парламентот е институцијата која ја има таа улога. Наведе дека во Република Франција имаат две групи за соработка, имено една е групата за пријателство меѓу Франција и Република Македонија во Француското Национално Собрание чиј претседател е г. Филип Дирон и групата за пријателство Франција-Македонија во Сенатот на Француската Република и делегиран претседател е г. Роберт Бадентер. Потоа г. Валеро ги пренесе поздравите и честитките за изборот на г-ѓа Славица Грковска Лошкова за претседател на групата, искажани од г. Филип Дирон. Најави дека г. Дирон се подготвува да упати покана за членовите на Пратеничката група за патување во Париз, а исто така изнесе и три карактеристики кои му се својствени на г. Дирон. Како прва беше истакната неговата симпатична личност, како втора беше истакнат фактот дека тој е по втор пат претседател на групата за соработка и како трета карактеристика беше истакнат фактот дека тој бил претседател на регионот Долна Нормандија во Франција, дел од државата кој соработува со Република Македонија. Заклучи дека г. Дирон е многу мотивиран во контекст на натамошните средби и соработка со Република Македонија.

Повтори дека иако веќе две години немало средби, треба да се забрза ритамот на посетите и да се работи на дефинирање и остварување на целите.

Понатаму следеше претставувањето на присутните членови на Пратеничката група на Собранието на Република Македонија за соработка со Парламентот на Француската Република.

Најпрво се претстави г. Јован Лазарев. Тој го поздрави амбасадорот и изрази задоволство од средбата. Појасни дека по втор пат е пратеник во Собранието на Република Македонија и исто така дека по втор пат е член на Пратеничката група на Собранието на Република Македонија за соработка со Парламентот на Француската Република. Истакна дека поодамна воспоставил соработка со г. Дирон со кого често се среќавале и за кого исто така како и г. Валеро смета дека е исклучителна личност. Истакна дека г. Ролан Бернар, сенатор во францускиот Сенат, бил прв пријател на Република Македонија, кој самоиницијативно ја посетил Република Македонија и на чија сугестија г. Дирон прифатил да биде претседател на групата за пријателство со Република Македонија. Во тој контекст, тој нагласи дека г. Бернар ја посетувал нашата држава и за време на кризата и заради тоа му е драго што г. Дирон е претседател на групата и се надева дека ќе имаат плодна соработка. Господин Лазарев потсети и дека



соработката со Француската Република не се одвива само на парламентарно ниво, односно дека како заменик-министер на Владата на Република Македонија често соработувале и како резултат на тие средби францускиот јазик започнал сè повеќе да се изучува во училиштата, бил потписник на договорот за научно-истражувачките проекти и сл. На крајот г. Лазарев изрази надеж дека новата претседателка на Пратеничката група на Собранието на РМ за соработка со Француската Република ќе оствари задоволителна и добра соработка.

Г. Валеро изрази задоволство за соработката со г. Лазарев.

Потоа се претстави и г. Илија Китановски. Тој појасни дека е пратеник и за прв пат член на Пратеничката група за соработка, а особено дека сите членови се тука по свој избор, бидејќи покажуваат одреден афинитет кон Француската Република и францускиот народ и култура. Тој се надева дека парламентарните групи за соработка ќе придонесат за разбирање на проблемите и специфичностите на Република Македонија на патот кон Европската унија и НАТО. Со оглед на фактот што Република Франција е претседавач со Европската унија во моментот, ќе биде ставен посебен акцент на заемната соработка. Господинот Китановски, исто така изрази надеж дека во иднина ќе имаат почести средби со што ќе дадат свој придонес во традиционално добрите односи со Франција.

Господинот Тахир Хани се претстави како замена за г. Џевад Адеми кој во моментот бил на службено патување. Тој посебно се задржа на значењето на француското претседавање со Европската унија и големата улога која ја има при тоа. Потоа, тој наведе дека заради тоа што Република Македонија се залага да биде членка во Европската унија, очекува дека таа ќе ја поддржи Македонија и се надева дека наскоро македонските граѓани ќе можат да патуваат без визи во Париз. Истакна дека Република Македонија ги исполнува критериумите за членство, дека тоа е волјата на граѓаните на државата што се докажува со спроведените анкети. Тој очекува поддршка од Франција и во насока на што Република Македонија треба што побрзо да добие датум за преговори за покана за членство за во Европската унија. Господин Хани посочи дека Француската Република отсекогаш не поддржувала и дека секогаш била присутна, па дури и во 2001 год. Тие учествувале во разрешувањето на конфликтот. Концептот на Рамковниот договор е модел за решавање на мултиетничките конфликти. На крајот заврши со констатацијата дека очекува поддршка од Република Франција за членство на Република Македонија во Европската унија.

Госпоѓа Славица Грковска Лошкова посочи дека Република Франција била таа која иницирала земјите од Западен Балкан да се вклучат во ЕУ, како и тоа дека македонските парламентарци ќе имаат многу што да научат од нивните француски колеги, но и обратно.

Господинот Валеро ги истакна неговите генерални размислувања, дека при француското претседавање со Европската унија, тие наидуваат на сè почести проблеми и се во состојба на решавање на проблеми, односно со нивно справување и немаат доволно време за да се посветат на други проблеми. Така тој ги наброја: кризата во Ирска (со ставањето вето на Лисабонскиот договор), кризата во Грузија и т.н. каде ЕУ успева за кратко време да изнајде соодветни решенија и да ги запре судирите. Потоа спомена дека во септември имало финансиско цунами кое суштински ја промени финансиската ситуација во светот. Во целиот тој комплекс, ЕУ успешно ги задржува своите основни насоки на движење. Тој особено обрна внимание на проширувањето на Европската унија и нагласи дека ставот не е променет - Македонија и Западен Балкан треба да влезат во Европската унија и дека за тоа нема двоумење. Нагласи дека особено се важни извештаите на Европската комисија, а Франција е загрижена за две работи:

- Прво, заклучоците од извештајот да бидат позитивни и



- Второ, Европската унија да даде позитивна препорака за Република Македонија, при што извештајот не треба да биде цел на внатрешните парламентарни игри.

Во однос на либерализацијата на визниот режим, тој истакна дека прв се залага за укинување на визниот режим. Притоа тој констатира две работи:

Прво, за разлика од другите земји на Балканот, Република Македонија значително е напредната во полето на воведувањето на најновите мерки и

Второ, тој постојано нагласува во Француската Република дека во држава со околу 2 милиона жители не постојат миграциони ризици, а особено дека внатрешната контрола во Република Македонија во таа насока многу помага.

Господинот Валеро даде свој заклучок со уверувањето дека визниот режим наскоро треба да се укине.

Во однос на билатералната соработка тој посочи на неколку активности кои Владата на Француската Република ги спровела во последните десетина дена, а кои се од значење за соработката со Република Македонија. На крајот тој нагласи дека тоа се само примери за тоа дека Француската Република секојдневно ѝ помага на Република Македонија, како и дека во Франција има огромен капитал на симпатии кој треба да се искористи, а тука пратениците имаат голема улога, за да биде тоа корисно за Република Македонија. Сè повеќе и повеќе дипломатските битки се водат во парламентите.

Тој истакна дека Република Македонија не би требало да се спротивставува и јасно нагласи дека треба отворено да се разговара за името и дека по изјавите на претседателот Саркози во однос на Грција, тој потсети на принципот на солидарност и изрази особена загриженост за преговорите, но дека тоа сепак не значи дека тие се против Република Македонија, односно дека согласно со искажаните ставови не се доведува во прашање соработката, која е започната години наназад, туку дека наша задача е да ја зачуваме таа соработка. Истакна дека тој француски став не ја загрозува македонската перспектива во ЕУ и НАТО.

Посочи дека нивниот став е идентичен со ставот на сите други земји по тоа прашање треба да се постигне договор и да се најде заедничко прифатливо решение. Со тој став Франција не е поразлична од другите држави. Дека негова одговорност е да го зачува сè она кое е направено и истото да го надгради. Господинот Валеро заклучи дека француските и македонските пратеници ќе имаат добра соработка.

Госпоѓата Грковска Лошкова смета дека треба да се приближи соработката на двата народа, особено во однос на прашањето за името. Таа е убедена дека француските пријатели ќе направат сè што е во нивна моќ за да се најде решение и тоа билатерално прашање да не претставува пречка за влез на нашата земја во Европската унија.

На крајот таа се заблагодари за средбата и изрази надеж дека почесто ќе се одржуваат такви средби.

Средбата заврши со благодарност и задоволство упатено од двете страни, како и надеж дека досегашната плодна соработка во сите области ќе продолжи и понатаму.





СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Билатерална соработка

ИНФОРМАЦИЈА

*за посетата на Изборната Делегација на Сојузна Република Германија
за Меѓународниот парламентарен практикум 2009 (ИПС)
оддржана на 24 октомври 2008 година*

Скопје, октомври 2008 година





Изборната делегација на Сојузна Република Германија за Меѓународниот парламентарен практикум 2009 (ИПС), во состав: д-р Маргит Витцел, пратеник во Германскиот Бундестаг, г. Готфрид Гиголд, референт за Источна Европа од Слободниот Универзитет во Берлин и г-ѓа Инге Герстбеггер од меѓународната програма за размена на администрација на Германскиот Бундестаг на 24 октомври 2008 година го посети Собранието на Република Македонија. Во рамките на посетата членовите на Делегацијата остварија одвоени средби со: г-ѓа Светлана Јакимовска, потпретседател на Собранието на Република Македонија и г. Јован Гинев, претседател на пратеничката група за соработка со парламентот на Сојузна Република Германија заедно со г. Игор Ивановски, г-ца Христина Рунчева, г. Владимир Горчев и г. Александар Спасеновски, членови на групата.

Поводот за нивната посета беше доделувањето на две стипендии на млади од Република Македонија кои за време од пет месеци ќе стажираат во кабинетите на германските пратеници.

Во разговорите се предложија и се потенцираа следните активности:

Се констатира дека билатералните односи ги карактеризира пријателство и висок степен на меѓусебно разбирање, се искажа став дека високо се цени улогата на Германија во ЕУ и особено во структурите во НАТО и се смета за една од главните поддржувачи на нашиот пат кон интегрирањето во НАТО и ЕУ.

Во иднина фокусот на активностите да се насочи кон унапредување на економската соработка каде ни од далеку не е искористен постоечкиот потенцијал за соработка, понатаму кон европските и евроатлантските интегративни процеси на Република Македонија, визниот режим со ЕУ и регионалната соработка.

Се искажа став дека македонскиот народ чувствува длабока неправда кога е во прашање употребата на уставното име на нашата земја во меѓународни рамки и дека основно човеково право на секој народ е како ќе се нарекува. Се побара доколку постои можност во Германскиот Парламент да се формира одделна група за соработка со Собранието на Република Македонија, како што постои посебна група за соработка со парламентот на Сојузна Република Германија во Собранието на Република Македонија.

Се изрази благодарност за можноста македонските кандидати да ја користат стипендија ИПС и да се запознаат со парламентарниот живот на Германија.

Се искажа надеж дека овој проект ќе придонесе за развој на парламентарната демократија во Република Македонија и е одлична можност младите луѓе да се запознаат со политичкиот, академскиот, економскиот и културниот живот на Германија;

Се истакна дека Собранието на Република Македонија ќе направи дополнителни напори да ја афирмира оваа Програма меѓу младите во Македонија (преку промовирање на оваа Програма меѓу подмладокот во политичките партии и поголемо инволвирање на универзитетите во земјата и новинарските здруженија);

Собранието ќе настојува да им овозможи стажирање на најуспешните кандидати преку програмата за практиканти, како тие би можеле да се запознаат со парламентарната практика во Република Македонија;

Се предложи претседателот и потпретседателите на Собранието на Република Македонија да бидат покровители на овој проект за Република Македонија, со можност селектираните кандидати да бидат поканувани од страна на претседателот на Собранието на Република Македонија, искуство што се практикува во другите парламенти при тоа да добијат обемен пропаганден материјал за земјата.

Собранието секоја година да им овозможи стажирање на осумте најуспешни кандидати избрани од германска страна во нашиот парламент. Притоа би се подготвила посебна Програма за стажирање која би траела од 10 до 15 дена. На тој начин ќе се овозможи најуспешните кандидати, пред да заминат во Германскиот Бундестаг, да се запознаат со парламентарната практика во Република Македонија.



Инаку, Меѓународната парламентарна стипендија (ИПС) 2009 е традиционална активност на Германскиот Бундестаг односно Проект на Германскиот парламент кој заедно со Техничкиот универзитет, Слободниот Универзитет и Универзитетот Хумболт од Берлин, дава можност на млади политички ангажирани луѓе со завршено универзитетско образование од земјите од Југоисточна Европа да се запознаат со парламентарниот систем на Германија.



СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Билатерална соработка

БЕЛЕШКА

од средбата на г-ѓа Светлана Јакимовска, потпретседател на Собранието на Република Македонија со амбасадорот на Кралството Белгија Н.Е. г. Марк Микелсен, одржана на 9 декември 2008 година во Кабинетот на потпретседателот

Скопје, декември 2008 година





На средбата присуствуваа г-ѓа Светлана Јакимовска, потпретседател на Собранието на Република Македонија, Н.Е. г. Марк Микелсен, вонреден и ополномоштен амбасадор на Кралството Белгија за Република Македонија, со седиште во Софија, Р. Бугарија, г-ѓа Елена Никодиновска, почесен конзул на Кралството Белгија во Република Македонија, како и г. Лиман Авдиу, државен советник за меѓународна соработка и секретар на Пратеничката група на Собранието на Република Македонија за соработка со Парламентот на Кралството Белгија.

На почетокот од средбата г-ѓа Јакимовска откако го поздрави амбасадорот Н.Е. г. Марк Микелсен, од името на Собранието на Република Македонија и од од свое лично име му го честиташе назначувањето за вонреден и ополномоштен амбасадор на Кралството Белгија за Република Македонија со седиште во Софија наведе дека остварувањето на оваа средба е многу важна со оглед на тоа дека Кралството Белгија, како членка на ЕУ и НАТО зазема значајно место во надворешната политика на Република Македонија. Потоа, таа истакна дека билатералните политички односи меѓу двете држави се пријателски и без отворени прашања и дека за Република Македонија е од особено значење натамошното зајакнување на политичкиот дијалог и соработка со Кралството Белгија, за сите прашања од заемен интерес на двете држави, особено парламентарната и економската соработка, во надворешната политика и на планот на привлекување на белгиски инвестиции во нашата земја. Во оваа прилика, г-ѓа Јакимовска го запозна амбасадорот со работата на Собранието и со формирањето на Пратеничката група за соработка со Парламентот на Кралството Белгија во којашто членуваат седум пратеници од пет пратенички групи. Исто така, г-ѓа Јакимовска го информираше амбасадорот дека претседателот на Пратеничката група за соработка со Парламентот на Кралството Белгија и испратил еден допис на г-ѓа Доминик Тилманс, претседател на Билатералната секција Белгија-Македонија на Белгиската група во ИПУ, со кој што ја известува за конституирањето на групата за соработка. Потоа, г-ѓа Светлана Јакимовска наведе дека се надева дека амбасадорот за време на неговиот манадат ќе придонесе за продолжување на парламентарната соработка преку размена на посети меѓу двете парламентарни групи за соработка и пријателство, кои ќе овозможат богата размена на искуства од парламентарното работење, за градењето на заедничките ставови по прашања од заемен интерес на билатерална и мултилатерална основа. На крајот, г-ѓа Јакимовска истакна се надева дека и понатаму ќе продолжи цврстата белгиска поддршка за остварување на стратешките цели на Република Македонија, особено за што поскоро добивање датум за преговори за членство во Европската унија, како и за македонските аспирации за што поскоро ефектуирање на поканата за членство во НАТО.

Амбасадорот Микелсен откако се заблагодари на можноста да се сретне со г-ѓа Светлана Јакимовска, потпретседател на Собранието на Република Македонија, по предавање на акредитивните писма на претседателот на Република Македонија, тој истакна дека постојат сите услови за натамошно продлабочување на дипломатските односи меѓу двете земји преку поголема соработка во сите области и на сите нивоа.

Потоа тој истакна дека Скопје е збратимен со градот Варем во Белгија и ова збратимување овозможува за зголемување на контактите и меѓусебното познавање и соработка. На крајот тој истакна дека парламентите се битни институции за парламентарната соработка и ја потврди заложбата за материјализирање и интензивирање на билатералната парламентарна соработка преку заемни средби и посети.



**СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА***Сектор за меѓународна соработка***БЕЛЕШКА**

*од средбата на г-ѓа Светлана Јакимовска,
Потпретседател на Собранието на Република Македонија
со Н.Е. г. Џон Морисон, вонреден и ополномоштен
амбасадор на Канада за Република Македонија,
остварена на 9 декември 2008 година*

Скопје, декември 2008 година





Госпоѓата Светлана Јакимовска, потпретседател на Собранието на Република Македонија, на 9 декември 2008 година оствари средба со Н.Е. г. Џон Морисон, вонреден и ополномоштен амбасадор на Канада за Република Македонија. Средбата беше реализирана во рамките на протоколарните средби на новоименуваниот амбасадор по церемонијата за предавање на акредитивните писма.

Потпретседателот на Собранието на Република Македонија г-ѓа Светлана Јакимовска му го честита на г. Морисон назначувањето за вонреден и ополномоштен амбасадор на Канада за Република Македонија и ги пренесе поздравите од претседателот на Собранието, г. Трајко Вељаноски, кој беше на службено патување во странство. Таа изрази задоволство од реализирањето на средбата, укажувајќи дека Канада, како една од најразвиените и највлијателните земји во светот, една од државите на Г8, а воедно и членка на НАТО, на Комонвелтот и на Франкофонијата, зазема значајно место во надворешната политика на Република Македонија.

Госпоѓата Јакимовска оцени дека меѓу Република Македонија и Канада постојат исклучително добри и пријателски билатерални односи и соработка. Таа истакна дека Република Македонија високо ја цени одлуката на Канадската влада за признавање и користење на уставното име на земјата во билатералната комуникација. Истовремено, таа нагласи дека од особено значење е натамошното зајакнување на политичкиот дијалог и соработка со Канада, за сите прашања од взаемен интерес на двете држави. Ова особено се однесува на интензивирањето на соработката на економски план, како и на планот на привлекување на канадски инвестиции во Република Македонија. Дополнителен поттик за развивање на билатералната соработка меѓу двете земји е и големата македонска дијаспора во Канада.

Потпретседателот на Собранието на Република Македонија нагласи дека добрите и пријателски односи меѓу двете земји се пресликани и во плодната парламентарната соработка, како на билатерално ниво, меѓу двата парламента, така и на мултилатерално ниво, во рамките на меѓународните парламентарни собранија.

Во врска со билатералната соработка меѓу двата парламенти, г-ѓа Јакимовска потсети дека Спикерот на Претставничкиот дом на Канада, г. Питер Микелен во април оваа година оствари официјална посета на Република Македонија, а се планира во скоро време да биде реализирана и официјална посета на спикерот на Сенатот на Канада, г. Ноел Кинсела. Таа истовремено информираше дека Собранието на Република Македонија, во септември 2008 година формира Пратеничка група за соработка со Парламентот на Канада. Претседател на Групата е пратеникот г. Андреј Петров од Социјалдемократскиот сојуз на Македонија, а во неа членуваат седум пратеници од четири пратенички групи.

Истакнувајќи дека во минатиот парламентарен состав во Парламентот на Канада исто така беше формирана Канадско-Македонска интерпарламентарна група за пријателство, г-ѓа Јакимовска изрази надеж дека и во овој парламентарен состав повторно ќе биде формирана ваква група.

Потпретседателот г-ѓа Јакимовска се осврна и на плодната соработка меѓу Собранието на Република Македонија и Парламентот на Канада во рамките меѓународните парламентарни собранија, во кои што членуваат двата парламенти: Интерпарламентарната унија, Парламентарното собрание на НАТО, Парламентарното собрание на ОБСЕ и Парламентарното собрание на Франкофонијата. Таа потсети дека делегации на Собранието на Република Македонија во неколку наврати престојуваша во Канада, во рамките на учеството на редовните состаноците на парламентарните собранија на НАТО, на ОБСЕ и на Франкофонијата, меѓу кои и Делегацијата која учествуваше на Есенската сесија на Парламентарното собрание на ОБСЕ, што се одржа во септември 2008 година, во Торонто.

Потпретседателот г-ѓа Светлана Јакимовски изрази надеж дека за време на мандатот на г. Џон Морисон како амбасадор на Канада за Република Македонија, добрата парламентарна соработка меѓу двете земји и понатаму ќе продолжи и уште



повеќе ќе се унапреди. За ова постојат многу можности, како што е на пример, размена на посети меѓу двете парламентарни групи за соработка и пријателство. За Собранието на Република Македонија, исто така од особен интерес се и студиските програми за парламентарно работење, што ги организира Канадскиот парламент, а се наменети за парламентарните службеници.

Истовремено, беше изразено уверување дека и понатаму ќе продолжи цврстата канадска поддршка за остварувањето на македонските витални интереси во рамките на НАТО, ООН, Г8 и Франкофонијата, а особено во врска со аспирациите за што поскоро ефектуирање на поканата за членство на Република Македонија во НАТО.

Амбасадор на Канада за Република Македонија Н.Е. г. Џон Морисон се заблагодари за приемот, истакнувајќи дека во потполност го дели мислењето дека помеѓу Канада и Република Македонија постојат одлични билатерални односи. Канада ги поддржува националните интереси и цели на Република Македонија за интегрирање во евроатлантските структури. Амбасадорот г. Морисон потсети дека Канада ја поддржува кандидатурата на Република Македонија за членство во НАТО и изрази надеж дека земјата набргу ќе стане членка на Алијансата. Иако не е членка на Европската унија, Канада ги поддржува аспирациите на Република Македонија за членство во ЕУ.

Амбасадорот г. Џим Морисон истакна дека покрај билатералната соработка, Канада тесно соработува со Република Македонија и на мултилатерален план, а особено во рамките на Организацијата на Обединетите нации.

Тој истакна дека во рамките на својот мандат ќе се стреми за продлабочување на соработката меѓу двете земји, пред се преку реализација на билатерални посети. Амбасадорот ќе се залага и за засилување на економските односи и промовирање на интересите на канадските компании кои сакаат да инвестираат во Македонија. Поблиска соработка ќе биде поттикнута и во полето на културата и образованието, со посебен акцент на соработката меѓу академските професори и студентите.

Канадскиот амбасадор изрази задоволство од добрата парламентарна соработка меѓу Собранието на Република Македонија и Парламентот на Канада. Воедно, тој порача дека доколку на Собранието на Република Македонија му е потребна било каква помош во комуникацијата и соработката со Канадскиот парламент, амбасадата на Канада е секогаш спремна да излезе во пресрет и ефикасно да ја пренесе пораката.

На крајот од средбата потпретседателот г-ѓа Светлана Јакимовска изрази уверување дека добрата соработка меѓу двете земји ќе продолжи и дека Собранието на Република Македонија, исто така, е отворено за соработка со Амбасадата на Канада.



СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Билатерална соработка

ИЗВЕШТАЈ

***за посета на Република Македонија од страна на Делегацијата на
Пратеничката група на Сејмот на Република Полска
за соработка со Собранието на Република Македонија
13 - 15 декември 2008 година***

Скопје, декември 2008 година





На покана на г-ѓа Роза Топузова Каревска, претседател на Пратеничката група на Собранието на Република Македонија за соработка со Парламентот на Република Полска, Делегацијата на Пратеничката група на Сејмот на Република Полска за соработка со Собранието на Република Македонија го посети Собранието на Република Македонија. Посетата беше реализирана од 13 до 15 декември 2008 година. Во состав на Делегацијата беа шефот г. Андреј Халицки, членовите г-ѓа Алисја Дабровска и г-ѓа Божена Славик, како и г-ѓа Александра Војтал, секретар на Пратеничката група. Во постојана придружба на Делегацијата беа и амбасадорот на Република Полска во Република Македонија г. Дариуш Бахура и секретарот за политички прашања во Амбасадата г-ѓа Марта Прзениосло.

Во текот на работниот дел на посетата, гостите беа примени од потпретседателот на Собранието на Република Македонија г-ѓа Светлана Јакимовска и се сретнаа со Пратеничката група на Собранието на Република Македонија за соработка со Парламентот на Република Полска и имаа работен ручек со претставниците на Комисијата за надворешна политика, Комисијата за европски прашања и Комисијата за здравство.

На средбата со потпретседателот Јакимовска, гостите беа запознаени со структурата, обврските и работата на Собранието на Република Македонија, како и со односите меѓу власта и опозицијата во рамките на Собранието.

Според Андреј Халицки полско-македонската соработка е многу значајна и нејзиното продлабочување и развивање ќе биде позитивна и за граѓаните на двете земји. Полска смета дека на сите земји кои сакаат, треба да им биде овозможено членство во ЕУ, имајќи предвид дека живееме во меѓусебно поврзан свет. Шефот на гостинската делегација истакна дека Република Полска е една од првите земји кои го употребуваат уставното име на нашата држава во билатералната комуникација, сметајќи дека однесувањето на грчката страна не е добро, имајќи го предвид пречестото манифестирање на нивното незадоволство. Република Полска смета дека во услови на консензус не е добро употребата на ветото, за што и соодветно реагирала за време на Самитот на НАТО во Букурешт.

Халицки се заложи за што почести контакти меѓу двата парламента и развој на соработката, преку потпишување на спогодби во областа на одбраната, културата и науката. Тој рече дека Република Полска би сакала да ги пренесе искуствата на даночните олеснувања кои ги има Република Македонија.

Амбасадорот на Република Полска во Република Македонија, г. Дариуш Бахура изрази надеж дека во скоро време ќе се оствари средба на експертско ниво меѓу Република Македонија и Република Полска за во 2009 година двете земји да потпишат договор за соработка на министерствата за одбрана, како и договор за заштита на класифицирани информации.

Потпретседателот Јакимовска информираше дека Собранието на Република Македонија има донесено закон за класифицирани информации. Исто така, таа се заблагодари за употребата на уставното име на нашата држава од страна на Република Полска. Потпретседателот Јакимовска рече дека Република Македонија е спремна да ги продолжи преговорите со Грција во врска со разликите за името, истакнувајќи дека Република Македонија ќе го прифати тоа што е прифатливо за нас, но не по секоја цена.

Роза Топузова Каревска на средбата со Делегацијата на Пратеничката група на Сејмот на Република Полска за соработка со Собранието на Република Македонија истакна дека за процесот на интегрирањето на Република Македонија во ЕУ особена важност има искуството на Република Полска. Таа се заблагодари за севкупната



поддршка, посебно за директната поддршка од страна на Република Полска во текот на Самитот на НАТО во Букурешт.

Во текот на средбата беше речено дека двете групи за пријателство можат да придонесат позитивно во вкупните билатерални односи меѓу двете земји, вклучувајќи ја и економската соработка. Одредени прашања во врска со назначување на лектор за македонски јазик ќе бидат решени со потпишување на спогодба за научна и културна соработка во блиска иднина.

Господинот Оливер Деркоски рече дека Република Полска е пријателска земја со која сакаме да ги продлабочиме односите, посебно на економски план, надевајќи се дека соработката меѓу двете групи за пријателство ќе се продлабочи и во областа на економијата.

Госпоѓата Лилјана Поповска се осврна на проблемот со името со Република Грција кое го оцени како апсурден преседан истакнувајќи дека Република Македонија е отворена максимално за сите, особено за соседните земји и инсистира на европските вредности за демократија. Таа упати покана за учество на претставници од Република Полска на саемот за туризам во Охрид надевајќи се дека ќе се стимулира соработката и на тој план.

Господинот Феми Јонузи истакна дека зачленувањето во ЕУ е единствена цел за сите политички фактори и за сите граѓани на Република Македонија, без оглед на нивната национална и верска припадност. Тој рече дека после седум години од потпишувањето на Охридскиот рамковен договор во Република Македонија има позитивен однос на меѓуетничките односи. Во продолжение г. Јонузи зборуваше за досегашната имплементација на Рамковниот договор.

Госпоѓата Владанка Авировиќ истакна дека 90% од граѓаните го поддржуваат влезот на Република Македонија во ЕУ, а само една земја, поттикната од лични интереси, прави проблем за нашата држава, надвор од копенхашките критериуми. Имајќи предвид дека нашата земја е лидер во исполнувањето на критериумите за визна либерализација, таа побара поддршка од Република Полска на тој план.

Меѓусебната соработка и развојот на добри пријателски односи беа тема и на работниот ручек на Делегацијата на Пратеничката група на Сејмот на Република Полска за соработка со Собранието на Република Македонија со претставници на Комисијата за надворешна политика, Комисијата за европски прашања и Комисијата за здравство.

**СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА*****Билатерална соработка*****Б Е Л Е Ш К А**

од средбата на Пратеничката група на Собранието на Република Македонија за соработка со Парламентот на Република Турција со г. Коксал Топтан, претседател на Големото национално собрание на Република Турција, одржана на 22 декември 2008 година

Скопје, декември 2008 година





Пратеничката група на Собранието на Република Македонија за соработка со Парламентот на Република Турција на 22 декември 2008 година, оствари средба со г. Коксал Топтан, претседател на Големото национално собрание на Република Турција и со Делегација од пратеници и претставници на Големото национално собрание. На средбата присуствуваа членовите на Пратеничката група: г. Кенан Хасипи (претседател), г. Ратко Димитровски, г. Авдија Пепиќ, г. Фијат Цаноски, г. Андреј Жерновски, г. Блерим Беџети и г. Даут Реџеџи, како и г-ѓа Билјана Огненовска, секретар на групата.

Во состав на Делегацијата предводена од претседателот г. Коксал Топтан беа пратениците во Големото турско национално собрание: г. Седат Кизилџикли (претседател на Пратеничката група за пријателство меѓу парламентите на Република Македонија и Република Турција), г. Џафер Татлибал, г. Музафер Баштопчу, г. Мевлут Џошкунер, г-ѓа Шенол Бал, како и г. Ахмет Рифат Окчун, главен советник на претседателот, г-ѓа Инџи Сојток, шеф на Кабинетот на претседателот, г-ѓа Еџе Илери, помошник-шеф на Кабинетот, г. Ердоган Сакал, заменик директор за надворешни работи и протокол, г. Муџаит Арслан, г. Хакан Арибурун и г. Мурат Угур Дал, службеници за надворешни работи, г. Ертугрул Џингил и г. Алпер Сазлик, од Службата за врски при Дирекцијата шеф на Кабинет и г. Орхан Ајдемир, од Дирекцијата за односи со медиумите и јавноста. На средбата со Пратеничката група на Собранието на Република Македонија присуствуваа и Н.Е. г. Арслан Хакан Окчал, амбасадор на Република Турција во Република Македонија и г. Хидајет Бајрактар, прв советник во Амбасадата.

Претседателот на Пратеничката група на Собранието на Република Македонија за соработка со Парламентот на Република Турција г. Кенан Хасипи, изрази задоволство за остварувањето на средбата и за реализирањето на редовна размена на посети меѓу Република Турција и Република Македонија на сите нивоа, вклучително и на парламентарно ниво. Тој изрази уверување дека посетата на претседателот на Турскиот парламент ќе претставува дополнителен поттик за продлабочување и проширување на соработка меѓу двете земји и двата парламента.

Господинот Хасипи подвлече дека вкупните македонско-турски односи се на мошне високо ниво и нив ги карактеризира дух на пријателство и непостоење на отворени или спорни прашања. Во Република Македонија високо се цени конструктивната поддршка и солидарност од Турција, како и принципиелната употреба на уставното име на нашата земја. Истакнувајќи дека трајна определба на Македонија е желбата за градење односи со Турција низ отворен дијалог за сите прашања од заемен интерес, г. Хасипи се осврна на Стратегијата за зајакнување на билатералните односи меѓу Република Македонија и Република Турција, потпишана од министрите за надворешни работи на двете земји во ноември 2008 г.

Претседателот на Пратеничката група потсети дека Турција цврсто го подржува зачленувањето на Република Македонија во НАТО, за што отворено се заложи на Самитот на НАТО во Букурешт. Тој изрази очекување дека Турција и натаму ќе лобира за добивање на покана за членство на Република Македонија во Алијансата.

Подвлекувајќи дека стратешка определба на двете земји е полноправното членство во ЕУ, г. Кенан Хасипи истакна дека Република Македонија ги подржува заложбите на Република Турција за интегрирање во Унијата и е заинтересирана за редовни билатерални консултации и размена на искуства на овој план.

Тој укажа дека Република Турција е значаен трговски партнер на Република Македонија и во последните години е меѓу првите десет земји по обемот на трговска размена, но се уште постои простор за проширување на економската соработка и позначително влегување на турскиот капитал во земјата. Во интерес на упредување на оваа соработка одржани се неколку бизнис форуми во Анкара, Коња, Кајзери и Ескишеир, а потпишан е и Протокол за унапредување на економската, социјалната и техничката соработка. Соработката меѓу Македонија и Турција во полето на одбраната, внатрешните работи, културата и образованието, правдата, локалната самоуправа, здравството, спортот, исто така е мошне успешна и ја карактеризира позитивен тренд и континуитет.



Се остварува редовна и успешна соработка и меѓу парламентите на двете земји, преку посети на групи пратеници во двете земји и официјални делегации, а формирани се и парламентарни групи за пријателство и соработка. Господинот Хасипи изрази задоволство што Пратеничката група на Тускиот парламент за пријателство со Република Македонија брои 369 членови.

Господинот Фијат Цаноски, член на Пратеничката група и претседател на Партијата за европска иднина, се заблагодари за укажаното гостопримство од страна на Тускиот парламент за време на официјалната посета на Делегацијата на Собранието на Република Македонија, предводена од претседателот г. Љубиша Георгиевски, реализирана во март 2008 г. Тој изрази благодарност и за поддршката за членство на Република Македонија во НАТО, што била изразена на официјалните средби во рамките на посетата. Господинот Цаноски се осврна и на економската соработка, укажувајќи дека со потпишувањето на Спогодбата за економска, социјална и техничка соработка уште повеќе се отвораат вратите за инвестирање на турските стопанственици во Република Македонија. Тој се задржа и на отворањето на Македонско-турската стопанска комора, каде што тој е потпретседател. Во оваа комора членуваат сите турски компании кои се застапени во Македонија и голем број на македонски компании.

Во врска со соработката во образованието, тој укажа дека покрај соработката меѓу државните универзитети, соработка со одредени турски професори и високообразовни институции остварува и приватниот универзитет ФОН.

Господинот Авдија Пепиќ, член на Пратеничката група и претседател на Странката за демократска акција истакна дека оваа партија ги претставува Бошњациите во Република Македонија, кои се околу 60.000 и се сконцентрирани во скопскиот, велешкиот и прилепскиот регион. Партијата е претставена во Собранието на Република Македонија со еден пратеник.

Претседателот на Големото национално собрание на Република Турција г. Ќоксал Топтан, изрази задоволство од укажаното гостопримство и подвлече дека политичките односи меѓу Република Турција и Република Македонија од ден на ден се повеќе се зацврстуваат. Тој се осврна на своето обраќање пред пратениците во Собранието на Република Македонија и истакна дека за време на посетата се уверил колку е силно пријателството меѓу двете земји и колку се интензивни и искрени меѓусебните односи. Во врска со економската соработка, тој оцени дека трговската размена меѓу Република Турција и Република Македонија е многу мала. Истакнувајќи дека парламентарната соработка придонесува кон зацврстувањето на врските меѓу двете земји, тој се заложил за што поскоро реализирање на заемни посети меѓу групите за пријателство и соработка од двата парламента, со оглед на тоа што ваква посета не е реализирана подолго време.

Претседателот г. Топтан нагласи дека Република Турција и во наредниот период ќе ја поддржува Република Македонија во процесите на интегрирање во ЕУ и НАТО. Исторемено, тој изрази уверување дека земјите од регионот треба меѓусебно да соработуваат со цел да се спречат последиците од глобалната финансиска криза. Во тој правец, претседателот на Тускиот парламент особено ги охрабрува и поттикнува напорите за парламентарна соработка, како меѓу комисиите и пратеничките групи, така и на техничко ниво, меѓу парламентарните служби.

Господинот Седат Кизилџикли, претседател на Пратеничката група за пријателство меѓу парламентите на Република Македонија и Република Турција се задржа на заедничките историски и културни врски меѓу Република Македонија и Република Турција, но и на бројните роднински врски, укажувајќи дека и тој, по мајчина страна, има потекло од Скопје и Гостивар.

Господинот Кизилџикли се осврна и на присуството на Делегацијата на прославата за одбележувањето на Државниот празник на Турците во Република Македонија "21 Декември, Ден на настава на турски јазик", кој оваа година се одбележува по втор пат. Се заложил и за унапредување на економската соработка меѓу двете земји, истакнувајќи дека особено ги цени напорите што на овој план ги прави Стопанската комора на Измир.



Пратеникот г. Џафер Татлибал оцени дека Република Македонија треба да направи посериозни напори за привлекување на странските директни инвестиции во земјата.

Пратеникот г. Музафер Баштопчу се осврна на плодната парламентарна соработка, изразувајќи уверување дека соработката меѓу двете пратенички групи ќе биде поинтензивна во наредниот период.

Пратеникот г-ѓа Шенол Бал, потпретседател на Пратеничката група за пријателство меѓу парламентите на Република Македонија и Република Турција, исто така се заложи за плодна соработка меѓу двете пратенички групи и за реализирање на средби, на кои би се размениле мислења за многу значајните прашања од заеднички интерес.

Пратеникот г. Мевлут Џошкунер, претставник на Републиканската народна партија, најголемата опозициона партија во Турскиот парламент, го искажа задоволството од присуството на прославата на Денот на наставата на турски јазик. Тој истакна дека на бизнисмените од неговата изборна единица ќе им ги пренесе впечатоците од разговорите за време на посетата на Република Македонија, со цел да се направат реални чекори за зголемување на економската соработка.

На крајот од средбата г. Кенан Хасипи укажа дека во координација со претседателот на Собранието на Република Македонија, Пратеничката група за соработка со Парламентот на Република Турција ќе упати покана за посета до Пратеничката група на Големото турско национално собрание за пријателство меѓу парламентите на Република Македонија и Република Турција. Оваа средба би се реализирала по 29 март, кога во двете држави се одржуваат избори. Тој истовремено информираше дека се планира организирање на македонско-турски бизнис форум, чиј домаќин ќе биде Република Македонија и на кој ќе бидат поканети стопански комори, трговски организации и претпријатија.





СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Мултилатерална соработка

ИЗВЕШТАЈ

**од Семинарот "Придонес кон модернизација и демократизација
на парламентите на Албанија, Босна и Херцеговина,
Република Македонија, Србија и Црна Гора",
одржан од 21 до 26 јули 2008 година во Рим,
Република Италија**

Скопје, август 2008 година





Делегација на Собранието на Република Македонија во состав на пратениците г-ѓа Лилјана Поповска, г-ѓа Роза Топузова Каревска и г. Хисен Џемаили, како и г-ѓа Билјана Огненовска, раководител на Одделението за мултилатерална соработка и г. Драган Пулевски, соработник во Комисијата за финансирање и буџет учествуваа на Семинарот "Придонес кон модернизација и демократизација на парламентите на Албанија, Босна и Херцеговина, Република Македонија, Србија и Црна Гора", што се одржа од 21 до 26 јули 2008 година во Рим, Република Италија. Семинарот се одржа во рамките на истоимениот проект кој заеднички го реализираат Институтот ИПАЛМО, Факултетот за политички науки на Универзитетот од Рим "La Sapienza" и Претставничкиот дом на Парламентот на Италија, во соработка со парламентите опфатени во проектот.

Проектот "Придонес кон модернизација и демократизација на парламентите на Албанија, Босна и Херцеговина, Република Македонија, Србија и Црна Гора" е оперативен од ноември 2007 година, а семинарот во Рим претставуваше последната фаза на овој проект.

Работата на семинарот се одвиваше во шест основни модули, во рамките на кои се разменија искуства и практики меѓу учесниците на семинарот (пратеници и службеници од петте парламенти) и домаќините:

- Процесите на демократизација на Европа;
- Улогата на парламентите и извршната власт;
- Европската интеграција и регионалната соработка;
- Гаранции за автономијата и независноста на парламентите;
- Улогата на Комисијата за европски прашања и
- Информациските технологии и регионалната парламентарна соработка во Југоисточна Европа.

Во рамките на семинарот беше одржана Тркалезна маса на претседателите на парламентите на тема "Парламентите во процесите на стабилизација и европска и медитеранска интеграција".

Учесниците на семинарот ја посетија општината Орвието во регионот Умбрија и остварија средба со претседателот и членовите на Советот на општината.

Работната група, составена од локалните координатори на проектот, изготви заклучоци кои беа презентирани на крајот од семинарот.

Отворање на семинарот

На отворањето на семинарот на учесниците од парламентите на Албанија, Босна и Херцеговина, Република Македонија, Србија и Црна Гора им се обратија: проф. Луиџи Фрати, проректор на Универзитетот од Рим "Ла Сапиенза", проф. Фалко Ланчестер, раководител на Мастер студиите за европски парламентарни институции и уставна историја на Факултетот за политички науки, г. Паоло Гуцанти, пратеник и член на Комисијата за надворешни работи, г. Силверио Јаниело, потпретседател на ИПАЛМО, г. Рикардо Гуарилџа, генерален директор за Европа во Министерството за надворешни работи на Италија, Н.Е. г. Љупчо Тозија, амбасадор на Република Македонија во Република Италија, Н.Е. г. Мидхат Караџиќ, амбасадор на Босна и Херцеговина, д-р Ана Урошевиќ, прв советник во Амбасадата на Република Србија и г. Илир Тепелена, политички советник во Амбасадата на Република Албанија.

Во воведните обраќања беше поздравен и охрабрен големиот демократски напредок кој е постигнат во земјите од Западен Балкан, за што важна улога одигра отворањето на овие земји со млада демократија кон западниот свет.

Амбасадорот на Република Македонија во Република Италија Н. Е. г. Љупчо Тозија го поздравил организирањето на овој семинар, истакнувајќи дека семинарот претставува извонредна можност за размена на искуствата меѓу земјите од Западен Балкан и Република Италија, која е една од земјите основачи на Европската заедница за јаглен и челик. Тој го истакна значењето на парламентите во процесот на демократизација, како и потребата од ефикасност на другите институции кои треба да



бидат во функција на служба на општеството. Истовремено, тој се заблагодари на континуираната поддршка која Италија ѝ ја дава на Република Македонија во процесот на интеграција во ЕУ.

Процесите на демократизација на Европа

Модератор на првиот модул на тема "Процесите на демократизација на Европа" беше проф. Оресте Масари, раководител на проектот "Придонес кон модернизација и демократизација на парламентите на Албанија, Босна и Херцеговина, Република Македонија, Србија и Црна Гора".

Воведни излагања во рамките на овој модул поднесоа: проф. Џанфранко Паскино, од Факултетот за политички науки на Универзитетот "Ла Сапиенза", проф. Марија Рита Сауле, судија на Уставниот суд на Италија и поранешен претседател на Комисијата за имотни права во Босна и Херцеговина, г. Марио Барби, пратеник во Парламентот на Италија и член на Комисијата за европски прашања, проф. Пјетро Гриљи ди Кортонa, од Факултетот за политички науки, г. Муса Улкини, пратеник во Парламентот на Албанија, г. Роберто Антонионе, пратеник во Парламентот на Италија и член на Комисијата за надворешна политика, проф. Џузепе де Верготини, од Факултетот за политички науки, г. Милан Зјајиќ, раководител на Секторот за законодавство во Парламентот на Босна и Херцеговина, проф. Тереза Сера, и проф. Фалко Ланкестер, од Факултетот за политички науки.

Во излагањата на професорите, кои главно беа од историско-теоретски карактер, беше истакнато дека демократијата треба да се дефинира како отворен процес кој е составен од повеќе фактори и кој треба постојано да се надоградува. За да успее моделот на демократија во едно општество, треба да се земат предвид карактеристиките на секој народ и секоја земја одделно, а во секоја земја треба да постојат гаранции за заштита на етничките малцинства. Исто така, не може да се исклучи влијанието на религиозниот елемент, кој може да го забави процесот на демократизација, како и наследството од минатото што го има секој општествен систем. Од страна на воведничарите беше оценето дека процесот на демократизација не доживува секогаш конечен успех. Имено, само една петтина од земјите што започнале процес на демократизација во "третиот бран", денес имаат консолидирана демократија. Постојат системи кои остануваат во т.н. "сива зона" каде што нема целосно тоталитарен режим, но нема ни задоволителен степен на демократија.

Во рамките на овој модул, од страна на претставниците на парламентите, беа претставени парламентарните системи во Италија, Албанија и Босна и Херцеговина.

Улогата на парламентите и извршната власт

Модератор на вториот модул беше проф. Фалко Ланчестер, а воведни излагања на оваа тема поднесоа: проф. Лучиано Виоланте, поранешен претседател на Претставничкиот дом на Парламентот на Италија и професор на Универзитетот "Camerino", проф. Франческо Д'Онофрио, поранешен министер за образование и професор на Универзитетот "La Sapienza", г. Аида Крехо од Парламентот на Босна и Херцеговина, проф. Масимо Лучиани и проф. Џани Ферара од Универзитетот "La Sapienza", проф. Винченцо Липолис од Универзитетот "San Pio V" и г. Лапо Пистели, пратеник и член на Комисијата за надворешни работи на Претставничкиот дом на Парламентот на Италија.

Во излагањата беше ставен акцент на меѓусебната зависност и соработка меѓу парламентите и владите, при што беше истакнато дека парламентите треба да соработуваат со владите при донесувањето на законите, а не да се конфронтираат со нив. Како недостаток на парламентите во земјите од Западен Балкан беше истакнат фактот што тие немаат финансиска автономија, односно немаат сопствен буџет. Истовремено, беше заклучено дека овие парламенти треба да се избораат за поголема самостојност и независност.



Говорниците во оваа сесија се согласија дека последните години владите и парламентите поминуваат низ процес на трансформација. Владите го имаат изгубено монополот во креирањето и донесувањето на законите, додека пак судството, банките, транснационалните компании и граѓанскиот сектор се сè поефикасни и имаат големо влијание во креирањето и донесувањето на законите. Беше истакната потребата од контрола на целта и крајните резултати на законите, при што како едни од главните предуслови се јавуваат квалитетот на информациите што се разменуваат меѓу владата и парламентот и потребата од воспоставување на добри односи со невладините организации. Една од областите каде што треба да постои максимална координација меѓу владата и парламентот е меѓународната активност на земјата.

Во врска со контролната улога на парламентот врз владата, беше искажано мислење дека доколку владеачката партија има апсолутно мнозинство се губи интересот за контрола врз работата на Владата.

Во дискусијата што следеше се вклучија повеќе учесници на семинарот, меѓу кои и пратеникот г-ѓа Лилјана Поповска. Таа запраша дали во Европската унија не се создава наднација на "еврократи" (комбинација на администрација и избрани функционери), кои владеат над националните влади, граѓаните и народите. Притоа, направи споредба со федерациите како СФРЈ и СССР.

Европската интеграција и регионалната соработка

Во рамките на модулот "Европската интеграција и регионалната соработка" воведни излагања поднесоа: проф. Џузепе Гуарино, проф. Пјетро Пасторели, проф. Антонело Биацини, проф. Паоло Родола и проф. Оресте Масари од Универзитетот "Ла Сапиенза", г-ѓа Лаура Равето, пратеник и шеф на Делегацијата на Парламентот на Италија во Централноевропската иницијатива (ЦЕИ), г. Џани Вернети, пратеник и член на Комисијата за надворешни работи на Претставничкиот дом на Парламентот на Италија, г-ѓа Лилјана Поповска, пратеник во Собранието на Република Македонија и г. Миодраг Вуковиќ, пратеник во Парламентот на Црна Гора. Модератор на оваа сесија беше г. Џан Гуидо Фолони, потпретседател на Институтот ИПАЛМО.

Воведничарите истакнаа дека обединета Европа не може да се замисли без меѓусебно почитување на политичкиот и културниот идентитет на секој народ. Одвивањето на процесот на демократизација во рамките на Европската унија ќе може да се одвива само доколку се остварува демократија во секоја земја поединечно. Од страна на сите говорници беше подвлечена потребата земјите од Западен Балкан да станат дел од Европската унија.

Пратеникот Лилјана Поповска во своето излагање ги презентираше резултатите кои Република Македонија ги постигна последните години во процесот на приближување кон ЕУ, истакнувајќи дека се направени сериозни реформи во повеќе области: економија, судство, здравство, образование и друго. Таа истакна дека се создадени услови за економски раст на Бруто домашниот производ (БДП), при што минатата година е постигнат раст на БДП од над 5%. Република Македонија го зазеде четвртото место во светот на листата на земји реформатори, а истовремено оствари скок за 21 место на листата за борба со корупцијата. Земјата и понатаму продолжува да работи на исполнување на обврските од Рамковниот договор, реформата на судството, јакнењето на капацитетите на институциите и слично.

Госпоѓата Поповска потсети дека иако Република Македонија ги исполни сите критериуми за членство во НАТО, таа сепак се соочи со вето од Република Грција, заради ирационалниот проблем со името на земјата. Овој чекор на нашиот јужен сосед е во спротивност со конвенциите на Организацијата на Обединетите нации и правото на секоја земја членка за избор на сопствено име, како и во спротивност со Привремената спогодбата меѓу Република Македонија и Република Грција од 1995 година.

Пратеникот г-ѓа Лилјана Поповска исто така, подвлече дека Република Македонија придава особено значење на регионалната соработка и добрососедските односи, според меѓународните принципи и стандарди. Собранието на Република Македонија е многу активно на овој план, преку парламентарна соработка на Пактот за



стабилност, Иницијативата за енергетска соработка, Регионалната парламентарна соработка на ниво на претседатели на парламенти и комисии за надворешна полититка за изградба на Коридорот 8 и сл. Таа изрази благодарност до Република Италија за придонесот и помошта во изработка на физибилити студијата за Коридорот 8.

Госпоѓата Поповска истакна дека за Република Македонија и земјите од Западен Балкан не се поставува прашањето дали перспективно ќе бидат дел на ЕУ, туку прашањето: кога и со која брзина? Таа изрази очекување дека ќе се потврди неприкосновеноста на Копенхашките критериуми и индивидуалниот пристап во оценувањето на апликацијата на Република Македонија за членство во ЕУ, како и очекување дека до крајот на годината Македонија ќе добие датум за започнување на преговори за членство. Истовремено, таа изрази надеж дека на почетокот од идната година ќе дојде до целосно либерализирање на визниот режим со земјите членки на ЕУ.

Гаранции за автономијата и независноста на парламентите

Сесијата "Гаранции за автономијата и независноста на парламентите" се одржа во Претставничкиот дом на Парламентот на Италија. Добредојде во Парламентот на Италија на учесниците на семинарот им посакаа г. Стефано Стефани, претседател на Комисијата за надворешна политика и г. Алесандро Паланца, заменик на генералниот секретар на Претставничкиот дом, по што обраќања имаа претставници од парламентите на земјите учесници на семинарот.

Госпоѓата Роза Топузова Каревска, пратеник во Собранието на Република Македонија се заблагодари за успешната организација на проектот и се осврна на евроатлантските аспирации на Република Македонија, истакнувајќи дека над 90% граѓани се изјаснуваат позитивно за влез на земјата во ЕУ и НАТО. Таа истакна дека пред многу векови регионот бил поврзан со патниот коридор ВИА ИГНАЦИЈА, а денес таа улога треба да ја одигра Коридорот 8. Токму затоа, таа се заложи за обновување на иницијативата за средби меѓу претседателите на парламентите и парламентарните комисиите на земјите низ кои поминува овој Коридор.

Воведни обраќања на темата "Гаранции за автономијата и независноста на парламентите" поднесоа: г. Вито Коцоли, раководител на Секторот за законодавство, г. Роберто Закариа, потпретседател на Комисијата за уставни прашања на Претставничкиот дом и г. Енрико ла Лоџиа, член на Комисијата.

Претставниците од Парламентот на Италија информираа како се регулирани одредени прашања од функционирањето на Парламентот во согласност со Деловникот, кој се донесува самостојно со квалификувано мнозинство. Беше истакнато дека по спроведувањето на изборите се врши верификација на мандатот на секој пратеник. Пратеникот не може да биде кривично гонет поради изразено јавно мислење или поради гласање за некој правен акт што го донесува Парламентот.

Учесниците на семинарот беа информирани за начинот на кој се вработуваат стручните служби во Парламентот, за што постои ригорозна селекција, која започнува со објавување на конкурс, а продолжува со полагање на многу тестови и испити. Беше истакнато дека вработените во Парламентот се меѓу најдобрите кадри во државата, со оглед на тоа дека е потребна богата биографија и високи квалификации за да се биде избран меѓу најдобрите од големиот број кандидати кои конкурираат за работно место во Парламентот.

Улогата на Комисијата за европски прашања

За улогата на Комисијата за европски прашања воведни излагања поднесоа: г. Марио Песканте, претседател на Комисијата за европски прашања на Претставничкиот дом на Парламентот на Италија, г. Сандро Гозо, член на Комисијата, г. Рикардо Милџори, шеф на Италијанската делегација во Парламентарното собрание на ОБСЕ и г. Џанфранко Нери, раководител на Службата за односи со ЕУ.

Беше истакнато дека активностите на Парламентот на Италија во врска со прашањата на ЕУ се одвиваат во рамките на три главни категории: учество во



утврдувањето на европските политики, транспозиција на правото на ЕУ во италијанскиот правен систем и интерпарламентарната соработка.

Учеството на Парламентот во утврдувањето на европските политики се остварува преку должноста на Владата да му обезбеди информации на парламентот, директната трансмисија на документи од страна на институциите на ЕУ, разгледување на предлозите за законодавство и документите за планирање на законодавството на ЕУ, како и инструментот на "парламентарна резерва", што е воведен во 2005 година.

Интерпарламентарната соработка во врска со прашањата на ЕУ се остварува преку: Конференцијата на спикери на парламентите на Европската унија, Конференцијата на работните тела специјализирани за европски прашања на парламентите од ЕУ (COSAC), состаноците на претставниците од соодветните комисии на парламентите од ЕУ и интерпарламентарната соработка на ниво на служби, како што е на пр. мрежата на офицери за врска со Европскиот парламент, мрежата на постојаните парламентарни претставници во европските институции, интерпарламентарниот систем за размена на ЕУ информации (IPEX) и сл.

Информациските технологии и регионалната парламентарна соработка во Југоисточна Европа

Во рамките на модулот "Информациските технологии и регионалната парламентарна соработка во Југоисточна Европа" на учесниците им се обратија: г. Франко Гуелфи, одговорен за организација и стратегии на ИТ во Сенатот на Италија, г. Енрико Сета, раководител на Секторот за ИТ и истражување во Претставничкиот дом и г. Герардо Казини, извршен координатор на Глобалниот центар за информациски и комуникациски технологии во парламентите.

Претставниците на Парламентот на Италија информираа за употребата и функционирањето на информациските и комуникациските технологии во двата дома на Парламентот, додека претставникот на Глобалниот центар за информациски и комуникациски технологии во парламентите информираше за целите и активностите на Центарот и работилниците што се одржуваат во земјите на Југоисточна Европа.

Тркалезна маса на претседателите на парламентите на тема "Парламентите во процесите на стабилизација и европска и медитеранска интеграција"

На тркалезната маса "Парламентите во процесите на стабилизација и европска и медитеранска и интеграција" учествуваа: г. Џанфранко Фини, претседател на Претставничкиот дом на Парламентот на Италија, г-ѓа Жозефина Топали, претседател на Парламентот на Албанија, г. Велимир Јукиќ, пратеник во Претставничкиот дом на Парламентарното собрание на Босна и Херцеговина, г-ѓа Лилјана Поповска, пратеник во Собранието на Република Македонија, г. Ранко Кривокапиќ, претседател на Парламентот на Црна Гора и г-ѓа Славица Ѓукиќ Дејановиќ, претседател на Парламентот на Србија.

Претседателот на Претставничкиот дом на Парламентот на Италија г. Џанфранко Фини во своето излагање го поздрави напредокот во реформите што го имаат постигнато сите земји од Западен Балкан. Според неговото длабоко уверување, членството на земјите од Западен Балкан во Европската унија ќе го зацврсти идентитетот на Европа. Господинот Фини го повтори ставот на комесарот за проширување на Европската комисија г. Оли Рен дека процесот на проширување на Унијата не смее да запре и ја нагласи потребата од јакнење на соработка меѓу парламентите на земјите од целиот регион. Тој оцени дека работата на секој парламент треба да биде транспарентна, а при донесувањето на законите треба да се има предвид како тие ќе се одразат врз секојдневниот живот на луѓето. Нагласувајќи дека Италија како во изминатиот период, така и во иднина ќе биде голем поддржувач и промотор во процесот на европска интеграција на земјите од Западен Балкан, г. Фини ја искажа подготвеноста на Парламентот на Италија да ги стави на располагање своите искуства во полза на парламентите од регионот. Истовремено, тој информираше за можноста да



се аплицира за проекти кои се финансираат од европски извори, истакнувајќи дека во овој момент се одобрени средства за 18 проекти.

Госпоѓата Жозефина Топали, Претседател на Парламентот на Албанија истакна дека иднината на земјите од Западен Балкан е во Европа, бидејќи Европската унија не е комплетна без земјите од регионот. Таа се осврна и на заедничката активност на парламентите на Албанија и Хрватска за влез во НАТО, информирајќи за писмото што таа и претседателот на Парламентот на Хрватска г. Лука Бебиќ го испратиле до парламентите на земјите членки на Алијансата, со цел за побрза ратификација на поканата на овие две земји за влез во НАТО.

Истакнувајќи дека независноста на Косово е реалност, со оглед на тоа што неговата независност е призната од над 40 земји, вклучително и две третини од земјите на Европската унија, г-ѓа Топали изрази уверување дека Косово чекори кон сигурна и стабилна иднина.

Претседателот на Парламентот на Албанија информираше и за потпишувањето на Спогодбата за стабилизација и асоцијација, состојбата со ратификација на Спогодбата во националните парламенти, потпишувањето на Договорот за либерализација на визниот режим со земјите на ЕУ и членството на Албанија во Медитеранската унија.

Господинот Велимир Јукиќ, Пратеник во Претставничкиот дом на Парламентарното собрание на Босна и Херцеговина се осврна на достигнувањата на земјата во изминатиот период, а особено на реформите кои се спроведуваат за приближување на Босна и Херцеговина кон ЕУ. Тој оцени дека потпишувањето на Спогодбата за стабилизација и асоцијација со ЕУ претставува признание за напорите и напредокот на Босна и Херцеговина.

Господинот Јукиќ изрази надеж дека Република Италија ќе се залага за либерализација на визниот режим и надеж дека соработката меѓу Босна и Херцеговина и Италија ќе се продлабочи во наредниот период.

Осврнувајќи се на Медитеранската унија г. Јукиќ истакна дека Босна и Херцеговина ѝ дава поддршка на оваа новоформирана иницијатива.

Госпоѓата Љилјана Поповска, пратеник во Собранието на Република Македонија, се заблагодари за поддршката што Република Италија ѝ ја дава на Република Македонија и на другите земји од регионот во процесот на евроатлантската интеграција. Таа информираше за реформите кои ги спроведува Република Македонија, а кои се дел од Копенхашките критериуми за членство во Европската унија. Госпоѓата Поповска потсети дека Спогодбата за стабилизација и асоцијација со ЕУ Република Македонија ја потпиша пред седум години, а земјата се здоби со кандидатски статус пред три години. Во изминатиот период беа усвоени бројни закони за усогласување на македонското законодавство со она на Унијата, а беше постигнат и голем напредок на економски, политички и социјален план, пред сè на полето на борбата против корупцијата, воведувањето на рамен данок, строгата фискална дисциплина и судските реформи.

Госпоѓата Поповска подвлече дека во Република Македонија постои силен граѓански сектор, а во Собранието на Република Македонија се активни три лоби групи: Зелено лоби, Интерпартиската парламентарна лоби група за правата на лицата со посебни потреби и Женско лоби. Вообичаено е во Собранието на Република Македонија да има 30% жени пратеници, што е резултат на силната активност и успешните проекти на Женското лоби.

Во врска со интеграцијата на Република Македонија во ЕУ, г-ѓа Лилјана Поповска изрази очекување дека освен вообичаените Копенхашки критериуми за прием на земјата нема да важат и некои дополнителни, специфични критериуми. Таа истовремено изрази надеж дека шокот од Самитот на НАТО во Букурешт (кога заради едно ирационално барање Република Македонија не доби покана за членство во НАТО) нема да се повтори при определувањето на датумот за почеток на преговори за членство во ЕУ на Република Македонија, со оглед на фактот што Република Грција нема право да го спречува меѓународното интегрирање на земјата.

Според г-ѓа Поповска, имајќи ја предвид долговековната врска на Република Италија со Република Македонија и другите земји од регионот, во иднина треба да се



посвети најголемо внимание на продлабочување на економската соработка. Еден од најважните капитални проекти треба да биде изградбата и ставањето во функција на Коридорот 8, од чија реализација ќе имаат корист сите земји од регионот.

Господинот Ранко Кривокапиќ, Претседател на Парламентот на Црна Гора ги спореди земјите од Западен Балкан со регата чија цел е Европската унија. Тој се осврна на активностите што ги презема Парламентот на Црна Гора во процесот на евроатлантските интеграции, подвлекувајќи дека неговата земја е мала по површина, но голема по мултиетничките достигнувања. Тој нагласи дека Црна Гора бара одговор за балканската стабилност и се обидува да инвестира во мирот на Балканот.

Потенцирајќи дека секое општество мора да го пронајде својот модел, тој истакна дека Црна Гора се обидува да создаде свој идентитет на слободен граѓанин, кој ќе може да одлучи и да ги отвори просторите на евроатлантските и балканските интеграции на нови основи, меѓу држави кои сакаат да соработуваат и кои во потполност меѓусебно се почитуваат.

Осврнувајќи се на Медитеранската унија, г. Кривокапиќ истакна дека Црна Гора е заинтересирана за развој на медитеранското партнерство во сите аспекти од заеднички интерес, како што се политичкиот дијалог, стабилноста и безбедноста, културата, економската и трговската соработка, инвестициите, животната средина и сл.

Госпоѓата Славица Ѓукиќ Дејановиќ, претседател на Парламентот на Србија во своето излагање се задржа на евроатлантските интеграции на Република Србија и улогата на Парламентот во овие процеси, како и на прашањето во врска со независноста на Косово. Таа истакна дека целосно го разбира ставот на Албанија за ова прашање, но очекува принципиелност и разбирање на српскиот став за целовитост и почитување на територијалниот интегритет на Република Србија.

Госпоѓата Ѓукиќ Дејановиќ истакна дека приоритет на новоизбраната власт во Србија е интеграција во Европската унија, за што сведочи и предавањето на Радован Караџиќ на Хашкиот трибунал. Не помалку значајни приоритети се економскиот развој и подобрувањето на социјалниот статус на граѓаните, како и борбата против криминалот и корупцијата.

Заклучоци и специфични проблеми и потешкотии со кои се соочуваат парламентите од регионот

Работната група, составена од локалните координатори на проектот, ги изготви и презентираше следниве заклучоци и специфични проблем со кои се соочуваат парламентите од петте држави од регионот:

1* Недостаток на финансиска автономија на парламентите

Сите парламенти од регионот се соочуваат со финансиски проблеми, со оглед на фактот дека ниеден од нив нема самостоен буџет. Финансиските средства би требало да бидат распределени со цел за зголемување на ефикасноста на работата на парламентот.

2* Подобрување на организационата структура на парламентарната служба и професионалниот капацитет на парламентарните службеници

Кај сите парламенти постои неопходност за зголемување на бројот на вработени во Службата и обезбедување на подобри услови за работа за пратениците и парламентарните службеници. Потребно е натамошно професионално усовршување на пратениците и службениците, како и поширока примена на современите информациски технологии, со што се овозможува поефикасно функционирање на парламентите, а особено од аспект на евроинтеграциските процеси. Исто така е потребно натамошно развивање на е-парламент во државите од регионот.



3* Зајакнување на надзорната и контролната улога на парламентот во однос на извршната власт и независните тела

Сите парламенти од регионот располагаат со механизми за парламентарен надзор и контрола кои се пропишани со закон или утврдени во деловникот, но неопходно е подобрување на нивната имплементација.

4* Подобрување на имиџот на парламентот, преку развивање на активности за односи со јавноста

Кај сите парламенти постои неопходност од почести директни контакти со гласачкото тело и граѓанското општество, со цел за подобрување на имиџот на парламентот. Потребна е и поактивна улога на одделенијата за односи со јавноста.

5* Подобрување на соработката со владата

На сите парламенти од регионот им е потребна поблиска и навремена соработка со извршната власт, а особено во однос на евроинтеграциските процеси.

6* Поттикнување на соработката во процесот на хармонизација на националното законодавство со она на Европската унија, како во односите меѓу парламентот и владата, така и во однос на регионалната и меѓусекторската парламентарна соработка.

Покрај заедничките проблеми и потешкотии, секој од парламентите од Западен Балкан се соочува и со сопствени, специфични проблеми.

Истовремено, постојат и одредени позитивни чекори и аспекти, како што се транспарентноста во работата, независноста и постојаноста на службата и сл. Сите парламенти преземаат крупни чекори и активности со цел за што побрзо донесување на закони и прописи кои се неопходни во процесот на приближување кон ЕУ. Иако овие активности се главно обврска на владата, во одредени парламенти се формирани посебни одделенија кои водат сметка амандманите на предлозите на законите да не ја менуваат суштината во однос на усогласувањето со законодавството на ЕУ.

Во парламентите од регионот е решено прашањето на имунитетот на народните избраници, како и инкомпатибилноста на пратеничката функција со други јавни функции. Исто така, кај овие парламенти постои добра волја за продлабочување на меѓусебната соработка и особено соработката со Парламентот на Италија, чија долга демократска традиција може да биде добар пример за заедничкиот пат на парламентите од Албанија, Босна и Херцеговина, Република Македонија, Србија и Црна Гора.



СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Сектор за меѓународна соработка

ИЗВЕШТАЈ

од Парламентарниот семинар "Како парламентите да се справат со предизвикот на имплементација на законодавството на ЕУ", одржан на 1 и 2 октомври 2008 година во Народното собрание на Република Бугарија

Скопје, октомври 2008 година





Во организација на Генералниот директорат за односите на претседателството со националните парламенти, Генералниот директорат за надворешни политики на Унијата, Комитетот за надворешна политика на Европскиот парламент и Регионалниот секретаријат за парламентарна соработка во Југоисточна Европа, на 1 и 2 октомври 2008 година во Народното собрание на Република Бугарија во Софија, се одржа Парламентарен семинар на тема "Како парламентите да се справат со предизвикот на имплементација на законодавството на ЕУ". На семинарот учествуваа пратеници од Европскиот парламент на земјите членки од последното проширување, Романија и Бугарија и пратеници од парламентите на земјите од Западен Балкан. Собранието на Република Македонија беше претставувано од страна на пратениците **Панче Дамески, Владанка Авировиќ, Цемаил Јашари и Горан Сугарески**, како и од претставниците на Службата: Ана Качакова, помошник раководител на Секторот за меѓународна соработка, Маријана Опашинова, советник за меѓународни парламентарни собранија и Беса Дрндар, преведувач.

На Семинарот се дискутираше на различни теми поврзани со процесот на интеграција во ЕУ и тоа од договорите за стабилизација и асоцијација до преговорите за прием, за искуствата и лекциите од претходните проширувања и искуствата со кои се стекнала Европската комисија и искуствата на парламентите од земјите пристапнички во однос на имплементацијата на законодавството на ЕУ, можностите за регионална соработка, стратегиите на ЕУ за нови проширувања, зајакнувањето на административната и финансиската независност на националните парламенти во текот на процесот на евроинтегрирање и за информирање на граѓаните за нивните европски права, како и за законодавството на заедницата.

Прелиминарно беа изложени искуствата на сите земји од Западен Балкан во однос на процесот на нивното евроинтегрирање, почнувајќи од Договорите за стабилизација и асоцијација па сè до процесот на преговори за членство. Пратениците од земјите од Западен Балкан кои се на самите почетоци на овој процес, како Албанија, Босна и Херцеговина, Србија и Црна Гора, дискутирајќи поединечно за процесот на нивните реформи на патот кон членство во ЕУ, генерално беа согласни дека процесот внел позитивен дух и енергија во нивните земји и дека реформите имаат позитивно влијание на целокупното живеење во нивните земји. Исто така, тие констатираа дека се многу среќни што во регионот има земји кои се по напред во тој процес, што за нив претставува една светла точка и силен поттик и парламентите и владите да продолжат со процесот на реформи за нивно што побрзо интегрирање во Европската унија. Претставниците на Хрватска, како земја со статус на кандидат и земја во финална фаза со процесот на преговори за членство, сметаа дека националните парламенти треба да имаат проактивна улога во процесот на евроинтегрирање, како и во процесот на регионална соработка, како еден од условите за членство во Унијата. Според нив, регионалната соработка меѓу комисиите за европски прашања е недоволна и истата треба да се прошири и да се зајакне на ниво на сите парламентарни комисиии, кои во соработка со Советот за регионална соработка, ќе разменуваат искуства и тесно ќе соработуваат за теми од нивен заеднички интерес.

Пратеникот **Панче Дамески**, во однос на овие прашања, го изнесе искуството на Република Македонија, нагласувајќи првенствено дека во земјата постои широк консензус и од страна на граѓаните и од страна на сите политички партии за нашето членство во Европската унија и дека тоа е стратешки приоритет и интерес на Владата и на Собранието на Република Македонија. Образлагајќи поединечно за големиот напредок што Република Македонија го има постигнато во исполнувањето на осумте критериуми поставени од страна на Европската комисија во март оваа година, тој нагласи дека резултатите што ги имаме постигнато досега очекува да бидат соодветно оценети и дека Европскиот совет ќе донесе одлука за доделување на датум за преговори со Унијата на Република Македонија. Во тој контекст, тој го спомена проблемот со Република Грција во однос на нашето име, за што нагласи дека Македонија ќе продолжи да дискутира за идеи и предлози кои нема да го нарушат



нашиот национален идентитет, македонската нација и македонскиот јазик, бидејќи правото на самоопределување на една нација е интегрален дел од фундаменталните човекови права на кои се заснова Европската унија. На крајот изрази увереност дека Европската унија нема да дозволи еден спор кој е наметнат како услов за пристапување во ЕУ од страна на Грција, асиметричен и од чисто билатерален карактер, да биде услов за започнување на преговорите со Македонија и дека на нашата земја треба да ѝ биде овозможено да напредува исклучиво во согласност со исполнувањето на копенхашките критериуми.

Во дискусијата свое учество имаше и г. Пјер Мирел, директор од Директоратот за проширување на Европската комисија, кој како долгогодишен експерт и добар познавач на работите во овој домен, ги изнесе искуствата на Комисијата од сите досегашни проширувања. Според него, националните парламенти мора континуирано и конструктивно да бидат вклучени во процесот на евроинтеграциите, како и во нивните контакти со граѓаните и објаснувањето на концептот на Европската унија, бидејќи на крај тие се оние што треба да го ратификуваат договорот за прием. Извештаите за напредокот на една земја во тој процес се покажале како исклучително корисни, како огледало за реалната состојба во одредена земја, а Партнерството за пристапување како листа на клучните приоритети на ЕК и земјите членки на ЕУ што треба да се усвојат од страна на земјата кандидат за членство. Процесот е исклучително комплексен во сите фази, особено во делот на транспонирање на околу 80.000 страници на европското законодавство во земјите кандидати. Во тој процес, она што е значајно е целосна вклученост на сите учесници во општеството, меѓу кои и невладините организации, бизнис заедницата, синдикатите и сл. Последните проширувања покажале дека националните парламенти биле мотор на европската агенда, но имало пропусти во однос на брзината на носењето закони без да се внимава на квалитетот на донесените закони, што за идните проширувања ќе биде земено предвид во нивниот процес на евроинтегрирање. Комисијата ја гледа улогата на пратениците во тие земји не само во делот на донесувањето на закони, туку и во нивната контролна функција врз владата за процесот на имплементација на тие закони. Исто така, во делот на обезбедување квалитетни мислења во однос на законите од европската агенда, претставникот на Комисијата сугерираше на зајакната и поголема улога на комисиите за европски прашања, кои мора да преземат поголема обврска во разгледувањето на законодавството на ЕУ, што подразбира обезбедување на поголеми финансиски средства и квалитетен и стручен кадар во парламентите на сите земји кои аспирираат да станат членки на Европската унија.

Свои видувања на овие прашања имаа и пратениците од Европскиот парламент на Романија и Бугарија, од аспект на своите искуства од процесот на интеграција во ЕУ. Тие сметаа дека добрососедските односи и заемната регионална соработка за прашања од заеднички интерес се многу важни, бидејќи Европа е изградена во духот на компромисот. Искуствата на овие две земји покажаа дека повеќе од потребно е градењето на професионална, непартиска и експертска администрација, со систем на професионално напредување и кариера без удари од политичките партии, која ќе го има потребното искуство, знаење и вештини да се справи со предизвиците кои ги носи членството во Унијата, а средствата кои ќе се доделуваат од фондовите да бидат доделувани на професионални државни службеници кои ќе го имаат потребното знаење за нивно управување. Примерот на Бугарија и укинувањето на структурните фондови им била добра лекција и на двете држави, што секако беше посочен како пример на земјите од Западен Балкан кои се по назад во процесот да ги увидат грешките и да ги избегнат во нивниот процес на пристапување. Сегашната помош на Унијата (ИПА) ќе има предзнак на регионална сопственост од страна на земјите кориснички, бидејќи искуствата со Романија и Бугарија покажале дека преземањето на фондовите се случило во подоцнежна фаза.



Во вториот дел дискусијата продолжи со излагања за процесот на проширување, во која земјите учеснички на семинарот искажаа свое мислење за идниот процес на проширување. Општо мислење беше дека процесот на проширување значително придонел кон развојот на демократијата во новите земји членки и се смета за успешна приказна и дека капацитетот на прием на земји членки не смее да преовладува над критериумите кои треба да бидат исполнети од земјите за нивен прием во Унијата. Тоа може да биде лош сигнал за политичарите кои сериозно се обврзани да преземат реформи за да го подобрат животот на нивните граѓани и за членството на нивните земји во ЕУ. Кај земјите кои се во понапредна фаза од процесот, анкетите покажуваат дека процентот на поддршка за европската идеја се намалува. Така, во Хрватска поранешните анкети покажувале 70-80% од граѓаните кои се за влез во ЕУ, додека последните анкети покажуваат 50-60%. Тоа се должи на фактот што граѓаните осознаваат дека членството во ЕУ не носи само бенефиции, туку и *обврски кои земјата мора да ги реализира како членка на ЕУ.*

За состојбата по ова прашање во Република Македонија, се обрати пратеникот **Панче Дамески**, кој нагласи дека проширувањето е еден од најзначајните и најголемите предизвици за ЕУ, но исто така и можност и огромен потенцијал. Бенефициите од вклучувањето на земјите од Западен Балкан е повеќестрано во политичка, економска и културна смисла, бидејќи истото придонесува за проширување на зоната на мир, стабилност и просперитет и зајакнување на безбедноста на граѓаните на Европа и подобрување на квалитетот на живеење на нејзините граѓани. Исто така, проширувањето ја направила Европа побогата со нови културни вредности, идеи и подобро разбирање меѓу луѓето. Сето ова придонесува Европа да биде посилна и поголема, со што може да ја зајакне својата улога како глобален фактор на светската сцена. Повторувајќи ја недвојбената желба од страна на граѓаните и консензусот на политичките партии за исполнување на критериумите и за членство во ЕУ, истакна дека Република Македонија е мала земја во развој, без излез на море, факт што не упатува на соработка со соседните земји во регионот и дека од политичка и економска важност за Република Македонија е да ги зајакнува односите на партнерство. Како мултиетничка заедница, Република Македонија ја гледа својата перспектива во зајакнување на демократското граѓанско општество кое не може да остане затворено во своите граници. Следствено, во земјата се имплементира идејата на "обединети во различностите" и на силна меѓусебна поврзаност во рамките на ЕУ. На крајот тој подвлече дека за нашето членство во ЕУ, постои свест дека треба да ги исполниме критериумите од Копенхаген, но и дека Европската унија мора адекватно да се подготви за прием на нови земји членки, со функционален и ефикасен институционален апарат, способен за баланс на поширок простор и за заштита на интересите на граѓаните на Европа, истовремено свесна за националните интереси на нејзините земји членки.

Пратениците од Европскиот парламент го пренесоа ставот на Парламентот и на Унијата дека процесот на проширување мора да продолжи и дека сите земји имаат шанса да станат членки, штом ќе ги исполнат потребните критериуми за членство, кои секако ќе се засноваат на принципите на консолидација, кондиционалност и комуникација (трите "к"). Тие посочија на три аспекти како клучни за решавање во процесот на пристапување, и тоа:

- регулирањето на финансирањето на политичките партии,
- транспарентност на политичките партии во политичките кампањи (одвојување на бизнисот од политиката, бидејќи во сите земји од регионот се покажало дека сè поголем број на бизнисмени стануваат пратеници, со цел да добијат имунитет и да се заштитат од кривично гонење) и
- стабилно, професионално и добро функционирање на сите демократски институции во земјата.

Во однос на финансиската независност на парламентите, беа презентирани искуствата на новопримените земји членки во кои, како на пример во Словачка,



финансиската независност на Парламентот, покрај нивното самостојно одлучување на користењето на средствата и немешањето од страна на Владата и на кој било министер, е зајакната со подготвување на таканаречен Индекс на парламентарната власт со кој се мерат расходите и приходите на Парламентот во однос на другите институции, а тоа е овозможено со помош на 32 критериума по кои се врши ваквото мерење. Исто така, беа наведени парламентарните тела кои во разни земји имаат различни имиња како биро на парламентот, совет на квестори, буџетски совет и сл., кои ја вршат истата функција, а тоа е независно управување со парламентарните финансиски средства.

Пратеникот **Владанка Авировиќ**, во овој дел, информираше за формирањето на Буџетскиот совет на Собранието на Република Македонија во овој мандат, чија цел ќе биде независно управување со средствата на Собранието. Како негова прва задача ја посочи подготовката на Стратегија со која ќе се обезбеди баланс меѓу финансиските потреби и можностите за реализација на Државниот буџет на Република Македонија, како и систем за навремено доставување информации од парламентарните служби и издавање насоки за подготовка на нацртот на буџетот на Собранието на Република Македонија. Членовите на Буџетскиот совет, при предлагање на нацртот на буџетот на Собранието, треба да ги имаат предвид можностите за негово извршување во рамките на Државниот буџет и за рамките на економската политика на државата. Следствено, тие потоа треба да одлучат за сумата и за дистрибуцијата на трошоците. Формирањето на овој Совет за Собранието е значаен исчекор во неговото остамостојување, што е значајно за исполнување во процесот на евроинтеграциите и знак за зајакнувањето на демократијата во Република Македонија.

Пратениците ја заокружија својата дискусија со последната тема за информираноста на граѓаните за Европската унија, при што од страна на пратениците на Европскиот парламент беше истакнато дека се соочуваат со проблеми на терен, бидејќи граѓаните не знаат кои се нивните права и недоволно се информирани за целиот процес на работење на Европската унија. Доколку се цени според предметите со жалби кои секојдневно пристигнуваат до Европскиот омбудсман, фактот станува реалност, бидејќи само 16% од жалбите се издржани, што значи дека толкав е и бројот на граѓани кои знаат каде и за што можат да се обратат. Во насока на посеопфатно информирање на граѓаните за работата на европските институции, беше истакнато дека пратениците од Европскиот парламент организираат јавни дебати и прием на граѓани во нивните канцеларии во националните земји, со цел за подобро информирање на граѓаните за идејата за Европа, што секако ќе го подобри нивното знаење, но и ќе ја зајакне нивната поддршка за Европската унија.

На крајот на семинарот беше усвоен Заеднички документ (во прилог), во кој беа наведени заедничките констатации од дводневните дискусии на пратениците. Амандмански, македонската делегација интервенираше во точките 2 и 6, што беше едногласно прифатено и оценето како конструктивен придонес од останатите учесници и стана составен дел на Заедничкиот документ.

* * * * *

Учеството на Делегацијата од Собранието на Република Македонија на овој тип состаноци во голема мера придонесува за размена на искуства меѓу земјите кои се веќе членки на ЕУ и оние кои еден ден се стремат да ја остварат оваа цел. Можностите за изворно запознавање со позитивните страни и негативните страни во процесот на евроинтегрирање секако е од неизмерно значење на нашиот пат кон ЕУ. Семинарот претставуваше и добра можност за меѓусебни разговори и запознавање со пратениците од националните парламенти на земјите од Западен Балкан, но и со европарламентарците, за сите чекори што ги презема Република Македонија за исполнување на нејзината приоритетна цел, а тоа е полноправното членство во ЕУ.



СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Сектор за меѓународна соработка

ИЗВЕШТАЈ

од Парламентарниот семинар "Како парламентите да се справат со предизвикот на имплементација на законодавството на ЕУ", одржан на 10 и 11 ноември 2008 година во Европскиот парламент во Брисел

Скопје, декември 2008 година





Во организација на Генералниот директорат за односи со националните парламенти, Генералниот директорат за надворешни политики на Унијата, Комитетот за надворешна политика на Европскиот парламент и Регионалниот секретаријат за парламентарна соработка во Југоисточна Европа, на 10 и 11 ноември 2008 година во Европскиот парламент во Брисел, се одржа Парламентарен семинар на тема "Како парламентите да се справат со предизвикот на имплементација на законодавството на ЕУ". На семинарот учествуваа службеници од парламентите на земјите од целиот Западен Балкан, нивни колеги од Европскиот парламент од Брисел, како и колеги од парламентите на земјите членки од проширувањето од 2004 година. Собранието на Република Македонија беше претставувано од страна на м-р Маријана Опашинова, советник за меѓународни парламентарни собранија и мултилатерална соработка од Секторот за меѓународна соработка, г-ца Славјанка Петровска, помлад референт во Секторот за поддршка на Националниот совет за евроинтеграции, г-ца Елена Доцевска, советник за стручно-аналитички работи во Кабинетот на претседателот на Собранието и г-ца Сања Угриновска, соработник за тековни активности во Кабинетот на претседателот на Собранието на Република Македонија.

На Семинарот, кој беше продолжение на Семинарот со иста тема во Софија, Република Бугарија, службениците кои работат во делот на европски прашања имаа можност да слушнат и да разменат мислења со своите колеги од другите парламенти за теми поврзани со процесот на интеграција во ЕУ, од договорите за стабилизација и асоцијација до преговорите за прием, за искуствата од претходните проширувања и искуствата со кои се стекнала Европската комисија и искуствата на парламентите од земјите кои се денес дел од ЕУ во однос на имплементацијата на законодавството на ЕУ, можностите за регионална соработка, стратегиите на ЕУ за нови проширувања, зајакнувањето на административната и финансиската независност на националните парламенти во текот на процесот на евроинтегрирање и за информирање на граѓаните за нивните права, како и за законодавството на заедницата.

На почетокот беа изложени искуствата при процесот на усогласување на законодавството на ЕУ за земјите членки од последните проширувања во 2004 и 2007 година. Имено, преговорите со шесте земји апликанти: Полска, Унгарија, Чешката Република, Словенија, Естонија и Кипар започнуваат во март 1998 година, додека за останатите: Бугарија, Летонија, Литванија, Малта, Романија и Словачка се започнати подоцна, по добивање на зелено светло од страна на лидерите на ЕУ на состанокот на Европскиот совет во Хелсинки одржан во декември 1999 година, поточно во средината на февруари 2000 година. По започнувањето на преговорите, иако во две фази и во пакет, секоја земја била оценувана според сопствените заслуги. Унијата воспоставила целосно флексибилен, повеќе брзински процес на пристапување, во кој секоја земја поединечно е оценувана и во кој пристапувањето во Унијата зависело исклучиво од исполнување на обврските за членство.

Беше истакнато дека првата фаза на тој процес на преговори претставува еден комплексен процес, еден вид вежба на скенирање, која вклучува серија мултилатерални и билатерални состаноци со кандидатите. Истите и овозможуваат на Унијата да го презентира законодавството на ЕУ и тоа целиот корпус на спогодби што земјите апликанти треба да ги применат, вклучително и законодавство и практиките од областа на ЕУ. Процесот опфаќа транспонирање на законодавство од околу 90.000 страници. Секако, како што расте и се проширува Унијата, така се менува и нејзиното законодавство, при што беше напоменато дека бројот на страници пораснал со текот на годините и почнувајќи од фаза на директно пристапување на првите земји членки, денес тој процес е условен со илјадниците страници законодавство на ЕУ. Транспонирањето е проследено со процес на детални преговори за области поделени во 35 поглавја, од рибарство до надворешни односи. Во текот на процесот Комисијата го следи напредокот на секоја земја апликанти за вистинската примена на законодавството на ЕУ во таа земја и за транспонирањето на законодавството на ЕУ во националното



право. Како правило, секоја земја мора да има капацитет да ги имплементира сите обврски и задачи од ЕУ од првиот ден на нивното влегување во сила, со минимален степен на толеранција за одредени времени исклучоци и преодни мерки.

Во однос на програмите пред пристапување на Унијата, кои им помогнале на земјите во тие проширувања да се подготват за членство, беше издвоена најпознатата и најдолгата програма за канализирање на финансиската и техничката соработка - ФАРЕ. Со оваа програма се обезбедиле грантови, како и заеми, кои им помогнале на земјите пристапнички да ја изградат својата национална и регионална администрација, регулаторните и надзорните тела, со цел за истите да бидат способни да ги преземат обврските од членството, целите и постапките на ЕУ. Исто така, оваа програма им помогнала на земјите да ги реформираат нивните индустрии и позначајната инфраструктура согласно со стандардите на ЕУ. Најчесто помошта била лоцирана на области целни за ЕУ како животната средина, транспортот, индустриските капацитети и квалитетот и стандардите на производите и работните услови на работниците. Унијата, исто така, давала помош преку своите програми и во земјоделскиот и руралниот развој, борбата против корупцијата и организираниот криминал, азилот, бегалците и меѓусебната размена на разузнавачки информации на службите во регионот на земјата кандидат. Тука беше споменат и инструментот TAIEKS, како доста корисен за земјите кандидати, кој овозможува обука, претежно на административно ниво и им помага на службите на националните институции да се обучат и да ги сфатат процесите на евроинтегрирање.

На семинарот беа презентирани искуствата на две држави, и тоа: на Полска и на Словачка во однос на нивниот процес на усогласување на законодавството со тоа на ЕУ, процесот на преговори, примената на законодавството на ЕУ, членството во Унијата, измената на Уставот и отстапувањето на дел од својата сувереност на Унијата, промената на улогата на Комисијата за европски прашања по стапувањето во Унијата и улогата на Владата како преговарач во процесот, до имплементацијата на регулативите и транспонирањето на директивите на ЕУ во националното законодавство. Преовладуваше мислењето дека членството во Унијата на парламентите им донело голем напредок, но и промена на улогите, а искуствата за целиот овој процес беа дека секоја земја, односно секој парламент, одлучува за моделот и начинот што ќе го примени во исполнувањето на обврските за членство. Тоа се должи на различните уредувања на земјите членки и нивната уставна поставеност и зависно од тоа дали државата има федерално, конфедерално или унитарно уредување.

Искуствата на Комисијата од сите досегашни проширувања се дека националните парламенти мора постојано и конструктивно да бидат вклучени во процесот на евроинтеграциите, во нивните контакти со јавноста и со граѓаните. Исто така, во тој процес значајно е да има целосна вклученост на сите учесници во општеството, меѓу кои и невладините организации, бизнис заедницата, синдикатите и сл. Последните проширувања покажале дека националните парламенти биле мотор на европската агенда, особено комисиите за европски прашања, кои морале да преземат поголема обврска во разгледувањето на законодавството на ЕУ, што подразбира обезбедување на поголеми финансиски средства и квалитетен и стручен кадар во парламентите на сите земји кои аспирираат да станат членки на Европската унија.

Во делот на претставување на процесот на евроинтегрирање на секоја од земјите кои учествуваа на семинарот, меѓу кои и Република Македонија, прелиминарно беа изложени искуствата на сите парламенти од Западен Балкан, почнувајќи од договорите за стабилизација и асоцијација, па сè до процесот на преговори за членство. Земјите од Западен Балкан кои се на почеток од овој процес, како Албанија, Босна и Херцеговина, Србија и Црна Гора, дискутирајќи поединечно, констатираа дека се радуваат на фактот што во регионот има земји кои се понапред во тој процес, а тоа за нив претставувало силен поттик за парламентите и владите да продолжат со процесот на реформи за нивно што побрзо интегрирање во Европската унија. Заклучоците од поединечните



искуства беа дека земјите кои се поназад во процесот и во делот на законодавството и во делот на формирање на работни тела во нивните парламенти, ги следеле искуствата на земјите кои се понапред, како Хрватска и Македонија и во голема мера преземале од моделите применети од страна на овие две земји. Исто така, се констатираше дека и покрај интеграцијата во Унијата, земјите мора да продолжат да соработуваат регионално, што секако ќе придонесе за нивно подобро интегрирање во Унијата.

* * * * *

Учеството на Делегацијата од Службата на Собранието на Република Македонија на овој тип состаноци се оценува како исклучително значајно поради можноста за директна размена на искуства и информации со колегите од другите парламенти од земјите од Западен Балкан, но и со колегите од Европскиот парламент и институциите на ЕУ. Праксата на среќавање на службеници од парламентите кои работат исклучиво на европските прашања и строго тематските семинари за специфични области, се корисни за дискутирање на сите аспекти, законски и практични, од процесот на законодавно работење и функционирање на парламентите од земјите кои се стремат да станат членка на ЕУ. Овие семинари претставуваат и добра можност за меѓусебни разговори и континуирана соработка меѓу колегите, но и добра можност за промоција и информирање за сите чекори што ги презема Република Македонија за исполнување на нејзината приоритетна цел, а тоа е полноправното членство во ЕУ.